M, 30.

John Carter Brown.

Cornelius Feürstein Lindaviensis.

3. 7. – 11 Junius 1805. 5 11 5 7.

[illegible] Binder.

1806.

4 tt

R.

12

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS LIBRI TRES CVM

Petri Ioannis Oliuarij Valentini, uiri in Geographia doctiſſimi, Scholijs.

HERMOLAI BARBARI IN EVNDEM POMPONIVM MELAM Caſtigationes.

C. IVLII SOLINI

POLYHISTOR, SIVE RERVM *Orbis memorabilium Collectanea, partim ad uetuſtiſsimorum exemplarium fidem reſtituta, partim Scholijs illuſtrata.*

Rerum ac uerborum in hiſce omnibus memorabilium trigeminus

INDEX.

Lucae Berlini Dünckelspülensis.

PETRVS IOANNES OLIVARIVS, VALENTINVS ORNA-

tiſsimo ac eruditiſsimo uiro Gulielmo Maino filiorũ Chriſtianiſsimi regis Francorũ præceptori, nouo patrono ſuo,

S. P. D.

POſteaquàm ex aula in hanc academiam me recepi, Maine eruditiſsime, liberatus illis fluctibus negociorũ, quibus, cum iſthic eſſem non alio ſolatio leuabar, quàm tua honeſtiſsima ac doctiſsima conſuetudine: nactus aliquantulum ocij, cœpi mecum cogitare, quibus officijs fundamenta ſuſcepti à te patrocinij mei iacere poſſem, & cum iam beneficia tua ſuſtinere minime ualerem, diu profectò ſum reluctatus, non eſſe ingenui animi exiſtimans, tantam humanitatem ita à me negligi, ut nullum unquàm darem ſignum uel tantillæ recordationis. Itaq; cum hæc animo meo uerſarem, cõmodùm ſuccurrerunt annotationes in Melam, quas ſuperioribus diebus dictaui auditorib meis: has licet exiguas & nullius ponderis ſi ad te mitterem, fore putabam τ σημεῖον meæ erga te uolũtatis, & quæ planè magnã ſignificationem haberẽt mei in te animi. Quod equidem pollicitus fueram in aula cum tu ſponte perpetuam ſuſciperes propugnationem pro omnibus rebus

meis.

meis. Erat hoc nomen apud me celebre. primum in Guilelmo Vuaramo archiepiſcopo Cantuarienſi: tum in Guilelmo Budæo, nouo patrono meo: poſtremò in te, quem ex uno, aut ad ſummum altero colloquio, ita ſuſpicio propter ſummam integritatem, ita ueneror propter exactam prudentiam ac eruditionem, ut nihil apud me ſit uel maioris momẽti. Quare ſi has Annotationes, tametſi merito tuo minime reſpondentes, ea humanitate legeris, qua me in aula excepiſti, incitabis Oliuariũ tuum ad maiora, quibus nomen tuum alioqui iam celebre uel perpetuò illuſtretur. Interea tibi omnia mea commendatiſsima eſſe cupio. Vale. Lutetiæ V. idus Iulij. M. D. XXXVI.

IN VITAM MELAE.

NOn fuit animus quicquam in uita Pomponij attingere, quando ab alijs diligenter tradita eſt. tantũ illud inter legendũ Pictauij admonueram, eſſe nonnullos, qui putarent, fuiſſe Melam Tariſſenſem. oppidum eſt Tariſſa in Hiſpania Betica, iuxta fretum Gaditauum, olim Belon, in ea parte regni Granatæ quæ eſt Turdulorũ. Cõtendunt hoc Tariſſenſes ex uetuſtiſſimis monumẽtis. Quin etiam defendũt eſſe Tariſſæ, aliquot genere Melanos: factũ hoc aiunt ob uicinitatẽ Belonis & Mellariæ, ut hinc migrauerint in Belonem Mellarij. libuit hæc admonere in gratiam uetuſtatis.

RERVM AC VERBORVM
in Pomp. Mela memorabilium Index.

ABdera 96.70
Abnobius mõs. 65
Abrotonum 22
Abſoros 104
Abſyrtis 104
Abydos 51.69
Abyla 19.20.96
Academia 49.51
Acanthos 71
Acarnania 74
Aceſines fl. 136
Aceuta 20
Achaia 74
Ἀχαιῶν λιμήν. 49.51
Achæi 56
Achelous 78
Acheruſia 53
Achialos 68
Achilleios dromos 61
Achiuorum ſtatio 49
Acragas 105.24
Acritas 77
Acroathon 71
Acrocorinthos 77
Actium 78
Adiabene 36
Adria. 13. 67. 83. pro mari Adriatico. 17
Adriaticum mare. 12. 15
Adrimittion 49
Adrobicum 113
Adula mons 89
Aeas fl. 79
Αἶγες. 13
Aegeum pelagus 12. 15.70.72.80
Aegina inſ. 103
Aegion 78
Aegira 78
Aegos fl. 69
Aegypanes 17
Aegyptij 9
Aegyptiorum anni 33
Aegyptiorũ de ſolis motu ſententia 34

Aegyptiorum dij 31
Aegyptiorum mos, farinam calcibus ſubigere.31.item alij eorundem mores.eod.
Aegyptijs quãdo hyems. 33
Aegyptus 7.27.28.mire fertilis.28.expers imbrium.28
Aegyptiorum in Aſtronomicis ſuperſtitio 33
Aenaria 106
Aeneas profugus 70
Aenas 70
Aeolis 10.48.50
Aeſculapij templum 77
Aeſtria 104
Aethiopia 141
Aethiopes 9.146.148.duplices.144
Aethiopicum mare 16
Aetnæ incendium 106.109
Aetolia 74
Africa 5.16.19. nunc Barbaria. 18
Africa Europa longior. 16.anguſtior.eod.fertilis.eod.
Africa minor 18.22
Africa ubi finitur auguſta 16
Africæ particularis deſcriptio 19
Africæ plaga inhabitabilis 6
Africæ terminus Atlas. 20
Agathyrſi 60.62
Aiacis ſepulchrum 50
Alarabes 18.20
Albanorum ſedes 125
Albigaunum oppid. 85
Arbenga hodie 89
Aleria inſ. 106
Alexandria 32
Algar caſtell. 87
Alicarnaſſos 46.45
Alo 96

Alope

Alope 76
Alopeconneſius 70
Aloros 73
Alpes in quatuor partes diſtributæ 85
Alpheus 77
Altinum oppid. 82.87
Amanus mons 39
Amanoides promōt. 39
Amardi 125
Amazones 9.125. 128
Amazonici 55
Amazonū caſtra 54
Amazonū hiſtoria. 47
Ambracia 78
Ambracius ſinus. 78.80
Amonis oraculū 24.27
Amnis 150
Amicius 121
Ampeluſia 20.148
Amphiarai fanum 76
Amphilochij 78
Amphipolis 71
Ampſa 21
Ampſaga 21
Amyclæ 75
Amyſon oppid. 54.58
Ana 115
Anas 94.98
ἀνατολὴ. 5
Anatolia regio 12.45
Anaximander 47
Ancona 82.87
Aucus fl. 21
Audanis 138
Andras 49.103
Angues ubi auibus infeſti 52
Annibalis portus 112
Antandrum 49
Anteus 14.19
Anthedon 76
Antichthones 3.6
Antiochia 36
Anthropophagi 64
Antibarani 9
Anticipia 78
Antipodes 6
Antipolis 90
Antium 85
Antronia 74

Antros inſ. natans. 117
Aphrodiſium promont. 45.85
Apis 31
Apenninus 81.86
Apollinis fanum. 30.44. 47.75
Apollinis oraculũ 46
Apollinis promont. 22
Apollonia 27.71. 26.68.79
Apuli 81.86
Aquileia 82
Aquitania 117
Arabes 9.139
Arabia 10.35.139. Eudæmon. eodem. Petrea. 37. deſerta. eod.
Arabia cinamomi & aliorum odorũ ferax. 139. alioqui ſterilis 35
Arabicus ſinus 137. 139.140
Arados 39
Arati poëtæ monumentum 49
Arauris 91
Arauſio 90
Araxes fl. 77.78.125
Arbenga 89
Arcadia 74
Arceſilas 48.49
Archias 52
Ariane 9
Arſinoe 25
Ardea 85
Aræ philenorũ. 22.23.24
Arelate 90
Arethuſa 105
Argi. 78. Argos. 75
Argo nauis 76
Argolis 74.80
Argolicus 77
Argyre inſ. 136
Aria 9.66
Ariadna 104
Ariminum 82.87
Arimaſpi 59
Ariadna 46
Arymphei 57
Armeniæ pylæ 43.45

Armenij 9
Armene 54
Arrichi 56
Arſaces fl. 136
Arſenaria 21
Arſen. 22
Arſinoe 25.140
Artabri 113
Artemiſiæ opus 46
Aſamor 149
Aſcalon. 36.37.49
Aſcanius 49
Aſia 5.7.12.52.minor 11.45
Aſinæus 77
aſine 78.203.104
aſpendos 42
aſta 111
aſtaboras 28
aſtacon 52
aſtapus 28
aſticla 104
aſtigi 95.99
aſtora 20
aſtures 113
aſylum 57
aſtyrea 49
Aßyrij 9.12
atas, ſiue Atax fl. 91
aternus fl. 83
athenæ 75. uicus hodie.80
athenienſium cum Lacedæmonijs naualis pugna 69
athenopolis 90
athos mons 71.72
atlantæ. 17.26
attlanticum mare 14.19.111. eiuſdem inſulæ 146
atlas mons 148
africæ terminus 20
atlas minor 20
attis 74
atyras 69
auenio 90
auernus lacus 84
aufidus fl. 83
augilæ 17
augilarum dij 26. et uarij mores. 27. oraculum

culum 26
Auguſta Treuerorum. 117.119
Auguſtodunum. 117.119
Aulis 76
Auſci 117.119
Auſtria 65.66
Automolæ 141
Auo 113
Axenus 53
Axiacæ. 62.63. eorumq; mores eod. & 64
Axiaces fl. 62
Axius 73
Azotus 35

B

Babylon 36
Babylonij 9
Bab loniorum fines 138
Bactri 9
Baiæ 84
Bathynis 69
Baleares inſ. 107
Balſa 112
Banqui 24
Barchino oppid. 95.99
Bargylos 46
Barium oppid. 83
Barri hodie 88
Bartacala 11
Baruth portus 39
Baſilides 60. 63.65
Baſilicus ſinus 46
Baſtuli 111.113
Baxi de Berboria 24
Bediæ 20
Belgæ 117
Bello 97.99
Bernic 27
Berini 147
Beritos 39
Beronice 139.140
Berbeſul 96
Beſippo 97
Betica 94
Betis 111.114
Betullo 95.99
Biſnagor 11
Biſartha 24
Bithyni 10.51.53

Bithynia

Bithynia 12.51
Bizonem terræ motu intercidiſſe 68
Blanda 84.95
Blemmi 27.9
Blytera 90
Bocat 11
Boion 75
Boeotis 74
Bolbitium oſtium 32
Bomarei 9
Bona 24
Bonadria 27
Bononia 82. *Romanorum colonia*. 87
Βόρειος. 5
Borion promont. 23
Boryſthenes fl. 61
Boryſthenidũ oppid. 61
Bos niger 31
Boſphorus 57.68. *thracius*. 4. *Cimmerius*. 19.&.7.60
Botrys 37
Brachiũ.S.Georgij 51
Branchiÿle
Bragada 22
Brauros 76
Britanni inculti. 130. *incontinentes*.eod.
Britannicus Oceanus. 14.11
Britannia 129
Britanniæ fœcũditas. 130
Brunduſium 83
Brundes 88
Brutij 82.87
Brutium 84.88
Bubaſtis 32
Bubeſſus ſinus 45.46
Bucara 83
Bucephalos promõt. 77
Budini 57
Buges 60
Bugia, aliàs Iob 22
Bulgari magni 58. *mediterranei* 13
Buthroton 78
Buxedi 51
Buxentum 84
Byblos 37.39
Byſanthe 69

Byzantium

Byzantium 69.72
C
CAduſij 9
Calabri 81
Calaris 107
Calarnea turris 71
Campani 82.87
Cambyſes 36.125
Callipolis 78.83
Callipidæ 61
Callicut 11
Calliare 74
Calydon 78
Calydnæ 103
Calpæ mons 19. Herculis colum. 29.96
Καλὸς λιμὴν 60
Calbis 45
Calauria 103
Camul 11
Canamor ibidem
Canna oppidum 49
Cauarræ 91
Canariæ 148
Canubium 83
Canaſtreũ promõtorium 73.79
Cancri punctum 133
Candari 9
Candæi 140
Candidum promont. 22
Canopicum oſtium 32
Cantabri 114
Canteri caput 148
Caunos oppidum 45.46
Caphareus promõt. 102
Cappadoces 69
Capraria 106
Capreæ ibidem
Caprullon portus 71
Caput bonæ ſpei 11
Caput S. Mariæ 51
Capua 82.87
Carambis 54
Carambicum oppidũ 60
Carbania 106
Carcine 60
Carcinites 60
Cardia 70
Caria 10.11.12.45. portus 46.68
Cares 45
Carmani 138

Carni

Carni 81. 86. *Sclaui hodie eodem*
Carmila 86
Carpathos, Carpathium mare 104
Carræ 139
Cartenna 21.22
Carthago 22. *Adrubale duce condita* 96.99
Cartheia, quæ & Tarteſſos 96.99
Caryſtos oppid. 103
Caſius mons 35.138
Caſpiani 9
Caſpicia 44
Caſpiæ pylæ 43.44
Caſpij 55
Caſpium mare 124. *eius origo* 6
Caſſandria 73.79
Caßiterides 129
Caſtanea 73
Caſtellum 151
Caſtor 56
Caſtra Cornelia 22
Caſtrum nouum 85
Catabathmus 18.25
Cataractes 42
Cathaia 12
Cathon 103
Catina 105
Catoblepas 144.145
Caucaſus 43
Caucaſi 55
Caulonia 84
Caunus 46
Cayſter fluuius 47
Ceraſtus 55.58
Cecina 85.89
Celaduſe 104
Celadus 113
Celendris 41
Cellæ 117
Celticos plumbo abundare 129
Celticum promõt. 112.115
Cenchreæ 77
Centuripinum 106
Cephalenia 113
Cepheus 36
Cepos 56
Ceramicus ſinus 46

Ceraunij

Ceraunij 55.78
Cerberus ex Acheruſia tractus 53
Cercaſorum opp. 28.19
Cercetici 56
Cereris templum 106
Cethis 138
Ceruaria 92
Chaira 11
Chalcedon 52
Chalcis 103
Chaldæa 37
Chaleis 103
Chaldæorum fines 138
Chalybes 54
Charybdis 105
Chichi talis 11
Chimera 44
Chelonates 77.78
Chelonophagi 138
Chemis inſul. 30
Cheroneſus 60.69.150
Chryſe. 136
Cianas 103
Cicones 70
Cicynetos 102
Cilices 30
Cilicia 10.39
Cimmereus boſphorus 4.11
Cimmerij 9
Cimmerium 56
Cimolis 54
Cinyps 23
Cinopolis 54
Cion 52
Circes ædes. Circei 85.89
Ciſalpina 13
Ciſtena 49
Cithoriſtes 90
Ciuitas 150
Clampetia 84
Claterna 83.88
Clazomena 47
Cleona 71
Clepeæ 22
Cnemides 76
Coamani 9
Codamus 121.131.133
Cœrinum oppidũ 84
Coele 36.84

Colchi 51.55
Colonia 148
Colophon 47
Colophoni 52
Columna regia 84
Columnæ Herculis 19
Comageni 9
Comana 54
Comarij 9
Compoſtella 13
Concordia 82
Conſtantinopolis 13.72
Continens 154
Coraxi 56
Coretra 103
Corduba 95.99
Cordynia 73
Corena 18.27
Corinthus 77.80
Cornelia caſtra 22
Corocondana 56
Corſica 106
Coryeos 40
Coryna 48
Cragus mons 44
Creta 104
Creuſis 78
Criſe 104
Κριοῦ μέτωπον 109
Crocodylus 29
Cronua 54
Croto 84
Crumos 68
Crya 45
Cumæ 84
Cupra 83
Cydnus 39.40
Cydon 104
Cydna 73
Cygnum oppidum 55
Cyllene 78
Cymbri 121
Cyme 48.50
Cynas 74
Cynotum 46
Cynoſſema 69
Cypariſſus 78
Cypſolla 69
Cyrenaica 24.25
Cirene 16.25.18
Cyrtha 78
Cyrtha 18

Cy-

Cythæron 75
Cythera 103
Cythnos 103
Cythoros 54
Cyzicũ 51. Cyzicus. eod.

D

DAhæ 9
Damaſcenæ 36
Damaſius mons 44
Damatia 11
Damiata 35
Danubius 62.65.79. 80.87.121.122
Dardania 50
Darius promont. 39
Daſchylos 52
Daſſaretæ 79
Dauni 81.86
Deceatum 90
Dædalus 104
Delos 103
Delphi 75
Delta 28
Derbices 125
Derris 73
Deus 114
Diana Pergea 43
Dianæ templum 43.47
Dianium 106
Diaſquilos 53
Dictynna 104
Didymi 46
Didyme 106
Diomedia 104
Diomedis turris 70
Dionyſiopolis 68
Dionyſſa 103
Dioſcurias 56
Diſcheri 55
Δύσις 5
Doris 74
Doriſci 77
Δρόμος ἀχίλλειος 20.65
Druidæ 116
Dulbritania 148
Dulichium 103
Duria fluuius 96. Durius 112
Dyrrhachium 79

E

EBora caſtellum 111. 112.115

Eſchinades

Echinades 103
Echinon 76
Egnatio 83
Elea 48
Electrides 104
Elephantis 28.32
Eleuſia 75
Eleis 69
Eliberrus 92
Elis 75.78
Eliſaberris 117.119
Emerita 45.99
Enna 106
Encheleæ 79
Endymionis fabula 83
Eniochœ 9
Euthane 46
Eous 7
Epheſus 47
Epidaurus 77.80
Epigoni 47
Epiras 74
Eraſtinus 77
Eretria 103
Erginus 69
Ericuſa 106
Erymanthus 75
Eurypus 102.103
Eurythia Geryoni habitata 129.132
Ἐρυθρὰ θάλασσα 137
Erythræ monumẽtũ 139
Eryx 106
Ἑσπέρου κέρας 145.146
Eſſedones 59.62
Eſis 83
Eteſſa 49
Eteſiæ 29
Eubœa 102
Eubuſos 107
Euphrates 36.37.138
Euproſopon 38
Europa 19.52.59. Africa latior 14.16
Europæ 5.7
Eurotas 77
Eurymedon 42
Euenos 78
Euxinũ mare 4.53.60 (67

F

Ferraria 95.99.107
Fillea 72

Firmum caſtellum 83
Fons Rabia 12
Formiæ 85.89
Fortunatæ inſulæ 146
Frentani 81.86
Fretum 7
Fundi, hodie Fondi 85.89

G

GAdes 128.133
Gaditanũ mare 7.18
Gaditanus portus 111
Gaëta 39
Galata. 106. Galatis 68
Galilæa 37
Gallia 13.15.115. Comata 116. Narbonenſis 89. Bracata olim 90
Gallia togata 81.86. tranſalpina 13
Galliæ togatæ tria nomina 116
Gallicenæ 129
Gallogræci 9
Gamphanſantes 1.727
Gandanus 139
Gangeticus ſinus 10
Ganges 135
Garamantes 17.26
Garganus mons 86.83.88
Gargarus oppidũ 49
Gaudos 104
Garumna 117
Gaulos 106
Gaza 36.37
Gebẽnitici mõtes 89.93
Gedroſi 138
Gedroſis 9
Geloni 57.64
Genua 89
Georgi 9.61
Gereſtos promontorium 102
Germania 120
Germani 15
Gerros fluuius 60
Geſoriacus portus 118
Geſſus fluuius 47
Geryon 129
Geryonis monumentum 111
Getæ 65.67.72

Getuli 17
Gibel 39
Gibraltæ 7
Gigas 42
Gildanum mare 148
Glanon 90
Gna 148
Gnidus promont. 46
Gnoſos 104
Gorgones 145
Gortyna 104
Granicus 51
Grauiſce 85.89
Græcia 13.15.73
Græcorum portus 51
Gryphi 59.134
Gulielmus Budæus 152
Gyaros 103
Gynecocratumeni 58
Gythius fluuius 77
Gymnoſophiſtæ 44

H

H*Adrumetum* 22
Hæmos 66.67
Hemiſphæria 3.5
Hemodes 43
Halcydon portus 90
Halmideſſos 68
Haloneſos 102
Halore 7
Halys fluuius 54
Hanno Carthaginenſis 142.143
Hebrus 66
Hecuba in canem 69
Hedui 117
Hellas 74.76
Helene inſula 103
Helleſpontus 4.7.8. 50.70
Heliopolis 141
Heniochi 56
Henodes 131
Heraclea 53.84.105
Herculaneum 84
Hercules 53.70.91
Herculis templum 128
Herculis columnæ.19.96
Hercinia 121
Hermiones 122
Hermiona oppid. 77
Hermiſium 60

Hermolaus notatur 35
Hermonaſſa 56
Herodotus 7.33
Heſperides 146
Heſperia 25.27
Heſtiæa 103
Heſichius 42
Hetruria 81.86
Hetruſca 85.89
Hexi 96
Hiberi 9
Hiera 106
Himantopodes 147
Hippo. 24. Regius 22
Hippodes 131
Hipponenſis ſinus 22
Hippotamus 29
Hippuris 103
Hircanum mare 10
Hiſpania 15.19.94.96. 98.94. eius inſulæ 128. extima littora quæ 110
Hiſtoniū 83. Guaſto hodie. 88
Holopyxos 104
Homerus 6.34.108.127
Homo uictima ubi 67. 116
Hunici 15
Hybla 106
Hydaſpes 136
Hydria 104
Hydruntum 88
Hydrus mons 83.88
Hyla 46
Hymera 106
Hypacyris 60
Hypanis 61
Hypanos 105
Hypatos fluuius 39
Hyperborea regio 127
Hyperborei 9.12.124
Hyppis 47
Hyrcani 9.125
Hyria 103

I

Iadera 79
Iamno 107
Iaſio 46
Iaſinus ſinus 46
Iaſon 52

Iaxa-

Iaxamathæ 56
Iaxartes 126
Iberus fluuius 95.99
Icaria 103
Ichthis 77
Icoſin 21
Ida 49. Idæus mõs. eod. & 50
Idubeda mons 97
Idumæa 37
Ierna 113
Igninum 106
Illicen 96.99
Illicitanus ſinus eod.
Ilium 49
Ἡλίου τράπεζα 142.145
Ilua 106
Illuro 95
Illyrici 66.79 80
Illyris 13.15
Imaus 12
India. 133. duplex. 11.134
Indi 8.11.134
Indicus oceanus 7.133
Indus fluuius 135
Inferum mare 81
Inſula 150
Iol 21
Ionia 10.46
Ionium mare 15.81
Ionium 80
Ioppe 36
Ios 103
Iouis mons 95
Iphigenia 63
Iſauri 9
Iſpalis 95.99
Iſſa. 104. Iſsicus ſinus. 39. Iſſos 39
Iſter 62.66.87
Iſthumici ludi 77
Iſthmos 49.69
Iſtos 150
Iſtria 29.80
Iſtrici 62
Iſtropolis 68
Italia 15.81
Ithaca 103
Italici 81.86
Iudæa 36.37
Iulij forum 89
Iunonis templum 70

promont. 97.99
Iuuerna 130.133

K

Καλὸς λιμὴν 65
Κοίλη 37
Κριοῦ μέτωπον 60.65.104
Κύμβαλον 42

L

LA Canal de Venet. 13
Labyrinthus 30
Lacedæmon 75
Lacedæmoniorum acies 69
Lacinium 84.88
Lacippo 96
Lacobriga 112
Laconice 74
Laconis 80
Lacus 150
Ladon 75
Læliij caſtrum 22
Laiaſſa 42
Lambriaca 113
Lamires 48
Lampſacum 51.53
Lante 20
Laodicia 39
Larumna 45
Lariſſa 74
Larymna 76
Latium 82
Latinus 47
Laurentum 85
Leander 69
Lebedos 47
Lebynthos 103
Ledum 91
Lemnos 102
Leontini 106
Leptis 22
Lerne 77
Leuca 46.48
Leucadia 103
Leucopetra promont. 86
Leucoæthiopes 17
Leuante 5
Liber pater 67.135
Libethra 73
Liburni 79.80
Libycum mare 16
Liche 39
Lichos eodem

Ligures

Ligures 81.86
Ligurum 85
Lilybæum promõt. 105
Limia 113.115
Linternum 84
Lipara 106
Lituani 13
Locri 74.84
Locus obſcurus 32.33
Locus philoſophicus 31
Los Chelbens 24
Lothophagi 23
Lubecum 14
Lucania 82
Lucentia 99
Lucrinum 83
Luna oppidum 47
Lupiæ 83
Luſitania 95.112
Lycaones 142
Lycaſto 54.104
Lycia 10.43
Lyctos 104
Lymira 44
Lydi 9
Lyſimarchia 69
Lyxo 148

M

Μακάρων inſ. 108
Macæ 139
Macedonia 72
Macidos 69
Macrobij 141
Macrocephali 55
Μακρὸν τεῖχος 69.72
Mæander 47
Mænadum cœtus 67
Mænalus 75
Magnæ gentes 44
Magneſia 74
Magno 20
Magnum promont. 112
Magnus ſinus 10
Mago 107
Magrada 114
Mahomata 24
Maiuſte 148
Malaqua 11.99
Maleum promont. 80
Maluaſia 76
Malo fluuius 42
Mallon fl. 39
Manethuſa 104

Manfredonia 86
Manto 47
Marathon 76
Marathos 37.39
Mardi 9
Mare noſtrum 4.11
Margath 39
Maria reciproca 111
Mariana foſſa 91
Mariandynei 53
Maronia 70
Marruecos 18
Martius Narbo.opp. 99
Maßilia 90
Maſſagetæ 9
Maſtuſia 69
Mauritania 19.147.149
Mauſolæum 46
Miarus 113
Mecyberna 73
Mediterraneum 6
Megara 75
Melanchlænæ 56
Melas 42.70
Melaſa 48
Melita 106
Mellaria 97
Melos inſula 103
Memphis 32
Monde 71
Menoba 96.99
Mercurij
Meridies 3.5
Meroë 28.141
Meros 135
Meſembria 68.72
Meſſene 75.80
Meſia 121
Μεσημβρία 5
Meſopotamia 36
Meſſana 105
Meſſenia 74
Meſſer 34
Meſua 91
Metagonium 22
Metapontum 84.88
Metaurus 83.88
Methone 75.80
Metilin 28
Metropolis 13
Mezo Giorno

Mileſius

Mileſius Atheniſtagoras 55
Mileſij 35
Miletum 47
Minerua Tritonia. 23. eius promont. 84
Minius 113
Minotaurus 104
Minyæ 51.76
Miſenum 84
Miſtræ 84
Miturnæ 35.89
Moabor 11
Mocdi 9
Moenis 121
Mœotici γυναικοκρατούμενοι. 57
Mœotis 58
Mœris 30
Monda 112
Mons Sancti Bernhardi. 85
Montalto 89
Montes fratres 20
Mopſus 43.47
Morenon 140
Morini 118
Moſchi 9.55.125
Moſchobitæ 13
Moſſynœtici 54
Mulucha 19
Mulupha 11
Mundus 35
Murina 82.87
Murrani 9
Muſagori inſ. 104
Mycenæ 75
Myconos 103
Myriandros 39
Myrica 48.50
Myrlea 52
Myrmecion 60
Myrthoum pelagus 73
Myſia 48.66
Myſius 58

N

Nabar 21
Nar 12
Narius 113
Narona 79
Narſinga 11
Natiſo 82

Naumachos 104
Naupactos 75.80
Naxos 103
Neapolis 22.46
Nabis 113
Nemauſus 93
Nepos 143
Neptuni fanum 77.52
Nerio 13
Neritos 103
Neſos 103
Neſtos 66
Neſua 114
Neuri 64
Nicea 90
Niger fl. 145
Nilus 28.30.144
Niphates 43
Niſyros 103
Noega 113
Nomades 63.24
Nonius Mar. 150
Norden 5
Norici 89
Nuchul 144
Numana 83.95
Numidæ 16
Numidia 21
Nyſa 137

O

OCeanus 3. eiuſq; maria 6
Odeſſos 68
Oea 23
Ocanthia 78
Oechalia 103
Oeſtro 42
Oeſyma 71
Ogyris 139
Olbia 90
Olbidum 61
Olearos 103
Olinthus 71
Olitingi 112
Oliuarij locus 51. 81. 86.148
Oluros 78
Olympus 52.73
Onoba 112
Oonæ 151
Opoës 76
Ophiophagi 140

Opuntius

Opuntius ſinus 76
Orbelos 67
Orchades 30.131
Orchomenon 75
Oricum 79
Oriens 3.5
Oreſtes 63
Orontes 39
Oroſpeda 97
Orphei lyra 70
Oſſa 73
Oſſonoba 112.115
Os Corinthiacum 13
Oſt 5
Oſteodes 106
Oſtia op. 89
Oxos 126

P

PAchynum 105
Padus 82.87
Pæſtanus ſinus 84
Pæſtum 84.88
Pagaſa 76
Peſici 125
Paganus 77
Paphlagones 53
Palæſtina 36
Palibotri 135
Palinurus 84
Pallantia 95
Pallene 71
Palma 107
Paltos 39
Paniſſum 77
Pandarani 11
Pandataria 106
Pandio 45
Pannonia 66.89
Panticapæum 60
Panticapes 61
Paretonius 25
Paricani 9
Paridis iudicium 49
Parion 51
Pariſa urbs 53
Parma 19
Parmaria 106
Parnaſus 75
Parthenion 60
Parthenius 75
Parthenius amnis 54
Parthi 9

Parchini

Parchini 79
Paropamiſus 43
Pares 103
Paſiphaë 104
Patara 44
Patauium Antenoris. 82. 87
Pathmiticum 32
Patræ aliàs patras 80
Paulon 85
Panormus 106
Pedalium 45
Pegaſi 142
Pelagus infinitum 110
Pella 79
Pelicor 88
Pelion 73
Peloris 106
Peloponneſus 13.74
Pelops 48.50
Peluſiacum 32
Peluſium 32.35
Peninus 86
Perga 42
Perinthus 69
Perſæ 138
Perſicum mare 6.137
Perſis 9.12
Peſaurum 82.87
Petilia 84
Petræ 84
Pheares 79
Phæſtos 104
Phanagoria 56
Pharruſij 18
Pharnacotrophi 9
Phaſelis 43
Phaſis 55
Phicores 56
Phidiæ opus 75
Philea 68.72
Philippi 71
Philænorum aræ 73
Philoteris 140
Phineus 36
Phinopolis 68
Phitiuſa 103
Phocis 48.74
Phœnices 38
Phœnix 141
Phœnicuſa 106
Pholoë 75

Phoræiſt

Phoriſtæ	9	Polentia	107
Phryges	9	Pollux	56
Phrixi templum	55	Poloni	65
Phthia	74	Pompei	14.84
Phthirophagi	56	Pompeiopolis	40
Phycuns	23	Pomponij locus	33.35.65
Phygela	47	Pontici	10
Phyſcella	73	Pontiæ	106
Phytonia	106	Populonia	85
Piceni	83.86	Poßidium	46
Picentia	84	Ποϱθμός	4.7
Piera mularum ædes	73	Ποταμός	37
Pinaria	103	Potentia op.	83
Pindus	74	Potidea	71
Piombino	89	Præſamarci	113
Piræus	76	Priapos	51
Piſæ	75	Prieno	47
Piſidæ	9	Propontis	4.51
Pithecuſa	106	Prote	103
Placia	51	Proteſilai oſſa	69
Platonis locus	33	Plophis	75
Playa	151	Ptolemais	25.27.140
Plæſtina multiplex	37	Ptolemæi locus	133
Podolia	67	Puteoli	84
Pola	80	Pygmæi	140
Polaticus ſinus	79	Pylij	78

Pyrenæi

Pyrenæi montes 12
Pyramus fluuius 39.94
Pynei 79
Pyrgi 85.89
Pyrrha 103
Pyrrhi 78

Q

Quipia 24
Quintus Metellus. 127

R

Rabia fons 97.98
Regnum Lamay 11
Rha 12
Rhamus 76
Rhetæum 50
Rhegium 84.88
Rhene 103
Rhenus 118
le Rhin 93
Rheſo 69
Rhion 78
Rhiphæi mõtes 59
Rhodanus 91.121
Rhoda 95.99
Rhodus 46
Rhyndacum 52
Riphaces 9
Rodophæ 66
Roma 82
Ronces ualles 119
Rophanes 9
Rubrum mare 136
Ruſicada 20
Ruſij 65
Ruſtino 92
Rutheni 65
Ruxani eodem

S

Sabatia 85
Sabæi 139
Sagæ 132
Sacrum 112.115
Saguntum 96
Salacia 112
Salamis 103
Salduba 96
Salen 84
Salentini 81.86
Salona 79
Samaria 37
Same 103
Samonium 104

Sarda-

Sardabale	21	*Sebaſtopolis*	50
Sardeniſos	43	*Sebenniticum*	32
Sardinia	107	*Selandia*	133
Sarmatæ	58.60.120	*Seleucia*	39
Sarmatia	122	*Selymbria*	69
Saronicus portus	77	*Sena*	129
Sarpedum	41	*Sereca*	11
Sarrazana	89	*Serica*	44
Saës	113	*Seriphos*	103
Satmali	131	*Serrium*	70
Satyri	144	*Seſamus ſinus*	54
Sauus	86	*Seſſa*	84.88
Says	32	*Seſtianæ aræ*	113
Scamander	49	*Seſtos*	69
Scandia	133	*Sexolytæ*	56
Scarphia	76	*Sicilia*	104
Schenitas	77	*Sicinus*	103
Scione	71	*Siculum mare*	105
Sclauonia	13	*Sicyon*	78
Scoenus	70	*Sidoni*	39
Scylace	51	*Sidon*	37
Scylla	84.105	*Sierra*	20
Scyras	103	*Siga*	20
Scythæ	132	*Sigæum*	49.51
Scythicus Oceanus	7	*Silaurus*	84
Smyrneus ſinus	47	*Simyra*	37

Sinois 49
Simonia 106
Sinueſſa 84.88
Simope 58
Siphnos 103
Solda 39
Sucronenſis ſinus 95
Soloë 40
Sophene 36
Sophus 12
Specus Herculis 19
Serchio 76
Sphinx 142
Spiga 53
Stratros 75
Stoechades 107
Strongyle 106
Strophades 103
Strues 79
Strymon 70
Subur 95
Sucro 96
Sues 96.99
Sueſia 123
Sulchi 107
Sunium 76
Sur 39
Suria 37
Surrentum 84
Suſiani 9
Syda 43
Syene 32
Syndos 65
Synope 54.58
Sypnus 83
Sypunto 86
Syracuſæ 105
Syria 10
Syrocilices 9

T

TAbraca 22
TAchonyſo 28
Tænarus 77
Tagus 112.115
Talca 132
Tamaris 113
Tamos 135
Tamuada 20
Tana 12.108
Tanais 4.8.57
Tanger 149
Tangur 12

Tanicum

Tanicum oſtium 32
Tangut 12
Taphræ 226
Taprobane 136
Taranto 84.88
Tarctus 84.88
Tarentinus ſinus 84
Tarentus eodem
Tarraco 95.99
Tarracina 85.89
Tarſo 42
Tartari 12.128
Tarcaria eodem
Tarſaro 40.42
Taurianem 84
Taurica 65
Taurici 55
Taurominium 105
Taurus 121.1.32
Taygetus 75
Telamon 85
Telmiſos 44
Temeſa 84
Tempe 73
Tenaros 80
Tenea 75
Tenedos 100
Tenos 103
Teos 47
Terapne 75
Tergeſte 82.87
Tergeſtum 79
Terina 84
Terotæ 147
Teutoni 121
Thabis 132
Thales aſtrologus 47
Theanum 83.88
Thebet 12
Thebæ campus 49
Thebæ 32.80
Theganus 103
Theniſcum 54
Theodoſia 60
θεῶν ὄχημα 145
Thera 103
Thermæ 105
Thermedon 48.54
Thermopylę 76
Theſeus 76
Theſſalia 74
Theſſalonice 73

Thicis 92.95
Thinna 68
Thiſamis 45
Thelis 92
Tholobi 95
Tholoſa 93
Thoricos 76
Thucydidis locus 80
Thule 131
Thuſcum mare 12.15
Thraces 67
Thracia eodem.
Bulgaris.72
Thynnias 45
Thyrſagetæ 57
Tibareni 54
Tifernus 83
Tigris 126
Tigris fl. 138
Timaus 82
Tingi 19.20
Tio 54
Tios 53
Tiriſtris 68
Tolomita 27
Toloſſa 90
Toreatæ 56
Torma 11
Toronis 73
Toſcana 89
Troas 48
Trochara 27
Traiectum 89
Tragopomenes 142
Tragurium 79.104
Tramontena 5
Trapezus 58
Treueri 117
Tripol de la Surca 39
Tripolis 37.39
Triton 213
Tritonia Minerua 23
Tritonis 23
Tritonice 68
Troas 48
Trochara 27
Troglodità 17.26
Troezen 77.80
Troezenij 77
Trucone 104
Truentum 83.88
Tubero 136

Tulcis

Tulcis 95
Turcæ 51
Turchia 45
Turduli 111
Turgiua 12
Turinum 84
Tygris 36
de Typhone fabula 41
Typhonis ſpecus eodē
Tyra 62
Tyrij 128
Tyros. 38
Tyrrhenum mare 15

V

Vadianus 87.153
Valachi 15.65
Valachia 65
Valentia 96
Valetium 83
Varduli 114
Varronis locus 7.150
Varus 83.89.90
Vaſio 90
Vegeti 9
Velia 84
Venetiæ 86
Veneris templum 119
Veneti olim Galli togat 86
Venetus et Acronius Rheni lacus 118
Veſulus 82
Veſuuius 84
Verde 148
Via 113
Vicus 151
Vindelici 89
Virgi 96
Viſula 14
Viſurgis 121
Vitis frequens, fructus rarior ubi 66
Vlyßippo 112
Vngaria 66
Vniuerſus orbis 127
Volcæ 92
Volſci 82
Vrbs lignea 52
Vrias ſinus 83
Vrgo 106

Vthiſia 22
Vtica 2
Veſt 5
Vulturni 84
Vulturnus fluuius

X

Xanthos 44
Xanthus fl. eodem
Xerxes 30. eius præliū et ingens auri uis 71

Z

Zacynthos 103
Zephyrium 84.88
Zephyre 104
Zephyrion 25
Zona torrida 6
Zonæ quinq; 3.5
Zone 20
Zud 5

FINIS.

IN HERMOLAI CASTIGATIONES Index.

ABdera 182
Abrotanum. 157
Abſores urbs. 187
Abſyrtis urbs 187
Acanatus 162
Aceſines 197
Acmodæ 196
Acritas promõtoriũ. 186
urbs 175
Adraſtus Ariſtotelis diſcipulus unde 172
Aegathes 184
Aglaus Pſophidius 174
Alopeconneſus 171
Amanoides promontorium 158
Amardi 144
Amardus amnis 194
Amordi 194
Ampſaga fluuius 156
Anchtalus urbs 174
Angues ad Rhyndacum. 164
Antacri 155
Antaradus oppidum. 158
Antiſſa oppidum 183
Antron urbs 174
Antronia 174
Antronius aſinus 174
Amani portæ 159
Alarſon promontorium. 191
Apollonia 169
Arados inſula 158.184
Araurares fluuius 180
Araxos urbs 175
Areos neſos 183
Aria 183
Ariſtoteles ab Hermolao uerſus 155
Aryanda 162
Arſenaria 156

r 3 Aſpendos

Aſpendos 159
Aſſon urbs 164
Aſtabor as 157
Aſtapus eodem
Aſtyra 186
Atacini 179
Atacinorũ colonia eod.
Athei 155
Athenopolis 179
Atyras amnis 170
Audania fluuius 197
Autrigones 190
Auo fluuius 189
Axiacæ Georgi 156
Axiacæ furari q̃d ſit ignorant 156.168
Axiaces fluuius 168
Axius fluuius 173

B

BArgyli 162
Baſilicus ſinus 162
Baſilides 168
Bathynis 170
Bechis urbs 157
Beterra 179
Biſanthe Samiorum 170
Blanda 178.181
Blytera 179
Boiemi 195
Boij Heluetijs attigui 195
Botrys oppidum 158
Branchidarum oraculum 163
Brauron 175
Bubaſſus 162
Buces uel Buges amnis 166
Buxentum 170
Byblos 158

C

CAlarna oppidũ 172
Calarnæa turris eod.
Calbis amnis 159
Caleros urbs 171
Calliaros 174
Cambuſi 194
Cambyſes fl. eodem

Cana-

Canaſtreum promontorium 172
Canna oppidum 163
Carcine urbs 167
Caria 159
Carcenna 156
Carni 176
Carræ 197
Cartenna 156
Carteia 182
Caryanda 162
Caſpius mons 194
Cataractes fluuius 159
Cauarum urbs 197
Caunus oppidum 159
Caulonia 177
Cæcinum opp. eodem
Cæcinus amnis eodem
Celaduſe 187
Cœlos portus 171
Cœne urbs 175
Celenderis 159
Cenchreæ oppidũ 175
Cepœ urbs 166
Ceraſuntum 165
Ceraſus urbs 165
Ceramicus ſinus 162
Ceramus oppidum eod.
Ceruaria locus 181
Cethui 197
Chauus fluuius 159
Chelonatas portus 175
Cherroneſus oppidum 167
Chryſe urbs 187
Cicynetos inſula 186
Cimolis urbs 165
Cimbrica Cherſoneſus 193
Cimbri eodem
Cimmerium urbs 166
Cion ſinus 164
Cithariſtes promontorium 180
Cliternæ urbs 176
Coha 178
Colax promontorium 198
Columna urbs 177
Cophen fluuius 197

Cophenen 197
Corax mons 165
Coraxici montes 194 & 165
Corocondama inſula. 166
Crenides 171
Creuſis urbs 176
Cromna 164
Cromnus Lycaonis filius 165
Crya 159
Cupra urbs 176
Cyme amazonum dux. 163
Cyme urbs 163
Cynos 174
Cynos ſema 171
Cypſela 170
Cyrauæ mentio 183
Cyria 159
Cyrrha urbs 176
Cythorum urbs à quo dicta 165

D

Dacia 193
Dahæ 155. 195
Daſcyli 164
Deciatum 179
Delta 157
Derris 173
Deua amnis 190
Diua amnis 191

E

Eaſon promõtoriũ. 191
Ebudes 196
Egnatia 177
Elephantis 157
Eleſtrides 187
Eliberri fluuius 181
Elmeones 193
Eluſatum urbs 192
Eniocha georgi 155
Epigoni Thebanorum. 163
Ereſſa 164
Ereßij 164
Ereſſos 183
Erethria 186
Erginus amnis 170
Eſſedones 166
Enemides 174
Euthanæ 162

Euthe-

Euthenæenſes 162
Euthenæi 162
Euthenitæ 162

F

Ferentini 176
Frentani 176

G

Gades olim Tartaros uocabant 182
Galata 188
Gallogræci 156
Gaudos urbs 187
Gedroſis 155
Geſoriacus portus 192
Gnidus 162
Gomphi 172
Gotha 185
Gorgones inſulæ 198
Granata 181
Grauiſcæ 178
Gronij 188
Gynæ cocratu menæ. 166

H

Hemodus mons 197
Hæmon mons 169
Halmydeſſos 169
Hamaxobitæ, ſiue Hamaxobij 167
Hermiones 193
Henioci montes 194
Hermonaſſa 166
Heroopoliticus ſinus. 197.
Heroum oppidum 197
Heſtiæa urbs 186
Hexi 182
Hiberus amnis 182
Himantopodes 198
Hippo 178. Diarrhytus. 157. Regius 157.
Hippuris urbs 187
Holopyxos 187
Hyda 162
Hypacyris flumen 167
Hyria 186

I

Iamna 188
Iaſius ſinus 162
Iaxamathæ 166
Iaxartes 195

Ichthys urbs 175
Ill:beris fluuius 181
Imaus mons 197
Indus fluuius eodem
Iol 156
Ion urbs 175
Iturisſa oppidum 191

L

Lathurus rex, uel Lathyrus 198
Lazippo urbs 182
Lacobriga urbs 188
Libethra 173
Libethrides camœnæ 173
Leuce inſula 183
Loripedes 198
Lupſia 177
Lupus urbs 177
Lyxus flumen 199

M

Malaca 182
Manæthuſa 187
Marathuſa 187
Matæ 197
Maſtuſia 171
Mecybernæus 172
Melancis urbs 186
Melanchlæni 166
Mellaria 183
Melos 187
Mellos urbs 159
Mende urbs 172
Menoba 182
Metilis urbs 157
Mindus urbs 162
Mœnis amnis 192
Molochath 156
Moſchi 194
Moſſynœci 165
Mulucha 157
Myeonos 187
Myrlea urbs 164
Myſtra urbs 177

N

Naebis fluuius 189
Næga oppidum 189
Nægauicoſia flu. 189
Næla ciuitas 189
Naulocos urbs 187
Nerna fluuius 109
Neſos urbs 186

Neſua

Neſua flumen 190 & 197

O

Oëa oppidum 157
Oëſyma 172
Odeſſos urbs 169
Oluros, uel Olyros urbs 176
Onoba Liſturia 188
Oonæ inſulæ 196
Opoës urbs 174
Origauiolca urbs 190
Origenes populi 190
Origeuiones 190
Originæ aquæ 190
Oſſonoba Aſturia 188

P

PAeſici, uel Pæſicæ 194
Pagæ urbs 176
Pagyris fluuius 167
Pagyritæ 167
Palma 188
Paltus 158
Paricani 155
Paropamiſus 159
Parthenium promontorium 167
Paulos 178
uel Pados eod.
Pegaſicus ſinus 186
Peneus fluuius 176
Perinthus 170
Phanagoria urbs 166
Phileſius Apollo 163
Philippeni 172
Philippi 171
Phinea urbs 169
Phrycuns 157
Phthirophagi 166
Phygela urbs 163
Phygelites uini genus 163
Phyſella 172
Pinara Lyciæ urbs 187
Placia 164
Plinij locus 194
Plinius contra Melam 193
Polyægos 185
Prote urbs 186

Pſam-

Pſammetichi opus 157.
Pſophis urbs 174
Pullerius mons 180
Pydna urbs 173
Pyrrha 183
Pyxus 178

R

RHamnus 175
Rhodope mons 169
Rhyndacus flumen 164
Rubricatus amnis 181

S

SAlduba 182
Saleniana locus 190
Salmydeſſos 169
Saræ populi 103
Sarronicus portus 175.
Satarchæ 167
Saleni 190
Salſulæ 180
Saurius amnis 190
Scarphia 174
Schinuſſa inſula 185
Schœnitus portus 175
Schœnus portus 176
Scion 172
Scylaceum 164
Scylax colonia 164
Segnis mons 180
Selini populi 190
Selymbria 170
Sepias urbs 173
Serium promontorium 171
Sexitana ſalſamenta 182
Sextanorum Arelatæ 179
Sicynus urbs 187
Silurus amnis 178
Simyra caſtellum 158
Sipyus 177
Sipuns 165.177
Sittiani 156
Sogdianorum regio 195
Solis fons 157
In Solino erratum emendatur 196
Sophene regio 158
Stylidia locus 177
Sagœ populi 193
Sucronenſis amnis 182
Suel 182

T

TAbaſeni 162
Tabeni 162
Tabis urbs 159
Tachempſus 157
Talca 196
Tamuada 156
Tamuda fluuius eodem
Tanicum 158
Taniticum oſtium 158
Taphre 157.167
Tarbelli 191
Tarichiæ 184
Tarracho urbs 181
Taurianum 178
Thegumiſa 186
Theon Ochema 198
Temeſa 178
Tempſa eodem
Tenia urbs 174
Terentum 178
Terina urbs 178
Terineus ſinus eodem
Thorus 175
Thoricij eodem
Thoricos urbs eodem
Thoricenſes 175
Thucydidis patria eodẽ
Thule 196
Thynnias 169.183
Tios oppidum 164
Tiriſtris promontorium 169
Tragopanades 198
Tragopomenes eodem
Tragurium 187
Trapezus 165
Tritium Toboricũ, uel Tobolicum 191
Trucones 187
Tulcis amnis 182
Turduli 188
Turia 156.182

V

VAlentia 178
Vaſio urbs 179
Vaſionenſes 179
Venetorum origo 164
Vergitanus ſinus 182
Verouesca 191
Viben 178
Viſula 193

Z

ZEphyra urbs. 187
Zerynthum 170
Zethin oppidum. 197

FINIS.

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS Procœmium.

ORBIS SITVM DICERE *aggredior, impeditum opus, et facundiæ minime capax (conſtat enim ferè ex gentium locorumq; nominibus, & eorũ perplexo ſatis ordine, quem perſequi longa eſt magis, quàm benigna materia) uerùm aſpici tamen, cognoſciq; digniſſimum: et quod ſi non ope ingenij orantis, at ipſa ſui contemplatione preciũ operæ attendentium abſoluat.* Dicam *autẽ aliàs plura, & exactius: nunc autẽ ut quæq; erunt clariſſima, & ſtrictim.* Ac *primo quidem quæ ſit forma totius, quæ maxime partes, quo ſingulæ modo ſint, utq; habitentur expediam.* Deinde *rurſus oras omnium et littora, ut intrà extràq; ſunt: atq; ut ea ſubit ac circumluit pelagus: additis quæ in natura regionum, incolarumque memoranda ſunt. Id quò facilius ſciri poſſit atque accipi, paulo altius ſumma repetetur.*

PETRI IOANNIS OLIVARII VALEN
tini in Procemium Pomponij Melæ de ſitu orbis,
SCHOLIA.

PRæfatur operis pondus, uarietatem, obſcuritatem, & perplexum argumentum: deinde quid in hoc libro & in alijs perſequetur. Dicere) Nam orator præfatur. dicũt enim oratores. ſed nouè Dicere pro deſcribere dixit. Materia) Oratorium eſt Ope) Modeſtiam indicat. Orantis) Nimirum talis uoluit haberi in procemio. Forma) an uidelicet ſphærica, rotunda, aut alterius figuræ. Intra) ad ſinus refertur. Additis quæ) πρὸς τὴν τροποχραφίαν ſpectat.

POMPONII

MVNDI IN QVATVOR partes diuiſio.

CAPVT. I.

OMne igitur hoc, quicquid id eſt, cui mundi cœli'que nomen indidimus, unum eſt, & uno ambitu ſe cũctaq; amplectitur. Partibus differt. Vnde ſol oritur, oriens nuncupatur aut ortus: quò demergitur, Occidens uel occaſus: quà decurrit, Meridies: ab aduerſa parte, Septentrio. Huius medio terra ſublimis cingitur undique mari: eademq; in duo latera, quæ hemiſphæria nominantur, ab oriente diuiſa ad occaſum, Zonis quinque diſtinguitur. Mediam æſtus infeſtat, frigus ultimas. Reliquæ habitabiles, paria agunt anni tempora, uerùm nõ pariter. Antichthones alteram, nos alteram incolimus. Illius ſitu ob ardorem intercedentis plagæ incognito, huius dicendus eſt. Hæc ergo ab ortu porrecta ad occaſum: & quia ſic iacet, aliquanto quàm ubi latiſſima eſt, longior: ambitur omnis Oceano, quatuorq; ex eo maria recipit, unũ ab Septẽ-

trionē, à meridie duo, quartum ab occaſu. Suis locis illa referentur. Hoc *primum anguſtum, nec amplius decem milibus paſſuum patens, terras aperit, atque intrat. Tum longe lateq́; diffuſum, abigit uaſtè cedentia littora: ijsdemq́; ex diuerſo propè coëuntibus, adeò in arctum agitur, ut minus mille paßibus pateat. Inde ſe rurſus, ſed modicè admodum laxat: rurſusq́; etiam quàm fuit arctius exit in ſpacium. Quò cum eſt acceptum, ingens iterum & magnum, &* paludi *(cæterum exiguo ore) coniungitur. Id omne quà uenit, quàq́; diſpergitur, uno uocabulo noſtrum mare dicitur. Anguſtias, introitumq́; uenientis, nos fretum,* Græci πορθμὸν *appellant. Quà diffunditur, alia alijs locis cognomina acceptat. Vbi primum ſe coarctat,* Helleſpontus *uocatur:* Propontis*, ubi expandit: ubi iterū preßit,* Thracius Boſphorus: *ubi iterum effundit,* pontus Euxinus: *quà paludi committitur,* Cimmerius Boſphorus: *palus ipſa* Mœotis. *Hoc mari, & duobus inclytis amnibus,* Tanai & Nilo, *in tres partes uniuerſum diuiditur.* Tanais *à ſeptentrione ad meridiem uergens, in mediam ferè* Mœotida *defluit: & ex diuerſo* Nilus *in pelagus. Quod terrarum iacet à freto*

ad ea

ad ea flumina, ab altero latere Africam uocamus: ab altero, Europen: ad Nilum, Africam: ad Tanaim, Europen. Vltrà quicquid eſt, Aſia eſt.

SCHOLIA.

MVndum inprimis quatuor diſtinguit partibus. Deinde terram quinque regionibus, quas Zonas appellat. Mare uero in quinque diſtribuit maria, Oceanum, Mediterraneum, Caſpium, Perſicum, & Arabicum. Indicat poſtea tria freta, & duos ingentes amnes, quibus terra ipſa in tres diuiſa eſt partes. Vno ambitu ſe) Igitur ſphæricum eſt: refertur ad ea uerba Procœmij, Quę ſit forma totius. Oriens) Oriens dicitur omnis pars terræ, in qua ſol oritur. Hinc eſt, quod punctum mobile uocatur. Græcis eſt ἀνατολὴ, Italis Leuante, Germanis Oſt. Occidens) Occidẽs eſt, ubicunque Sol occidit, punctum etiã mobile, Græcis eſt δύσις, Italis Ponente, Germanis Vueſt. Meridies) Duo ſunt puncta fictitia, Meridies et Septentrio, ſed immobilia. Meridies Græcis eſt μεσημβρία, Italis Mezo Giorno, Germanis Zud. Septentrio) Græcis eſt βόρειος, Italis Tramõtana, Germanis Norden. Hemiſphæria) ſemiphæria. Mediam æſtus) quia diu Sol decurrit per eam. Non pariter) quia quando no-

bis eſt hyems, habitantibus alterum hemiſphærium eſt æſtas: & quãdo nobis æſtas, illis hyẽs.
Antichthones) aduerſus terram habitantes, Antipodes. χθὼν, terra eſt: & ἀντί, aduerſus, contra. Nec eſt dubiũ, quin ſint Antichthones, poſt apertas nauigationes. Illius ſitu ob ardorẽ.) Seculo Pomponij nemo auſus fuit mediterranea Africæ peragrare. exiſtimabant enim, hanc plagam adeò feruere æſtibus, ut non poſſet habitari. Mela ſui ſeculi ſententiam refert, dicẽs: Sunt multi qui ibi agant, fateor. Sed ſeculo Melæ nemo fuit, q hoc fateretur. Hallucinati ſunt, dices, quotquot fuere illo tempore? quaſi uero ignoratio eſſet hallucinatio. Fateor planè eos ignoraſſe hemiſphærium Antichthonum, ſed nec propterea hallucinatos fuiſſe. Quid igitur errauit Mela, ſi cum ſuo ſeculo ignorauerit alterum hemiſphærium, & nauigationem per Zonam torridã? Ambitur omnis Oceano) Homero & Ariſtoteli terra inſula eſt. Vnum à ſeptẽtrione) Nihil fabuloſius, & in quo magis hallucinata ſit antiquitas. Argumentum erroris fuit, quod à mari Caſpio uſque ad Oceanum Septentrionalem parum terræ tractum ueteres faciebant. hinc exiſtimabant mare Caſpium ex Oceano defluere. A meridie duo) Perſicum, & Arabicum intelligit. Quartũ ab Occaſu) Mediterraneum, ſiue noſtrum. Hoc primum) Mediterraneum. Fretum) dictum à feruendo,

feruendo, autore Varrone. Vulgus hunc feruorem uocat Corrente: inde omnia freta nauigantibus ſunt inuiſa. πορθμὸν.) id eſt traiectum, de græco uerbo πορθμεύω, quod eſt traijcio. Primum fretum dicitur Gaditanum, uulgò Gibraltar, corrupto uocabulo. nam antea Gibel lingua Arabica dicebatur, quę dictio ſonat montem.

Helleſpontus) Nunc El far de Gallipoli.

Thracius Boſphorus) Nunc El far de Conſtantinopoli. far ſignificat ſtrictum, ſeu anguſtiam maris. In tres partes) Varro in duas, Aſiam et Europam. Veteres apud Herodotum in quatuor, Aſiam, Africam, Europam & Aegyptum. Recentiores in tres tantum. nam Aegyptum Aſiæ partem faciunt.

SVMMA ASIAE DESRIPTIO. CAP. II.

TRibus hanc è partibus tangit Oceanus, ita nominibus, ut locis differens. Eous ab oriente, à meridie Indicus, à ſeptentrione Scythicus. Ipſa ingenti ac perpetua fronte uerſa ad orientem, tantum ibi ſe in latitudinem effundit, quantum Europa & Africa, & quod inter ambas pelagus immiſſum eſt. Inde cum aliquatenus ſolida proceſſit, ex illo Oceano,

quem Indicum diximus, Arabicum mare & Perſicum, ex Scythico Caſpium recipit: et ideo quà recipit, anguſtior. Rurſus expanditur, & fit tam lata quàm fuerat. Deinde cum iam in ſuum finẽ, aliarúmque terrarum confinia deuenit, media noſtris æquoribus excipitur: reliqua altero cornu pergit ad Nilum, altero ad Tanaim. Ora eius cum alueo Nili amnis ripis deſcendit in pelagus, & diu ſicut illud incedit, ita ſua littora porrigit. Deinde fit uenienti obuiam, & primum ſe ingenti ambitu incuruat, pòſt ſe ingenti frontę ad Helleſponticum fretum extendit: ab eo iterum obliquat ad Boſphorum. iterumq́; ad Ponticum latus curua, aditum Mæotidos tranſuerſo margine attingit. Inde eam gremio ad Tanaim uſque complexa, fit ripa, qua Tanais eſt. In ea primos hominum accepimus ab oriente, Indos, Seres, & Scythas. Seres media fermè Eoæ partis incolunt, Indi & Scythæ ultima: ambo latè patentes, neq; in hoc tantùm pelagus effuſi. Spectant enim etiã meridiem Indi: oramq́; Indici maris (niſi ubi æſtus inhabitabilem efficiunt) diu continuis gentibus occupant. Spectant & ſeptentrionem Scythæ, ac littus Scythicum (niſi unde frigoribus arcentur)

tur) uſque ad Caſpium ſinum poßident. Inde proxime eſt Ariane, deinde Aria, & Gedroſis, & Perſis ad ſinum Perſicum. Hunc populi Perſarũ ambiunt illum alterum Arabes. Ab ijs, quod in Africam reſtat, Aethiopum eſt: illic Caſpiani Scythis proximi, ſinum Caſpium cingunt. Vltrà Amazones, ultráq; eas Hyperborei eſſe memorantur. Interiora terrarum multæ uariæq́; gentes habitant, Candari, & Paricani, & Bactri, Suſiani, Pharmacotrophi, Bomarei, Coamani, Rophanes, Dahæ. Super Scythas Scytharũq́; deſerta, ac ſuper Caſpium ſinum, Comari, Maßagetæ, Caduſij, Hyrcani, Hiberi. Super Amazonas & Hyperboreos, Cimmerij, Scythæ Eniochæ, Georgi, Moſchi, Corſitæ, Phoriſtæ, Riphaces: atque ubi in noſtra maria tractus excedit, Mardi, Antibarani: & notiora iam nomina, Mœdi, Armenij, Comageni, Murrani, Vegeti, Cappadoces, Gallogræci, Lycaones, Phryges, Piſidæ, Iſauri, Lydi, Syrocilices. Rurſus ex ijs, quæ meridiem ſpectant, eædem gentes interiora littora tenent uſque ad ſinum Perſicum. Super hunc ſunt Parthi, & Aßyrij: ſuper illum alterum, Babylonij. Et ſuper Aethiopas Aegypti. Ripis Nili amnis

a 5 & mari

& mari proxima, ijdem Aegyptij poſſident. Deinde Arabia anguſta fronte ſequentia littora attingit. Ab ea uſque ad flexum illum, quem ſuprà retulimus, Syria: & in ipſo flexu, Cilicia: extrà autem, Lycia, & Pamphilia, Caria Ionia, Aeolis, Troas uſque ad Helleſpontum. Ab eo Bithyni ſunt ad Thracium Boſphorum. Circa Pontum aliquot populi, alio alioq; fine, omnes uno nomine Pontici dicuntur. Ad lacũ, Mœotici: ad Tanaim, Sauromatæ.

SCHOLIA.

PErpetua fronte) non interrupta, ſed integra, uerſus Orientem & Septentrionem. Tantum ibi ſe in latitudinem) Hæc referuntur ad ſecula Melæ, quibus nondum tota Africa innotuerat. Cum aliquatenus ſolida) Ex ignoratione illarũ regionũ hęc dixit Mela. non erant hæc littora maris Indici plenè cognita Pomponij tempore. Cõſtat enim ex recẽtioribus nauigationibus, nõ poſſe ſolidam eſſe ad Meridiem, ob ſinum Arabicum, Perſicum, ſinum Caticolpicum, Gangeticũ, & Magnũ. Ex Scythico Caſpium) Diximus ignoraſſe antiquitatem, diſtantiam ab Hircano mari uſq; ad Oceanum ſeptentrionalem, & propterea in

cidiſſe

cidiſſe in illum errorem. Rurſus expanditur)in litore maris Rubri, uerſus Aegyptum. In ſuum finē)hoc eſt,ad Caput bonę ſpei,nūc Cabo de bona ſperanca,uerſus Meridiē,& Tanaim uerſus ſeptētrionē. Media)Hoc eſt,mediam circumluit noſtrum mare ſiue mediterraneum. Deinde ſit uenienti obuiā) Ad flexū Syriacū. Ingēti ambitu)à Peluſio oſtio,& oppido nūc Damiata,uſq; ad Cariam regionē Aſiæ minoris. Obliquat)utcunque flectitur in Propontide. Iterū curua) ad Pontum Euxinum. Aditum)Cimmerium Boſphorū oſtēdit. Tranſuerſo margine)hoc eſt,angulum faciente. Indos) Ab Oriēte & Meridie retinent nomē.Diuiſa eſt India in Superiorem & Inferiorem.Inferior,in Indiam extra Gangē, & Indiam intra Gangē.Superioris ſunt regna pręcipua Cathai,Mulpha,Cyanba,Chairā Thebet, Bocat,et regnū Murſuli,Moabor, Moabat, et regnū Var,nunc Synarū,Luſitani uocant Chinarum.India extra Gangem habet Lamay regnum,& propè Malaqua : India intra Gangē, Narſingam,règnum potentiſſimum, & propè caput Curię Callicut,regnum & ciuitatem ubi & Canamor,Torma patain, Pandarani, Biſnagar, Bartacala. Seres)Orientalis regio Sereca,& magis mediterranea quàm Scythica & India ſupior, inter Scythas & Indos ſita,huius regionis ſunt prouincię,Camul et Chichitalis.

Scythas

Scythas) quotquot ſunt à parte illa orientali quæ prouincia Tangut uocatur, uſque ad Rha fluuium, omnes uno nomine Scythæ dicũtur, & tota regio noſtro ſeculo Tartaria. principio ab oriente ſunt Scythæ. extra Imaũ montem, ramentum Tauri, ſunt quidem Tartari: apud quos eſt Tangur, Cathaia, & Halor, ſubiecta omnia magno Chan regi Tartarorum. in Scythia intra Imaũ ſunt alij Tartari, uſq; ad Rha, ut diximus: poſtea uſque ad Tanaim ſunt Sarmatici Aſiatici. Perſis) Retinet nomen, cuius dominus eſt Sophus. Quod in Africam) Intellige Meridiem uerſus. nam Septentrionem uerſus Aegyptus eſt. Hyperborei) Scythæ ſunt, & Tartari. Sunt tamen qui dicant eos Europeos eſſe. Parthi) Parthi et Aſyrij ſub ditione Sophu regis. Caria) Ab ea uſq; ad Bithyniam regio Aſia minor dicitur, nunc Anatolia & Turgiua. Sauromatæ) Sarmatę Aſiatici, inter quos ſunt Magni Bulgari. Tanaim) Nũc Tana dicitur. Nunc uaſtè retracta) Ad ſinũ Aegæum, Adriaticum, & ad Thuſcum refertur.

Prominens) in Pelopõneſo, & in promõtorio Calabriæ. Præcipuè media) Verſus Pyreneos, ad fontem Rabiam. Vbi ſemel) apud fontem Rabiam. Iterum) In Germaniam. Pomponius reliquit ſinum Danorum. Abducitur) Dictio familiaris Melæ, retrahitur. Directo limite) Directo margine & littore, id

eſt

eſt perpetuaeſt,niſi in fine Pyreneorum, & in Germania. nã tres ſinus facit. Aegæũ) Dictũ autore Varrone,ab hinulis,q in eo mari ſcopuli à ſimilitudine caprarum, αἶγες uocentur. Sequenti in ore) Os appellat, & non ſinum Corinthiacum : quanquam reuera ſinus eſt. Mare Aegæum protenditur ab Helleſponto uſque ad ſinum Megaricum in Peloponneſo : à ſinu uero Megarico uſque ad os ſinus Adriatici Ionium. Mare Aegæum nunc dicitur Archipelago. nam complectitur Syriacum, quod nunc eſt El mar de Suria. Mare Adriaticum ab Adria oppido dictum,iam non extat.erat enim propè Venetias.nunc hoc mare dicitur La Canal de Venecia. Scythia) Duplicem indicat Scythiam, ſicut duplicem Sarmatiam: Scythiam Aſiaticam, quæ pars eſt Tartariæ: & Europeam, quæ Hunnos, Moſchobitas, Lituanos compræhendit. Hinc) Hoc eſt à medio latere Põti,uſque ad Aegæi partem eſt Thracia, cuius metropolis eſt Conſtantinopolis, ubi Mediterranei ſunt Bulgarij & Valachi. Tum Græcia prominet) Pelopõneſum intelligit,nunc eſt La Morea. Illyris) Nunc Sclauonia. In Thuſco intimo Gallia) Ita eſt, ſi nomine Galliæ compræhenderis Ciſalpinam & tranſalpinam. Diuerſis frontibus) Primum Sacro promõtorio, quod nunc dicitur Cabo de San Vincẽte. deinde Nerio, quod nunc eſt finis terræ in Compoſtella.

ſtella. Tum Gobeo in Britannia minore, nunc eſt Sanctus Mathæus. Poſtea Dacico, ubi ſunt liberæ ciuitates, quarum præcipua eſt Lubecũ. dictæ nunc, ciuitates Oſtrelingorum. A noſtris littoribus) Maris mediterranei. Ad Sarmatas) Nunc Polonos: id eſt: uſq; ad Viſulam amnem, diſtinguentẽ Sarmatiam à Germania.

SVMMA EVROPAE DESCRIPTIO. CAP. III.

EVropa terminos habet, ab oriente Tanaim & Mæotida, & Pontum: à meridie, reliqua noſtri maris: ab occidente, Atlanticum: à ſeptentrione Britannicum Oceanum. Ora eius. forma littorum, à Tanai ad Helleſpontum, qua ripa eſt dicti amnis, qua flexum paludis ad Boſphorum redigit: quà Ponto, Propontidi, & Helleſponto latere adiacet. contrarijs littoribus Aſiæ non oppoſita modò, uerumetiam ſimilis eſt. Inde ad fretum nunc uaſtè retracta, nunc prominens, tres maximos ſinus efficit, totidemq; in altum ſe magnis frontibus euehit. Extra fretum ad occidentem inæqualis admodum, præcipuè media, quà procurrit ad ſeptentrionem: niſi ubi ſemel iterumq;

iterumq; grandi receſſu abducitur penè ut directo limite extenta eſt. Mare quod primo ſinu accipit, Aegæum dicitur: quod ſequenti in ore, Ionium: Adriaticum, interius: quod ultimo, nos Thuſcum, Graij Tyrrhenum perhibent. Gentium prima eſt Scythia, alia quàm dicta eſt: à Tanai, media fermè Pontici lateris. hinc in Aegei partem continens, Thraciæ ac Macedoniæ adiungitur. Tum Græcia prominet, Aegæumq; ab Ionio mari dirimit. Adriatici latus Illyris occupat. Inter ipſum Adriaticum & Thuſcum Italia procurrit. In Thuſco intimo Gallia eſt, ultrà Hiſpania eſt. Hæc in occidentem, denique etiam ad ſeptentrionem diuerſis frontibus uergit. Dein de rurſus Gallia eſt longe, & à noſtris littoribus huc uſque promiſſa. Ab ea Germani ad Sarmatas porriguntur, illi ad Aſiam. Hæc de Europa.

TERTII CAPITIS ANNOTATIONES require pagina 12. uerſu 20. in dictione Tanaim.

SVMMA

SVMMA AFRICAE DESCRIPTIO CAP. IIII.

AFrica ab orientis parte Nilo terminatur. pelago à cæteris: breuior eſt quidem q̃ Europa. quia nec uſquam Aſiæ, & non totius huius littoribus obtenditur. Longior tamen ipſa, quàm latior: & quà ad fluuium attingit, latiſsima. Vt'que inde procedit, ita media præcipuè in iuga exurgẽs, pergit incurua ad occaſum, faſtigiatq; ſe molliter, & ideo ex ſpacio paulatim adductior. Vbi finitur, ibi maximè anguſta eſt. Quantum incolitur, eximie fertilis. Vel quod pleraque eius inculta, & aut harenis ſterilibus obducta, aut ob ſitim cœli terrarumq; deſerta ſunt, aut infeſtantur multo ac malefico genere animalium, uaſta eſt magis quàm frequens. Marequo cingitur ſeptentrione, Libycum: à meridie, Aethopicum: ab occidente, Atlanticum dicimus. Ab ea parte, quæ Libyco adiacet, proxima Nilo prouincia, quam Cyrenas uocant. Deinde, cui totius regionis uocabulo cognomen inditum eſt, Africa. Cætera Numidæ & Mauri tenent. ſed Mauri in Atlanticum pelagus expoſiti. Vltrà Nigritæ ſunt, & Pharuſij, uſque ad Aethiopas. Hi & reliqua

liqua huius, & totum latus quod meridiem ſpectat, uſque in Aſiæ confinia poßident. At ſuper ea quæ Libyco mari abluuntur, Libyes Aegyptij ſunt, & Leucoæthiopes: & natio frequens multiplex'que Getuli. Deinde latè uacat regio, perpetuo tractu inhabitabilis. Tum primos ab oriente Garamantas, pòſt Augilas & Troglodytas, & ultimos ad occaſum Atlantas audimus. Intra (ſi credere libet) uix iam homines, magiſq; ſemiferi Aegypanes, et Blemmyæ, & Gamphaſantes, & Satyri, ſine tectis paßim ac ſedibus uagi, habent potius terras quàm habitent. Hæc ſumma noſtri orbis, hæ maximæ partes, hæ formæ gentes'que partium. Nunc exactius oras ſitusq; dicturo, inde eſt cōmodißimū incipere, unde terras noſtrū pelagus ingreditur. Et ab ijs potißimum, quæ influenti dextra ſunt. Deinde ſtringere littora, ordine quo iacent: peragratisq; omnibus quæ mare attingunt, legere etiam illa quæ cingit Oceanus, donec curſus incœpti operis intrà extràq; circū uectus orbem, illuc unde cœperit redeat.

SCHOLIA.

QVia nec uſque Aſiæ) Nunquam Aſiæ litoribus contrà tenditur Africa. Longior

gior tamẽ ipſa quàm latior) Nil uerius, ſi ad ſecula Pomponij referas, quibus Africa uſque ad principium Aethiopiæ ſolum cognita erat.

Quà ad fluuium) Nilum intellige. Ita media prᴂcipuè in iuga) A Numidia, quę ſita eſt in Media Africa, incipiũt exurgere montes: quanquam à Catabathmo uſque ad fretum ſemper exurgit Africa, præcipuè tamen in Numidia.

Pergit incurua) id eſt, nullos facit ſinus. niſi uoles Syrtes appellare ſinus. Faſti;iatq́; ſe molliter) id eſt, erigitur, & contrahitur in cunei formam pedetentim. Et ideo ex ſpacio paulatim adductior) Ex ſpacio, quaſi uix ſcires cognoſcere diſcrimen contractionis, niſi in magno ſpacio. Adductior) cõtractior. Quantum incolitur) hoc eſt, totus tractus marinus eximiè fertilis: mediterraneus ſterilis. Cyrenas) nunc dicta Corena. Africa) minor, nũc dicta Barbaria. Mauri) à potentiſſima ciuitate dicti, quæ nunc eſt Marruecos, ubi agunt Alarabes. Nigritæ & Pharuſij) Dicam poſtea. mediterranei ſunt. Vnde terras noſtrum) id eſt, à freto Gaditano. Quæ influenti dextra) Ab Africa. Illuc unde cœperit) id eſt, in idem fretum.

PARTICVLARIS AFRICAE DESCRIPTIO.

Mauritania.

MAVRITANIA. CAP. V.

DIctum eſt Atlanticum eſſe Oceanum, qui terras ab occidente contingeret. Hinc in noſtrum mare pergentibus, læua Hiſpania, Mauritania dextra eſt. Primæ partes illæ Europæ, hæ Africæ. Eius oræ finis, Mulucha: caput atque exordium eſt promontorium, quod Græci Ampeluſiam, Afri aliter, ſed idem ſignificante uocabulo, appellant. In eo eſt ſpecus Herculi ſacer, & ultra ſpecum Tingi oppidum peruetus, ab Antæo (ut ferunt) conditum. Extat rei ſignum, parma elephantino tergore execto, ingens, & ob magnitudinem nulli nunc uſuro habilis. quam locorum accolæ ab illo geſtatā pro uero habent, tradūtq́;, & inde eximè colunt. Deinde eſt mons præaltus, ei quem ex aduerſo Hiſpania attollit obiectus: hunc Abylam, illum Calpen uocant, colūnas Herculis utrunque. Addit fama nominis fabulam, Herculē ipſum iunctos olim perpetuo iugo diremiſſe colles: atq; ita excluſum antea mole montium Oceanum, ad quæ nunc inundat admiſſum. Hinc iā mare latius funditur, ſummotasq́; uaſtius terras magno impetu inflectit. Cæterùm

regio ignobilis, & uix quicquam illuſtre ſortita, paruis oppidis habitatur, parua flumina emittit, ſolo quàm uiris melior, & ſegnitie gentis obſcura. Ex iis tamen quæ commemorare non piget, montes ſunt alti, qui continenter, & quaſi de induſtria in ordinem expoſiti, ob numerum ſeptem, ob ſimilitudinem fratres uocantur. Tamuada fluuius, & Ruſicada, & Siga, paruæ urbes: & portus, cui Magno eſt cognomen, ob ſpacium. Mulucha ille, quem diximus, amnis eſt, ingentium olim regnorum terminus, Bocchi Iugurthæq;.

SCHOLIA.

ATlanticum) Atlas mons maior Africam diuidit, nunc dicitur Maiuſte. Atlas minor, Lante. Ampeluſiam) à uinetorum copia, promontorium eſt, nec hodie uocatur Cabo deſparto, ſed Cabo de Cantero. Tingi) Nũc Taniar, regis Luſitaniæ. Abylam) Nũc Aceuta: oppidum etiam Luſitanorum. hinc ſumit initium mons ille, qui nunc dicitur La Siera Dal marca. Sierra hiſpanicè ſonat montem. plenus eſt hic ſimiis. Calpem) Nunc Gibraltar.

Tamuada) nunc Bediæ, rigat regionem Alarabum. Ruſicada) nunc Aſtora. Siga) nunc la Guardia uulgò dicitur.

Numidia

NVMIDIA. CAP. VI.

AB eo Numidia ad ripas expoſita fluminis Ampſagæ, ſpacio quidem quàm Mauritania anguſtior eſt: uerùm & culta magis, & ditior. Vrbium, quas habet, maximæ ſunt Cyrtha procul mari, nunc Sittiniorum colonia, quondã regum domus Iubæ & Siphacis, cum foret opulentiſſima: Iol ad mare, aliquando ignobilis, nunc quia Iubæ regia fuit, & quòd Cæſarea uocitatur, illuſtris. Citra hanc (nam in medio fermè littore ſita eſt) Cartenna & Arſenaria ſunt oppida, & Ampſa caſtellum, et Laturus ſinus, & Sardabale fluuius. Vltrà, monumentum commune regiæ gentis. Deinde Icoſium & Vthiſia urbes, effluentes inter eas Ancus & Nabar, aliaq́; quæ taceri nullum rerum famǽue diſpendium eſt. Interius, & longè ſatis à littore (ſi fidem res capit) mirum ad modum ſpinæ piſcium muricũ oſtreorumq́; fragmenta, ſaxa attrita (uti ſolent) fluctibus, & non differentia marinis, infixæ cautibus anchoræ. Alia & huiuſmodi ſigna atque ueſtigia effuſi olim uſque ad ea loca pelagi, in campis nihil alentibus eſſe, inueniriq́; narrantur.

SCHOLIA.

NVmidia pars Africæ minoris, teſte Ptolemæo. Cyrtha) nunc Conſtana. Iol) nunc Bugia. Cartenna) nunc Silefe. Arſenaria) nunc Arſen.

AFRICA MINOR. CAP. VII.

Regio quæ ſequitur à promontorio Metagonio ad aras Philænorum, propriè nomẽ Africæ uſurpat. In ea ſunt oppida Hippo regius, & Ruſicade & Tabraca. Deinde tria promontoria, Candidum, Apollinis, Mercurij, uaſtè proiecta in altum, duos grandes ſinus efficiunt: Hipponenſem uocant proximum, ab Hippone Diarrhyto, quod littori eius appoſitum eſt. In altero ſunt caſtra Lælia, caſtra Cornelia, flumen Bragada, Vtica & Carthago: ambæ inclytæ, ambæ à Phœnicibus conditæ. Illa fato Catonis inſignis, hæc ſuo: nunc populi Romani colonia, olim imperij eius pertinax æmula: iam quidem iterum opulenta, etiam nunc tam priorum excidio rerũ, quàm ope præſentium clarior. Hadrumentum, Leptis, Clupea, Abrotonum, Taphræ, Neapolis, hinc ad Syrtim adiacent, ut inter ignobilia celeberrimæ. Syrti ſinus eſt cẽtum ferè milia paſſuũ, quà mare accipit patens: trecenta, quà cingitur.

Verum

Verũ importuoſus atq; atrox, & ob uadorũ frequentiũ breuia, magisq; etiã ob alternos motus pelagi affluentis et refluẽtis infeſtus. Super hunc ingens palus amnem Tritona recipit, ipſa Tritonis. unde & Mineruæ cognomẽ inditũ eſt, ut incolæ arbitrantur, ibi genitæ: faciuntq; ei fabulæ aliquã fidem, quòd quẽ natalẽ eius putãt, ludicris uirginũ inter ſe decertantiũ celebrãt. Vltra eſt Oea oppidum, & Cinyps fluuius, per uberrima arua decidens. Tum Leptis altera, et Syrtis, nomine atq; ingenio par priori: cæterũ altero ferè ſpacio qua dehiſcit, quaq; flexũ agit, amplior. Eius promõtoriũ eſt Boriõ: ab eoq; incipiẽs ora, quã Lothophagi tenuiſſe dicuntur, uſq; ad Phycũta (& id promõtoriũ eſt) importuoſo littore pertinax. Aræ ipſæ nomen ex Philænis fratribus traxere. qui cõtra Cyrenaicos miſſi Carthagine, ad dirimendũ cõditione bellũ, diu iam de finibus, & cũ magnis amborum cladibus geſtũ, poſtquàm in eo, quod conuenerat, non manebatur, ut ubi legati concurrerẽt, certo tempore utrinq; dimiſſi, ibi termini ſtatuerentur: pacti de integro, ut quicquid citra eſſet, popularibus cederet. mirum & memoria digniſſimum facinus, hic ſe uiuos obrui pertulerunt.

SCHOLIA.

MEtagonio) Nunc dicitur El Cabo de tres arcas. Aras Philenorũ) Hodie ſunt Porto de Saba. Hippo) Nunc Bona. Flumen Bragada)Nomen retinet.
Vtica)nunc Biſartha. Carthago) Nomẽ retinet. Clupea) Quipia uulgo. Neapolis)Nunc Mahometa. Syrtim) Syrtes Luſitani uocant Baxos de Barberia,alij Banquos.
Lotophagi)nunc Los Chelbens. Qui contra Cyrenaicos)Locus iſte eſt mutilus.quędam enim deſiderantur,ut ſit integra Pomponij lectio: Vbi enim eſt,pacti de integro : deeſt Pomponio pactum.neſcies ex lectione Pomponiana quid pacti fuerint, niſi ex Salluſtio addideris: ut uel illi quo fines populo ſuo peterent, ibi uiui obruerentur:uel eadem conditione ſeſe quem in locum uellent,proceſſuros,Phileni conditione probata, mirũ & memoria digniſſimum facinus, hic ſe uiuos obrui pertulerũt.

CYRENAICA. CAP. VIII.

INde ad Catabathmon Cyrenaica prouincia eſt,in eaq; ſunt Ammonis oraculum, fidei inclytæ: & fons, quem Solis appellant: & rupes

quædam

quædam Auſtro ſacra. Hæc cum hominum manu attingitur, ille immodicus exurgit, harenaſq; quaſi maria agens, ſic ſæuit, ut æquor fluctibus. Fons media nocte feruet: mox & paulatim tepeſcens, fit luce frigidus: tunc ut ſol ſurgit, ita frigidior ſubinde, per meridiem maximè riget. Sumit deinde tepores iterum, & prima nocte calidus: atque ut illa procedit, ita calidior: rurſus cum eſt media, perferuet. In littore promontoria ſunt Zephyrion, & Nauſtathmos, portus Paretonius. Vrbes, Heſperia, Apollonia, Ptolemais, Arcinoen, atque (unde terris nomen eſt) ipſa Cyrene. Catabathmos uallis deuexa in Aegyptum, finit Africam. Oræ ſic habitantur, ad noſtrũ maxime ritum moratis cultoribus: niſi quòd quidam linguis differunt, & cultu deorum, quos patrios ſeruant, ac patrio more uenerãtur. Proximis nullæ quidem urbes ſtant, tamẽ domicilia ſunt, quæ Mapalia appellantur: uictus aſper, & munditijs carens. Primores ſagis uelantur, uulgus beſtiarũ pecudum'que pellibus: humi quies epulæ'que capiuntur. Vaſa ligno fiunt, aut cortice. Potus eſt lac, ſuccuſq; baccarum. Cibus eſt caro, plurimũ ferina. Nam gregibus (quia id ſolum optimũ eſt)

quoad

quoad poteſt, parcitur. Interiores etiam incultius, ſequuntur uagi pecora: utq́; à pabulo ducta ſunt, ita ſe ac tuguria ſua promouent: atque ubi dies deficit, ibi noctem agunt. Quanquam in familias paßim, & ſine lege diſperſi, nihil in commune conſultant: tamen quòd ſingulis aliquot ſimul coniuges, & plures ob id liberi agnati'que ſunt, nuſquam pauci degunt. Ex his qui ultra deſerta eſſe memorantur Atlantes, ſolem execrantur, et dum oritur, et dum occidit, ut ipſis agrisq́; peſtiferum. Nomina ſinguli non habent, non ueſcuntur animalibus, neque illis in quiete qualia cæteris mortalibus uiſere datur. Troglodytæ nullarum opum domini, ſtrident magis quàm loquuntur, ſpecus ſubeunt, aluntur'que ſerpentibus. Apud Garamantes etiam armenta ſunt ea, quæ obliqua ceruice paſcuntur. Nam pronis directa in humum cornua officiunt. Nulli certa uxor eſt. Ex his qui tam confuſo parentum coitu paſſim incertisq́; naſcuntur, quos pro ſuis colant, formæ ſimilitudine agnoſcũt. Augilæ manes tantùm deos putant, per eos deierant eos ut oracula conſulunt: precatiq́; quæ uolunt, ubi tumulis incubuere, pro reſponſis ferunt ſomnia. Fœminis

eorum

eorum ſolenne eſt, nocte, qua nubunt, omnium ſtupro patere, qui cum munere aduenerint: & tum cum plurimis concubuiſſe, maximum decus: in reliquum, pudicitia inſignis eſt. Nudi ſunt Gamphaſantes, armorumq́; omnium ignari: nec uitare ſciunt tela, nec iacere. ideoq́; obuios fugiunt, neque aliorum quàm quibus idem ingenij eſt, aut congreſſus aut colloquia patiuntur. Blemmis capita abſunt, uultus in pectore eſt. Satyris præter effigiem, nihil humani. Aegipanum quæ celebratur, ea forma eſt. Hæc de Africa.

SCHOLIA.

AMmonis oraculum) Nunc El Cancarron de Malioma. Heſperia) Nunc Bernic. Apollonia) Nunc Bonadria. Ptolemais) Tolomita nunc. Arſinoë) Hodie Trochara. Cyrenæ) Corena uulgò. Vallis deflexa in Aegyptum) uſque ad Aegyptum, ita ut nihil contineat Aegypti. Nam ex ſententia Melæ, Aegyptus Aſiæ pars eſt.

PARTICVLARIS ASIAE DESCRIPTIO.

Aegyptus.

AEGYPTVS. CAP. IX.

Aſiæ prima pars Aegyptus inter Catabathmon & Arabas, ab hoc littore penitus immiſſa, donec Aethiopiam dorſo contingat, ad meridiem refugit. Terra expers imbrium, mirè tamen fertilis, & hominum aliorumq; animalium perfœcunda generatrix. Nilus efficit, amnium in noſtrum mare permeantium maximus. Hic ex deſertis Africæ miſſus, nec ſtatim nauigari facilis, nec ſtatim Nilus eſt: & cum diu ſimplex ſæuus'que deſcendit, circa Meroën latè patentem inſulam, in Aethiopiam diffunditur: altera'que ex parte Aſtaboras, altera Aſtapus dictus eſt. Vbi rurſus coit, ibi nomē hoc capit. Inde partim aſper, partim nauigia patiens, in immanem lacum deuenit: ex quo præcipiti impetu egreſſus, & Tachempſo alteram inſulam amplexus, uſque ad Elephantidem urbem Aegyptiam atrox adhuc, feruensq; decurrit. Tum demum placidior, & iam penè nauigabilis, primum iuxta Cercaſorum oppidum triplex eſſe incipit. Deinde ſemel iterum'que diuiſus, ad Delta & ad Metilin it per omnem Aegyptū uagus atque diſperſus, ſeptēq; in ora

in ora

in ora ſe ſcindens, ſingulis tamen grandis euolui tur. Non pererrat autem tantùm eam, ſed æſtiuo ſidere exundans etiam irrigat: adeò efficacibus aquis ad generandum alendum'que, ut præter id quòd ſcatet piſcibus, quod hippopotamos, crocodilos'que uaſtas belluas gignit, glebis etiam infundat animas, ex ipſaq́; humo uitalia effingat. Hoc *eo manifeſtum eſt, quòd ubi ſedauit diluuia, ac ſe ſibi reddidit, per humentes campos quædam nondum perfecta animalia, ſed tum primum accipientia ſpiritũ, & ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea, uiſuntur. Creſcit porrò, ſiue quòd ſolutæ magnis æſtibus niues, ex immanibus Aethiopiæ iugis largius quàm ripis accipi queant, defluunt: ſiue quòd ſol hyeme terris propior, & ob id fontem eius minuens, in æſtate tunc altius abit, ſinit'que integrum, et ut eſt pleniſſimus ſurgere: ſiue quòd per ea tempora flantes Eteſiæ, aut actas à ſeptentrione in meridiẽ nubes ſuper principia eius imbre præcipitant: aut uenienti obuiæ aduerſo ſpiritu curſum deſcendentis impediunt: aut harenis, quas cum fluctibus littori applicant, oſtia obducunt, fitq́; maior, uel quòd nihil ex ſemet amittit: uel quod plus quàm ſolet accipit: uel*

quod

quod minus quàm debet, emittit. Quòd ſi eſt alter orbis, ſuntq; oppoſiti nobis à meridie Antichthones, ne illud quidem à uero nimium abſceſſerit, in illis terris ortũ amnẽ, ubi ſubter maria cæco alueo penetrauerit, in noſtris rurſus emergere: & hac re ſolſtitio accreſcere, quòd tum hyẽs ſit, unde oritur. Alia quoq; in his terris mira ſunt. In quodam lacu Chemnis inſula, lucos ſyluaſq; & Apollinis grande ſuſtinens templum, natat, & quòcunq; uenti agunt, pellitur. Pyramides tricenum pedum lapidibus extructæ, quarum maxima (tres nanque ſunt) quatuor ferè ſoli iugera, ſua ſede occupat: totidem in altitudinem erigitur. Mœris aliquando campus, nunc lacus, uiginti milia paſſuum in circuitu patens, altior quàm ad nauigandum magnis onuſtiſque nauibus ſatis eſt. Pſammetichi opus Labyrinthus, domos mille, & regias duodecim perpetuo parietis ambitu amplexus, marmore extructus ac tectus, unum in ſe deſcenſum habet, intus penè innumerabiles uias, multis ambagibus huc & illuc remeantibus: ſed continuo anfractu, & ſæpe reuocatis porticibus ancipites. quibus ſubinde alium ſuper alios orbem agentibus, & ſubinde tantum redeunte flexu,

quantum

quantum proceſſerat, magno & inexplicabili tamen errore perplexus eſt. Cultores regionũ multo aliter à cæteris agúnt. Mortuos fimo obliti plangunt. Nec cremare, aut fodere fas putant: uerum arte medicatos intra penetralia collocant. Suis literis peruerſe utuntur. Lutum inter manus, farinam calcibus ſubigunt. Forum ac negocia, fœminæ: uiri, penſa ac domos curant. onera illæ humeris, hi capitibus accipiunt. Parentes cum egẽt, illis neceſſe, his liberũ eſt alere. Cibos palàm & extra ſua tecta capiunt, obſcœna intimis ædium reddunt. Colunt effigies multorum animalium, atq; ipſa magis animalia, ſed alij alia: adeò ut quædam eorum etiam per imprudentiam interemiſſe, capitale ſit. Et ubi morbo aut ſorte extincta ſint, ſepelire ac lugere ſolenne ſit. Apis populorum omnium numen eſt: bos niger, certis maculis inſignis, & cauda linguáq; diſsimilis aliorum. raro naſcitur, nec coitu pecoris (ut aiunt) ſed diuinitus & cœleſtiigne conceptus. dies´que quo gignitur, genti maxime feſtus eſt. Ipſi uetuſtiſsimi (ut prædicant) hominum, trecenos & triginta reges ante Amaſim, & ſupra tredecim milium annorum ætates, certis annalibus referunt: mandatumq;

datumq;

datumque literis ſeruant, dum Aegyptij ſunt, quater curſus ſuos uertiſſe ſidera, ac ſolem bis iam occidiſſe, unde nunc oritur. Viginti milia urbium Amaſi regnante habitarunt, & nunc multas habitant. Earum clariſſimæ procul à mari, Says, Memphis, Syene, Bubaſtis, Elephantis, & Thebæ. utique (ut Homero dictum eſt) centum portas, ſiue (ut alij aiunt) centum aulas habent, totidem olim principum domos: ſolitasque ſingulas, ubi negotium exegerat, dena armatorum milia effundere. In littore Alexandria, Africæ contermina. Peluſium Arabiæ ipſas oras ſecat. Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Mendeſium, Pathmiticum, Tanicum, Peluſiacum, Nili hoſtia.

SCHOLIA.

INter Catabathmō & Arabas) hoc eſt inter finē Catabathmi & Arabas. nā eſt magnus tractus à principio Catabathmi, uſque ad finem, uerſus Aegyptum. Dorſo) propterea uocatur Aethiopia ſub Aegypto. Circa Meroën) diuiditur. Vbi rurſus coit) poſt Meroën inſulam, tunc uocatur Nilus. Sol hyeme

me terris propior) Terris uidelicet, ubi Nilus oritur. nam quando Aegyptijs eſt hyems, illis terris eſt æſtas: propterea, ſol eſt propior illis terris. Continuo anfractu) flexu, ex Varrone. Suis literis peruerſe utũtur) Scribũt enim à dextra ad ſiniſtram. Trecenos & triginta reges) Hæc ſunt Herodoti. Quater curſus ſuos uertiſſe ſydera, ac ſolem bis iam occidiſſe, unde nunc oritur) Hic locus torſit multos uiros doctiſſimos, & adhuc torquet. Sunt qui confugiant ad neſcio quæ ænigmata Aſtronomiæ: alij ad annos triginta dierũ. Nos uero in gratiam Geographorum & Hiſtoricorum, locum exponemus. Nemini dubium eſt, Aegyptios pro certo habuiſſe, cœlum nunquam habuiſſe initium. nam ex hoc fonte Plato mundum nunquam incœpiſſe dixit. Deinde Aegyptios tanta ſuperſtitione uetuſtatis laboraſſe, ut planè crediderint, ſidera circulos ſuos motu proprio ab occidente in oriẽtem quater abſoluiſſe. ſed cum octaua ſphæra ſpacio centum annorum unum gradum peragat, erit unus curſus proprius, triginta ſex milium annorũ: quæ quater addita, ſummam conficient centum & quadraginta quatuor millium annorum. hi erunt anni uetuſtatis Aegyptiorum. ſed quòd ſol bis occiderit, unde nunc oritur, difficile erit exponere: quod tamen nos faciemus ſummo noſtri honoris periculo, ſubituri hanc aleam,

ob præiudicatam nonnullorum autoritatem, quæ in hoc loco non obſtabit, quò minus liberè ſentiamus. Notū eſt ſphęras cęleſtes duos habere motus, alterū diurnū, quo omnes ſphæræ raptu firmamēti ab oriēte in occidentē rapiuntur, hoc quidem quatuor & uiginti horarū ſpacio: & alterū propriū, quo unaquæq; ab occidēte ad orientē mouetur, ſupra alios polos. Octaua ſphæra ſpacio triginta ſex milium annorū abſoluit circulū: ſol uno anno. Quod cum ita ſit, & ſol ex ſententia Aegyptiorū in fine curſus ſui non ſolum redit ad eundē gradum, ſed trāſeat ad alium ſequentem, fit ut cū octaua ſphæra attigerit punctum oriētis, hoc eſt ſemicirculi, ſol ipſe confectas habebit decē & octo mille reuolutiones. cum uerò eadem octaua ſphæra abſoluet alterum ſemicirculum uſque ad occidentem, ſol peractas habebit totidē. Hoc modo ſupputādo in duabus reuolutionibus octauæ ſphærę, ſol erit in fine ſemicirculi, qui eſt ab occidente in orientē: hoc eſt, in oriēte ubi occidit, & in aliis duabus in eodē fine, ubi etiā occidit. Hęc plana ſunt, ſi quis ſciuerit ſupputare, & adhibuerit ſphærā materialē. Mēphis) Nūc eſt Meſſer. Vt Homero dictū eſt) nono Iliados.

Οὐδ' ὅσ' ἐς ὀρχομενὸν προτινίσεται, οὐδ' ὅσα θήβας
Αἰγυπτίας, ὅθι πλεῖστα δόμοις κτήματα κεῖται,
Αἵθ' ἑκατόμπυλοί εἰσι, δυηκόσιοι δ' ἂν ἑκάστη
ἀνέρες ἐξοιχνεῦσι σὺν ἵπποισι καὶ ὄχεσφιν.

Dena

Dena armatorum millia effundere) Hūc locum corruptiſſimum, poſt Hermolaum & Vadianum, nós ex Homero reſtituimus. & miror Hermolaum non uidiſſe dictionem illam Διηκόσιοι ſignificare ducentos. Quare ita legēdum eſt, Ducenos armatos milites effundere.

Alexandria) Nota eſt. retinet enim nomen.

Peluſium) nomen oſtij & oppidi, nunc dicti Damiata.

ARABIA. CAP. X.

ARabia hinc ad Rubrū mare pertinet, ſed illic magis læta & ditior, thure atque odoribus abundat: hic niſi quà Caſio monte attollitur plana & ſterilis. portum admittit Azotū, ſuarum mercium emporium: quà in altum abit, adeò ædita, ut ex ſummo uertice à quarta uigilia ortum ſolis oſtendat.

SCHOLIA.

ADmittit) Recte admittit, quia Azotus non eſt Arabiæ, ſed potius Idumeæ.

A quarta uigilia) duas horas poſt mediam noctem, unde quarta uigilia incipit.

SYRIA. CAP. XI.

SYria late littora tenet, terraſq; etiam latius introrſus, alijs alijſq; nuncupata nominibus. Nam & Cœle dicitur, & Meſopotamia, & Damaſcene, et Adiabene, & Babylonia, & Iudæa, & Sophene. Hinc Palæſtina eſt, quà tangit Arabas cum Phœnice: & ubi ſe Ciliciæ committit, Antiochia. olim, ac diu potens: ſed cum eam regno Semiramis tenuit, longe potentiſsima. Ex operibus certè eius inſignia multa ſunt. duo maxime excellunt: conſtituta urbs miræ magnitudinis Babylon, ac ſiccis olim regionibus Euphrates & Tygris immiſsi. Cæterum in Palæſtina eſt ingens & munita admodum Gaza (ſic Perſæ ærarium uocant) et inde nomen eſt, quòd cum Cambyſes armis Aegyptum peteret, huc belli & opes, & pecuniam intulerat. Eſt non minor Aſcalon. Eſt Ioppe, ante diluuium (ut ferunt) condita: ubi Cephea regnaſſe eo ſigno accolæ affirmant, quòd titulum eius fratriſq; Phinei, ueteres quædã aræ cum religione plurima retinent: quinetiam rei celebratæ carminibus ac fabulis, ſeruatæq; à Perſeo Andromadæ, clarũ ueſtigium, belluæ marinæ oſſa immania oſtentant.

Scholia.

SCHOLIA.

SYria) Nunc Suria. Cœle) id eſt, caua. hoc enim ſonat κοίλη. Meſopotamia) id eſt, regio ſita inter duos amnes. ποταμὸς enim fluuius eſt. eſt autem inter Euphratem & Tygrim, nunc dicitur Halapia. Damaſcene) nunc terra de Damaſco. Adiabene) Regio iuxta Euphratem. Babylonia) Chaldæorū.

Palæſtina) olim dicta Phileſtina, quòd ibi ædificatæ eſſent quinque ciuitates Philiſtinorū. nunc tota Palæſtina diuiſa eſt in quinque regiones, Idumæam, Iudæam, Samariam, Galilæam, & regionem trans Iordanem. Tangit Arabas) Arabiam Petræam ab occidente, & Deſertam ab oriente. Phœnice) nam poſt Palæſtinam ſequitur Phœnicia, uerſus ſeptentrionem. Vbi ſe Ciliciæ committit) id eſt, prope Ciliciam. Olim ac diu potens) Hęc uerba nō referuntur ad Antiochiam, ſed ad Syriam.

Siccis olim) Euphrates & Tygris olim non Chaldæam irrigabant. erat enim regio ſicca, niſi cura Semiramidis adiectis foſſis ambo fluuij immiſſi fuiſſent. Gaza) Nomen eſt oppidi in Idumæa. Aſcalon) oppidum Idumeæ. Ioppe) nunc Iaffa, portus peregrinorum Hieroſolymitanorum.

PHOENICIA. CAP. XII.

PHœnicem illuſtrauere Phœnices, ſolers hominum genus, et ad belli paciſq; munia eximium. Literas, & literarum operas, aliaſq; etiam artes, maria nauibus adire, claſſe confligere, imperitare gentibus, regnum prælium'que commenti. In ea eſt Tyros, aliquãdo inſula, nunc annexa terris defecit, quando ab impugnante quondam Alexandro iacta ſunt opera. Vici tenent ulteriora: & adhuc opulenta Sidon, antequàm à Perſis caperetur, maritimarum urbium maxima. Ab ea ad promontorium Euproſopon duo ſunt oppida, Byblos & Botrys. Vltrà tria fuerunt, ſingulis inter ſe ſtadijs diſtantia, locus ex numero Tripolis dicitur. Tum Simyra caſtellum, & urbs non obſcura Marathos. Inde iam non obliqua pelago, ſed aduerſa adiacens, à terra grandem ſinum inflexo tractu littoris accipit. Populi dites circunſident, ſitus efficit: quia regio fertilis, crebris & nauigabilibus alueis fluminum peruia, diuerſas opes maris atque terrarum facili commercio permutat ac miſcet. In eo prima eſt reliqua pars Syriæ, cui Antiochiæ cognomen additur. Et in ora

eius urbes Seleucia, Paltos, Beritos, Laodicia, Arados. amnesq́; inter eas eunt, Lichos & Hypatos & Orontes. tum mons Amanus: & ab eo ſtatim Myriandros, & Cilices.

SCHOLIA.

TYros) Nunc Sur. erat ciuitas Chriſtianorum, ſed Turcæ deleuerunt eam, & ſeruant portum, qui uocatur El porto de Sur. Sidon) Nunc eſt Sidoni. Biblos) Gaẽta nunc. Tripolis) nunc Tripol de la Suria. Marathos) nunc Margarh. Seleucia) hodie Solda. Paltos) hodie Gibel. Beritos) nunc eſt Baruth, portus Damaſci. Laodicia) Liche hodie. Orontes) fluuius, nunc Tarfaro. Mons Amanus) in fine Syriæ.

CILICIA. CAP. XIII.

AT in receſſu intimo locus eſt magni aliquando diſcriminis fuſorum ab Alexandro Perſarum, fugientis'que Darij ſpectator, ac teſtis. Nunc ne minima quidem, tunc ingenti urbe celebris: Iſſos fuit, & hac re ſinus Iſsicus dicitur. Procul inde Amanoides promontorium, inter Pyramũ Cydnumq́; fluuios iacet. Pyramus Iſſo prior, Mallō præterfluit. Cydnus

ultrà per Tarſum exit. Deinde urbs eſt olim à Rhodijs, Argiuisq́;, pòſt piratis Pompeio aſsignãte poſſeſſa: nunc Pompeiopolis, tunc Solœ. iuxta in paruo tumulo Arati poëtæ monumẽtum, ideo referendum, quia ignotum quam ob cauſam iacta in id ſaxa diſsiliunt. Non longe hinc Corycos oppidum, portu ſaloq́; incingitur, anguſto tergo re continenti adnexum. Suprà ſpecus eſt, nomine Corycius, ſingulari ingenio, ac ſuprà quàm ut deſcribi facilè poſsit eximius. Grandi nanque hiatu patens, montem littori appoſitum, et decem ſtadiorum cliuo ſatis arduum, ex ſummo ſtatim uertice aperit. Tunc alte demiſſus, & quantũ demittitur amplior, uiret lucis pubentibus undique, & totum ſe nemoroſo laterum orbe complectitur: adeò mirificus ac pulcher, ut mentes accedẽtium primo aſpectu conſternat: ubi contemplati durauere, non ſatiet. Vnus in eum deſcenſus eſt, anguſtus, aſper, quingentorum & mille paſſuũ, per amœnas umbras, & opaca ſyluæ quiddam agreſte reſonantis, riuis hinc atque illinc fluitantibus. Vbi ad ima peruentum eſt, rurſus ſpecus alter reperitur ob alia dicendus. Terret ingredientes ſonitu cymbalorum, diuinitus & magno fragore

gore crepitantium. Deinde aliquandiu perſpicuus, mox & quo magis ſubitur obſcurior, ducit auſos penitus, alteq; quaſi cuniculo admittit. Ibi ingens amnis ingenti fronte ſe extollens, tantummodo ſe oſtendit: & ubi magnum impetum breui alueo traxit, iterum demerſus abſconditur. Intrà ſpacium eſt, magis quàm ut progredi quiſpiam auſit horribile, & ideo incognitum. Totus autem auguſtus, & uerè ſacer, habitariq; à dijs et dignus & creditus. Nihil non uenerabile, & quaſi cum aliquo numine ſe oſtentat. Alius ultrà eſt, quem Typhoneum uocant, ore anguſto, & multum (ut experti tradidere) preſſus: & ob id aßidua nocte ſuffuſus, neque unquam perſpici facilis. ſed quia aliquando cubile Typhonis fuit, & quia nunc demiſſa in ſe confeſtim exanimat; natura fabulaq; memorandus. Duo deinde promontoria ſunt, Sarpedum, finis aliquando regni Sarpedonis: & quod Ciliciam à Pamphilia diſtinguit, Anemurium. Inter'que ea Celendris, & Natidos, Samiorum coloniæ: ſed Celendris Sarpedoni propior.

SCHOLIA.

ISſos) Nunc Laiaſſa. Pyramus Iſſo prior) ſi procedas uerſus ortum. Mallon) nunc Malo. Tarſum) Nunc Tarſo. Cliuo) Cliuus, deſcenſus eſt. Lucis pubentibus) Lucos habet pubentes, ideſt, uirentes. Contemplati durauere) id eſt, depoſuerunt metũ, quem contrahunt primo aſpectu. Cymbalorum) κύμβαλον, inquit Heſychius, eſt εἶδος ὀργάνου μουσικοῦ, ſpecies organi muſici. Ducit auſos penitus) Hic locus à nobis quoque reſtitutus eſt, legendum enim Penitius. Typhonis) Hic fuit Gigas, cuius aſpectu uerſi ſunt dij in uaria animalia.

PAMPHILIA. CAP. XIIII.

IN Pãphilia eſt Melas nauigabilis fluuius. Oppidum Syda, et alter fluuius Eurymedon. Magna apud eum Cymonis Athenienſium ducis aduerſus Phœnicas & Perſas naualis pugna atque uictoria fuit. Mare, quo pugnatum eſt, ex edito admodum colle proſpectat Aſpendos, quam Argiui condiderant, poſſedere finitimi. Deinde alij duo ualidiſsimi fluuij, Oeſtro & Cataractes. Oeſtros nauigari facilis: hic quia ſe præcipitat, ita dictus. Inter eos Perga eſt oppidum: &

Dianæ,

Dianæ, quam ab oppido Pergeam uocant, templum. Trans eoſdem mons Sardemiſos, & Phaſelis à Mopſo condita, finis Pamphiliæ.

SCHOLIA.

DEcimum quartum Caput nihil habet, quod egeat ſudoribus noſtris, propterea prætermiſimus.

LYCIA. CAP. XV.

LYcia continuò, cognominata à Lyco rege Pandionis filio, atque (ut ferunt) infeſtata olim Chimæræ ignibus. Sydæ portu, & Tauri promontorio grandem ſinum claudit. Taurus ipſe ab Eois littoribus exurgens, uaſtè ſatis attollitur. Deinde dextro latere ad ſeptentrionem, ſiniſtro ad meridiem uerſus, it in occidentem rectus & perpetuo iugo: magnarumq́; gentium, qua dorſum agit, terminus. Vbi terras dirimit, exit in pelagus. Idem autem & totus, ut dictus eſt, dicitur, etiã quà ſpectat orientem. deinde Hæmodes, & Caucaſus, & Paropamiſus. Tum Caſpæ pylæ, Niphates, & Armeniæ pylæ: & ubi iam noſtra maria cõtingit, Taurus iterũ. Poſt eius

promontorium

promontorium flumen eſt Lymira, & eodem nomine ciuitas: atque ut multa oppida, ſic præter Pataram non illuſtria. Illam nobilem facit delubrum Apollinis: quondam opibus, & oraculi fide, Delphico ſimile. Vltrà Xanthus flumen, & Xanthos oppidum, mons Cragus: & quæ Lyciam finit, urbs Telmiſos.

SCHOLIA.

CHymeræ) Chymæra ramentum Tauri montis. Dextro latere) Ad Imaũ montem refertur. Siniſtro ad Meridiem) Ad Damaſium montem, Tauri ramentum.

Magnarum gentium) Sericæ regionis Gymnoſophiſtarum, Caſpiciæ, Sachæ, Bactrianorum, Sogdianorum, Ariæ, Drangianæ, Gedroſiæ, Arachoſiæ, Margianæ, Hyrcanæ, Carmaniæ, Parthiæ, Mediæ, Perſidis, Aſſyriæ, Suſianæ, Meſopotamiæ, Armeniæ maioris & minoris, Ciliciæ, Pamphyliæ, et Lyciæ: ubi exit in Pelagus. Qua ſpectat ad Orientem) Dicitur Taurus ſemper uerſus orientem. Hęmodes) Vbi incipit ramentum Imai montis. Caucaſus) Prope Albaniam & Iberiam, inter Hyrcanum mare & Pontum Euxinum. Paropamiſus) E regione Bactrianæ & Ariæ. Caſpiæ

pylæ)

pylæ)ad mare Hyrcanum,ſiue Caſpium. Ni phates) ad mediam Parthiam, & Hyrcaniam. Armeniæ pylæ) ad Armeniam maiorem. Et ubi iam noſtra maria attingit) in Lycia. Poſt eius promontorium) eius Tauri. nam in Lycia ubi exit in mare, Taurus, ſicut in principio uocatur. Pataram)Patera nunc. Ab hac regione uſque ad Bithyniam, eſt Aſia minor, quæ nunc dicitur Anatolia,ſiue Turchia.

CARIA. CAP. XVI.

CAria ſequitur. Habitator incertæ originis. Alij indigenas: ſunt qui Pelaſgos, quidam Cretas exiſtimant. gens uſque eò quondam armorum pugnæ'que amans, ut aliena etiam bella mercede agerent. Hic caſtella aliquot ſunt. Dein de promontoria duo, Pedalium & Crya: & ſecundum Calbin amnem Caunus oppidum, ualetudine habitantium infame. Inde ad Alicarnaſſon hæc adiacent: Rhodiorum aliquot coloniæ, portus duo, Gelos, & cui ex urbe quam amplectitur Thiſſamiſſa cognomen eſt. Inter eos oppidum Larumna, & Pandion collis in mare emiſſus. Tum tres ex ordine ſinus, Thymnias, Schenus, Bubeßus. Thymniæ promontorium Aphrodiſium

diſium eſt. Schenus ambit Hilam, Bubeſſus Cynotum, Gnidus in cornu peninſulæ: interq́; eam & Ceramicum ſinum in receſſu poſita Euthane. Alicarnaſſos Argiuorum colonia eſt: & cur memoranda ſit, præter conditores Mauſolæum efficit, regis Mauſoli monumentum, unum de miraculis ſeptem, Artemiſiæ opus. Trans Alicarnaſſon illa ſunt, littus Leuca: urbes, Mindus, Aryanda, Neapolis. ſinus Iaſius, & Baſilicus. Iaſio eſt Bargylos.

SCHOLIA.

CAria) pars Aſiæ minoris prima. Valetudine habitantium) pallent omnes ibi. Rhodiorum aliquot coloniæ) Eſt enim Rhodus inſula è regione Cariæ. Gnidus) Promontoriū eſt, nunc Cabo de Chio.

IONIA. CAP. XVII.

POſt Baſilicum Ionia aliquot ſe ambagibus ſinuat. Et primum à Poſsidio promontorio inflexum inchoans, cingit oraculum Apollinis, dictum olim Branchidæ, nunc Didymi: Miletū,

urbem

urbem quondam Ioniæ totius, belli paciſq; artibus principem, patriam Thaletis aſtrologi, et Timothei muſici, & Anaximandri phyſici, aliorumq; ciuium inclytis ingenijs meritò inclytam, utcunq; Ioniam uocant: urbem Hyppin, amnis Mæandri exitum: Latmum montem, Endymionis à Luna (ut ferunt) adamati fabula nobilem. Deinde rurſus inflexa cingit urbem Prienen, & Geſsi fluminis oſtium: mox'que ut maiore circuitu, ita plura complectitur. Ibi eſt Panionium ſacra regio, & ob id eo nomine appellata, quòd eam communiter Iones colunt. Ibi à fugitiuis, ut aiunt, condita (nomē famæ annuit) Phygela. Ibi Epheſus, & Dianæ clariſsimum templum, quod Amazones Aſia potitæ conſecraſſe traduntur. Ibi Cayſtros amnis, ibi Lebedos, Clarijq; Apollinis fanum, quod Manto Tireſiæ filia, fugiens uictores Thebanorū Epigonos: & Colophon, quā Mopſus eiuſdem Mantus filius ſtatuit, ad promontoriū quo ſinus clauditur, quod altera parte aliū quē Smyrnæū uocāt, efficit, anguſtiſq; ceruicibus reliqua extēdit. Inde latius abit in peninſulæ faciē: ſuper anguſtias, hinc Teos, illinc Clazomena: & quia terga iungunt cōfinio adnexa

maris,

maris, diuerſis frontibus diuerſa maria proſpectant. In ipſa peninſula eſt Coryna. In ſinu Smyrnæo eſt Thermodon amnis, & urbs Leuca: extra eum, Phocis, Ioniæ ultima.

SCHOLIA.

IOnia) Aſiæ minoris pars, nunc dicta queis, cum prouincia Turcę. Vtcunque Ioniam uocant) Ad Miletum refertur: nunc Melaſa.

Amazones) Inter Iberos, & Hyperboreos.

In ipſa peninſula) Inter Teos & Smyrnam: quæ nunc Lamires.

AEOLIS. CAP. XVIII.

PRoxima regio, ex quo ab Aeolis incoli cœpit, Aeolis facta, antè Myſia: & quà Helleſpontum attingit, Troianis poßidentibus Troas fuit. Primam urbem à Myrino conditore Myrinam uocant. Sequentem Pelops ſtatuit, uicto Oenomao reuerſus ex Græcia: Cymen nominauit. pulſis qui habitarant, dux Amazonum Cyme. Suprà, Caycus inter Eleam decurrit, & Pytanem illam, quæ Archeſilam tulit; nihil affirmantis

mãtis Academiæ clariſſimũ antiſtitẽ. Tum in promontorio eſt Canna oppidum: quod præteruectos ſinus excipit non paruus, ſed longè ac molliter flexus, retrahenſq; paulatim oras uſq; ad ima montis Idæ. Iſthmos paruis urbibus aſperſus eſt, quarum clariſſima eſt Ciſtena. Gremio interiore campus Thebæ nomine, Adrimittion, Aſtyram, Eteſſam oppida, eodem quo dicta ſunt ordine adiacentia, continet. In altero latere Antandrum. Duplex cauſa nominis iactatur. Alij Aſcanium Aeneæ filium cum ibi regnaret, captum à Pelaſgis ea ſe redemiſſe commemorãt: Alij ab ijs putant conditam, quos ex Andro inſula uis et ſeditio exegerat. Hi Antandrum quaſi pro Andro, illi quaſi pro uiro accipi uolunt. Sequens tractus tangit Gargara, & Aſſon, Aetolorum colonias. Tum ſinus alter Ἀχαιῶν λιμὴν non longè ab Ilio littora incuruat, urbe, bello, excidioq; clariſſima. Hic Sigæum fuit oppidum, hic Achiuorum fuit bellantium ſtatio. Huc ab Idæo monte demiſſus Scamander exit, & Simois, fama quàm natura maiora flumina. Ipſe mõs uetere Diuarum certamine, & iudicio Paridis memoratus, orientem ſolem aliter quàm in alijs terris ſolet aſpici oſten-

tat. Nanque ex ſummo uertice eius ſpeculantibus, penè à media nocte ſparſi ignes paßim micare, & ut lux appropinquat, ita coire, ac ſe cõiungere uidentur: donec magis magisq́; collecti, pauciores ſubinde, & una ad poſtremum flamma ardeant. Ea cum diu clara & incendio ſimilis effulſit, cogit ſe, ac rotundat, & fit ingens globus. Diu is quoque grandis, & terris adnexus apparet: deinde paulatim decreſcens, & quanto decreſcit eo clarior: fugat nouißime noctem, & cũ die iam ſol factus, attollitur. Extra ſinum ſunt Rhetæa littora, Rhetæo & Dardania claris urbibus: Aiacis tamen ſepulchro maxime illuſtria. Ab his fit arctius mare: nec iam abluit terras, ſed rurſus diuidens anguſto Helleſponti freto, littus obuium findit: facitq́; ut iterum terræ, quà fluit, latera ſint.

SCHOLIA.

AEolis) Pars Aſiæ minoris. Myrinam) Sebaſtopolis nunc dicta. Sequentem Pelops ſtatuit. Victo Oenomao reuerſus ex Gręcia, Cymẽ nominauit, pulſis qui habitarant, dux Amazonũ Cyme) Hæc uerba ſenſum

ſum aliquem habẽt, ſi ubi eſt Statuit, ibi perio dum feceris. Academiæ) nouæ. nam ueteris princeps fuit Plato. Ἀχαιῶν λιμὴν) Græcorum portus. Sigæum) oppidum & promontorium: nunc caput Sanctæ Mariæ. Helleſponti) Turcæ ex parte Aſiæ Helleſpontum uocant Brachium Sancti Georgij.

BITHYNIA. CAP. XIX.

INterius Bithyni ſunt, & Mariandynei. In ora Graiæ urbes, Abydos & Lampſacum, Parion & Priapos. Abydos magni quondam amoris commercio inſignis eſt: Lampſacum Phocæis appellantibus nomen ex eo traxit, quòd conſulentibus, in quaſnã terras potiſsimum tenderent, reſponſum erat, ubi primum fulſiſſet, ibi ſedem capeſſerent. Tum rurſus fit apertius mare Propontis. In id Granicus effunditur: pugna quæ primum inter Perſas & Alexandrum fuit, nobilis. Trans amnem ſedet in ceruice peninſulæ Cyzicum: nomẽ Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, cum Colchos peterent, fuſum acie cæſumq́; accepimus. Poſt Placia, & Scylace, paruæ Pelaſgorum coloniæ.

Quibus à tergo imminet mons Olympus:ut incolæ uocant, Myſius. is flumen Rhyndacum in ea quæ ſequuntur, emittit. Circà angues naſcuntur immanes: neq; ob magnitudiinem modo, ſed ob id etiam mirabiles, quòd ubi in alueum eius æſtus ſolemq; fugerunt, emergunt atque hiant: ſuperuolantesq; aues, quamuis altè & perniciter ferantur, abſorbent. Trans Rhyndacum eſt Daſchylos, & quam Colophonij collocauere Myrlea. Duo ſunt inde modici ſinus. Alter ſine nomine Cion amplectitur, Phrygiæ haud longe iacētis opportuniſſimum emporiū: Alter Olbianos. In promontorio fert Neptuni fanum, in gremio Aſtacon, à Megarenſibus cōditam. Deinde priores terræ iterum iacent, exiturisq; in Pontum pelagi canalis anguſtior. Europam ab Aſia ſtadijs quinque deſterminat Thracius (ut dictum eſt) Boſphorus. Ipſis in faucibus oppidum, in ore templum eſt. oppidi nomen Chalcedon: autor Archias, Megarenſium princeps. Templi numen Iupiter, conditore Iaſone. Hic iam ſeſe ingens Pontus aperit (niſi qua promontoria ſunt) huc atque illuc, longo rectoq; limite extentus, ſinuatus cætera. Sed quia contrà minus quàm ad læuā et dexteram

teram

teram abſceßit mollibus faſtigijs, donec anguſtos utrinque angulos faciat, inflectitur ad formam Scythici arcus, maxime incuruus, breuis, atrox, nebuloſus, raris ſtationibus, non molli neque arenoſo circundatus littore, uicinus aquilonibus: & quia non profundus eſt, fluctuoſus atq; feruens. Olim excolentium ſæuo admodum ingenio Axenus, poſt commercio aliarum gentium mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. In eo primum Mariandynei urbem habitant, ab Argiuo (ut ferunt) Hercule datam, Heraclæa uocitatur. id famæ fidem adiecit. Iuxtà ſpecus eſt Acheruſia, ad manes (ut aiunt) peruius, atque inde extractum Cerberum exiſtimant.

SCHOLIA.

Bithyni) extra Aſiam minorem: ſed Turcę maiores dicuntur. Lampſacum) Nunc Circe. Parion) hodie Pariſa. Cyzicum) uulgò Spiga. Daſcylos) Diaſquilos hodie.

PAPHLAGONIA. CAP. XX.

TVm Tios oppidum, Mileſiorum quidem colonia: ſed iam ſoli, gentiſq; Paphlagonum.

Quorum in littoribus pené medijs, promontoriũ eſt Carambis. Citra Parthenius amnis, urbesq́; Seſamus, & Cronna, & à Cythoro Phryxi filio poſita Cythoros. Tum Cimolis accolitur: & quæ Paphlagoniam finit, Armene.

SCHOLIA.

TIos) nunc Tio. Cronna) nunc Comana. Cimolis) nunc Cinopolis.

CHALYBES. CAP. XXI.

CHalybes proximi clariſsimas habent Amyſon, & Synopen, Cynici Diogenis patriam. Amnes, Halyn & Thermodonta. Secundum Halyn urbs eſt Lycaſto: à Thermodonte cãpus, in eo fuit Themiſcyrum oppidum. Fuere & Amazonum caſtra. Ideo Amazonum uocant. Tibareni Chalybas attingunt, quibus in riſu luſú que ſummũ bonum eſt. Vltra Carambim Moſſynœci, turres ligneas ſubeunt, notis corpus omne perſignant, propatulò ueſcuntur, promiſcuè concumbunt. Et palàm reges ſuffragio deligunt, uinculisq́; & arctiſsima cuſtodia tenent: atq; ubi

culpam

culpam praue imperando meruere, inedia diei totius afficiunt. Cæterum aſperi, inculti, pernoxij appulſis: deinde minus feri. Verum & hi inconditis moribus, Macrocephali, Diſcheri, Buxedi. Raræ urbes, Ceraſus & Trapeſus maxime illuſtres. Inde is locus eſt, ubi finē ductus à Boſphoro tractus accipit, atque inde ſe in ſinu aduerſi littoris flexu attollens, anguſtiſſimum Ponti facit angulum. Hic ſunt Colchi. Hinc Phaſis erūpit. Hic eodem nomine, quo amnis eſt, Atheniſtagora Mileſio deductum oppidum. Hic Phryxi templum, & lucus, fabula uetere pellis aureæ nobilis. Hinc orti montes, longo ſe iugo, & donec Rhiphæis coniungantur exporrigunt: qui altera parte in Euxinum & Mœotida & Tanain, altera in Caſpium pelagus obuerſi, Ceraunij dicuntur. Iidem aliubi Taurici, Moſchi, Amazonici, Caſpij, Coraxici, Caucaſi, ut alijs alijsue appoſitis gentibus, ita alijs alijsq; dicti nominibus. At in primo flexu iam curui littoris oppidum eſt, quod Græci mercatores conſtituiſſe: & quia cū cæca tempeſtate agerentur, ignaris quæ terra eſſet, cygni uox notam dederat, Cygnū appellaſſe dicuntur. Reliqua eius, feræ incultæque gētes,

uaſto mari aſsidentes tenent, Melanchlæni: Terreſtria, Sexſolytæ, Coraxi, Phthirophagi, Heniochi, Achæi, Cercetici. Et iam in cõfinio Mœotidis Syndones. In Heniochorum finibus, Dioſcurias, à Caſtore & Polluce pontum cum Iaſone ingreſsis: Syndos, in Syndonum ab ipſis terrarum cultoribus condita eſt. Obliqua tunc regio, & in latum modice patens, inter Pontum paludemq́; ad Boſphorũ excurrit. quæ duobus alueis in lacum & in mare profluens, Corocondamam peninſulam reddit. Quatuor urbes ibi ſunt, Hermanaſſa, Cepœ, Phanagoria, & in ipſo ore Cimmerium. Hac ingreſſos lacus accipit, longe lateq́; diffuſus, qua terras tangit incuruo circundatus littore, qua mari propior eſt (niſi ubi aperitur) quaſi margine obductus, citra magnitudinẽ, propè Ponto ſimilis. Oram quæ à Boſphoro ad Tanaim uſque deflectitur, Mœotici incolunt, Toreatæ, Arrichi, Phicores, & oſtio fluminis proximi Iaxamathæ. Apud eos eaſdem artes fœminæ, quas uiri exercent, adeò ut ne militia quidem uacent. Viri pedibus inhærent, ſagittisq́; depugnant: illæ equeſtre prælium ineunt. Nec ferro dimicant: ſed quos laqueis intercepere, trahendo conficiunt.

conficiunt. Nubunt tamen: uerum ut nubiles habeantur, non in ætate modus eſt: niſi quæ hoſtē interemere, uirgines manent. Ipſe Tanais ex Rhiphæo monte deiectus, adeò præceps ruit, ut cum uicina flumina, tum Mœotis & Boſphorus, tum Ponti aliqua, brumali rigore durentur, ſolus æſtus hyememq́; iuxtà ferens, idem ſemper, & ſublimis incitatusq́; decurrat. Ripas eius Sauromatæ, & ripis hærentia poßident. Vna gens, aliquot populi, & aliquot nomina. Primi Mœotici γυναικοκρατούμενοι. *Regna Amazonum: fœcundos pabulo, ad alia ſteriles nudosq́; campos tenent Budini. Geloni, urbem ligneam habitant. Iuxtà Thyrſagetæ Turcæ'que, uaſtas ſyluas occupant, aluntur'que uenando. Tum continuis rupibus, latè aſpera & deſerta regio, ad Arymphæos uſque permittitur. his iuſtißimi mores. pro domibus nemora, alimenta baccæ, & maribus & fœminis nuda ſunt capita. Sacri itaque habentur, adeoq́; ipſos nemo de tam feris gētibus uiolat, ut alijs quoque ad eos confugiſſe pro Aſylo ſit. Vltrà ſurgit mons Rhiphæus, ultra'que eum iacet ora quæ ſpectat Oceanum.*

SCHOLIA.

AMyſon) nunc Quinopoli. Synopen) Hodie Synopi. Cæraſus) Cæraſo nunc. Trapezus) Trapezonda. Hac ingreſſos lacus) Paludem Mœotida intelligit, quę nunc dicitur El Mar Negro. Sauromatæ) Sarmatæ. nunc magni Bulgari. γυναικοκρατούμενοι) id eſt, mulieribus ſubiecti.

POMPONII MELAE DE SITV *Orbis Libri primi,* FINIS.

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS Liber Secundus.

SCYTHIA EVROPEA. CAP. I.

ASIAE *in noſtrum mare Tanaim que uergentis, quem dixi, finis ac ſitus eſt. At per eundem amnem in Mœotida remeantibus, ad dextram Europa eſt modo, ſiniſtro latere innauigantium appoſita, ac Rhiphæis montibus (nam & huc illi pertinent) proxima, cadentes aßiduè niues adeò inuia efficiunt, ut ultrà ne uiſum quidem intendentium admittant.*Deinde *eſt regio ditis admodum ſoli, inhabitabilis tamen: quia* Gryphi *ſæuũ & pertinax ferarum genus, aurum terra penitus egeſtum mire amant mireq; cuſtodiũt, & ſunt in feſti attingentibus.*Hominum *primi ſunt* Scythæ: Scytharumq;, *queis ſinguli oculi eſſe dicuntur,* Arimaſpi. Ab *eis* Eßedones, *uſque ad* Mœotida.

Huius

Huius flexũ Buges amnis ſecat. Agathyrſi et Sau
romatæ ambiunt: quia pro ſedibus plauſtra ha-
bent, dicti Hamaxobitæ. Obliqua tunc ad Bo-
ſphorum plaga excurrens, Ponto ac Mœotide in
cluditur. In paludem uergentia Satarchæ tenent.
In Boſphorũ Cimmericum oppida, Myrmeciõ,
Panticapæum, Theodoſia, Hermiſium. In Euxi=
num mare, Taurici: ſuper eos, ſinus portuoſus, et
ideo καλὸς λιμὴν appellatus, promontorijs duo
bus includitur. Alterum, κριοῦ μέτωπον uocant,
Carambico, quod in Aſia diximus, patet aduer-
ſum: Partheniõ alterum. Oppidum adiacet Che-
roneſus, à Diana (ſi credatur) conditum: et Nym
phæo ſpecu, quod in arce eius Nymphis ſacratũ
eſt, maxime illuſtre. Subit tum ripam mare: &
donec quinque milia paſſuum abſit à Mœotide,
refugientia uſque ſubſequens littora, quæ Satar-
chæ & Taurici tenẽt, peninſulam reddit. Quod
inter paludem & ſinum eſt, Taphræ nominatur.
Sinus Carcinites. In eo urbs eſt Carcine: quam
duo flumina, Gerros & Hypacyris, uno oſtio
effluentia attingunt: uerùm diuerſis fontibus, et
aliunde delapſi. Nam Gerros inter Baſilidas &
Nomadas euoluitur. Syluæ deinde ſunt, quas ma

ximas

ximas hæ terræ ferunt. & Panticapes, qui Nomadas Georgosq́; diſterminat. Terra tum longè diſtenta excedens, tenui radice littori adnectitur. Pòſt ſpacioſa modicè, paulatim ſe ipſa faſtigiat, & quaſi in mucronem longa colligens latera, facie poſiti enſis allecta eſt. Achilles infeſta claſſe mare Ponticum ingreſſus, ibi ludicro certamine celebraſſe uictoriã, & cum ab armis quies erat, ſe ac ſuos curſu exercitauiſſe memoratur. Ideo dicta eſt Δρόμος ἀχίλλειος. Tum Boryſthenes gentem ſui nominis abluit, inter Scythiæ amnes amœniſſimus: turbidis alijs, liquidiſſimus defluit, placidior quàm cæteri, potari'que pulcherrimus. alit lætiſſima pabula, magnosq́; piſces: quibus & optimus ſapor, & nulla oſſa ſunt. Longè uenit, ignotis'que ortus è fontibus, quadraginta dierum iter alueo ſtringit: tantoq́; ſpacio nauigabilis, ſecundum Boryſthenida & Olbida Græca oppida egreditur. Callipidas Hypanis includit. Ex grandi palude oritur, quam Matrem eius accolæ appellant: et diu qualis natus eſt defluit. Tandem non longe à mari, ex paruo fonte, cui Exampeo cognomen eſt, adeò amaras aquas accipit, ut ipſe quoq; iam ſui diſſimilis, & non dulcis hinc defluat.

ſluat. Axiaces proximus intra Callipidas Axiacasq́; deſcẽdit. Hos ab Iſtricis Tyra ſeparat, ſurgit in Neuris: quà exit, ſui nominis oppidũ attingit. At ille qui Scythiæ populos à ſequentibus dirimit, apertis in Germania fontibus, alio quàm deſinit nomine exoritur. Nam per immania magnarum gentium diu Danubius eſt: deinde aliter appellantibus accolis, Iſter fit: acceptiſq́; aliquot amnibus, ingens iam, & eorum qui in noſtrum mare decidunt, tantum Nilo minor, totidẽ quot ille oſtijs, ſed tribus tenuibus, reliquis nauigabilibus, effluit. Ingenia cultusq́; gentium differunt. Eſſedones funera parentum læti, & uictimis ac feſto coitu familiarium celebrant. Corpora ipſa laniata, & cæſis pecorum uiſceribus immixta epulando conſumunt. Capita ubi fabrè expoliuere, auro cincta pro poculis gerunt. Hæc ſunt apud eos ipſos pietatis ultima officia. Agathyrſi ora artusq́; pingunt: ut quique maioribus præſtant, ita magis uel minus. Cæterum iiſdem omnes notis, & ſic ut ablui nequeat. Sarmatæ auri & argenti, maximarum peſtium ignari, uice rerum commercia exercent. Atq; ob ſæua hyemis admodum aſſiduæ, demerſis in humum ſedibus,

ſpecus

ſpecus aut ſuffoſſa habitant; totum braccati corpus: & niſi qua uident, etiam ora ueſtiti. Tauri Iphigeniæ & Oreſtis aduentu maxime memorati, immanes ſunt moribus, immanemq; famam habent, ſolere pro uictimis aduenas cædere. Baſilidis ab Hercule & Echidna, generis principia ſunt: mores regij, arma tantum ſagittæ. Vagi Nomades, pecorum pabula ſequuntur: atque ut illa pecori durant, ita diu ſtatam ſedem agunt. Colũt Georgi exercentq; agros: Axiacæ furari quid ſit, ignorant: ideoq; nec ſua cuſtodiunt, nec aliena contingunt. Interius habitantium ritus aſperior, & incultior regio eſt. Bella cædeſque amant, moſq; eſt bellantibus, cruorem eius, quem primum interemerunt, ipſis è uulneribus ebibere. Vt quisque plures interemerit, ita apud eos habetur eximius. Cæterum expertem eſſe cædis, inter opprobria uel maximum. Ne fœdera quidem incruenta ſunt; Sauciant ſe, qui paciſcuntur, exẽptumque ſanguinem, ubi permiſcuere, deguſtant. Id putant manſuræ fidei pignus certiſſimum. Inter epulas, quot quiſque interfecerit referre, lætiſſima & frequentiſſima mentio: binisque poculis, qui plurimos retulere, perpotatis.

inter

interlocantur; is honos præcipuus eſt. Pocula ut Eſſedones parentum, ita inimiciſsimorum capitibus expoliunt. Apud Anthropophagos ipſæ etiā epulæ uiſceribus humanis apparantur. Geloni, hoſtium cutibus equos, ſeq; uelāt; Illos reliqui corporis, ſe capitum. Melanchlænis atra ueſtis, et ex ea nomē. Neuris ſtatum ſingulis tempus eſt; quo ſi uelint, in lupos, iterumq; in eos qui fuere, mutentur. Mars omnium deus; Ei pro ſimulachris enſes & tentoria dedicant, hominesq; pro uictimis feriunt. Terræ latè patent, & ob excedentia ripas ſuas plerunque flumina, nuſquam non ad pabula fertiles; Alicubi uſque adeò ſteriles ad cætera, ut qui habitant, lignorum egentes, ignes oſſibus alant.

PETRI IOANNIS OLIVARII
Valentini in Libri ſecundi
CAP. I.

SCHOLIA.

AC per eundem amnem in Mœotida remeantibus ad dextram Europa eſt modo, ſiniſtro latere innauigantium appoſita.) Alia lectio habet, Ac per eūdem amnē in

in Mæotida remeantibus, ad dexteram Europa eſt, modo ſiniſtro latere innauigantium appoſita. Locus eſt ſubobſcurus, ſiue ſequutus fueris priorem lectionem, ſiue poſteriorē. Dicam tamē quod ſentio. Si quis ex fonte Tanais, per Tanaim in Mœotida redierit, reuera Europam relinquet ad dexterā amnis: ſed ſi quis ex fonte uſq; ad paludem nauigauerit, non eſt dubiū, quin remigantes ad ſiniſtram eandem relinquent. Scythæ) Europei. hoc nomine Scytharum continentur Sarmatæ ſuperiores, qui nunc ſunt Poloni & Rutheni, ſiue Ruſſi, ſiue Roxani: & Podolia regio, & Cherſoneſus Taurica, quæ nunc Tartaria minor dicitur.

Sauromatæ) Sarmatæ, dixi eos eſſe Polonos maiores & minores. καλὸς λιμὴν) id eſt, bonus portus. κριοῦ μέτωπον) arietis frontem.

Baſilides) Vualachi nunc, Nomades quoque uſque ad Iſtrum fluuium. à Tauricis uſque ad iſtrum eſt Vualachia, quam olim habitarunt Getæ, δρόμος ἀχίλλειος. Inter Scythiæ) Dixi à fontibus Tanais uſque ad Danubium uocari regionem Scythicam, uocabulo uniuerſali.

At ille) Danubius eſt, qui Scythiam, ſiue Vualachiam, ſiue Tartaros minores, A ſequentibus populis dirimit) à Bulgaris & Boſinis.

Apertis in Germania fontibus) Oritur Danubius in Abnobio Germaniæ mōte. Nam per immania magnarum gentium) Per Auſtriam,

Vngariam, quarum altera dicitur Pannonia ſuperior, hoc eſt Auſtria: altera Vngaria inferior. per Myſiam, inter Bulgaria & Vualachiã uſque ad Pontum. Deinde aliter appellantibus) Dicitur Iſter ab Aria ciuitate Vualachiæ uſque ad Pontum.

THRACIA. CAP. II.

HIs Thracia proxima eſt, eáq; à Pontici lateris fronte uſque in Illyricos penitus immiſſa, quà latera agit, Iſtro pelago'que contingitur. Regio nec cœlo læta, nec ſolo: & niſi qua mari propior eſt, infœcunda, frigida, eorum'que quæ feruntur, malignè admodum patiens. Rarò uſquam pomiferam arborem, uitem frequentius tolerat: ſed nec eius quidem fructus maturat ac mitigat, niſi ubi frigora obiectu frondium cultores arcuere. Viros benignius alit, non ad ſpeciem tamen: nam & illis aſper atque indecens corporum habitus eſt: cæterum ad ferociam, & numerum, ut multi immitesq; ſint, maxime ferax. Paucos amnes, qui in pelagus euadunt, uerum celeberrimos Hebrum, Neſton, & Strymona emittit. Montes interior attollit, Hæmon & Rhodopen,

&

& Orbelon, ſacris Liberi patris, & cœtu Mænadum Orpheo primum initiante celebratos. E quibus Hæmus in tantum altitudinis abit, ut Euxinum & Adriam ex ſummo uertice oſtendat.
Vna gens Thraces habitant, alijs alijsq́; præditi & nominibus, & moribus. Quidam feri ſunt, et ad mortem paratiſſimi, Getæ utique. Id uaria opinio perficit. Alij redituras putant animas obeuntium: Alij etſi non redeant, non extingui tamen, ſed ad beatiora tranſire: Alij emori quidem, ſed id melius eſſe, quàm uiuere. Itaque lugentur apud quoſdam puerperia, nati'que deflentur: Funera contrà feſta ſunt, & ueluti ſacra, cantu, luſuq́; celebrantur. Ne fœminis quidem ſegnis eſt animus. ſuper mortuorum uirorum corpora interfici, ſimulq́; ſepeliri, uotum eximium habent. Et quia plures ſimul ſingulis nuptæ ſunt, cuius id ſit decus, apud iudicaturos magno certamine affectant. Moribus datur, eſt'que maxime lætum, cum in hoc contenditur, uincere. Mœrent aliæ uocibus, & cum acerbiſſimis planctibus efferunt. At quibus conſolari eas animus eſt, arma, opesq́; ad rogos deferunt, parati'que (ut dictitant) cum fato iacentis, ſi detur in manus, uel paciſci,

uel decernere, ubi nec pugna, nec pecuniæ locus ſit, manentq́; dominas proci. Nupturæ uirgines non à parentibus uiris traduntur, ſed publicè aut locantur ducendæ, aut uæneunt. Vtrum fiat, ex ſpecie et moribus cauſa eſt. Probæ formoſæq́; in precio ſunt: cæteras qui habeant, mercede quæruntur. Vini uſus quibuſdam ignotus eſt; epulantibus tamen ubi ſuper ignes, quos circumſident, quædam ſemina ingeſta ſunt, ſimilis ebrietati hilaritas ex nidore contingit. In littoribus Iſtro proxima eſt Iſtropolis: deinde à Mileſijs deducta Galatis, & Tritonice, & portus Caria, & Tiriſtris promontorium, quod præteruectos alter Ponti angulus accipit aduerſus Phaſiaco: & niſi amplior foret ſimilis fuit. Hic Bizone motu terræ intercidit. Eſt portus Crunos: urbes, Dionyſiopolis, Odeſſos, Meſſembria, Anchialos: & intimo in ſinu, atque ubi Pontus alterum ſui flexum angulo finit, magna Apollonia. Recta dehinc ora, niſi quòd media fermè in promontorium, quod Thinniam uocant, exit & incuruis contra ſe littoribus obtenditur, urbemq́; ſuſtinet Halmideſſon, & Phileas, & Phinopolim. Hactenus Pontus. deinde eſt Boſphorus, & Propontis. In

tis. In Boſphoro Byzantiū: in Propontida Selymbria, Perinthus, Bathynis: amnesq́; qui interfluūt, Erginus & Atyras. Tum Rheſo regnata quondā pars Thraciæ, & Byſanthe Samiorum, & ingens aliquādo Cypſella. Pòſt locus, quem Graij μακρὸν τεῖχος appellant, & in radice magnæ peninſulæ ſedens Lyſimachia. Terra, quæ ſequitur, nuſquam lata: atque hic arctiſsima, inter Helleſpontum, Aegæumq́; procurrit. Anguſtias Iſthmon, frontem eius Maſtuſiam, totam Cherſoneſum appellant. Ob multa memorabilis eſt. In ea flumen Aegos, naufragio claſsis Atticæ inſigne. Eſt & Abydo obiacens Seſtos, Leandri amore pernobilis. Eſt & regio, in qua Perſarum exercitus, diuiſas ſpacio pelagoq́; terras, auſus pontibus iungere (mirum atque ingens facinus) ex Aſia in Græciam pedes, & non nauigata maria tranſgreſsus eſt. Sunt Proteſilai oſſa conſecrata delubro. Eſt & portus Cœlos, Athenienſibus & Lacedæmonijs nauali acie decernentibus, Laconicæ claſsis ſignatus excidio. Eſt Cynoſema, tumulus Hecubæ, ſiue ex figura canis, in quam conuerſa traditur: ſiue ex fortuna, in quam deciderat, humili nomine accepto. Eſt Macidos, eſt Eleus, quæ

finit Helleſpontum. Aegæum ſtatim pelagus uaſtè longum littus impellit, ſummotasq́; terras hinc ad promontorium, quod Sunium uocatur, magno ambitu, molliq́; circumagit. Eius tractum legentibus, præuectisq́ue Maſtuſiam, tum ſinus intrandus eſt, qui alterum Cherſoneſi latus abluens, iugo facie uallis includitur: & ex fluuio quem accipit, Melas dictus, duas urbes amplectitur, Alopecõneſum, & in altero Iſthmi littore ſitam Cardiam. Eximia eſt Aenos, ab Aenea profugo condita. Circa Hebrum Cicones. Trãs eundem Doriſcos, ubi Xerxem copias ſuas, quia numero nõ poterat, ſpacio menſum ferunt. Deinde promonrium Serrium: ex quo canentem Orphea, ſecuta narrantur nemora: & Zone. Tum Scœnos fluuius, & ripis eius adiacens Maronia. Regio ulterior Diomedem tulit, immanibus equis mandendos ſolitum obiectare aduenas, & iiſdem ab Hercule obiectum. Turris, quam Diomedis uocant. ſignum fabulæ remanet: & urbs, quã ſoror eius ſuo nomine nominauit, Abdera. ſed ea magis id memorandum habet, quod Democritum Phyſicum tulit, quàm quod ita condita eſt. Vltrà Neſtos fluit, interq́; eum & Strymona, urbes ſunt

Philippi,

Philippi, Apolonia, Amphipolis. Inter Strymona et Athon, turris Calarnea, & portus Caprullon, urbs Acanthos, & Oeſyma. Inter Athon et Pallenen, Cleona & Olynthos, Strymon (ſicut diximus) amnis eſt, longéq; ortus, et tenuis, alienis ſubinde aquis fit amplior. & ubi non longe à mari lacum fecit, maiore quàm uenerat alueo erumpit. Athos mons eſt adeò elatus, ut credatur altius quàm unde imbres cadunt, ſurgere. Capit opinio fidem, quia de aris, quas in uertice ſuſtinet, non abluitur cinis, ſed quo relinquitur aggere manet. Cæterum non promontorio, ut alij, uerum totus eſt, totó que longe dorſo procedit in pelagus: quà continenti adhæret, à Xerxe in Graios tendente perfoſſus, transnauigatus que, & factus freto nauigabili peruius. Ima eius tenent paruæ Pelaſgorum coloniæ. In ſummo fuit oppidum Acroathon, in quo (ut ferunt) dimidio longior, quàm in alijs terris ætas habitantium erat. Pallene ſoli tam patentis, ut quinque urbium ſedes ſit atque ager, tota in altum abit, anguſta ſatis unde incipit. Ibi eſt Potidea. At ubi laxius patet, Mende Scionéq; referendæ: illa ab Eretrijs, hæc ab Achiuis capto Ilio remeantibus poſita.

SCHOLIA.

HIs Thracia proxima) Bulgaris Thracia, huius metropolis eſt Conſtãtinopolis. Adriam) hoc eſt, mare Adriaticum.

Getæ) Hic Mela collocauit Getas, omnes tamen ultra Danubiũ eos ponunt. Manentq; dominas proci.) Hunc locũ, qui nullum habebat ſenſum, nos coniectura tantum reſtituimus. Ego neſcio, quomodo hęc uerba quadrẽt cum præteritis, niſi dicamus deprauatam fuiſſe ſcripturam. nam lectio habebat, Mœrẽdoq; minus proficere. Deprauatio hoc modo facta eſt, Manent, pro mœrendo: minas, pro minus: proci, pro proficere. Diſſoluerant enim mœrendo in partes, mœren & do. & hoc modo locus erit integer, & ſententia erit aperta. ita enim exponetur locus, Dictitant eas mœrẽdo, minus proficere. Si cui forte non arriſerit mea opinio, afferat meliorem, & habebimus illi gratiam.

Meſembria) nunc Meſſember. Phileas) Nunc fillea. Byſantium) Nota ciuitas.

Μακρὸν τεῖχος) longum murũ. Aegeum [mare) Nunc archipelago diximus. Athos) Nũc dicitur Monte ſancto.

MACEDONIA. CAP. III.

TVm Macedonum populi, quot urbes habitant? quarum Pellam maxime illuſtrem alumni

lumni efficiunt, Philippus Græciæ domitor, Alexander etiam Aſiæ. In littore flexus Mecybernæus inter promontoria diuidit Canaſtreum, & portum, qui Copos dicitur: urbes Toronem & Phyſcellam: atque unde ipſi nomen eſt, Mecybernam incingit. Canaſtreo promontorio Scione proxima eſt. Mecybernæus autem in medio, quà terra dat gremium, modicè in littora ingreditur. Cæterum longis in altum immiſſis lateribus, inter maria ſinus eſt. In eum Axius per Macedonas, & iam per Theſſalos Peneus excurrit. Ante Axium Theſſalonice eſt: inter utrunque Caſſandria, Cydna, Aloros, Derris: à Peneo Sepias, Cordynia, Melibœa, Caſtanea: pares ad famã, niſi quòd Philoctetes alumnus Melibœam illuminat. Terræ interiores claris locorum nominibus inſignes, penè nihil ignobile ferunt. Hinc nõ longe eſt Olympus, hic Pelion, hic Oſſa, montes Gigantum fabula belloq; memorati: hic muſarum parens domusq;, Pieria: hic nouiſſime calcatum Graio Herculi ſolum, ſaltus Oeteus: hic ſacro nemore nobilia Tẽpe: hic Libethra, carminumq; fontes obiacent. Tum iam uaſtè & multum prominens Græcia: & dum Myrthoum pelagus at-

tingat, à ſeptentrione in meridiem uecta, quà ſol oritur, Aegæis: quà occidit, Ionijs fluctibus obiacet: ac proxime ſpacioſa, & Hellas nomine, grãdi fronte procedit: mox mari utroque, & Ionio magis latera eius intrante, donec quinque milia paſſuum pateat, media fermè propè inciditur. Deinde rurſum terris huc ſe & illuc, uerum in Ionium mare magis expandentibus, progreßiſq; in altum, non tam lata quàm cœperat, ingens tamẽ iterum & quaſi peninſula extenditur, uocaturq́; Peloponneſos, ob ſinus & promontoria, queis ut fibris littora eius inciſa ſunt, ſimul quòd tenui tramite in latus effunditur, platani folio ſimillima.

In Macedonia prima eſt Theſſalia: deinde Magneſia, Phthiotis: in Græcia Doris, Locris, Phocis, Bœotis, Attis, Megaris, ſed omnium Attis clarißima. In Peloponneſo Argolis, Laconice, Meſſenia, Achaia, Elis, Arcadia: ultrà Aetolia, Acarnania, Epiros, uſque in Adriam. De locis, atque urbibus, quæ mare non abluit, hæc maxime memoranda ſunt: in Theſſalia Lariſſa, aliquãdo Iolcos: in Magneſia Antronia: in Phthiotide Phthia: in Doride Pindus, & iuxtà ſitum Erineon: in Locride Cynos & Calliaros: in Phocide

cide Delphi & mons Parnaſus, & Apollinis fanum atque oraculum: in Bœotia Thebæ, & Cythæron fabulis carminibusq; celeberrimus: in Atti de Eleuſin, Cereri conſecrata: & clariores, quàm ut indicari egeant, Athenæ. In Megaride, unde regioni nomen eſt, Megara: at in Argolide Argos & Mycenæ, & templum Iunonis, uetuſtate & religione percelebre. In Laconide Terapne, Lacedæmon, Amyclæ, mons Taygetus. In Meſſenia, Meſſene & Methone. In Achaia atque Elide quondam Piſæ Oenomai, Elis, & numen delubrumque Olympij Iouis, certamine Gymnico, & ſingulari ſanctitate, ipſo quidem tamen ſimulachro, quod Phidiæ opus eſt, maxime nobile. Arcadiam Peloponneſiacæ gentes undiq; incingunt. In ea ſunt urbes, Pſophis, Tenea, et Orchomenon: montes, Pholoe, Cyllenius, Parthenius, Mænalus: flumina, Erymanthus & Ladō. In Aetolia Naupactos, in Acarnania Stratros, oppida. In Epiro Dodonæi Iouis templum, et fons ideo ſacer, quòd cum ſit frigidus, et immerſas faces ſicut cæteri extinguat, ubi ſine igne procul admouentur accendit. At cū littora legūtur, à promontorio Sepiade per Demetriam et Boion, Phtheleon,

Phtheleon, & Echinon ad Pagaſeum ſinum curſus eſt. Ille urbem Pagaſam amplexus, amnem Sperchion accipit. & quia Minyæ Colchida petentes, inde Argo nauem ſoluere memoratur. Ab eo ad Sunium tendentibus illa prænauiganda, Maliacus & Opuntius grandes ſinus, & in his cæſorum etiam Laconum trophæa, Thermopylæ, Opoës, Scarphia, Cnemides, Alope, Anthedon, Larymna: Aulis, Agamemnoniæ Graiorumq; claſsis in Troiam coniurantium ſtatio: Marathon, magnarum multarumq; uirtutum teſtis, iam inde à Theſeo Perſarum maxima clade pernotus: Rhamnus parua, illuſtris tamen, quòd in ea fanum eſt Amphiarai, & Phidiaca Nemeſis. Thoricos, & Braurō olim urbes, iam tantum nomina. Sunium promontorium eſt, finitq; id littus Hellados, quod ſpectat ad orientem. Inde ad meridiem terra conuertitur uſque ad Megaram, Atticæ, ut modò, latere, ita nunc fronte pelago adiacens. Ibi eſt Piræus, Athenienſium portus: Scyronia ſaxa, ſæuo quondam Scyronis hoſpitio etiam nunc infamia. Megarenſium tractus Iſthmon attingit: hoc illi cognomen eſt, quia quinque miliū ſpacio Aegæum mare ab Ionio ſubmouens, an-

guſto

guſto tramite Helladi Peloponneſon annectit. In eo eſt oppidum Cenchreæ, fanum Neptuni: ludi, quos Iſthmicos uocant, celebres: Corinthos, olim clara opibus, poſt clade notior, nunc Romana colonia: ex ſumma arce, quam Acrocorinthon appellant, maria utraque contuens. Peloponeſi oram (ſicut diximus) ſinus & promontoria lacerant: ab oriente Bucephalos & Cherſoneſus & Scylleon: ad meridiem Malea, Tænaros, Acritas, Ichthys: ad ueſperũ Chelonates, & Araxos. Habitant ab Iſthmo ad Scylleon Epidaurij, Aeſculapij templo inclyti: & Troezenij, fide ſocietatis Atticæ illuſtres: portus Saronicus, & Schenitas, & Pagonus. Oppida autem, Epidaurus & Troezen, & Hermiona, his littoribus appoſita ſunt. Inter Scylleon, et Maleam Argolicus, inter hanc & Tænaron Laconicus. Hinc ad Acritam Aſinæus, inde ad Ichthyn Cypariſius. In Argolico ſunt noti amnes Eraſinus, atque Inachus, & notum oppidum Lerne. in Laconico Gythius, et Eurotas. In ipſo Tænaro Neptuni templum, & ſpecus, illi quem in Ponto Acheruſiũ diximus, facie et fabula ſimilis. In Aſinæo flumen Pamiſum. In Cypariſſio Alpheus, nomen dedere urbes

re urbes in littore ſitæ: hinc Cypariſſus, illinc Aſine. Meſſenij, Pylijq; terras colunt, et ipſa pelago Pylos adiacet. Cyllene, Callipolis, Patræ oram illam tenent, in quam Chelonates et Araxos excurrunt: ſed Cyllene, quòd Mercurium ibi natum arbitrantur, inſignis. Rhiō deinde (maris id nomen eſt) anguſte, et uelut freto lacus ore frequenti incidens, inter Aetolos, et Peloponneſiacos uſq; ad iſthmon irrumpit. In eo ad ſeptentrionem ſpectare littora incipiunt. In his eſt Aegion, et Aegira, et Oluros, et Sicyon: at in aduerſis Pagæ, Creuſis, Anticyra, Oeanthia, Cyrrha, et notior aliquanto nomine Calydon, & Euenos. Extrà Rhion. In Acarnania maxime clara ſunt, oppidum Leucas, flumen Achelous: in Epiro nihil Ambracio ſinu nobilius eſt. facit ſinus, qui anguſtis faucibus, & quæ minus mille paßibus pateant, grande pelagus admittit. Faciunt urbes quæ aßidunt, Actium, Argi Amphilochij: Ambracia, Aeacidarum regia, Pyrrhiq;. Butroton ultrà ſt. Deinde Ceraunij montes: ab ijs flexus in Adriam. Huc mare magno receſſu littorū acceptum, & uaſte quidem in latitudinem patens, quà penetrat tamen uaſtius, Illyricis uſque Tergeſtum,

Tergeſtum, cætera Gallicis, Italisq́; gentibus cingitur. Parthini, & Daſſaretæ, prima eius tenent, ſequentia paulatim Encheleæ, Phæaces: deinde ſunt quos propriè Illyricos uocant. Tum Pyrei, & Liburni, & Iſtria. Vrbium prima eſt Oricum, ſecunda Dyrrhachium, Epidamnos antè erat. Romani nomen mutauere, quia uelut in damnum ituris, omen id uiſum eſt. Vltrà ſunt Apollonia, Salona, Iadera, Narona, Tragurium, ſinus Polaticus et Pola, quondam à Colchis (ut ferunt) habitata (in quantũ res tranſeunt) nunc Romana colonia. Amnes autem Aeas, & Nar, & Danubius, qui iam dictus eſt Iſter. ſed Aeas ſecundum Apoloniã, Nar inter Pyræos & Liburnos, per Iſtros Iſter emittitur. Tergeſtum intimo in ſinu Adriæ ſitum finit Illyricum.

SCHOLIA.

CAnaſtreũ) nũc Caniſtro. Theſſalonice) nũc Salonica, patria Theodori Gazæ. Caſſandria) nomẽ retinet. Pella) nomen retinet. Tempe) Nemora ſunt. Prominẽs Græcia) duobus in locis, in Sunio promõtorio, nũc dicto Strues, ſiue Cabo de la Columba, & in

Peloponneſo

Peloponneſo nunc La morea. Hellas nomine, grandi fronte) de Græcia, grandi fronte, id eſt, Sunio promontorio. Mox mari utroq;) in Pelopõneſo. nam ad ſinum Megaricum eſt Aegæum, & à ſinu Corinthiaco incipit Ioniũ.

Et quaſi Peninſula) de Peloponneſo loquitur. Thebæ) celebres apud Thucydidem.

Athenę) Nunc uicus. At in Argolide) Viſus eſt Mela confundere hæc. nam cum agit de Argolide, iam loquitur de Peloponneſo. Laconide) In medio Peloponneſi. Methone) Modona nunc. Meſſene) Miſſetia. Naupactos) hodie Lepanto. Vſque ad Megaram) Nunc eſt Alcatoë. Corinthos) Nunc Goranto. Malea) nunc Malueſia. Tenaros) nunc Ereapolis. Epidaurus) nũc Limera. Troezen) Nunc Predena. Scylleon) Damala nunc, promontorium. Patræ) nunc Patras.

Maleum promontorium) Cabo de Maluaſia. Leucas) Leucates. Ambracio ſinu) Ab Ambracia ciuitate, quæ nunc eſt Larta. Magno receſſu) maris Adriatici. Illyricis) Nunc ſunt Sclauoni. Liburni) Nunc interiora tenẽt, inter Dalmatas & ueros Illyricos. Iſtria) cuius præcipua ciuitas eſt Pola. Dyrrhachium) Nunc Durazo. Per Iſtros Iſter emittitur) Non loquitur de Danubio. Conſtat enim Danubium longe diſtare ab Iſtria. Pręterea Danubius nõ dicitur Iſter, niſi in Vualachia, ut diximus.

ximus. An fuerint, qui ſenſerint eſſe fluuium in Iſtria, qui uocetur Iſter, Strabo eſt autor: horum ſententiam Mela ſequitur. ſed nullum eſſe talem fluuium, cõſtat ex noſtra peregrinatione, quod etiam audiueramus ante illam profectionem: & Vadianus uir iudicio meo undecunque doctiſſimus, dum eam regionem penetraret, nuſquam uidit Iſtrum fluuium.

ITALIA. CAP. IIII.

DE Italia magis quia ordo exigit, quàm quia monſtrari eget, pauca dicentur: nota ſunt omnia. Ab Alpibus incipit in altum excedere, atque ut procedit, mediam ſe perpetuo Apœnini montis iugo attollens, inter Adriaticum & Thuſcum, ſiue ut aliter eadem appellantur, inter Superum mare & Inferum excurrit: diu ſolida. Verum ubi longè abit, in duo cornua ſcinditur, reſpicitq́; altero Siculum pelagus, altero Ionium: tota anguſta, & alicubi multo quàm unde cœpit anguſtior. Interiora eius aliæ aliæq́; gentes habitant. Siniſtra parte Carni, & Veneti colunt togatam Galliam. Tum Italici populi, Picentes, Frẽtani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini. Ad dexterũ ſunt ſub Alpibus Ligures, ſub Apœnio He-

 truria.

truria. Poſt Latium Volſci, Campani, & ſuper Lucaniam Brutij. Vrbium quæ procul à mari habitantur opulentiſsimæ ſunt, ad ſiniſtram Patauium Antenoris, Mutina, & Bononia, Romanorum coloniæ. Ad dexteram Capua à Thuſcis, & Roma quondam à paſtoribus condita: nũc ſi pro materia dicatur, alterum opus. At in oris proxima eſt à Tergeſte Concordia. Interfluit Timauus, nouem capitibus exurgens, uno oſtio emiſſus. Deinde Natiſo, non longe à mari ditem attingit Aquileiam: ultrà eſt Altinum. Superiora latè occupat littora Padus. Namque ab imis radicibus Veſuli montis exortus, paruis ſe primum fontibus colligit, & aliquatenus exilis ac macer, mox alijs amnibus adeò augeſcit atque alitur, ut ſe per ſeptem ad poſtremum oſtia effundat. Vnum de ijs magnum, Padum appellant. Inde tam citus proſilit, ut diſcuſsis fluctibus diu qualẽ emiſit undam agat, ſuumq; etiã in mari alueũ ſeruet, donec eum ex aduerſo littore Iſtriæ eodem impetu profluens Iſter amnis excipiat. Hac re per ea loca nauigantibus, quà utrinque amnes eunt, inter marinas aquas dulcium hauſtus eſt. A Pado ad Anconam tranſitur Rauẽna, Ariminum, Piſaurum,

rum,Faneſtris colonia, flumen Metaurus, atque Eſis, & illa in anguſto illorum duorũ promonto riorũ ex diuerſo coëuntium,inflexi cubiti imagine ſedens, ac ideo à Graijs dicta Ancona,inter Gallicas Italicas'que gentes quaſi terminus intereſt.Hanc enim prægreſſos Piceni littora excipiunt:in quibus Numana,Potentia,Claterna, Cupra urbes: Caſtella autem Firmum, Adria, Truentum:id à fluuio,qui præterit,ei nomen eſt. Ab eo Senogallia maritima, ad Aterni fluminis oſtia. Vrbes Bucara & Hiſtonium, Dauni autẽ Tifernum amnem,Cliterniam,Lucrinum, Theanum,oppida:montemq; Garganum. Sinus eſt cõtinuo Apulo littore incinctus,nomine Vrias,modicus ſpacio,plera'que aſper acceſſu. Extrà, Sypuntum,uel ut Graij dixere,Sipyus: & flumen, quod Canuſium attingens, Aufidum appellant. Poſt Barium,Egnatia,& Ennio ciue nobiles Rudiæ:& in Calabria Brunduſiũ,Valetiũ, Lupiæ, Hydrus mons,tũ & Salentini campi & Salẽtina littora,et urbs Graia,Callipolis,Hucuſq; Adria, hucuſq; Italiæ latus alterũ pertinet.Frons eius in duo quidẽ ſe cornua(ſicut ſuprà diximus)ſcindit, cæterũ mare,quod inter utraq; admiſit,tenuibus

 promontorijs

promontorijs ſemel iterumq; diſtinguens, nõ unc
margine circuit, nec diffuſum patensq́;, ſed per ſi
nus recipit. Primus Tarentinus dicitur, inter pro
montoria Salen, et Lacinium, in eoq; ſunt Taren
tus, Metapontum, Heraclea, Croto, Turium. Se-
cundus Scyllaceus, inter promontoria Lacinium,
& Zephyrium: in quo eſt Petilia, Cœcinum,
Scyllaceum, Miſtræ. Tertius inter Zephyriũ &
Brutium, Conſilinum, Cauloniam, Locrosq́; cir
cundat. In Brutio ſunt, Columna regia, Rhegiũ,
Scylla, Taurianum, & Metaurum. Hinc in Thu-
ſcum mare deflexus eſt, & eiuſdem terræ latus
alterum Terina, Hippo, nunc Vibon, Temeſa,
Clampetia, Blanda, Buxentum, Velia, Palinu-
rus, olim Phrygij gubernatoris, nunc loci nomẽ:
Pæſtanus ſinus, Pæſtum oppidum, Silarus am-
nis, Picentia, Petræ quas Sirenes habitauere. Mi-
neruæ promontorium, opima Lucaniæ loca, ſi-
nus Puteolanus, Surrentum, Herculanæum, Ve-
ſuuij montis aſpectus, Pompeij, Neapolis, Puteo
li, lacus Lucrinus & Auernus, Baiæ, Mißenum:
id nunc loci, aliquando Phrygij militis nomen.
Cumæ, Linternum, Vulturnus amnis, Vulturnũ
oppidum, amœna Campaniæ littora, Sinueſſa,

Liris,

Liris, Minturnæ, Formiæ, Fundi, Tarracina, Circes domus aliquando Circeij, Antium, Aphrodiſium, Ardea, Laurentum. Oſtia citra Tyberim in hoc latere ſunt. Vltrà Pyrgi, Anio, Caſtrum nouum, Grauiſcæ, Coſſa, Telamon, Populonia, Cecina, Piſæ, Hetruſca & loca & nomina. Deinde Luna, Ligurum & Liguria, & Genua, Sabatia, & Albigaunũ. Tum Paulon, & Varũ flumina, utraq; ab Alpibus delapſa. Sed Varum quia Italiam finit, aliquanto notius. Alpes ipſæ ab ijs littoribus longè lateq́; diffuſæ, primò ad ſeptẽtrionem magno gradu excurrũt: deinde ubi Germaniam attigerunt, uerſo impetu in orientem abeunt, direptisq́; populis immanibus, uſq; in Thraciam penetrant.

SCHOLIA.

ALpibus) Alpes nos in quatuor itinera diſtribuimus, primum uerſus Septentrionem, & dicitur mons Sancti Gottardi: ſecundnm, uerſus Meridiem, & dicitur mons Sancti Bernardi: tertium, etiam uerſus Meridiem, & dicitur mons Sancti Dionyſij, nunc San Senis: quarum etiam uerſus Meri-

diem, & dicitur Peninus. Apœnini) Ramentum eſt Alpium, diuidens uniuerſam Italiam.

Solida) id eſt, non faciens ſinus. In duo cornua) in duo promontoria, alterum Salentinorum, alterum dictum Leucopetram. Vnde cœpit) hoc eſt ex Alpibus. Carni) Carni ſunt populi in ramento Alpium: ſunt omnes Sclaui, ſub iugo Ferdinandi Regis Romanorum & Vngariæ, & Boëmiæ, archiducis Auſtriæ. Diuiditur hæc regio in duplicem Carniolam, alteram Siccam, in qua ſunt Iſtri: alterã irriguam, unde Sauus fluuius ortum habet. Veneti) in ſinu ſunt Adriatico, qui ut diximus La Canal de Veniza uocatur, Galli olim dicti togati: nunc ea regio uſq; ad Rubiconem uocatur La marcha Treuiſana, nũc ciuitas ſũt Venetiæ, de qua latiſſime dicã in meis Cõmentarijs.

Togatam Galliã) à toga ueſte, qua etiamnũ nunc utuntur Veneti. Tunc Italici populi, à Rubricone uſque ad promontoriũ Salentinorum, quod nũc dicitur Cabo de Sancta Maria.

Picentes) iuxta Anconã. Picentes) nũc marcha Dancona. Frentani) nunc Franca uilla.

Dauni) Syponto, Manfredonia, mons Garganus. Apuli) nomen retinet nunc Lapulla.

Calabri) nomẽ retinet Calabria. Salentini) nunc Salen Mela. Ligures) nunc Genoueſes.

Hetruria) La Toſcana hodie. Latium) Latini. Campani) regio, quæ retinet nomẽ, &

eſt

eſt initium regni Neapolitani. Brutij) nomẽ habent, ubi Coſentia Calabrorum. Patauium) nũc Padua, in Marchia Tariuſana. Mutina) nunc Modena. Bononia) Bolonga la graſſa. Capua) nomen retinet. Si pro materia) id eſt, ſi habeatur ratio magnitudinis Romanę. Alterum opus) id eſt, nemo eſt qui credat urbem conditam eſſe à paſtoribus, tam eſt ornata ædificijs magnificis. Tergeſte) nunc Trieſte. Concordia) nomen retinet. Timauus) Si quis uolet ſcire rem ipſam ueram de Timauo, legat Vadianũ, qui peragrauit regionem, & uidit Timauum: nomen eſt fluuij & fontis. Natiſo) nunc Liſontio. Aquileia) nunc Algar caſtellum. Altinum) nunc Torcello. Padus) nunc El Po. Donec eum) Quotquot inuiſerunt illam regionem, quos ego Venetijs interrogaui, reſpondent, fabulam eſſe quod de Iſtro fluuio adducitur ab autoribus. nam de Danubio nemo non ſcit longe diſtare ab Adriatico, præterea interceptos eſſe montes. A Pado ad Anconam tranſitur Rauenna) id eſt, per Rauennam: nomen retinet. ſed cum ſequitur Ariminum, accuſatiuus ille refertur ad illam prępoſitionẽ Ad, cum dicitur ad Anconam, ad Ariminũ, ad Piſaurum. Ariminum nunc dictum Rimino.

Piſaurum) nunc Peſaro. Metaurus) nunc Plumba fluuius. Ancona) nomen retinet.

Inter Gallicas Italicasq́ gentes) Ancona terminus eſt Galliæ Ciſalpinę, & Italiæ. Numana) Dicunt hanc deletam eſſe. Potentia) Vbi nunc eſt Virgo Maria Lauretana, uulgò Loreto. Claterna) Nunc Flauianeo. Firmum) nunc Fermo. Truentum) nunc Tronto. Senogallia) Nunc La Romandiola, & Campagna. Aterni) Nunc Peſcaria flumen.

Hiſtonium) nunc Guaſto. Tifernum amnem) nunc Biſano. Theanum) nomen retinet Teano. Garganum) nunc Santangelo.

Sypuntum) nunc Syponto. Aufidum) La Fante uulgò. Barium) Barri hodie. Egnatia) Iuuenatia. Rudiæ) non extant. Brunduſium) nunc Brindes. Lupiæ) Lezo. Hydrus mons, tum) Locus corruptus, quē nos inter alios reſtituimus. legendum eſt Hydruntum, nunc Otrento. Taretus) nunc Taranto. Metapontum) Pelicor hodie. Croton) nunc Crutone. Scyllaceus) nunc Deſquillachro. Lacinium) Nunc Cabo de Colone.

Zephyrium) Nunc Cabo de Sole. Scyllaceum) nunc Eſquillacho. Brutium) Nunc Cabo de Sciglio. Regium) nunc Rezo.

Metaurum) Teriana. Buxentum) nunc Beluedere. Peſtum) nunc Polycaſtro. Mineruæ) nunc Cabo de Minerua. Surrento) nunc Sorrento. Puteoli) Nunc Puzoli.

Vulturnus) nunc Vilturno. Sinueſſa)

nunc

nunc Seſſa. Liris)nunc El Garillano, fluuius. Minturnæ) nunc Caſtellum, uulgò Traiectum. Formiæ) nunc Nola. Fundi) nunc Fondi. Tarracina) Gaieta nunc. Circeij) nunc Cercelli. Oſtia) nunc oppidum & portus,retinet nomen. Pyrgi)nunc Ciuita Vieia. Caſtrum nouum) nunc Corneto. Grauiſce) nunc Montalto. Coſſa) nunc Orbitello. Populonia) nunc Piombino. Cecina) Ceſena hodie. Piſæ)nunc Piſa. Hetruſca) nunc Toſcana. Luna) nunc Sarrazana. Liguria) Terra de Genoua.

Genua)Nomen retinet. Sabatia)nunc Saona. Albigaunum) nunc Arbenga. Varum)El Var,nomen retinet. Magno gradu) Vſque ad Adulam montem. Verſo impetu in orientem abeunt) iuxta Noricos,Rhetios, Vindelicos, Noricos, Pannonios ſuperiores & inferiores,uſque ad Myſiam ſuperiorem.

Populis immanibus)quos diximus,& alios uidelicet Carnos. Vſq; in Thraciam) id eſt, ad principium Thraciæ.

GALLIA NARBONENSIS. CAP. V.

GAllia Lemanno lacu, & Gebennicis montibus in duo latera diuiſa,atq; altero Thu-

ſcum pelagus attingens, altero oceanum, hinc à Varo, illinc à Rheno ad Pyrenæum uſque promittitur. Pars noſtro mari appoſita, fuit aliquando Braccata, nunc Narbonenſis: magis culta & magis conſita, ideoq; etiam lætior. Vrbium quas habet, opulentiſſimæ ſunt Vaſio Vocontiorum, Vienna Allobrogũ, Auenio Cauarum, Arecomicorum Nemauſus, Toloſſa Tectoſagum, Secundanorum Arauſio, Sextanorum Arelatæ, Septumanorũq; Blytera. Sed anteſtat omneis Atacinorũ Decumanorumq; colonia, unde olim ijs terris auxilium fuit: nunc & nomen, & decus eſt Martius Narbo. In littoribus aliquot ſunt cum aliquibus nominibus loca, cæterum raræ urbes, quia rari portus, & omnis plaga Auſtro atque Africo expoſita eſt. Nicea tangit Alpes, tãgit oppidum Deceatum, tangit Antipolis. Deinde forum Iulij, Octauianorum colonia. Tunc poſt Athenopolis, & Olbia, & Glanon, & Cithariſtes, & Halycidon Maſſilienſium portus, & in eo ipſa Maſſilia. Hæc à Phoceis oriunda, & olim inter aſperas poſita, nunc ut pacatis, ita diſſimilimis tamen uicina gentibus. Mirum quàm facile & nunc ſedem alienam ceperit, & adhuc morem

rem ſuum teneat. Inter *eam & Rhodanum mari tima* Auaticorum *ſtagno aßidet foſſa Mariana, partem eius amnis nauigabili alueo effundit, alio quin littus ignobile eſt Lapideum (ut uocant) in quo Herculem contra* Albionem *&* Bergiona, *Neptuni liberos dimicantem, cum tela defeciſſent, ab inuocato Ioue adiutum imbre lapidum ferunt: credas pluiße, adeò multi paßim & latè iacent.* Rhodanus *non longe ab Iſtri Rheniq́; fontibus ſurgit. Deinde Lemanno lacu acceptus tenet impetum, ſe'que per medium integer agens, quantus uenit egreditur. Inde contrà in occidentem ablatus, aliquandiu Gallias dirimit.* Pòſt *curſu in meridiem abducto hac intrat, acceſſuq́; aliorum amnium iam grandis, & ſubinde grandior, inter Volcas & Cauaras emittitur. Vltrà ſunt ſtagna Volcarum, Ledum flumen, caſtellum Latara. Meſua collis incinctus mari penè undique, ac niſi quòd anguſto aggere continenti annectitur inſula. Tum ex Gebennis demißus Arauraris, iuxta Agathan, ſecundum Blyteras Obris fluit.* Atas *ex Pyrenæo monte digreſſus, qua ſui fontis aquis uenit, exiguus, uadusq́; eſt, et ingẽtis alioquin aluei tenens, niſi ubi*
Narbonem

Narbonem attingit, nuſquam nauigabilis. ſed cũ hybernis intumuit imbribus, uſque eò ſolitus inſurgere, ut ſe ipſe non capiat. Lacus accipit eum, Rubreſus nomine, ſpacioſus admodum, ſed quà mare admittit, tenuis aditu. Vltrà eſt Leucata, littoris nomen: & Salſuſæ fons, non dulcibus, ſed ſalſioribus quàm marinæ ſint, aquis defluens. Iuxtà campus minuta arundine, graciliq; peruiridis, cæterum ſtagno ſubeunte ſuſpenſus. Id manifeſtat media pars eius, quæ abſciſſa proximis, uelut inſula natat, pelliq; ſe atque attrahi patitur, quin & ex iјs quæ ad imum perfoſſa ſunt, ſuffuſum mare oſtenditur. Vnde Graijs, noſtris'que etiam autoribus, uerine ignorantia, an prudentibus etiam mendacij libidine, uiſum eſt tradere poſteris, in ea regione piſcem è terra penitus erui, qui ubi ex alto hucuſque penetrauit, per ea foramina ictu captantium interfectus extrahitur. Inde eſt ora Sardonum, & parua flumina Thelis, & Thicis, ubi accreuere perſæua, colonia Ruſcino, uicus Eliberri magnæ quondã urbis, & magnarum opum tenue ueſtigium. Tum inter Pyrenæi promontoria portus Veneris eſt in ſinu ſalſo: & Ceruaria locus, finis Galliæ.

Scholia.

SCHOLIA.

LEmanno Lacu) El lago de Geneua. ſiue Ellago de Loſana. Gebennicis monti bus) Le mons Caluernia nunc. Thuſcum pelagus) Diximus eſſe El mar de la Toſcana. Rheno) le Rhin hodie. Nunc Nar bonenſis) olim uocata prouincia Romanorũ.

Vienna) nomen retinet, in Delphinatu.

Auenio) nomen retinet. Nemauſus) nũc Nimes. Tholoſa) nomen retinet. Secundanorum) id eſt, ubi erat ſecunda legio. Arauſio) Aurenge. Sextanorum) ubi erant milites ſextæ legionis. Arelatæ) nomen retinet Arles. Septumanorum Blitera) nunc Beſiere. Martius Narbo) nunc Narbona. Nicea) nunc Niſa. Antipolis) nunc Ragni.

Forum Iulij) nunc Freio. Olbia) nunc Eres. Foſſa Mariana) Aygues mortes. Rhodanus) nunc le Royne. Volcas) eos qui apud montem Peſulanum agunt. Cauaras) Auinionenſes. Leucata) nomen retinet.

Salſuſæ) nomen retinent, nunc Salſes. Ruſcino) Perpinnan hodie, caput comitatus Roſilionis. Portus Veneris) Cap de Creus hodie. Ceruaria) nunc Cobliure.

Hiſpania.

HISPANIA. CAP. VI.

PYrenæus primò hinc in Britannicum procurrit Oceanum, tum in terras fronte conuerſus, Hiſpaniam irrumpit, & minore eius parte ad dexteram excluſa trahit perpetua latera continuus, donec per omnem prouinciam longo limite immiſſus, in ea littora quæ occidenti ſunt aduerſa, perueniat. Ipſa Hiſpania, niſi qua Gallias tangit, pelago undique incincta eſt: ubi illis adhæret, maxime anguſta, paulatim ſe in noſtrum mare & oceanum extendit, magis magiſq; latior ad occidentem abit, ac fit ibi latiſſima. Viris, equis, ferro, plumbo, ære, argento, auroq; tam abundans, & adeò fertilis, ut ſicubi ob penuriam aquarum effœta, & ſui diſſimilis eſt, linum tamen aut ſpartum alat. Tribus autem eſt diſtincta nominibus, parsq; eius Tarraconenſis, pars Betica, pars Luſitania uocatur. Tarraconenſis altero capite Gallias, altero Beticam, Luſitaniamque contingens, mari latera obijcit noſtro, quà meridiem: quà ſeptentrionem ſpectat, oceano: illas fluuius Anas ſeparat, & ideo Betica, maria utraq; proſpicit, ad occidentem Atlanticum,

ad

meridiem noſtrum. Luſitania Oceano tantummodo obiecta eſt, ſed latere ad ſeptentriones, fronte ad occaſum. Vrbium de mediterraneis in Tarraconenſi clariſſimæ fuerunt Pallantia & Numantia, nunc eſt Cæſar augusta: in Luſitania, Emerita: in Betica, Aſtigi, Iſpalis, Corduba: at ſi littora legas, à Ceruaria proxima eſt rupes, quæ in altum Pyrenæū extrudit. Dein Thicis flumen, ad Rhodam: Clodianum ad Emporia. Tum mons Iouis, cuius partem occidenti aduerſam, eminentia cautium, quæ inter exigua ſpacia ut gradus ſubinde conſurgunt, Scalas Annibalis appellant. Inde ad Tarraconem parua ſunt oppida, Blanda, Illuro, Betullo, Barchino, Subur, Tholobi: parua flumina, Betullo iuxta Iouis montem, Rubricatum in Barchinonis littore inter Subur & Tholobin maius. Tarraco urbs eſt in his oris maritimarum opulentiſſima: Tulcis eam modicus amnis ſuper, ingens Iberus deorſum attingit. Inde ſe in terras pelagus inſinuat, & primum magno impetu admiſſum mox in duos ſinus promontorio, quod Ferrariam uocant, finditur: prior Sucronenſis dicitur, maior hic & magno ſatis ore pelagus accipiens, & quo magis

magis penetratur, anguſtior Serabim, & Duriã, & Sucronem non magna excipit flumina: urbes complexus, & alias quidem, ſed notiſſimas Valentiam, & Saguntum illam, fide & ærumnis inclytam. Sequens Illicitanus Alonem habet, & Lucentiam, & unde ei nomẽ eſt Illicen. Hic iam terræ magis in altum eunt, latioremq́; quàm fuerat Hiſpaniam faciunt. uerum ab ijs quæ dicta ſunt, ad principia Beticæ, præter Carthaginem, quam dux Penorum Aſdrubal condidit, nihil referendum eſt. In illis oris ignobilia ſunt oppida, & quorum mentio tantum ad ordinem pertinet. Virgi in ſinu, quem Virgitanum uocãt. Extrà Abdera, Suel, Hexi, Menoba, Malaca, Salduba, Lacippo, Berbeſul. Aperit deinde anguſtiſſimum pelagus, & proxima inter ſe Europæ atque Africæ littora montes efficiunt, ut initio diximus, columnæ Herculis, Abyla & Calpe: uterque quidem, ſed Calpe magis, & penè totus in mare prominens. Is mirum in modum concauus, ab ea parte qua ſpectat occaſum, medium ferè latus aperit: atque inde ingreſſus, totus admodum peruius. propè quantum patet ſinus, et ſpecus ultrà eſt: in eoq; Cartheia (ut quidam putant) aliquando Tar-

teſſos,

teſſos, & quam tranſuecti ex Africa Phœnices habitant: atque unde nos ſumus, cingente freto, Mellaria, & Bello, & Beſippo uſque ad Iunonis promontorium orā freti occupat. Illud iam in occidentem & oceanum obliquo iugo excurrens, atque ei quod in Africa Ampeluſiam eſſe dixeramus aduerſum, quà noſtra maria ſunt, finit Europen.

SCHOLIA.

PYrenæus hinc) Hoc eſt, ex capite Veneris in Britānicum Oceanum excurrit, id eſt, Mare Oceanum fontis Rabiæ. Tum in terras fronte conuerſus Hiſpaniam irrumpit) nam duo maxima ramenta ex Pyrenæo irrūmpunt: alterum uocatur Idubeda mons, alterum Oroſpeda. In ea littora, quę occidenti ſunt aduerſa) nam Idubeda uſque ad Portugalliam protenditur. uaria ſortitur nomina ex gentibus iuxtà habitantibus. in primis uocatur La Sierra Datienca, deinde Sumo Sierra, tū El puerto de la Tablada, poſtea La palomera dauila, hinc El puerto del Colmenar, & El puerto del Pico, deinde El puerto de Tornauacas. hinc procurrūt uſque ad mare occidentale in Portugallia, & Frominens mons uocatur El

monte de la ſtrella. Niſi quà Gallias tangit) Indicat totum tractum Pyrenæi à promontorio Veneris, quod eſt Cap de Creus uſque ad fontem Rabiam. Pelago) à meridie mari noſtro, à Septentrione mari Britannico. Vbi illis adhæret) Illis, uidelicet Gallijs. Maxime anguſta) Hęc uidebis in plano, & in globo. Magis magisq́ latior ad occidentem abit) Præcipuè in medio à capite Finis terræ uſque ad Carthaginem nouam. Tribus diſtincta nominibus) Diuiditur Hiſpania in Hiſpaniam Tarraconenſem, Beticam, & Luſitaniam. Tarraconenſis altero capite Gallias.) Gallias ex parte Pyrenæorum. Beticam) uerſus Caridemum promontorium, nunc dictum Cabo de Carbonero. Luſitaniamq́ contingens) prope Guadalupe, uſque ad Doriam fluuium. Illas) uidelicet Luſitaniam & Beticam. Ana) Legendum iſto modo, & non Anas. Vulgo dicitur Guadiana, uocabulo Sarracænico. nam Gua lingua Arabica ſonat aquã, fluuius iſte diuidit Beticam à Luſitania. Et ideo Betica maria utraque) id eſt, noſtrum & Oceanum. noſtrum à freto uſque ad Caridemum promontorium, quod eſt Caput de Gata, Oceanum à freto uſque ad Anam. Fronte) uidelicet Cabo de ſant Vicente. Pallantia) nunc Palentia. Numantia) Nunc Soria. Cęſarauguſta) nomen retinet, in regno Aragonum.

Aragonum. Emerita)nunc Merida la grande. Aſtigi) nunc Ecija. Hiſpalis) nunc Seuilla. Corduba) nomen retinet. Rhoda) nomen retinet. Emporia)nunc Ampuries.

Mons Iouis)nunc Moniui. Scalas Annibalis) nunc Les coſtes de Garraf. Blanda) nunc Blanes. Betullon)nunc Beſon. Barchino)nunc Barcelona. Subur)Siges hodie.

Rubricatum) nunc Lobregat. Tarraco) nunc Tarragona. Iberus) nunc Ebro. Ferrariam)nunc El Cabo de Martin. Duriam) Turiam legendum eſt, nunc eſt Guada Lauiar.

Sucronem) nunc eſt Xucar. Valentiam) nomen retinet. Saguntum) nunc Moruedre. Illicitanus ſinus)nũc dicitur de Alacant. Lucentiam)nunc Lugent. Illicen) nunc Alacant. Carthaginẽ)nunc Cartagena. Virgi) nũc Almeria. Suel)Chipiona. Menoba)nũc Velez Malaga. Malaca) nomen retinet.

Salduba)nunc Vbeda. Carteia)nunc Cartaia. Mellaria & Bello)Tariffa, Mellaria non extat. Iunonis promontorium)Sancta Maria, aut El puerto de Sancta Maria.

MEDITERRANEI MARIS INSVLAE. CAP. VII.

GAdes inſula, quæ egreßis fretum obuia eſt, admonet antè reliquas dicere, quàm

in Oceani littora terrarumq́; circuitum, ut initio promiſimus, oratio excedat. Paucæ ſunt in Mæotide (inde enim uidetur commodiſsimum incipere) neque omnes tamen incoluntur. nam nec pabula quidem largè ferunt. Hac re habitantibus caro magnorum piſcium ſole ſiccata, & in pulueerem uſque contuſa, pro farre eſt. Paucæ & in Ponto. Leuce Boryſthenis oſtio obiecta, parua admodum: & quòd ibi Achilles ſitus eſt, Achillea cognomine. Non longe accolitur Aria, quæ Marti ſacrata (ut fabulis traditur) tulit aues cum ſumma clade aduenientium, pennas quaſi tela iaculantes. Sex ſunt inter Iſtri oſtia, ex ijs Peuce notiſsima & maxima. Thynnias Mariandynorum finibus proxima: urbem habet, quam quia Bithyni incolunt, Bithynida appellant. Contra Thracium Boſphorum duæ paruæ, paruoq́; diſtantes ſpacio, & aliquãdo creditæ dictæq́; concurrere, & Cyaneæ uocantur, & Symplegades. In Propontide tantum Procõneſos habitatur. Extra Helleſpontum, earum quæ Aſiaticis regionibus adiacent, clariſsimæ ſunt Tenedos, Sigæis aduerſa littoribus, & quo dicentur ordine, ad promontorium Tauri montis expoſitæ, quas

quidam

quidam dici putauere μακάρων, ſiue quòd fortunati admodum cœli ſoliq; ſunt, ſiue quòd eas ſuo ſuorumq; regno Macar occupauerat. In Troade Lesbos, & in ea quinque olim oppida Antiſſa, Pyrrha, Ereſſos, Ciraua, Mitylene. In Ionia Chios, & Samos. In Caria, Cos. In Lycia, Rhodos. In illis ſingulæ ſunt iiſdem nominibus urbes. In Rhodo tres quondam erant, Lindos, Camiros, Ialyſos: quæ contra Tauri promontorium importunè nauigantibus obiacent, Chelidoniæ nominantur. In ſinu quem maximum Aſia recipit, propè media Cyprus ad ortum occaſumq; ſe immittens, recto iugo inter Ciliciam Syriasq; porrigitur ingens, ut quæ aliquando nouem regna ceperit, & nunc aliquot urbes ferat: quarum clariſſimæ Salamis, & Paphos, et (quò primum ex mari Venerem egreſſam accolæ affirmant) Palæpaphos. Arados etiam in Phœnice eſt parua, & quantum patet tota oppidum: frequens tamẽ, quia etiam ſubter aliena tecta ſedem ponere licet. parua & Canopos, Nili oſtio, quod Canopicum uocant, obuia eſt. Menelai gubernator Canobus ibi forte moriens, nomen inſulæ, illa oſtio dedit. Pharos Alexandriæ nunc ponte coniungitur, o-

lim (ut Homerico *carmine proditum eſt) ab eiſdem oris curſu diei totius abducta : & ſi ita res fuit, uideri poteſt coniectantibus in tantum mutatæ cauſas* Nilum *præbuiſſe, dum limum ſubinde, & præcipuè cum exundaret littori annectens, auget terras , ſpaciumq; augeſcentium in uicina uada promouet. In Africa contra maiorem Syrtim Cuteletos: contra minoris promontoria Meninx & Cercinna : contra Carthaginis ſinum, Tarichiæ & Aegathes, Romana clade memorabiles; plures Europæ littoribus ſunt appoſitæ. In Aegeo mari prope Thraciam Thaſos , Imbros, Samothrace, Scandille, Polyægos, Scyathos, Haloneſos: & quam aliquando, omnibus qui mares erant cæſis , tantum fœminæ tenuiſſe dicuntur, Atho monti Lẽnos aduerſa. Pagaſeus ſinus Scyathon proſpicit, Cicyneton amplectitur. Eubœa ad meridiem promontorium Gereſton & Caphareum , ad ſeptentrionem Cœneum extrudit: & nuſquã lata, duum milium ſpacium habet ubi arctiſſima eſt. cæterum longa, totiq; Bœotiæ appoſita, anguſto freto diſtat à littore. Euripon uocant, rapidum mare, & alterno curſu ſepties die ac ſepties nocte fluctibus inuicem uerſis, adeò im*

modicè

modicè fluens, ut uentos etiam, ac plenis uelis nauigia fruſtretur. Aliquot in ea ſunt oppida, Heſtiæa, Eretria, Pyrrha, Neſos, Oechalia: uerum opulentiſsimæ, Caryſtos & Chaleis. In Attide Helene eſt, nota ſtupro Helenæ: et Salamis, excidio claſsis Perſicæ notior. Circa Peloponneſon etiam nunc in Aegeo Phitiuſa, & Aegina Epidaurico littori proxima, Troezenio Calauria inter ignobiles, alias leto Demoſthenis nobilis. In Myrthoo Cythera, contra Maleam emiſſa: & Theganuſa, contra Acritam. In Ionio Prote, Hyria, Cephalenia, Neritos, Same, Zacynthos, Dulichiũ, & inter nõ ignobiles Vlyſsis nomine Ithaca maxime illuſtris. In Epiro Echinades, et Strophades, olim Plotæ: contra Ambracium ſinũ Leucadia, et uicina Adriaco mari Corcyra: hæ Thracum Graiorumq́; terris obiacẽt. At interius Melos, Olearos, Aegina, Cathon, Ios, Thera, Gyaros, Hippuris, Dionyſſa, Cianos, Chalcis, Icaria, Pinaria, Niſyros, Lebynthos, Calydnæ, Aſinæ: hæ quia diſperſæ ſunt, Sporades. ab eis Sicinus, Hypanos, Cythnos, Siphnos, Seriphos, Rhene, Paros, Scyros, Tenos, Myconos, Naxos, Delos, Andros, quia in orbẽ iacẽt, Cyclades dictæ ſunt. Su-

per eas iam in medio mari ingens, & cẽtum quondam urbibus habitata Crete, ad orientem promontorium Samonium, ad occidentem κριȣ μέτωπον immittit: niſi maior eſſet, Cypro ſimilis, multis famigerata fabulis, aduentu Europæ, Paſiphaës & Ariadnæ amoribus, Minotauri feritate fatoq́;, Dædali operibus & fuga, tum ſtatione atque morte: maximo tamẽ eo, quòd ibi ſepulti Iouis penè clarum ueſtigium ſepulchrum eſt, cui nomen eius inſculptum eſſe accolæ oſtendunt. Vrbium notiſſimæ Gnoſos, Gortyna, Lyctos, Lycaſtos, Holopyxos, Phæſtos, Cydon, Manethuſa, Dictynna. Inter colles, quòd ibi nutritum Iouem accepimus, fama Idæi montis excellit. Iuxtà eſt Aſticla, Naumachos, Zephire, Criſe, Gaudos, & quas Muſagoros numero tres uno tamen uocabulo appellant: atque unde Carpathio mari cognomen eſt, Carpathos. In Adria Abſoros, Celaduſe, Abſyrtis, Iſſa, Trucones, Hydria, Electrides, nigra Corcyra, Tragurium, Diomedia, Aeſtria, Aſine, atque ut Alexandriæ ita Brunduſio adiacẽs Pharos. Sicilia (ut ferunt) aliquando continens, & agro Brutio annexa; pòſt freto maris Siculi abſciſſa eſt. Id anguſtum & an

ceps

ceps alterno curſu modò in Thuſcum, modò in Ionium pelagus perfluit, atrox, ſæuum. & Scyllæ Charybdisq; ſæuis nominibus inclytum. Scylla ſaxum eſt: Charybdis mare, utrunque noxium appulſis: ipſa ingens, & tribus promontorijs in diuerſa procurrens, Græcæ literæ imaginem, quæ Delta dicitur, efficit. Pachynum uocatur, quod Græciam ſpectat: Lilybæum, quod in Africam: Pelorum, quod in Italiam uergens Scyllæ aduerſum eſt. cauſa nominis Pelorus gubernator ab Annibale ibidem conditus: quem idem uir profugus ex Africa, ac per ea loca Syriam petens, quia procul intuenti uidebantur continua eſſe littora, & non peruium pelagus, proditum ſe arbitratus, occiderat. Ab eo ad Pachynum ora quæ extenditur, Ionium mare attingens, hæc fert illuſtria: Meſſanam, Taurominium, Catinã, Megarida, Syracuſas, & in ijs mirabilẽ Arethuſam. fons eſt, in quo uiſuntur iacta in Alphæum amnem, ut diximus, Peloponneſiaco littori infuſum: unde ille creditur non ſe conſociare pelago, ſed ſubter maria terrasq; depreſſus, huc agere alueum, atque hic ſe rurſus extollere. Inter Pachynum et Lilybæum Acragas eſt, Heraclea, & Thermæ.

Inter Lilybæum & Pelorida Panormus, & Hymera. Interius uerò Leontini, Centuripinum, & Hybla, aliæq́; cõplures. Famam habet ob Cereris templum Enna, præcipua. Montiũ Eryx maximè memoratur, ob delubrum Veneris ab Aenea conditum. Et Aetna quæ Cyclopas olim tulit, nunc aſsiduis ignibus flagrat. De amnibus Hymera referendus, quia in media admodum ortus, in diuerſa decurrit, ſcindensq́; eam utrinque alio ore in Libycum, alio in Thuſcum mare deuenit. Circa Siciliam in Siculo freto eſt Aeæe, quam Calypſo habitaſſe dicitur. Africam uerſus Gaulos, Melita, Coſura, propius Italiam Galata: & illæ ſeptem quas Aeoli appellant, Oſteodes, Lipara, Didyme, Phœnicuſa, Ericuſa, Hiera, & Strongyle, ut Aetna perpetuo flagrant igne. At Pithecuſa, Leucothea, Aenaria, Sinonia, Capreæ, Prochyta, Pontiæ, Pandataria, Phytonia, Parmaria, Italico lateri citra Tyberina oſtia obiacent. Vltrà aliquot ſunt paruæ: Dianium, Iginium, Carbania, Vrgo, Ilua, Capraria. Duæ grandes, frætoq́; diuiſæ Etruſco, quarum Corſica littori propior inter latera tenuis & longa, præter quàm ubi Aleria & Marianæ coloniæ ſunt, à Barbaris colitur.

tur. Sardinia Africũ pelagus attingens, niſi quòd in occidentem quàm in orientem anguſtius ſpectat, par & quadrata undique, & nuſquam non aliquanto ſpacioſor quàm ubi latiſsima eſt Corſica. Cæterum fertilis, & ſoli quàm cœli melioris, atque ut fœcunda, ita penè peſtilens. In ea antiquiſsimi populorum ſunt Ilienſes. Vrbium antiquiſsimæ Calaris, & Sulchi. At in Gallia, quas referre conueniat, ſolæ ſunt Stœchades, ab ora Ligurum ad Maſsiliam uſque diſperſæ. Baleares in Hiſpania contra Tarraconenſia littora ſitæ, non longè inter ſe diſtant, & ex ſpacio ſuo cognominibus acceptis, maiores minoresq́; perhibentur. Caſtella ſunt in minoribus Iamno, & Mago: in maioribus Palma et Polentia, coloniæ. Ebuſos è regione promontorij, quod in Sucronenſi ſinu Ferrariam uocant. eodem nomine urbem habet, frumentis tantum non fœcunda, ad alia largior: & omnium animalium quæ nocent adeò expers, ut nec ea quidem quæ de agreſtibus mitia fiunt, aut generet, aut ſi inuecta ſunt ſuſtineat. Contrà eſt Colubraria, cuius meminiſſe ſuccurrit, quòd cum ſcateat multo ac malefico genere ſerpentum, & ſit ideo

inhabitabilis,

inhabitabilis, tamen ingreſsis eam, intra id ſpacium, quod Ebuſitana humo circunſignauerunt, ſine pernicie tuta eſt: iiſdem illis ſerpentibus, qui ſolent obuios appetere, aſpectum eius pulueris, aliud'ue, quod uerius, procul & cum pauore fugientibus.

SCHOLIA.

GAdes inſula) nunc dicta Caliz. Paucæ ſunt in Mæotide) Vna eſt ditiſſima, nũc dicta Tana, olim erat Venetorum, & dicebatur Alopecia. Thynnias) E regione Mariandynorum. Cyaneę) ſunt & in Ponto & in Propontide. Tenedos) nunc Tenedo. μακάρων) id eſt, fortunatorum, beatorũ. Leſbos) nunc Metelina. Chios) nunc Xio. Samos) nunc Samo. Cos) nunc Lango. Rhodos) nomen retinet. Cyprus) nomen retinet. Arados) nunc Ar. Pharo) nunc Phara. Homerico carmine) ita ille habet quarto Odyſſeę:

Νῦσος ἔπειτά τις ἐστὶ πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
Αἰγύπτου προπάροιθε, φάρον δέ ἑ κικλήσκουσι,
Τόσσον ἄνευθ', ὅσσον τε πανημερίη γλαφυρὴ νηῦς
Ἤνυσεν, ᾗ λιγὺς οὖρος ἐπιπνείῃσιν ὄπισθεν.

Thaſos) Taxo nunc. Imbros) Stalimin nunc. Lemnos) hodie Sidrio. Scyathos) nunc Seriro. Eubœo) nunc Nigropont. Salamis) ſubmerſa

ſubmerſa eſt. Corcyra)nũc Corfu. Melos) hodie Mil. Andros)nunc Andria. Crete) nunc Candia. κριοῦ μέτωπον)id eſt,arietis frontem. Sicilia)nomen retinet. Freto maris Siculi)nunc dicto El far de Meſina. Meſanam) nunc Meſinam. Catinam)nunc eſt Catania.
Megarida)nunc Agoſta. Syracuſas)nunc eſt Saragoſa de Sicilia. Agragas) nunc Gergenti. Panormus)nunc Palermo. Pachynum)nũc Cabo Pacino. Taurominiũ)nunc Tauernera. Melita) nunc Malta. Aetna) non flagrat:nec ex uicinis aliquis eſt, qui hoc uiderit.nunc dicitur Bolcar. Corſica) nomẽ retinet. Sardinia)nunc Sardengna. Calaris)nunc Caller. Baleares)duę ſunt. Maiores)nunc Mallorca. Minores) nunc Menorca. Polentia) nunc Polenſa. Palma) quæ nũc dicitur Mallorca ciuitas. Ebriſos) nunc Ayiuſſa. Colubraria) nunc la Dragonera.

POMPONII

POMPONII MELAE DE SITV ORBIS Liber Tertius.

EXTIMA HISPANIAE LITTORA. CAPVT I.

DICTA *eſt ora noſtri maris, dictæ inſulæ quas amplectitur. reſtat ille circuitus, quē (ut initio diximus) cingit oceanus, ingens & infinitum pelagus, & magnis æſtibus concitum (ita enim motus eius appellant) modò inūdat cāpos, modò latè nudat, ac refugit: nunc alios, aliosq; in uicē, neq; alterius acceſsibus nunc in hos, nūc in illos impetu uerſum: ſed ubi in omnia littora, quāuis diuerſa, terrarū inſularumq; ex medio pariter effuſum eſt, rurſus ab illis colligitur in medium & in ſemetipſum redit, tanta ui ſemper immiſſum, ut uaſta etiam flumina retroagat, et aut terreſtria deprehendat animalia, aut marina deſtitua: neq; adhuc ſatis cogni*

tum

tum eſt, anhelitu'ne ſuo id mundus efficiat, retra ctamq; cum ſpiritu regerat undam undique, ſi (ut doctioribus placet) unum animal eſt: an ſint depreſſi aliqui ſpecus, quò reciproca maria reſidāt, atq; inde ſe rurſus exuberantia attollant: an luna cauſas tantis meatibus præbeat. ad ortus certe eius occaſusq; uariantur, neque eodem aſſiduè tēpore, ſed ut illa ſurgit ac demergitur, ita recedere atque aduentare comperimus. Huc egreſſos, ſequentes'que ea quæ exeuntibus dextra ſunt, æquor Atlanticum, & ora Beticæ frontis excipit, quæ niſi quod ſemel iterumq; paululum in ſemet abducitur, uſque ad flumen Anam penè recta eſt: Turduli & Baſtuli habitant. In proximo ſinu portus eſt, quem Gaditanum, et lucus quem Oleaſtrum appellant. tum caſtellum Ebora in littore, & procul à littore Aſta colonia: extrà Iunonis ara, templumq; eſt. In ipſo mari monimentum Geryonis, ſcopulo magis quàm inſulæ impoſitū. Betis ex Tarraconenſi regione demiſſus, per hanc ferè mediā diu ſicut naſcitur, uno amne decurrit: pòſt ubi non longe à mari grandem lacum facit, quaſi ex uno fonte geminus exoritur: quantus'que ſimplici alueo uenerat, tantus ſingulis effluit.

effluit. Tum ſinus alter, uſque ad finem prouinciæ inflectitur, eumq́; parua oppida Olitingi, Onoba contingunt. At Luſitania trans Anam, quà mare Atlanticum ſpectat, primum ingenti impetu in altum abit, deinde reſiſtit, ac ſe magis etiam quàm Betica abducit: quà prominet, bis in ſemet recepto mari, in tria promõtoria diſpergitur. Anæ proximum, quia lata ſede procurrens, paulatim ſe ac ſua latera faſtigiat, Cuneus ager dicitur: ſequens Sacrum uocant, Magnum quod ulterius eſt. In Cuneo ſunt Mirtylis, Balſa, Oſſonoba. In Sacro La cobriga, & portus Annibalis. In magno Ebora. Sinus interſunt: & eſt in proximo Salacia: in altero Vlyßippo, & Tagi oſtium, amnis aurum gemmasq́; generantis. Ab ijs promontorijs ad illam partem quæ receßit, ingens flexus aperitur. In eoq́; ſunt Turduli ueteres, Turdulorumq́; oppida: amnes autem, Monda, in medium ferè ultimi promontorij latus effluens, & radices eiuſdem abluens Durius. Frons illa aliquandiu rectam ripam habet, deinde modico flexu accepto, mox paulum eminet: tum reducta iterum, iterumq́; recta margine iacens, ad promontoriũ, quod Celticum uocamus, extenditur: totam Cel
tici

tici colunt, ſed à Durio ad flexum Gronij: fluuntq́; per eos Auo, Celandus, Nebis, Minius, & cui obliuionis cognomen eſt Limia. Flexus ipſe Lambriacam urbem amplexus, recipit fluuios Ler nam & Viam. Partem, quæ prominet, Præſamarci habitant: perq́; eos Tamaris & Sars flumina, non longe orta decurrunt. Tamaris ſecundũ Arotebrarum portum: Sars iuxta turrem Augusti titulo memorabilem: cætera ſuper Tamarici, Nerijq́; incolunt, in eo tractu ultimi. Hactenus enim ad occidentem uerſa littora pertinent: deinde ad ſeptentriones toto latere terra conuertitur à Celtico promontorio ad Scythicũ uſque. hinc perpetua eius ora, niſi ubi modici receſſus, ac parua promontoria ſunt, ad Cantabros pene recta eſt. In ea primum Artabri ſunt, & Ianaſum Celticæ gentis: deinde Aſtures. In Artabris ſinus ore anguſto admixtum mare non anguſto ambitu excipiens, Adrobicum urbem & quatuor amnium oſtia incingit. duo etiam inter accolentes ignobilia ſunt: per alia duo Mearus exit, & Narius ad Libuncam. In Aſturum littore Nœga eſt oppidum, & tres aræ, quas Seſtianas uocant, in peninſula ſedent, & ſunt Auguſti nomine ſacræ, illu-

 ſtrantq́;

ſtrantq́; terras antè ignobiles. At *ab eo flumine, quod Saliam uocant, incipiunt oræ paulatim recedere, & latæ adhuc* Hiſpaniæ *magis magisq́; ſpacia contrahere, uſque adeò ſemet & terras anguſtantibus, ut earum ſpacium inter duo maria dimidio minus ſit quà* Galliam *tangunt, quàm ubi ad occidentem littus exporrigũt.* Tractum Cantabri et Varduli tenent. Cantaborum *aliquot populi, amnesq́; ſunt, ſed quorũ nomina noſtro ore concipi nequeant. per eoſdem &* Salenos, Saurium: *per* Autrigones, & Origeuiones *quoſdam* Neſua *deſcendit:* Deua Tritium Tobolicũ *attingit: deinde* Ituriſſam & Eaſonem Magrada. Varduli *una gens, hinc ad* Pyrenæi *iugi promontorium pertinens, claudit* Hiſpanias.

PETRI IOANNIS OLIVARII
Valentini in Libri Tertij
CAP. I.

SCHOLIA.

DOctioribus) Platonicis, qui aiunt mundum eſſe animatum. Turduli) nunc pars Andaluſes, pars Granatẽſes. Baſtuli) omnes Granatẽſes. Betis) nunc Guadalguebir.

guebir. Ana)hodie eſt Guadiana. Luſitania)pars Luſitaniæ dicitur Portugallia,pars la Extremadura. Sacrum promontorium)nūc Cabo de ſan Vincente. Mirtylis)nūc Vaena. Balſa)nunc Tauila. Oſonoba) ſiluera. Lacobriga)Coymbra. Ebora)nomē retinet. Vlyſſippo)Liſbona hodie. Tagi)nūc Taio. Durius) nunc Duero. Minius)Migno nunc. Limia) Linia hodie. Arotebra um) Gallegos nunc. Tamarici) Gallegos quoque. A Celtico promontorio)à promōtorio quod uocatur Finis terræ. Scythicum) Dacicum,ad Saxoniam. Modici receſſus)ad portum magnum, et ad Trileucum promontorium. Aſtures)nomen retinēt. Tanaſum) Sanctus Iacobus in Compoſtella. Cantabri)nunc Montanas,& Biſcaya. Varduli)Lipuſca, & pars Vaſconiæ.

EXTIMA GALLIARVM ORA. CAPVT. II.

SEquitur Galliæ latus alterum, cuius ora primò nihil progreſſa in altum, mox tantundem penè in pelagus excedens, quantum retrò Hiſpania abceßerat, Cantabricis fit aduerſa terris, & grandi circuitu inflexa, ad occidentem

littus aduertit. Tunc ad ſeptentriones conuerſa iterum longo rectoq; tractu ad ripas Rheni amnis expanditur. Terra eſt frumenti præcipuè, & pabuli ferax, & amœna lucis immanibus. quicquid ex ſatis frigoris impatiens eſt, ager nec ubique alit, & noxio genere animalium minime frequens. Gentes ſuperbæ, ſuperſtitioſæ, aliquando etiam immanes adeò, ut hominem optimam & gratiſsimam dijs uictimam crederent. manent ueſtigia feritatis iam abolitæ: atque ut ab ultimis cædibus temperant, ita nihilominus ubi deuotos altaribus admouere, delibant. habent tamen & fàcundiam ſuam, magiſtroſq; ſapientiæ Druidas. Hi terræ mundiq; magnitudinem & formam, motus cœli & ſiderum, ac quid dij uelint, ſcire profitentur: docent multa nobiliſsimos gentis clam & diu uicenis annis in ſpecu, aut in abditis ſaltibus. Vnum ex his quæ præcipiunt, in uulgus effluit, uidelicet, ut forent ad bella meliores, æternas eſſe animas, uitamq; alteram ad manes. Itaque cum mortuis cremant ac defodiunt, apta uiuentibus. olim negociorum ratio etiam & exactio crediti deferebatur ad inferos, erantq; qui ſe in rogos ſuorum, uelut unà uicturi libenter immitterent.

mitterent. Regio, quam incolunt, omnis, Comata Gallia. Populorum tria ſumma nomina ſunt, terminanturq́; fluuijs ingentibus. Nam à Pyrenæo ad Garumnam, Aquitani: ab eo ad Sequanam, Celtæ: inde ad Rhenum pertinent Belgæ. Aquitanorum clariſſimi ſunt Auſci, Celtarum Hedui, Belgarum Treueri. urbesq́; opulentiſſimæ, in Treueris Auguſta, in Heduis Auguſtudunum, in Auſcis Eluſaberris. Garumna ex Pyrenæo monte delapſus, niſi cum hyberno imbre aut ſolutis niuibus intumuit, diu uadoſus, & uix nauigabilis fertur. At ubi obuius oceani exæſtuantis acceſſibus adauctus eſt, iiſdemq́; retro remeantibus, ſuas illiusq́; aquas agit, aliquantum plenior, & quanto magis procedit, eò latior fit: ad poſtremũ magni freti ſimilis, nec maiora tantum nauigia tolerat, uerum etiam more pelagi ſæuientis exurgens, iactat nauigantes, atrociter utiq;, ſi aliò uentus, aliò unda præcipitat. In eo eſt inſula, Antros nomine: quam pendere & attolli aquis increſcẽtibus ideo incolæ exiſtimant, quia cum uideatur editior, aquis obiacet: ubi ſe fluctus impleuit, illã operit, nec ut prius tantum ambit, & quòd ea quibus antè ripæ colleſq́; ne cernerentur obſtiterant,

rant, tunc uelut ex loco ſuperiore perſpicu ſunt. A Garumnæ exitu latus illud incipit terr: procurrentis in pelagus, & ora Cantabricis a uerſa littoribus, alijs alijsq; populis media eius habitantibus, ab Santonibus ad Oſiſmios uſque deflexa. Ab illis enim iterum ad ſeptentriones frō littorum reſpicit, pertinentq; ad ultimos Gallic rum gentium Morinos: nec portu, quem Geſori cum uocāt, quicquam habent notius. Rhenus ab Alpibus decidens, propè à capite duos lacus eff cit, Venetum & Acronium. Mox diu ſolidus, & certo alueo lapſus, haud procul à mari huc & illuc diſpergitur. ſed ad ſiniſtrum amnis etiam tum & donec effluat Rhenus, ad dexteram primò anguſtus & ſui ſimilis: pòſt ripis longè ac latè recedentibus, iam nō amnis, ſed ingens lacus: ubi campos impleuit, Fleuo dicitur: eiuſdemq; nominis inſulam amplexus, fit iterum arctior, iterumq; fluuius emittitur.

SCHOLIA.

IN pelagus excedēs) in promontorio, quod nunc eſt Sanctus Matthęus, in Britannia minore. Abſceſſerat) in fonte Rabia. Ter

ris

ris Cantabricis)diximus,qui ſint Cãtabri. Et grandi)diximus à fonte Rabia eſſe hunc circuitum uſque ad Britanniam minorem. Rheni)nunc le Rhin. Comata Gallia) à coma ipſa capillorum. Pyrænæo) Pyrenæi nomina multa habent. nam ex ea parte quæ Lipus, quæ & fonti Rabiæ adiacet, Sanctus Adrianus dicitur. progrediendo uerſus Meridiem, ſtatim eſt Roncesualles: deinde montes de Iaqua: tum Delempurda: poſtremo promontorium maris noſtri, dictum templum Veneris, hodie Cap de creus, id eſt caput crucis. Garumnam)nunc la Garona, nomẽ amittit ante Burdegalam, eo loco ubi confluunt ipſa & Gerunda. & dicitur Geronda, prope promontorium Santonum, nunc Blayani, in illum decidit la Dordongna. Sequanam)nunc Sena. Pomponius ſecutus eſt Cæſarem in diuiſione Galliæ. Auſci) regio & ciuitas, nunc Aux, archiepiſcopatus eſt in Vaſconia. Hedui)quorum præcipua ciuitas eſt Autum, olim dicta Auguſtodunum. Treueri) nunc Treuers, ad Rhenum. Auguſta)Auguſta Treuerorum, dicta nunc Treuers, Trier uernacula lingua. Auguſtodunũ)nunc Autum. Eluſaberris) Aux.

Santonibus)nunc Santongers, & oppidum Sainctes. Oſiſſimios) Britanni ſunt, nunc Britones, apud Sanctum Matthæum. Frons littorum) Tota illa ora quæ eſt à capite San-

cti Matthæi, attingit Morinos. Morinos) nunc Terroana. Geſoriacum) nūc de Cales, portus Caletenſis. Huc & illuc) diuiditur in duo latera. Inſulam) Batauorum, nunc Hollandiam.

GERMANIA. CAP. III.

GErmania hinc ripis eius uſq; ad Alpes, à meridie ipſis Alpibus: ab oriente Sarmaticarum confinio gentium: quà ſeptentrionem ſpectat, oceanico littore obducta eſt. Qui habitant, immanes ſunt animis atque corporibus, & ad inſitam feritatem uaſtè utraq; exercent, bellando animos, corpora ad conſuetudines laborum. maximo frigore nudi agunt, antequam puberes ſint; & longiſsima apud eos pueritia eſt. uiri ſagis uelantur, aut libris arborum, quamuis ſæua hyeme. nandi non patientia tantum illis, ſtudium etiam eſt. bella cum finitimis gerunt, cauſas eorum ex libidine accerſunt: neque imperitandi prolatandiq; quæ poßident, (nam ne illa quidem enixè colūt) ſed ut circa ipſos quæ iacent, uaſta ſint. Ius in uiribus habent, adeò ut ne latrocinij quidem pudeat; tantum hoſpitibus boni, miteſq; ſupplicibus. ui-

ctu

ctu ita aſperi incultiq́;, ut cruda etiam carne ueſcantur, aut recenti, aut cum rigentem in ipſis pecudum ferarumq́; corijs manibus pedibusq́; ſubigendo renouarunt. Terra ipſa multis impedita fluminibus, multis montibus aſpera, & magna ex parte ſyluis ac paludibus inuia. Paludum Sueſia, *Meſia, &* Melſiagum *maximæ.* Syluarũ Hercynia, *& aliquot ſunt quæ nomen habent: ſed illa dierum ſexaginta iter occupans, ut maior alijs, ita & notior. Montium altiſsimi,* Taurus *&* Rhetico, *niſi quorum nomina uix eſt eloqui ore* Romano. *Amnium in alias gentes exeuntiũ,* Danubius *&* Rhodanus: *in* Rhenum Mœnis *&* Lupia: *in oceanum* Amiſius, Viſurgis, et Albis, *clariſſimi. Super* Albin Codanus, *ingens ſinus magnis paruisq́; inſulis refertus eſt.* Acre *mare quod gremio littorum accipitur, nuſquam latè patet, nec uſquam mari ſimile: uerum aquis paßim interfluẽtibus, ac ſæpe tranſgreßis, uagum atque diffuſum facie amnium ſpargitur. quà littora attingit, ripis contentum inſularum non longe diſtantibus, & ubique penè tantundem, ut anguſtum & par freto, curuansq́; ſubinde ſe, longo ſupercilio inflexum eſt. In eo ſunt* Cymbri *et* Teutoni: *ultrà,*

ultimi Germaniæ Hermiones.

SCHOLIA.

SArmaticarum confinio) Polonorum Viſula amne. Oceano) Septentrionali. Sagis) dixi Sagum eſſe ueſtem militarem, quę armis ſuperimponitur, autore Bayfio: nunc Sayon. Germani eam ueſtem ex lana & pilis cōficiunt, Feltre dicitur. Sarraceni uocant Albornoz. Libris) Libri cortices ſunt arborū. Ius in uiribus) hoc ſeculo Pomponij. nam noſtro, in legibus præſertim municipalibus. Latrocinij) fortaſſis uerum in ipſis agris. nam in oppidis ſumma eſt æquitas. Fluminibus) Viadro, Amiſio: nunc dicto Eme: Viſurgo, nunc dicto Vueſer: Albi, nūc Elb: Sueuo, nunc Spre: Viado, nunc Odera, & Lupia. Montibus) Meliboco, Sudete, Abnoba, Aſmiburgio. Danubius) ex Abnoba monte profluit. Rhodanus) ex ipſis alpibus.

SARMATIA. CAP. IIII.

SArmatia intus quàm ad mare latior, ab ijs quæ ſequuntur Viſula amne diſcreta, qua retrò abit uſque ad Iſtrum flumen immittit ſgens habitu armisq; Parthicæ proxima: uerum ut cœli aſperioris,

aſperioris, ita ingenij, non ſe urbibus tenet, & ne ſtatis quidem ſedibus: ut inuitauere pabula, ut cedens & ſequens hoſtis exigit, ita res opesq; ſecum trahens, ſemper caſtra habitat: bellatrix, libera, indomita, et uſque eò immanis atque atrox, ut fœminæ etiam cum uiris bella ineant, atque ut habiles ſint, natis ſtatim dextra aduritur mamma, ut inde expedita in ictus manu quæ exeritur, uirile fiat pectus, arcus tendere, equitare, uenari, puellaria penſa ſunt: ferire hoſtem adultarum ſtipendium eſt, adeò ut non percuſsiſſe pro flagitio habeatur, ſit'que eis pœnæ uirginitas.

Sarmaticae ἀμαζόνες

SCHOLIA.

Sarmatia) nunc Polonia. Iſtrum) Danubium intelligit.

SCYTHIA. CAP. V.

INde Aſiæ confinia, niſi ubi perpetuæ hyemes ſedent, & intolerabilis rigor, Scythici populi incolunt, ferè omnes etiam in unum Sagæ appellati. In Aſiatico littore primi Hyperborei

borei ſuper Aquilonem Rhyphæosq́; montes, ſub ipſo ſiderum cardine iacent, ubi ſol nõ quotidie, ut nobis, ſed primum uerno æquinoctio exortus, autumnali demum occidit: & ideo ſex menſibus dies, & totidem alijs nox uſque cõtinua eſt. Terra anguſta, aprica, per ſe fertilis. Cultores iuſtiſsimi, & diutius quàm ulli mortalium, & beatius uiuunt. Quippe feſto ſemper ocio læti, nõ bella nouere, non iurgia, ſacris operati maxime Apollinis, quorum primitias Delon miſiſſe initio per uirgines ſuas, deinde per populos, ſubinde tradentes ulterioribus, moremq́; eum diu, & donec uitio gentium temperatus eſt, ſeruaſſe referuntur. Habitant lucos ſyluas'que, & ubi eos uiuendi ſatietas, magis quàm tædium cœpit, hilares, redimiti ſertis, ſemetipſi in pelagus ex certa rupe præcipites dant. Id eis funus eximium eſt. Mare Caſpium ut anguſto, ita longo etiam freto primum terras, quaſi fluuius, irrumpit: atque ubi recto alueo influxit, in tres ſinus diffunditur. contra os ipſum in Hyrcanum, ad ſiniſtram in Scythicũ, ad dexteram in eum quem proprie & totius nomine Caſpium appellũt, omne atrox, ſæuum, ſine portibus, procellis undique expoſitum, ac beluis magis

gis quàm cætera refertum, & ideo minus nauigabile. Ad introeuntium dextram Scythæ Nomades freti littoribus inſident. Intus ſunt ad Caſpiũ ſinum Caſpij, & Amazones, ſed quas Sauromatidas appellant: ad Hyrcanum Albani, & Moſchi, & Hyrcani: in Scythico Amardi, & Pæſici, etiam ad fretum Derbices. Multi in eo ſinu, magni paruiq́; amnes fluunt: ſed qui famam habent, ex Ceraunijs montibus uno alueo deſcẽdit, duobus exit in Caſpium Araxes, Tauri latere demiſſus. quo ad campos Armeniæ ſecat, labitur placidus & ſilens: neq; in utram partem eat, quanquã intuearis, manifeſtum. cum in aſperiora deuenit, hinc atque illinc rupibus preſſus: & quanto anguſtior, tanto magis pernix: frangit ſe ſubinde ad oppoſita cautium, atque ob id ingenti cum murmure, ſonansq́; deuoluitur adeò citus, ut quà ex præcipiti caſurus eſt, in ſubiectam non declinet ſtatim undam, ſed ultrà quàm canalem habet euehat, plus iugeris ſpacio ſublimis, & aquis pendentibus ſemetipſum ſine alueo ferens: deinde ubi incuruus, arcuatoq́; amne deſcendit, fit tranquillus: iterumq́; per campos tacitus, & uix fluens in id littus elabitur. Cyrus & Cambyſes ex radici-

bus

bus Coraxici montis uicinis editi, & in diuerſa abeunt: perq́; Iberas & Hyrcanos, diu & multum diſtantibus alueis defluunt: pòſt non longè à mari eodem lacu accepti, in Hyrcanum ſinum uno ore perueniunt. Iaxartes, & Oxos per deſerta Scythiæ ex Sogdianorũ regionibus in Scythicum exeunt: ille ſuo fonte grandis, hic incurſu aliorum grandior, & aliquandiu ad occaſum ab oriente currens, iuxta Dahas primum inflectitur: curſuq́; ad ſeptentrionem conuerſo, inter Amardos & Peſicas os aperit. Syluæ, alia quoque dira animalia, uerùm & Tigres ferunt: utique Hyrcaniæ ſæuum ferarum genus, & uſque eò pernix, ut illis longe quoque progreſſum equitem conſequi, nec tantum ſemel, ſed aliquoties etiam curſu unde cœperit ſubinde repetito, ſolitum & facile ſit. Cauſa ex eo eſt, quòd ubi ille interceptos earum catulos citus cœpit auehere, rabiem appropinquantium fruſtraturus, aſtu unum de pluribus omittit: hæ proiectum accipiũt, & ad cubilia ſua referunt, rurſumq́; & ſæpius remeant, atque idem efficiunt, donec ad frequentiora, quàm adire audeant, profugus raptor euadat. Vltra Caſpium ſinum quid'nam eſſet, ambiguum

Tigrium velocitas qua arte eludatur:

guum aliquandiu fuit: idem'ne oceanus an tellus infeſta frigoribus ſine ambitu, ac ſine fine proiecta. Sed præter Phyſicos, Homerumq́; qui uniuerſum orbem mari circunfuſum eſſe dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior autoritate, ſic certior tradit: teſtem autem rei Q. Metellum Celerem adijcit, eumq́; ita retuliſse commemorat. Cum Gallijs proconſul præeſſet, Indos quoſdam à rege Sueuorum dono ſibi datos, unde in eas terras deueniſsent requirendo, cognoſſe ui tempeſtatum ex Indicis æquoribus abreptos, emenſos'que quæ intererant, tandem in Germaniæ littora exijſſe. Reſtat ergo pelagus, ſed reliqua lateris eiuſdẽ aſsiduo gelu durantur, & ideo deſerta ſunt.

SCHOLIA.

INde) ex Sarmatia, quæ Scythas attingit. Sub ipſo ſiderum cardine) tempore Melæ regionem Hyperboream putabant ultimam uerſus oceanum eſſe. inde nobis tradidit Mela rationem illam dierum aſtronomicã, quæ reuera falſa eſt in regione Hyperborica: quanquàm ita ſit in ipſo cardine mundi, quem Mela

Mela & ueteres alij in ipſis Hyperboreis collocauere. Mare Caſpium ut anguſto) Diximus hoc non poſſe fieri, & antiquitatem hallucinatam fuiſſe. Scythæ Nomades) nunc Tartari ſunt, confines Sauromatis. Caſpij & Amazones) Amazones prope magnos Bulgaros. nam alij ſunt in Ponto. Moſchi) aliud genus Moſchouitarum.

HISPANIAE ET SEPTENTRIONIS INSVLAE. CAP. VI.

HIs oris, quas angulo Beticæ hucuſque perſtrinximus, multæ ignobiles inſulæ & ſine nominibus etiam adiacent. ſed earum quas præterire non libeat, Gades fretum attingit: eaque à continenti anguſto ſpacio, & ueluti flumine abſciſſa, quà terris propior eſt, penè rectam ripam agit: qua oceanum ſpectat, duobus promontorijs euecta in altum, medium littus abducit. & fert in altero cornu eiuſdem nominis urbem opulentã: in altero templum Aegyptij *Herculis, conditoribus, religione, uetuſtate, opibus illuſtre. Tyrij condidere: cur ſanctum ſit, oſſa eius ibi ſita efficiunt: annorum queis manet numerus, ab Iliaca tempeſtate principia ſunt: opes tempus aluit. In*

Luſitania

Luſitania Erythia, quam Geryone habitatam ac cepimus, aliæq; ſine certis nominibus, adeò agri fertiles, ut cum ſemel ſata frumenta ſint, ſubinde recidiuis ſeminibus ſegetem nouantibus, ſeptem minimum, interim plures etiam meſſes ferant. In Celticis aliquot ſunt, quas quia plumbo abun dant, uno omnes nomine Caßiterides appellant. Sena in Britannico mari Oſiſmicis aduerſa litto ribus, Gallici numinis oraculo inſignis eſt, cu- ius antiſtites perpetua uirginitate ſanctæ, nume- ro nouem eſſe traduntur, Gallicenas uocant: p u tantq; ingenijs ſingularibus præditas, maria ac uentos concitare carminibus, ſeq; in quæ uelint animalia uertere, ſanare quæ apud alios inſanabi- lia ſunt, ſcire uentura & prædicare, ſed non niſi dedita nauigantibus, & in id tantum ut ſe conſu- lerent profectis. Britannia qualis ſit, qualesq; pro generet, mox certiora & magis explorata dicen tur. Quippe tam diu clauſam aperit ecce princi- pum maximus, nec indomitarum modo ante ſe, uerum ignotarũ quoque gentium uictor, qui pro- priarũ rerum fidem ut bello affectauit, ita trium- pho declaraturus portat. Cæterum ut adhuc ha- buimus, inter ſeptentrionẽ occidẽtemq; profecta,

grandi angulo Rheni *oſtia proſpicit, deinde obliqua retrò latera abſtrahit, altero* Galliam, *altero* Germaniam *ſpectans. tum rurſus perpetuo margine directi littoris ab tergore abducta, iterum ſe in diuerſos angulos cuneat triquetra, & Siciliæ maximè ſimilis, plana, ingens, fœcunda, uerum ijs quæ pecora quàm homines benignius alant. Fert nemora, ſaltus, ac prægrandia flumina alternis motibus, modò in pelagus, modò retro fluentia & quædam gemmas margaritasq́; generantia. Fert populos regesq́; populorum: ſed ſunt inculti omnes, atque ut longius à continenti abſunt, ita aliarum opum ignari magis, tantum pecore ac finibus dites, incertum ob decorem, an quid aliud ultro corpora infecti. Cauſas autem & bella contrahunt, ac ſic frequenter inuicem infeſtant, maxime imperitandi cupidine, ſtudioq́; ea prolatandi quæ poßident. Dimicant non equitatu modo, aut pedite, uerum & bigis & curribus, Gallicè armati. Couinos uocant, quorum falcatis axibus utuntur. Super* Britanniam Iuuerna *eſt, penè par ſpacio, ſed utrinq; æqualis, tractu littorum oblonga, cœli ad maturanda ſemina iniqui, uerum adeò luxurioſa herbis non lætis modò, ſed etiam*

dulcibus

dulcibus, ut ſe exigua parte diei pecora impleant: & niſi pabulo prohibeantur, diutius paſta diſsiliant. Cultores eius inconditi ſunt, & omnium uirtutum ignari, magis quàm aliæ gentes, aliquatenus tamen gnari, pietatis admodum expertes. Triginta ſunt Orchades, anguſtis inter ſe diductæ ſpacijs. Septem Hemodes, contra Germaniã proiectæ in illo ſinu, quem Codanum diximus. Ex ijs Codanonia, quam adhuc Teutoni tenent, ut magnitudine alias, ita fœcunditate anteſtat. Quæ Sarmatis aduerſa ſunt ob alternos acceſsus recurſusq; pelagi, & quòd ſpacia queis diſtant, modo operiuntur undis, modo nuda ſunt, aliâs inſulæ uidentur, aliâs una & continens terra. In his eſſe Oonas, qui ouis auium paluſtrium & auenis tantum alantur: eſſe equinis pedibus Hippopodas, & Satmalos, quibus magnæ aures, & ad ambiendum corpus omne patulæ, nudis alioqui pro ueſte ſint. præterquàm quòd fabulis traditur, autores etiam quos ſequi non pigeat, inuenio. Thule Belgarum littori oppoſita eſt, Graijs & noſtris celebrata carminibus. In ea quòd ſol longe occaſurus exurgit, breues utique noctes ſunt: ſed per hyemem

ſicut alibi obſcuræ, æſtate lucidæ, quòd per id tempus iam ſe altius euehens, quanquàm ipſe non cernatur, uicino tamen ſplendore proxima illuſtrat: per ſolſtitium uerò nullæ, quòd tum iam manifeſtior non fulgorem modo, ſed ſui quoque partem maximam oſtentat. Talca in Caſpio mari ſine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: ſed uicini populi quæ gignuntur attingere nefas, & pro ſacrilegio habent, dijs parata exiſtimantes, dijsq́; ſeruanda. Aliquot & illis oris, quas deſertas diximus, æque deſertæ adiacent, quas ſine proprijs nominibus Scythicas uocant. Ab ijs in Eoum recurſus inflectitur, inq́; oram terræ ſpectantis orientem pertinet. Hæc à Scythico promontorio appoſita, primum omnis ob niues eſt inuia: deinde ob immanitatem habitantium inculta. Scythæ ſunt Androphagi, & Sagæ, diſtincti regione, quia feris ſcatet, inhabitabili. Vaſta deinde iterũ loca belluæ infeſtant, uſque ad montem mari imminentem, nomine Thabin. Longe ab eo Taurus attollitur. Seres interſunt, genus plenum iuſticiæ ex commercio, quod rebus in ſolitudine relictis abſens peragit.

SCHOLIA

SCHOLIA.

GAdes) nunc Caliz. Vrbem opulentã) Gadiram. Erythia)nunc Berlingas. Britannia)nunc Anglia, comprehendit & Scotiam. Principum maximus) Claudius Cęſar. Iuuerna)nunc Izlanth. Orchades) ſunt enim regis Scotiæ. Codanonia) nunc Selandia. Ptolomæus uocat Scandiam. Sarmatis) Polonis. Per hyemem obſcuræ) nam in hyeme eſt nox maxima. Aeſtate lucidæ)lucida nox dicit in ęſtate, quia ferè nulla eſt nox, quàndo ſol eſt in primo puncto cancri, uixq́ꝫ durat momentum. Scythæ) quos Tartaros dicimus.

INDIA. CAP. VII.

NOtiſſima India, non Eoo tantum appoſita pelago, ſed & ei quod ad meridiem ſpectans Indicum diximus, & hinc Tauri iugis, ab occidente indefinita, tantum ſpacium littoris occupat, quantum per ſexaginta dies noctesq́ꝫ uelificantibus curſus eſt: ita multum à noſtris abducta regionibus, ut in aliqua parte eius neuter ſeptentrio appareat, aliterq́ꝫ quàm in alijs oris, umbræ

rerum ad meridiem iaceant. Cæterum fertilis, & uario genere hominum, aliorumq; animalium ſcatet. Alit formicas non minores maximis canibus, quas more Gryphorum aurum penitus egeſtum cum ſumma pernicie attingentium cuſtodire commemorant. Immanes & ſerpentes aliqui, ut Elephantes morſu atque ambitu corporis afficiant. Tam pinguis alicubi, & tam feracis ſoli, ut in ea mella frondibus defluant, lanas ſyluæ ferant, arundinum fiſſa internodia ueluti nauitas binos et quædam ternos etiam uehant. Cultorum habitus moresq; diſsimiles. Lino alij ueſtiuntur, aut lanis, quas diximus: alij ferarum auiumq; pellibus. pars nudi agunt, pars tantum obſcœna uelati: alij humiles paruiq;, alij ita proceri & corpore ingentes, ut Elephantis etiam, & ibi maximis, ſicut nos equis, facilè atque habiliter utantur. Quidam nullam animal occidere, nulla carne ueſci optimum exiſtimant. Quoſdam tantum piſces alunt. Quidam proximos parentesq; priuſquàm annis aut ægritudine in maciem eant, uelut hoſtias cædunt: cæſorumq; uiſceribus epulari, fas & maximè pium eſt. At ubi ſenectus aut morbus inceſsit, procul à cæteris abeunt, mortemq; in ſolitudine nihil

nihil anxij expectant. prudentiores eis, quibus ars, ſtudiumq́; ſapientiæ contingit, non expectant eam, ſed ingerendo ſemet ignibus, læti & cum gloria accerſunt. Vrbium quas incolunt (ſunt autem plurimæ) Nyſa eſt clariſſima, & maxima. Montium Meros, Ioui ſacer. famam hinc præcipuam habet, quòd in illa genitum, in huius ſpecu Liberum arbitrantur eſſe nutritum: unde Græcis autoribus, ut fœmori Iouis inſutum dicerent, aut materia ingeſſit, aut error. Oras tenent ab Indo ad Gangem Palibotri, à Gange ad Iolida Nyſij, ubi magis quàm ubi habitetur exæſtuat: atræ gentes, & quodammodo Aethiopes. Ab Iolide ad Cudum recta ſunt littora, timidiq́; populi, & marinis opibus affatim dites. Tamos promontorium eſt, quod Taurus attollit, collis, alterius partis angulus, initiumq́; lateris ad meridiem uerſi. Ganges & Indus amnes, ille multis fontibus in Hæmodo Indiæ monte conceptus, ſimul unum alueum fecit, fit omnium maximus, & alicubi latius, quando anguſtiſſimè fluit, decem milia paſſuum patens, in ſeptem ora diſpergitur. Indus ex monte Paropamiſo exortus, & alia quidem flumina admittit: ſed

clariſsima Cophen, Aceſinem, Hydaſpen, conceptamq́; pluribus alueis undam lato ſpacio trahit. Hinc penè Gangem magnitudine exæquat. Pòſt ubi aliquot ſæpe magnis flexibus cingit iugum, ingens iterum, rectus ſolidusq́; deſcendit, donec ad læuam dextramq́; ſe diducens, duobus oſtijs longè diſtantibus exeat. Ad Tamum inſula eſt Chryſe, ad Gangem Argyre, altera aurei ſoli (ita ueteres tradidere) altera argentei: atque ita, ut maximè uidetur, aut ex re nomen, aut ex uocabulo ficta fabula eſt. Taprobane, aut grandis admodum inſula, aut prima pars orbis alterius Hipparcho dicitur: ſed quia habitatur, nec quiſquam circum eam eſſe traditur, propè uerum eſt. Contrà inde illa oſtia ſunt, quæ uocant Solis, adeò inhabitabilia, ut ingreſsos uis circunfuſi aëris exanimet confeſtim: & inter ipſa oſtia rara tenet regio ob æſtus intolerabiles, alicubi cultoribus egens. Inde ad principia Rubri maris pertinent inuia atq; deſerta humus, & cineri magis fit quàm pulueri ſimilis. Ideóq; per eam rara, & non grandia flumina emanant, quorum Tuberonem & Aruſacem notiſsima accepimus. Rubrũ mare Græci, ſiue quia eius coloris eſt, ſiue quia ibi Erythras regnauit,

gnauit, ἐρυθρὰν θάλασσαν appellant, procelloſum, aſperum, profundum, & magnorum animalium magis quàm cætera capax. primo recedenteis oras æqualiter impellit: & ut non intret interius, aliquantum patens ſinus erat. Sed quas ripas inflexerat, bis irrumpit, duoſq; iterū ſinus aperit. Perſicus uocatur, dictis regionibus propior: Arabicus, ulterior.

SCHOLIA.

EOo) orientali. Neuter Septentrio) nauigantes oppoſitum dixere. Nyſa) celebrata ob Dionyſium ſiue Liberum, ibi nutritum.

SINVS PERSICVS. CAP. VIII.

PErſicus, quà mare accipit, utrinque rectis lateribus grande oſtium quaſi ceruice complectitur: deinde terris in omnem partem uaſtè, et æqua portione cedentibus, magno littorum orbe pelagus incingens, reddit formam capitis humani. Arabici, & os arctius, & latitudo minor eſt, maior aliquanto receſſus, & multo magis longa

latera. nit penitus introrſusq́; dum Aegyptum penè, & montem Arabiæ Caſium attingit, quodam faſtigio minus ac minus latus, & quo magis penetrat anguſtior. Ab iis quæ diximus, ad ſinum Perſicum, niſi ubi Chelonophagi morantur, deſerta ſunt. In ipſo Carmani nauigantium dextera poſiti, ſine ueſte ac fruge, ſine pecore ac ſedibus, piſcium cute ſe uelant, carne ueſcuntur, præter capita toti corpore hirſuti. Interiora Gedroſi, dehinc Perſæ habitant. Cethis per Carmanios: ſuprà Andanis, & Corios effluunt. In parte quæ pelagi oſtio aduerſa eſt, Babyloniorum fines Chaldæorumq́; ſunt: & duo clari amnes, Tigris Perſidi propior, ulterior Euphrates. Tigris ut natus eſt, ita deſcendens uſque ad littora permeat: Euphrates immani ore aperto, non exit tantum unde oritur, ſed & uaſtè quoque decidit: nec ſecat continuò agros, ſed latè diffuſus in ſtagna, diuq́; ſedentibus aquis, et ſine alueo patulis piger, pòſt ubi marginem rupit, uere fluuius eſt: acceptisq́; ripis celer & fremens, per Armenios & Cappadocas occidentē petit, ni Taurus obſtet, in noſtra maria uenturus. Inde ad meridiem auertitur, et primū Syros, tum Arabas ingreſſus, non

perdurat

perdurat in pelagus, uerum ingens modo & nauigabilis, inde tenuis riuus deſpectus emoritur: et nuſquàm manifeſto exitu effluit ut alij amnes, ſed deficit. Alterum latus ambit plaga, quæ inter utrunque pelagus excurrit, Arabia dicitur, cognomẽ Eudæmon, anguſta, uerum cinnamomi & thuris, aliorumq́; odorum maximè ferax. Maiorẽ Sabæi tenent partem, oſtio proximam & Carmanis: contrariam partem Macæ, quæ inter oſtia oſtenditur, ſyluæ cauteſq́; exaſperãt. aliquot ſunt in medio inſulæ ſitæ, Ogyris, quòd in ea Erythræ regis monumentũ eſt, magis clara quàm cæteræ.

SCHOLIA.

GEdroſi & Perſæ) hæc ſunt Sophu: & hæ regiones uocantur Turqueſtam.

SINVS ARABICVS. CAP. IX.

ALterum ſinum undique Arabes incingũt: ab ea parte quæ introëuntibus dextra eſt, urbes ſunt Carræ, & Arabia, et Gandamus. In altera ab intimo angulo prima Beronice inter Hero

Heroopoliticum, & Scrobilũ. Deinde inter promontoria Moronenon, & Coloca, Philoteris, & Ptolemais. Vltrà Arſinoë, & alia Beronice. Tum ſylua quæ hebenum, odoresq; generat, & manu factus amnis: Ideoq; referendus, quòd ex Nili alueo Dioryge abductus, extra ſinum uerũ inflexus, & non rubri maris pars, beſtijs infeſta, ideoq; deſerta eſt. partem Candæi habitant: hi quos ex facto, quia ſerpentibus ueſcũtur, Ophiophagos uocant. Fuere interius Pygmæi, minutũ genus, & quod pro ſatis frugibus contra Grues dimicando defecit. ſunt multa uolucrum, multa ſerpentũ genera. De ſerpentibus memorandi maximè, quos paruos admodum, & ueneni præſentis certo anni tempore ex limo concretarum paludium emergere, in magno examine uolantes Aegyptum tendere, atque in ipſo introitu finium ab auibus, quas Ibidas appellant, aduerſo agmine excipi, pugnaq; confici, traditum eſt. De uolucribus præcipuè referenda Phœnix, ſemper unica. non enim coitu concipitur, partu'ue generatur: ſed ubi quingẽtorum annorum æuo perpetua durauit, ſuper exaggeratam uarijs odoribus ſtruem ſibi ipſa incubat, ſoluiturq;: deinde putreſcentium

membrorum

Phœnix

membrorum tabe concreſcens, ipſa ſe concipit, atque ex ſe rurſus renaſcitur: cum adoleuit, oſſa priſtini corporis incluſa myrrha Aegyptum exportat: atque in urbem, quam Solis appellant, fragrantibus nardo buſtis inferens, memorãdo funere conſecrat. Ipſum promontorium, quo id mare clauditur, à Ceraunijs ſaltibus inuium eſt.

SCHOLIA.

CAput nonum nihil habet, niſi Solis urbem, quam Heliopolin alij uocarunt, iuxta ſinum Arabicum: ad quam uenere filij Iſrael.

AETHIOPIA CAP. X.

AEthiopes ultrà ſedent, Meroëni habẽt terram, quã Nilus primò ambitu amplexus inſulam facit: pars quia uitæ ſpacium dimidio ferè quàm nos longius agunt, Macrobij: pars quia ex Aegypto aduenere, dicti Automolæ. pulchri forma, æqui corporis, parumq; uenerationes, ueluti optimarum alumni uirtutum. In illis mos eſt, cui potiſsimum pareant, ſpecie ac uiribus legere. Apud

Apud hos plus auri, quàm Perſis eſt: ideo quod minus eſt, precioſius cenſent. Aere exornantur, auro uincula ſontium fabricant. Eſt locus apparatis epulis ſemper refertus, & quia ut libet ueſci uolentibus licet, ἡλίου τράπεζαν appellant: & quæ paſsim appoſita ſunt, affirmant innaſci ſubinde diuinitus. Eſt lacus, quo perfuſa corpora quaſi uncta pernitent. bibitur idem, adeò eſt liquidus, & ad ſuſtinenda quæ incidunt, aut immittuntur infirmus, ut folia etiam proximis deciſa frondibus, non innatantia ferat, ſed peſſum & penitus accipiat. Sunt & ſæuiſſimæ feræ omni colore uarij Lycaones, & quales accepimus Sphingas. Sũt miræ aues cornutæ Tragopomones, & equinis auribus Pegaſi. Cæterum oras ad Eurum ſequentibus nihil memorabile occurrit, uaſta omnia uaſtis præciſa montibus, ripæ potius ſunt quàm littora. Inde ingens & ſine cultoribus tractus: dubium aliquandiu fuit, eſſet´ne ultrà pelagus, caperet´ne terra circuitum, an exhauſta fructu ſine fine Africa ſe extenderet. uerum & ſi Hanno Carthaginenſis, exploratum miſſus à ſuis, cum per oceani oſtia exiſſet, magnam partem eius circumuectus, nõ ſe mari, ſed commeatu defeciſſe memo

ratum

ratum retulerat; & Eudoxus quidam auorum noſtrorum temporibus, cum Lathyrum regem Alexandriæ profugeret, Arabico ſinu egreſſu, per hoc pelagus (ut Nepos affirmat) Gades uſq; peruectus eſt, ideo eius oræ nota ſunt aliqua. Sunt autem trans ea quæ modo deſerta diximus, muti populi, & quibus pro eloquio nutus eſt: alij ſine ſono linguæ, alij ſine linguis, alij labris etiam cohærentibus: niſi quòd ſub naribus etiã fiſtula eſt, per quam bibere ~~auent. Sed~~ cùm inceſſit libido ueſcendi, grana ſingula frugum paſſim naſcentiũ abſorbere dicuntur. Sunt quibus ante aduentũ Eudoxi adeò ignotus ignis fuit, adeóq; uſus mirũ in modũ placuit, ut amplecti etiã flammas, et ardentia ſinu abdere, donec noceret, maximè libuerit. Super eos grandis littoris flexus grandem inſulã includit, in qua tantum fœminas eſſe narra n, toto corpore hirſutas, & ſine coitu marium ſua ſponte fœcundas, adeò aſperis efferisq; moribus, ut quædam contineri ne reluctentur uix uinculis poſſint. Hoc Hanno retulit, et quia detracta occiſis coria pertulerat, fides habita eſt. Vltra hunc ſinũ mons altus (ut Græci uocant) θεῶν ὄχημα perpetuis ignibus flagrat. ultra montẽ uiret collis

longo

longo tractu, longis littoribus obductus, unde uiſuntur patentes magis campi, quàm ut proſpici poßint, Panum, Satyrorumq́;. hinc opinio ea fidẽ cepit, quòd cum in his nihil culti ſit, nullæ habitantium ſedes, nulla ueſtigia, ſolitudo in diem uaſta, & ſilentium uaſtius, nocte crebri ignes micant, & ueluti caſtra latè iacentia oſtenduntur. Crepant cymbala & tympana, audiunturq́; tibiæ ſonantes maius humanis. Tũc rurſus Aethiopes, nec tã dites, ut hi quos diximus, nec ita corporibus ſimiles, ſed minores, incultiq́; ſunt, et nomine Heſperio. *In horũ finibus fons eſt, quẽ* Nili *eſſe aliqua parte credibile eſt,* Nuchul *ab incolis dicitur: et uideri poteſt nõ alio nomine appellari, ſed à* Barbaro *ore corruptius. alit & flumen, & minora quidem, eiuſdem tamen generis animalia gignens: alijs omnibus in oceanum uergentibus, ſolus in mediam regionem ad orientem abit, & quonam exeat incertum eſt. Inde colligitur,* Nilum *hoc fonte conceptum, actumq́; aliquandiu per inuia, & ideo ignotum, iterum ſe ubi ad* Eoa *proceſſerit, oſtendere. Cæterum ſpacio quo abſconditur effici, ut hic aliò cedere, ille aliunde uideatur exurgere. Catoblepas non grandis fera, uerum*

graue

graue & prægrande caput ægrè ſuſtinens, atque ob id in terram plurimum ore conuerſa, apud hos gignitur, ob uim ſingularem magis etiam referenda, quòd cum impetu morſuq; nihil unquam ſæuiat, oculos eius uidiſſe mortiferum. Contra eoſdem ſunt inſulæ Gorgones, domus (ut aiunt) aliquando Gorgonũ. Ipſæ terræ promontorio, cui ἑσπέρου κέρας nomen eſt, finiuntur.

SCHOLIA.

PRimo ambitu) nam alios facit Nilus in Tachempſo, Elephantide, & Delta. ἡλίου τράπεζαν) Solis menſam. Dubiũ aliquando fuit) nunc tota illa regio eſt explorata. θεῶν ὄχημα) deorum uehiculum. In horum finibus fons eſt) in fine Aethiopũ occidentaliũ.

Fons) nunc palus nigra, & fluuius inde procedens, Niger fluuius à Luſitanis dictus. hunc eundem fontem nos in charta noſtra Aphricana Nili fontem fecimus, ſequuti nõ modo Melam, ſed eos qui noſtro ſeculo regionem illam uiderunt. Luſitani primi ex noſtris per fluuiũ Aſenagam, & fluuium Gambre uecti, illuc uenerunt: & cum ſciſcitarentur ex eis qui ad mercatum Hodeni uenirent de progreſſu fluuij, reſponderunt Arabes, hunc eundem Nilum eſſe.

Actum aliquandiu per inuia) à Garamantibus uſque ad montes Lunæ. Vbi ad Eoa) id eſt, ad montes Lunę, uerſus orientem. ἑσπέρου κέρας) id eſt, Heſperi cornu.

ATLANTICI MARIS INSVLAE, ET TERMINVS. CAP. XI.

INde incipit frons illa, quæ in occidentem uergens mari Atlantico abluitur. Prima eius Aethiopes tenent. Media nulli. nam aut exuſta ſunt, aut harenis obducta, aut infeſta ſerpentibus. Exuſtis inſulæ appoſitæ ſunt, quas Heſperidas tenuiſſe memoratur. In harenis mons eſt, ſatis de ſe conſurgens, uerum inciſis undiq; rupibus præceps, inuius, & quo magis ſurgit exilior: qui quòd altius quàm conſpici poteſt, uſque in nubila erigitur, cœlum & ſidera nõ tangere modo uertice, ſed ſuſtinere quoque dictus eſt. Contrà fortunatæ inſulæ, abundant ſua ſponte genitis, & ſubinde aliijs ſuper aliijs innaſcentibus nihil ſolicitos alunt, beatius quàm aliæ urbes excultæ. Vna ſingulari duorum fontium ingenio maximè inſignis: alterum qui guſtauere, riſu ſoluuntur inmortem: ita affectis remedium eſt, ex altero bibere. Ab eo

tractu

tractu quem feræ infeſtant, proximi ſunt Himan*topodes, inflexi lentis cruribus, quos ſerpere magis quàm ingredi referunt.* Deinde Pharuſij, *aliquando tendente ad* Heſperidas Hercule *dites, nunc inculti: & niſi quòd pecore aluntur, admodum inopes.* Hinc *iam lætiores agri, amœniq́; ſaltus.* Terotæ, & Berini *ebore abundant.* Nigritarum, Getulorumq́; *paßim uagantium ne littora quidem infœcunda ſunt, purpura & murice efficaciſsimis ad tingendum, & ubique quæ tinxere clariſsima.* Reliqua *eſt ora* Mauritaniæ *exterior, & in finem ſui faſtigiantis ſe* Africæ *nouißimus angulus, iiſdem opibus, ſed minus diues.* Cæterũ *ſolo etiam ditior: & adeò fertilis etiam, ut frugũ genera non cum ſerantur modo benigniſsimè procreet, ſed quædam profundat etiam nata.* Hic Anteus *regnaſſe dicitur, & ſignum quod fabulæ clarum prorſus oſtenditur, collis modicus reſupini hominis imagine iacentis: illius, ut incolæ ferunt, tumulus. unde ubi aliqua pars eruta eſt, ſolent imbres ſpargi, et donec effoßa repleantur, eueniũt.* Hominum *pars ſyluas frequentant, minus quàm quos modo diximus uagi: pars in urbibus habitant. quarum ut inter paruas opulentiſſimæ*

 habentur,

habentur, procul à mari Gildano, Dulbritrania. Propius autem Sala, & Lyxo, flumini Iunxo proxima. Vltrà eſt Colonia, & fluuius Gna: & unde initium fecimus Ampeluſia, in noſtrum iam fretum uergens promontorium, operis huius atq; Atlantici littoris terminus.

SCHOLIA.

INde) id eſt, à capite quod Verde Luſitani uocant. Frons) Aphricæ uſque ad Ampeluſiam, id eſt, caput Canteri. Aethiopes) pars regni Nigritarũ. In harenis mons eſt) Atlantem intelligit, dictus uulgo Maiuſte.

Fortunatæ) nunc dictæ Canariæ. Pharuſij) nunc Aſenagi. Nigritarum) Lata eſt regio Nigritarum: à fluuio Aſenaga uſque ad æquinoctialem, totum illum tractum poſſident, ab occidente terminantur oſtio Aſenagæ fluuij, à meridie parte oceani, quæ eſt inter oſtium Aſenagæ uſque ad caput Sancti Ioannis: ab oriente tractu fluuij Nigri, à Garamantibus uſq; ad æquinoctialem: à Septentrione eiuſdem fluuij tractu, à Nigra palude uſque ad uallem Garamanticam, ut ex noſtra charta Aphricana facile cuiuis manifeſtum erit. Hæc regio nunc diuiſa eſt in regnum Mellis, & regnum Guineæ. pars

fertilis,

fertilis, ea uidelicet, quæ eſt à fluuio Aſenaga uſque ad caput Manti: ſed ab hoc capite uſque ad caput Sancti Ioannis, arida & ſterilis. Mauritaniæ) exterioris, quæ olim dicta eſt Tingitana, nunc diuiſa in prouinciam Tanger, regnū Fez, & prouinciā Marruecos. quanquàm ſunt, qui addant prouinciā Aſaphi, ubi eſt Aſamor. Procul à mari) Conſtat nunc Babam, hoc eſt, Fez eſſe mediterraneam, & opulentiſſimā. Hæc & alia quorum meminit Pomponius, in charta noſtra Aphricana aperta ſunt: ad quam mittimus Geographiæ ſtudioſum.

DE ANNOTATIONIBVS NOSTRIS HACTENVS.

EIVSDEM OLIVARII DEFINITIONES ALIQVOT GEOGRAPHICAE.

Vrbs & Oppidum ædificia continent.
Ciuitas uerò ciues. } ex Nonio Marcello.
Fluuius, quòd fluat.

Amnis, quòd ambiendo fluat: ex Varrone.

Fretum, anguſtum eſt mare inter duas terras.

Iſthmos, arcta terra, inter duo maria.

Promontorium, à prominendo: pars montis, quæ mari prominet.

Cherſoneſus lingua communi, et Cherroneſus lingua Laconica, terra eſt ferè inſula: Latini uocant peninſulam.

Inſula, eſt terra aquis circundata.

Continens, terra eſt alteri ita continua, ut inde abſque marina nauigatione omnes tres partes terræ peragrare poſſimus.

Sinus, metaphoricè dicitur à ſinu corporis, quæ pars eſt inter pectus & complexum brachiorũ. hinc quia littora curua cõplectuntur maria, uocãtur ſinus.

Lacus eſt, qui perpetuam habet aquam.

Stagnum, quod temporariam: hoc eſt, hyeme collectam ex pluuia.

Palus, eſt aqua nimis profunda, & latiſsimè diffuſa.

Regio,

Regio, prouincia dicitur: quæ quoniam à regibus regebatur, dicta eſt regio.

Mons, pars terræ alta & eminens.

Ramentum montis, mons eſt, ex alio ortus monte.

Portus, à portando: locus iuxta mare cõcluſus, quò importantur merces, & exportantur, ubi naues tutò hyemare poſſunt. & hoc differt ab ſtatione, in qua ad tempus ſolum breue.

Apertum mare, uulgo Playa dicitur, quòd nullũ habeat ſeceſſum tutum à tempeſtate.

Pons, in portu molle dicitur.

Vicus, pars eſt urbis, ſiue quæ aliquãdo fuit pars urbis.

Villa, domus eſt ruſticana.

Pagus, plures domus ruſticanæ coniunctæ, nõ clauſæ mœnibus.

Caſtellum, domus ruſticanæ clauſæ mœnibus.

FINIS

PETRVS IOANNES OLIVARIVS GEOGRAPHIAE Studioſo. S.

QViſquis es, qui has noſtras Annotatiunculas legeris, ſic habeto, me tantum curaſſe, ut Mela nuſquam non mendoſus, prodiret caſtigatior: deinde, ut ueteribus nominibus noua redderem. Alterum præſtitimus, iudicio eruditiſſimorum uirorum, & in primis Guilielmi Budæi: alterum, quod difficile uiſum fuit, cũ ob mutata oppida & deleta, tum etiã ob frequentes inundationes, reddidimus quanta potuimus diligentia. Nã Vadianus, uir omnium iudicio eruditiſſimus, præter ea quæ ex uarijs autoribus citat, unde facilè colligere poſſis hominem

hominem multæ fuiſſe lectionis, raro adducit quo uel locos deprauatos emendet, uel deſideratos reſtituat, cõtentus illa doctiſſima oſtentatione: quanquàm ijs quæ ad hiſtoriam ſpectant, non minus ualuerit ille, quàm digreſſionibus prolixiſſimis & moleſtiſſimis. Sed ne aliquis putet me id dixiſſe, ut officerẽ nomini Vadianico, ſciat me in pleriſq; lectorẽ ad Vadianum mittere, ut apud eundẽ latiſſimè colligat, uel hiſtoriã uel fabulam. Cæterum quod attinet ad locos difficiles, quos Vadianus uel negligit, uel ſubticet, illud magnis ſudoribus effecimus ut eſſent uel omnibus clariores: quod an præſtiterimus, aliorũ Geographorum ſit iudicium, quorũ cenſuram libenter ſubituri ſumus, modo id fecerit in publicum commodum, cui perpetuò ſtudemus.

Vale.

HERMOLAI

HERMOLAI BARBARI

IN POMPONIVM MELAM AD ALEXANDRVM SEXTVM PONTIFICEM MAXIMVM

Præfatio.

ECcum Pomponij Melæ conterranei tui, Princeps Maxime, libellum aureũ: cuius lectio, ut noſti, ad hunc diem uſq; adeò mendoſa ferebatur, ut nec agnoſcere autorem ſuum poſſet, nec agnoſci. Trecenta in eo, quæ manabant ulcera, uel cicatrice, uel ſplenio conteximus. illud omnino paucißimis demptis aſſecuti, ut ſe maieſtati tuæ non barbara & Hiſpanienſi facie, ſed Latina & Hiſpana repreſentare poßit. Hoc ipſum in Seneca & Quintiliano, & Columella præſtitimus quidem locis aliquot per tranſitum, & inter cæteros. Verum de ijs quoq; plura mihi diſſerendum foret ſecretius, opere dicato: ne inter hanc quaſi turbam emendationum, luculentiſſima tuorum (ut ita dicam) municipum atq; ciuiũ monimenta, negligentius haberi uiderentur. Sed euocant nos maiora quædam ſtudia, urgemusq; noſtrum

noſtrum illud uetus, omnes Ariſtotelis libros in Latinum uertendi exponendiq; propoſitũ. Quod ſi ad exitum perduxero (nam bona eius pars iam pridem peracta eſt) non dubito futurum, quin de reliquo in literis labore gratia mihi fiat. Nã Dioſcorides cum noſtro Corollario propediem exiturus eſt.

HERMOLAI BARBARI CASTIGATIONES IN MELAM POMPONIVM, EX LIBRO PRIMO.

In ſumma Aſiæ deſcriptione.

ARiadne, deinde Aria, & Cedroſis.) Scribendum Ariane, deinde Aria, & Gedroſis: ex Strabone, Plinio, Stephano. cuius illa quoque uerba ſunt: Quoties inquit per C ſcriptum eſt Cedroſis, mendoſus codex eſt. Et infra, Candari & pariani) Herodotus Paricani. Et infra, Dache.) Scribo Dahæ. Plinius, & Silius. Et paulo pòſt, Antioche georgili.) Arbitror ſcribendum, uel Eniochœ georgi, ex Strabone, Ptolomęo, Plinio. uel Antacei, ab amne ducti. uel Achei, ijſdem ferè autoribus:

autoribus: uel Axiacæ georgi. Pomponius ſecundo libro: Colũt, inquit, Georgi, exercentq́ agros. Axiacæ furari quid ſit ignorant: & ij à fluuio nomen habent, Plinio, Ptolomæo, cæteris. Nec multo infra, Cappadoces Græci) Legendũ non Græci, ſed Gallogræci, hoc eſt Galatæ.

EX PARTICVLARI AFRICAE DESCRIPTIONE.

MVluca.) Scribendũ Mulucha. nam Strabo uocat eum Molochath, Plinius tamen & Saluſtius Mulucha. Phocas grammaticus: Neutro, inquit, genere barbara duo lecta ſunt apud Saluſtium nomina fluminum, hoc Mulucha, & hoc Turia, qui amnis eſt citerioris Hiſpaniæ. de quo plura in Plinio. Et infra, Tum uada fluuius.) Scribendum iunctim Tamuada, ſiue Tamuda fluuius, ex Plinio. Et infra, Fluminis Ampſacis.) Scribendũ fluminis Ampſagæ. Et infra, Cyrtha procul à mari nunc Sucianorum) Plinius & Appianus, Sittianorũ. Et infra, Iola ad mare.) Scribendũ Iol ad mare: Plinius, Ptolomeusq́. Item, Cartinna.) Plinius Carcenna. Ptolomæus tamen, & Antoninus, Cartenna. Item, Arſinna.) Plinius & Ptolomęus & Antoninus, Arſenaria. Et infra, Ab Hippone Diarito.) Scribendum, Ab

Hippone

Hippone Diarrhyto. Duplex enim Hippo, Regius & Diarrhytus: ex Plinio, Antonino, cæteris. Et infra, Abromachte phyre neapolis.) Scribendum, Abrotonum, Taphrę, Neapolis: ex Plinio, Strabone, cæteris. Et infra, Oza oppidũ.) Scribo; Oea oppidum, ex Plinij quinto libro. Et paulo pòſt, Phiconta.) Scribendum Phyũnta, ex Plinio, Strabone, Ptolomæo. Item, Fons quem ſolis appellant.) De hoc in Plinio pluſcula notauimus li. 5. quoniam duos fontes pro uno Pomponius accepiſſe uidebatur. Meminit & libro ultimo Lucretius.

EX PARTICVLARI ASIAE. DESCRIPTIONE.

Altera ex parte Aſtabores, altera Aſtape) Scribendum Aſtaboras, & Aſtapus: ex Plinio, Strabone, cæteris. Paulo pòſt. Talenſo alteram inſulam, Amplexus uſque ad Elephantilem.) Scribendũ, Tachempſo & Elephantidem: ex Herodoto, Strabone, Plinio. Et infra, Ad Deltam & Admelin.) Scribendum Ad Delta & ad Metilin, ex Plinio ac Stephano: qui ait, urbem Metilin Alexandria non procul eſſe, Bechin modo nominatam, id eſt, βῆχιν, unde Metilites nomos. Et infra, Pſammetiæ operis labyrinthus.) Scribo Pſammetichi, non Pſammetiæ: ex Plinio, Strabone, Diodoro, Herodoto.

rodoto. Et infra, Pathameticũ.) Strabo Path miticũ, ex Ptolomæo. Et infra, Catapiſcum.) Ptolomæus & Strabo Taniticum, Plutarchus Tanæticum: Plinius Tanicum, ab urbe Tani.

EX SYRIA.

Babylonia & Iudæa & Colophone.) Scribendũ puto non Colophone, ſed Sophene: de qua multis locis in Plinio diſſerui.

EX PHOENICE.

DVo ſunt oppida Bubos & Bactros.) Scribendum Byblos & Botrys: ex Strabone, Plinio, Ptolomæo. Et infra, Tũ Smyrna caſtellũ.) Lego Simyra, non Smyrna: ex Ephoro, Strabone, Ptolomæo. Et infra, Seleucia, Hyppatos, Berytos, Laodicea, Aroſos.) Legendum fortaſſe non Hyppatos, ſed Paltos: nec Aroſos, ſed Arados: ex Strabone, Ptolomęo, Plinio. Eſt aũt Aradus inſula quidẽ; ſed propinqua continenti, qua ſitum eſt oppidum Antaradus. Et infra, Mariandros.) Scribendum Myriandros.

EX CILICIA.

AMynodes promontoriũ inter Pyramũ Cydnumq́ fluuios.) Quid ſi nõ Amynodes, ſed Amanoides, hoc eſt ἀμανοειδὴς quaſi ad montis Amani ſimilitudinẽ. Vt enim Amani

Amani portę ſinu Iſſico uocantur, ita portę Cilicię inter Pyramum atq; Cydnũ, autore Plinio Et infra, Pyramus Iſſo prior Maloſen prętérfluit.) Scribendũ non Maloſen, ſed Mallon, ex Plinio, Ptolomęo, Strabone, Callimacho. Mallos, inquit, urbs Cilicię, à Mallo cõditore dicta. Et infra, Cetandaris.) Ptolomæus Celenderis, hoc ipſo tractu.

EX PAMPHILIA.

ASperidos quã Argiui cõdiderant.) Scribe Aſpendos, ex Hellanico, Theopompo, Plinio, cęteris: ab Aſpendo cõditore. Et infra, Fluuius Carathes.) Scribe, fluuius Cataractes. Sequitur enim: Quia ſe pręcipitat. Idem Strabo, idem Plinius. Et infra, Propaniſus.) Scribe Paropamiſus.

EX CARIA.

PEdalion & Citria.) Plinius Cyria, non Citria. Ptolomæus Caria, Stephanus Crya: quod & uero propius, ut in Plinio diſputatũ eſt. Item, Secundũ Galbiam amnem Caunus.) Ptolomæus: Secundũ Calbin, inquit, amnẽ Caunus oppidũ. Plinius & Indũ amnẽ quendã propinquũ facit Cauno, ubi nos ex Alexandro Ninum ſcribi poſſe diximus. Quia tamen Liuij 33. libro uerba ſunt hęc: Deditis, inquit, Tabis urbe, tertia die ad Chaũ fluuiũ uentum eſt, inde Erizã primo impetu captã, poſt ad Tabaſion

Tabaſion caſtellum imminens flumini Indo, cui fecerat nomen Indus(inquit) ab elephanto deiectus, & reliqua. Suſpendendũ arbitror iudicium . De Tabis, in Caria & Lydia, & alibi Stephanus. A Tabis proprie Tabeni, à Tabaſis Tabaſeni, de quibus libro Plinij quinto plura. Item: Schenus Ambithylam, Bubeſius, Cinothum.) Scribendũ Bubeſſus, ſiue Bubaſſus: ex Plinio. qui tamen non Cinothum, nec Hylam, ſed Hydam & Acanatum, ſiue Acanthum uocat eas, ut diximus. Item, Cydnus in cornu peninſulæ, interq́ eam & Tetraticũ ſinũ in receſſu poſita Eutiana.) Lego Gnidus, nõ Cydnus: item Ceramicum, non Tetraticum: item Euthanę, nõ Eutiana. ex Plinio, Strabone, Stephano. Ceramus oppidũ in Caria, oppidũ & Euthanę, hoc eſt, εὐθῆναι, à qua Euthenęi, quos & Euthenæenſes & Euthenitas quoque nominant, indigenæ. Et infra, Vrbes Myridos, Aruanda, Neapolis, ſinus Iaſus & Baſilicus, in Iaſo eſt Barcilos.) Scribendum, Vrbes Mindus, Aryanda. ſiue Caryanda, Neapolis, ſinus Iaſius & Baſilicus, in Iaſio eſt Bargylos. ex Plinio, Strabone, Ptolomæo. De Bargylis & Cicero in Epiſtolis.

EX

EX IONIA.

ORaculum Apollinis dictum olim Bra-
matiæ, nunc Didymi.) Scribendum nō
Bramatiæ, ſed Branchidæ. Plinius, Ora
culum, inquit, Branchidarum, nunc Didymæi
Apollinis. Sed & 34. lib. Canachus, inquit, fe-
cit Apollinem nudū, qui Phileſius cognomina
ur in Didymæo. Branchidarum originē Stra-
bo, & alij frequentes afferunt. Et infra, A fu
gitiuis ut aiunt condita, nomen famæ annuit,
Phygeta.) Scribendum Phygela, Strabo, Pli-
niusq́. à qua Phygelites, uini genus, Dioſcori
i, Galeno, cæteris. Item, Lybedos.) Scribē
Lebedos, iiſdem autoribus. Item, Victores
Thebanorum Ephygonas.) Lego Epigonos,
d eſt, poſteros. Euſebius in Chronicis, Interfe-
torum, inquit, poſteri, qui uocabantur Epigo
i, aduerſus Thebas bellum mouerunt.

EX AEOLIDE, AC TROADE, AC BITHYNIA.

ZImon nominauit.) Scribo Cymen, ex
Plinio, Strabone, cęteris, à Cyme Ama
zonum duce. Item, In promontorio
t Cyrma oppidum.) Lego Canna oppidum,

ijſdem autoribus.Item, Creſſam.)Scribo Ere
ſam,unde Plinio Ereſſij hac ipſa parte.Itē,Ga
gara et Aſſona Aetholorū.) Scribo Aſſon,nor
Aſſona. De Aſſo Plinius, Strabo, Ptolomęus
omnes.Item, Plagea & Cylace.) Vetus lectio
& Plinius & Herodotus,Placia & Scylace, qu
Valerius Flaccus Scylacæum. Item, Flumen
Rhyndacen.) Scribe Rhyndacum, ijſdem au
toribus.De ijs anguibus ad Rhyndacum tum
alij, tum Plinius.Item, Daſilos,& quam Co
lophonij collocauere Myſrela.) Scribendum
Myrlea: item Daſcylos, non Daſilos. Plinius
Strabo,cæteri.Item, Chion amplectitur.)Scri
bendum ſine h,Cion, ijſdem teſtibus. Item,
Templi numen Iupiter, conditore Iaſo.)Scri-
bendum arbitror Iaſone.Nota coniecturę, hu
ius ratio ex illa peregrinatione Minyarum.

EX PAPHLAGONIA, ET CHALYBVM TERRIS.

THiios oppidum Mileſiorum.)Scribendū
ſine h Tios,ex Strabone, Plinio, Ptolo-
męo,Stephano,ut alibi notauimus.Item,
Cromnos, & à Cythiſoro Phryxi filio poſita
Cythoros.)Plinius,Strabo, Valerius Flaccus,
& cæteri, non Cromnos, ſed Cromna, unde
ſua Venetis origo.Erat et in Peloponneſo Cro
mna

mna, ut ait Pauſanias, à Cromno Lycaõis filio nomen habens. quam, ut inquit Stephanus, & uirili & feminino genere, Item plurali et ſingulari quoque numero pronunciabant. idem autor, Cythorum urbem à Cythoro Phryxi filio nuncupatam, non à Cythiſoro tradit. Et infra ſtatim, Cynobus & Colliris.) Scribendum Cimolis accolitur, ex Plinio, Strabone, Ptolomæo. Item, Moſſyni turres ligneas ſubeunt.) Valerius Flaccus, & Apollonius poëtæ, non Moſſyni, ſed Moſſynœci, hoc eſt turricolæ, idẽ Strabo, idem cęteri. Et infra, Vrbes Ceraſuna & Trapezos.) Scribi poteſt, Vrbes Ceraſus & Trapezus, ex Plinio, Strabone, cæteris. aut, Vrbes Ceraſuntia & Trapezus. aut certe, Vrbes Ceraſuntũ & Trapezus. ut enim Sipus & Hydrus, etiã Sipuntũ & Hydruntum, ita Ceraſus etiam Ceraſuntum uoces. De Sipunto Plinius & infra Pomponius.

EX COLCHIDE, VSQVE IN FINEM PRIMI LIBRI.

Coraſici.) Scribendum Coraxici, à monte dicti, cui nomen Corax eſt, autore Ptolomæo, ſiue à populis Coraxis, paulo mox dicendis. Et infra,

 Menanclea.)

Menanclea.)Scribo Melanchlæni,ab atris quibus utuntur appellati ueſtibus:ex Strabone,Plinio,& infrà Pomponio.Item, Cleptitophagi.)Scribendum Phthirophagi:ex Plinio,Strabone,cæteris.ita dicti, quod in ſorde & ſquallore degant.Et infra, Coracandā penè inſulā reddit.)Strabo & Ptolomæus,Corocondama. Et infra, Quatuor urbes ibi ſunt,Hermonos, Saccephoe,Spana,Corea, & in ipſo ore Cimmeriū.)Quatuor pollicetur urbes, & quinq; numerantur.Proinde caſtiganda lectio eſt ad hūc modū: Quatuor urbes ibi ſunt, Hermonaſſa, Cepœ,Phanagoria, & in ipſo ore Cimmeriū: ex Plinio,Strabone,Ptolomæo.Et infra, Proximi Xamathæ.) Scribendum Iaxamathæ. Et infra, Ginecocratum Onoe.) Scribendum Gynæcocratumenœ,hoc eſt,à feminis poſſeſſi uictiq;. De his & lib.6 diximus in Plinio.

EX LIBRO SECVNDO.
IN EVROPAE SCYTHIA.

CEndones uſque ad Meotida.)Scribendū puto, Eſſedones. Plinius libro quarto:A Buce,inquit, ſuper Meotin Sauromatæ & Eſſedones. Et paulo infra, Butes amnis.)Scribendum Buces,ſiue Buges:quia Græce Byges appellatur & ſtagnum & fluuius. Et infra,

infra, Maxobitæ.)Scribendum,Hamaxobitæ, ſiue Hamaxobij: quia pro ſedibus, inquit, plauſtra habent,quæ Græci ἁμαξας uocant. Plinius, Strabo,Ptolomęus. Et infra, In paludē uergentia Sarcagæ tenent.) Scribi poteſt Sacarchæ,ut paulo poſt: Littora, inquit, quæ Sacarchæ & Taurici tenent.De ijs lib.4. Plinij laiſſime. Et infra, Parthenion alterum oppidum adiacet Cerone.)Scribendum non Cerone,ſed Cherroneſos,ex Ptolomæo, Strabone, Plinio,qui ſic ait: Ab Heraclea,inquit,Cherro neſo Parthenium promontorium. Erit ergo enſus Pomponij, duo ibi eſſe promontoria: al erum Criu metopon,alterum Parthenion,cui ppidum adiacet Cherroneſus. Et infra, Quod inter paludem & ſinum eſt Chateræ nominatur.) Scribendum non Chateræ, ſed Tahræ,Plinius,Strabo,Ptolomæus, Florus, etiā Capræ in eo ſcriptum eſt.Et infra, Carcye, quam duo flumina Gerros & Hyppacares ttingunt.) Scribendum Carcine, per.i. Item, Hypacyris,non Hypacares.Herodotus:Sextū, nquit, flumen eſt Hypacyris è lacu profluens, ui per Nomadas iuxta Carcinen in mare uolitur.Ptolomæus uidetur Pagyrin urbem,& agyritas populos haud longe à Carcina poiſſe,quaſi nō modo Hypacyris,ſed etiam Payris hic fluuius dici poſſit,Plinius libro.4.Si-

nus, inquit, Carcinites appellatur, flumen Pacyris. ubi nos, quia Placiris legebatur, correximus Hypacyris, ex Herodoto: quod magis probamus. uel Pagyris, ex Ptolomæo. Et infra, Gerros inter Baſitidas.) Lego Baſilidas, ex Plinio, Strabone, cęteris, ac ipſo infra Pomponio: Baſilidis, inquit, ab Hercule & Echidna generis principia ſunt, mores regij. Et infra, Aſiaces fluuius, & Aſiacę populi.) Scribendum per x. Axiaces & Axiacæ. Eſt aut fluuius is inter amnes Tyram et Boryſthenem, Ptolomęus autor. Item, Binisq́ poculis, qui plurimos retulere perpotatis interlocantis.) Scribendum fortaſſe interlocantur, non interlocantis. hoc eſt, interius uel medij, honoris et dignationis cauſa ponuntur, ut illud Ouidianum in Faſtis,

Et medius iuuenũ non indignantibus ipſis,
Ibat: & interior, ſi comes unus erat.

u ſequatur: Is, inquit, honos pręcipuus eſt. Syllaba enim. Is, cũ uerbo illo iuncta, cõturbabat intellectum. Eſt aũt Pomponiana multis locis acclamatio hæc, ut in eo de Hyperboreis: Semet, inquit, ipſi in pelagus ex certa rupe pręcipiti dant, id eis eximium eſt.

EX

EX THRACIA.

HAEmona & Rhodopen.) Scribo, Hæmon & Rhodopen. Item, Maleſis deducta Galatis.) Scribendum, A Mileſijs deducta Calatis, ex Plinio, Strabone, Ptolomæo. Quod autem quarto Plinij libro diximus, Megarenſium coloniam ab Ouidio ſignificari potuiſſe Calatin, illo uerſu,

Et quos Alcathoæ memorant à mœnibus ortos.

reuocamus in dubium, quandoquidem Pomponius Mileſiorum coloniam fuiſſe Calatin hac parte ſcribat. Item, Piſtris promontorum.) Scribendum Tiriſtris, ex Ptolomęo. Et infra, Obdeſſos.) & paulò poſt Apollophania.) Scribendum Odeſſos, & Apollonia. Et paulo poſt, Thimniam.) Scribendum Thyniam, ex Plinio, Ptolomæo, cæteris. Et paulo poſt, Helmideſon & Philas.) Ptolomæus Halmydeſſon & Philiam. Poteſt & Salmydeſſos, ut diximus ex Strabone. Stephanus, Phileas, inquit, χωρίον βυζάντιον, unde φιλιάτης. aliqui Philiam, inquit, ſcribunt, nonnulli Phineam. Item, Selimbria, Perinthos, Bitynnis, amnesq; qui interfluunt Erginus & Tiras.)

Scribendum, Selymbria, Perinthus, Bathynis, amnesq́ꝫ qui interfluunt, Erginus & Atyras. utiqꝫ ſi Ptolomęum ſequimur, dicentem: Bathyniæ, inquit, amnis hoſtia, Atyræ amnis hoſtia, oppidum Selymbria, & Perinthus. quem ordinem ferè ſeruat & Plinius. Amnem uero Erginum, cuius mentionem facit Plinius, hunc intelligã nec ne, qui à Ptolomæo Arzos appellatur, oppido cognominis, & uicinus Atyræ, non ſtatuo. nam & Bathynias, Plinio, Ptolomæoq́ꝫ fluuius eſt, oppidum Pomponio, Bathynis appellatum. De Perintho aũt in Plinio dictum nobis eſt, uideri ſignificaſſe hanc Ouidiũ illo uerſu: Inde leui uento Serinthia littora nacta. Sed dubium facit ea res, quod ſibi nauigatio non conſtat. Si Perinthum accipias, ſyllaba quoque ipſa ægrè id patitur. Proinde fieri poteſt, ut Zerynthia ſcribendum fuerit, hoc eſt Thracica. Lycophron Zerynthum in ea regione collocat, ſacram Hecatæ. Nicander quoque in Theriacis Zerynthium uocauit antrum, propè Zonem, ut dicemus. Erat & in Samothrace inſula Zerynthium, unde nomen regioni (ut fit) toti ex parte. Et infra, Biſalte Samiorum, & ingens aliquãdo Gypſella. pòſt lacus quem Græci Mactonthios.) Errata quatuor: ſcribendum, Biſanthe Samiorum, & ingens aliquando Cypſella, poſt locus quem Graij Macrontichos,

tichos,id eſt longum murum : ex Plinio, Strabone,Prolomęo,Stephano. Et infra, Angu ſtias Iſchnon.)Scribendum Iſthmon,iiſdem au toribus.Item, Portus Sceolos.) Scribendum Cœlos.Plinius:Petenti,inquit,Melanem ſinũ, portus Cœlos.Item, Cynoſenia.)Scribendũ, Cynos ſema, id eſt Hecubæ tumulus: Strabo, Plinius,cęteri.Et infra, Præuectisq; in Aſſu- ſiacum ſinus intrandus.) Scribo, Præuectisq; Maſtuſiam,tum ſinus intrandus, hoc eſt is qui Melas dicitur. id et ſequentia, & Ptolomæus docebunt. ſed & Plinius, atq; Strabo. De Ma- tuſia Pomponius quoque non multo ſuprà. Item, Alopoconenſum.) Scribe Alopeconne ſium. ideo uocata, quod qui condidere, ut ait Stephanus, reſponſum acceperant, ubi uulpis uidiſſent catulos, ibi ſedem capeſſerent: quod & factum eſt.Hæc, inquit, urbs ad Helleſponti Cherroneſũ poſita,etiã Caleros producta me- lia uocabaĩ,de regis nomine.Item, Promon torium Seriphiũ.)Scribi poteſt Seriũ, ut in Pli- nio monſtrauimus.aut Zerynthium,ex Lyco- phrone ac Nicandro,qui proximum Zonæ an trum Hecatæ dicatum ita nominauit. Item, Philippia.)Scribendum Philippi,ut faciat Phi- lipporum:ex Plinio,Prolomæo,cęteris, à Phi- lippo rege Macedonum, qui eis contra infen- ſos Thraces opem tulerat. Crenides ante no-

minata, unde Adraſtus Ariſtotelis diſcipulus. Erant & in Theſſalia Philippi, quondam Thebæ dicti, ait Stephanus. Sed & in Theſprotia Philippi nominantur, qui & Gomphi ſunt. A Philippis Philippenſes, ſiue (ut Polybius) Philippeni deriuantur.

EX EADEM THRACIA, ITEM MACEDONIA.

TVrris Calamea.) Fortaſſe Calarnęa. Fuit enim (ut ait Stephanus) oppidũ Macedoniæ Calarna. Item, Acanthos & Echima.) De Achanto conſtat ex Plinio, Ptolomęo, cæteris. Echima ubi ſit, nõ conſtat. Proinde nõ Echima, ſed Oeſyma fortaſſe legeris, ut in Thracia expoſui ex Homero, & alijs frequentibus. Et infra, Mendetione quæ referendę.) Scribendum, Mendæ, Scioneq́ referendæ. Menden Erethrij condidere, Scionen Achiui: autor Stephanus, & hic Pomponius. Et infra, Toronem & Miſcellam.) Diximus in Plinio, Phyſcellã ſcribendum uideri poſſe, Ptolomæũ & alios ſequuti. Et infra, Canaſtreo promontorio Sena proxima eſt.) Scribendũ nõ Sena, ſed Scione. Plinius, poſt Scionẽ, inquit promontoriũ Canaſtreum. Item, Migibernacuſa in medio qua terra dat gremium.) Scribo, Mecyberneus

ıeus aūt,id eſt,ſinus in medio,& cætera.Item, Axius per Macedonas,etiam per Theſſalos pe-ıitus excurrit .) Scribo non penitus , ſed Pe-ıeus:ex Strabone,Ptolomęo, cæteris.Item. Cinda Aloros.) Lego Cydna , ex Theagene: qui et Pydnam uocari eam tradit, autore Ste-phano,atque ita ferè dicitur Plinio, cæteriſq́, t in Hiſtoria naturali uoluminis ſecundi cal-e monuimus. Poſſet quis hoc loco & Cinna gere. Stephanus: Cinna,inquit,Heracleę Ma-cedonum propinqua eſt, ab Amazone uocata, ue à Cinno Cœi fratre. Sed prior lectio com-ıodior.Item, Icaris apeno iſepida.)Scriben-um arbitror,Derris à Peneo, Sepias. De ipſa Derri Plinius,Ptolomæus,Stephanus, prope Cydnam,ſiue quod idem eſt Pydnam. De Se-iade poſt Peneum amnem ſita,ijdem autores. em, Calcatum grato Herculi ſolum.)Scri-be Graio, non grato. multi enim Hercules fuere: Cicero,Diodorus,Plinius.Item, Liberta carminumq́ fontes.) Legendum Libethra: unde Libethrides camœnæ.

EX

EX GRAECIA, MACEDONIAQVE, AC THESSALIA, BOEOTIA, Phocide, & Attica.

QVatuor M.p.pateat.)Et hic & infra non quatuor,ſed quinque M. p. Autores alij anguſtias eas in Peloponneſo faciunt. Item, Anthronia.)Scribendum Antronia, ſine h. Vrbs aũt hæc & Antron uocatur. Zenodotus uero Anchialum Antronem appellauit. Vtcunq;,propter ſpecus frequentes Antronia eſt dicta. unde prouerbium quoque natum, Aſinus Antronius, autore Stephano. Item, Cinos & Calioros.) Scribendum, Cynos & Calliaros:ex Homero,Strabone,Plinio. Item, Perſophiſtenia.)Legendum,Pſophis & Tenia. De Pſophide, unde Aglaus ille Pſophidius,autores omnes. de Tenia, Cicero in Epiſtolis ad Atticum.Item, Balon,& Ptheleon, & Ethinon.) Scribendum, Boion & Pteleon & Chinon,ut libro Plinij quarto euidentiſſime oſtendimus. Item, Oroes carphanemides.) Scribendum arbitror, Opoes, Scarphia, Enemides:ex Plinio,Strabone, Ptolomęo. Eſt aũt Opoes,id eſt ὀπόεις,eadẽ quæ & Opus Opuntis κατὰ κρᾶσιν dicitur.Erat et in Achaia Opoes altera, & in Elide item altera, Stephanus, Et infra,

Rhamnis

Rhamnis.)Scribe Rhamnus. Item, Phoricos Brauronia.)Scribendum Thoricos, Brauron, Ion: ex Strabone, Plinio: qui de Thorico in metallicis habet mentionem. Erat uero Thoricus Acamantidis curiæ plebecula. Hecatæus urbem eam fuiſe tradit in Attica, à qua Thoricij Thoricenſesq; dicantur. Nam Thoracenſes alia plebs erat, ex Antiochide curia, quam Thoras uocabant.

EX PELOPONNESO, LOCRIDEQVE.

Oppidum Chencerea.)Scribendum Cenchreæ: autor Strabo, Plinius, cæteri. Itē, Taraxos.)Scribendū Araxos, ex Strabone, Ptolomæo, Plinio, & infra Pomponio. Item, non Achritas, nec Icthis.) ſed Acrytas et Ichthys, de quo Thucydides, et cęteri. Itē paulo poſt, Sardonicus & Schenitas.) nec multo poſt, Thelonates.)Scribendum, Sarronicus, & Schœnitas, & Chelonatas. De Schœnita fuit quando Cænitam legi poſſe credidi, ut illo loco Plinij: Portus, inquit, Cænitas & Sarronicus. quoniam Cænæ urbs Ptolomæo Pauſaniæq; ad Tænarū montem erat. Quia uero non inter Scyllæum & Iſthmum ſunt Cænæ, ſed medijs Argolico & Laconico finibus ad Tænarū,

&

& omnino procul à Sarranico: uertimus ferè ſententiam, & Schœnitem potius quàm Cænitem & hic & in Plinio defendimus. Eſt aūt Scyllæum, ubi Hermione, autor Strabo. Habetur uero & portus Schœnus, ſed in Attica, ut conſtat iiſdem autoribus Ptolomæo ac Stephano. Item, Oliros & Scion.) Scribe Olyros, ſiue Oluros, & Sicyon: omnibus qui unquàm de hoc ſcripſerunt teſtantibus. Item, In aduerſis Pagecreuſis.) Diſtinguendum ut duo ſint, Pagæ & Creuſis. Plinius: Megara, inquit, è regione Pagarum. De Creuſi, autor idem, & cæteri gregatim omnes, iuxta Pagas. Item, Cyra.) Scribendum Cyrrha. nam de Anticyra nō conuenit, aliis Anticyram, aliis Anticyrrham ſcribentibus, ut aliubi notauimus.

EX ITALIA.

CAuni & Veneti colunt.) Scribendum, Carni & Veneti colunt. Item, Picentes, Ferentani.) Scribendum, Frentani. Nam Ferentani à Ferento, Sabinorū ſiue Samnitum oppido. Sunt & Ferentini, Ferentinatesq́: illi Hetruriæ populi. Ferentinates uero Latii, ut in Plinio declaratum eſt. Item, Cliern a Cypra.) Scribendum, Cliterna, Cupra: ex Plinio, cęterisq́. Simponium uelut Graii dixere

xere Sipyllum.)Scribo, Sipuntum, uel ut Grai dixere Sipyus .Strabo: Sipuntum, inquit, ſiue quod idem eſt, Sipus, à Diomede conditum. Videtur nominatum,inquit,antè à Græcis Sipyus, à ſepiarum prouentu. Dicetur ergo & Sipuntum,ut Plinius,& Sipus Sipuntis, ut ferè modo Græci: & Sipyus Sipyuntis,ut antiqui. Item, Poſt Barium, & Gnatia.) Scribo, poſt Barium Egnatia:Ptolomæus,Strabo, Plinius. Item, Lupe hydrus.) Strabo Lupiæ. in quibuſdam Plinianis codicibus,& Ptolomæo, Luſpia.etiam Hydruntum dicitur,quemadmodũ & Sipus Sipuntũ,et Ceraſus Ceraſuntũ,ut diximus in Colchide.Item, Carcinus,Scyllaceum miſtræ.)Scribendũ arbitror aut Cocinthus,nõ Carcinus,ex Polybio,Antonino,Plinio, ut in Locris Italiæ diſſerui: aut Cæcinum, à Cæcino Locrorũ amne,de quo Pauſanias & Thucydides.Philiſtus quoq; Cæcinũ Italiæ reddit oppidum,nõ longe à Siciliæ traiectu. Miſtros uero Plinius Miſtiam ſcribit,ut in alterutro ſit erratum. Stephanus Myſtiam urbem Samnitum cõmemorat.Lucani uero à Samnitibus orti iudicantur,autore Plinio .Item, Conſentiam, Pauloniam.)Scribo,Caulonem,ſiue Cauloniam:ex Plinio, Strabone,cęteris.Item, Colonia regia Rhegium .) Scribo Columna, non colonia.Græci enim uocant locũ eum Stylidia, id

id ex Strabone Antoninoq́ꝫ probauimus in Plinio. Item, Taurinum & Metaurum.) Legebatur in Plinio Terentum hoc loco, non Taurinum nos Ptolomęum & alios autores ſequuti, Taurianum ſcribimus. Item, Latus alterum Maticana Ionum Iubon & Emiea.) Erratum quadruplex, ex Plinio, Strabone, Ptolomæo. quos ſecutus, ita lego: Latus alterum Terina, Hippo, nunc Vibon, Temeſa. De Terina hoc ſitu, unde Terineus ſinus, Strabo Pliniusq́ꝫ, à fluuio cognomine, ut inquit Stephanus, magna quondam Græcia (ut Appollonides ait) uocata. Lycophroni eſt inſula hoc nomine, uni Syrenum Ligeę dictæ ſacra. De Hippone ijdem autores. Plinius: Hippo, quod nunc Vibonem, Valentiã appellamus. eiectis (ut Strabo inquit) Brutijs, mutato à Romanis uocabulo. De Temeſa, quam Græci Tempſam uocant, metallis inclyta, clarius eſt quàm ut aſtipulatorũ egeat fide. Item, Clampetia, Blonda, Buxentium.) Plinius, & cæteri, Buxentum, non Buxentiũ: quod Græci uocant Pyxunta. item non Blonda, ſed Blanda. in quo tamen ęſtimationi locus eſto. Item, Silerus amnis.) Alij ſcriptores modo Silarus, modo Silaris. Item, Grabus cecoſa.) Scribendũ Grauiſcę, Coha, ex Plinio, Ptolomęo, cæteris. Item, Paulon & Varũ flumina.) Plinius Padon, nõ Paulon. ut ſit Padon Pado-

nis,

nis,aut certePaulon Paulonis,omnino alius à Pado: quandoquidem Pomponius hoc loco Varum amnem Padone, aut ſi quis ita malit, Paulone dicit eſſe notiorem.

EX NARBONENSI.

VAſco Vocontiorum.) Scribe Vaſio, nō Vaſco. unde Vaſionenſes, ex Sidonio Apollinari multis locis, præter ea, quæ in Pliniana eiuſdē partis caſtigatione diximus. Item, Auenio Canarū.) Scribo Cauarū, ex Plinio, & infra Pomponio. Item, Sectanorū Arelate.) Scribo Sextanorum Arelate. Item, Bliteraa.) Strabo quoq; Blitera: ſed Plinius, Stephanus, & Antoninus, Beterra. Item, Sedanteſta omnis.) Diſtinguendū, Sed ante ſtat omnis: hoc eſt, Martius Narbo. Plinius: Narbo, inqt, Martius Decumanorum colonia. Quod aūt ſequitur, Atacinorum, ab Atace fluuio id nomen: quod & Pomponio & Porphyrioni dictū eſt, ut quidam Atacinos Romæ hinc nominatos arbitrentur, ut alibi notabimus. Item, Oppidum detiacum.) Lego Deceatum, ex Polybio, Strabone, Plinio. Item, Antipolis, denide forum Iulij, Octauanorū colonia, tunc poſt Antipolim & Olbiam.) Lego: Antipolis, deinde forum Iulij, Octauianorū colonia, tum Athe

m nopolis,

nopolis, & Olbia : ex Plinio ferè ad uerbum. De Antipoli uero, & foro Iulij, & Olbia, Ptolomęus quoq; . de Athenopoli, & cęteris, Plinius. Item, Laurion & Citaris tenet, & Lacidon.) Scribo, Glanon & Citharistes & Halycido. De Glano, & promontorio Citharista, Antoninus, Plinius. De Halycidibus Strabo. id autem uerbũ ſalinas ſignificat. Ad campũ, inquit, lapideum uocatum ἐν μέσῳ ὕδατα, καὶ ἁλυκίδες συνίσανται, καὶ ἅλες. fortaſſeq; locum eum, aut ſimili natura præditum ſignificat, quem Antoninus Salſulas appellat, 64 . milibus paſs. à Pyrenęis. Itẽ, Lapideũ ut uocant, in quo Herculem contra Albiana.) Scribendum Albiona. Item, Meſua collis incinctus mari.) Nihil muto: ſed Ptolomæus Segium montem, ſiue Setium uocaſſe hunc uidetur. Strabo Sigium, contra inſulam Blaſconẽ. Ptolomęus, Agatham enim obiectã facit, non Blaſconem paulo remotiorem. Hic aũt mons Pullerius appellatur hodie, ut ferè credi uideo. Item, Arauſus iuxta Acatam.) Strabo Arauraris, ſiue Rauraris, iuxta Agathã. Ptolomæus autem, Araurius iuxta Agathopolin. Differt aũt omnino Arauraris ab Arari, eadem prouincia, ut conſtat. Item, Ora Sordonum.) Plinius, Sardonum. Item, Vicus Eliberre.) Gręci ferè ſcribunt Iliberris, ut Ptolomęus. nam & Strabo Ilibirris, ποταμὸς ἰλιβέῤῥις, πόλιν

ἔχων

χωρ ὁμώνυμορ. Nos Eliberri, & Iliberri, quidã Illiberis & Illiberi: ſed prior ſcriptura melior. Fuit & in Betica oppidũ hoc nomine, quod nũc opulentiſſimũ eſt, & Granatã uocari, quemadmodum & regionem ipſam, putant: cum aliјs argumentis, tum illo maxime, quod eius urbis porta una in hodiernum quoque diem Eliberris appellatur. id maxime compertum hoc anno eſt, cum ea ciuitas in poteſtatem Hiſpaniæ principum conceſſit: Mauritanis, qui dccc. ferè annos occupauerant, obſidione longa in deditionem compulſis.

EX HISPANIA.

A Ceruaria proxima eſt rupes.) Diſtinguendũ, à Ceruaria: hoc eſt, poſt Ceruariam, de qua paulo ante dictum fuerat n Narbonenſi. Ceruaria, inquit, locus finis Galliç. Item, Blandeluro.) Scribendum Blanda Illuro, ſiue Blanda Eluro. De hoc & 3. Pliniј uolumine. Item, Rubrica: tum in Barchinonis littore.) Scribo Rubricatum. ita enim uocatur amnis, Plinio, Ptolomæoq́. unde Rubricata oppidum. Item, Tholobin.) Ptolomæus Telobin. Item, Taraxo.) Scribe Taraco, unde nomen prouinciæ. Hanc, in-

quit, urbem duo attingunt amnes, Tulcis exiguus deſuper, & Hiberus ingens deorſum. Item, Suppronenſis dicitur.) Scribe Sucronenſis, à Sucrone fluuio. ex Stra Plinio, Ptolomæo, & infra ſtatim Pomponio. Item, Duriam.) Notauimus in Plinio, Turia legi poſſe, ex Saluſtio, Phocaq́, & aliĳs grammaticis. eò relegamus noſcentē hęc. Item, Extra aderas uelox Menobia.) Scribendũ, Extra Abdera, Suel, Hexi, Menoba. Eſt aũt ſenſus, Extra ſinum Virgitanum haberi hæc oppida, ex Plinio, Strabone, Ptolomæo, Antonino. Fuit quando uerbum Extra caſtigandum putauerim pro Hexi. Eſt aũt Hexi, quod & Sex & Sexi dicitur, unde ſalſamenta Sexitana Plinio, Straboni, Athenæo. Sed melius eſt, ut inter Menobam et Abderam collocemus, ex Ptolomęo. Plinius tamen duo Sexi facit, inter quæ ſit Abdera. Item, Malach, Ciſal, Dubal, Acipiro.) Scribendum, Malaca, Salduba, Lacippo, ĳſdem ferè autoribus. Item, Tartheia.) Scribendum Carteia. Item, Tarteſſos, non Tartheſos, ex Strabone, Ptolomæo, Plinio. nam Tarteros ipſæ Gades aliquando uocabantur, Plinius & Strabo. Item, Vnde nos ſumus Cingentera rum Mellana.) Scribendum Mellaria. Verbũ autem Cingenterarũ arbitror corruptum, pro eo, uel ſimili, quod eſt, Cingente freto, uel attingens

ingens fretum Plinius: Oppida, inquit, bello,
Mellaria, fretum ex Atlantico mari Carteia.
trabo: Egredientibus, inquit, fretum poſt Cal
em Mellaria eſt.

EX INSVLIS PONTI ET ASIAE MINORIS.

LAuce Boryſthenis oſtio.) Scribendum Leuce, autores omnes. Item, Non longe Acolliſaria) Scribendum, Non nge accolitur Aria. nomen id habet à Marte, ui ſacrata eſt, inquit. Hęc & Areos Neſos, id eſt Martia inſula uocatur Stephano. Plinius li. 6. Cõtra Pharnaceam, inquit, Chalceritis, quam Græci Ariam dixerunt, Martiq́ ſacram, & in a uolucres pugnaſſe. quod quidem & Apol- nius poëta ſecundo libro cecinit, ἀρητιάδα uo ans eam inſulã. Item, Cymas Mariandynorũ nibus.) Scribendum non Cymas, ſed Thyn- ias, ex Strabone, Ptolomęo, Plinio libri 5. fine. em, Antiſa, Pyra, Creſos, Cyraua.) Scribo ntiſſa, Pyrrha, Ereſſos, ex Strabone, Ptolo- æo, Plinio. De Cyraua, etſi conſtat mendo- m eſſe dictionem, quemadmodum tamen re tuenda ſit nõ planè conſtat. Plinius in Leſbo ouem tradit urbes, quarum nulla huic no- ini reſpondet. Illud mirari ſubit, quare Pli-

nius libro quinto hauſtam à mari Pyrrham in Leſbo ſcribat, & paulo tamen poſt ſupereſſe dicat Pyrrham, & Ereſſum, & Methymnam, & Mitylenen. Proinde fieri poteſt ut non Pyrrha, ſed aliud eius loco nomen legendum ſit, ubi reſtare dicitur. alioqui cum nouem tradat eius oppida fuiſſe, octo tantum uiderentur eſſe numerata. Poteſt & illud dici, numerum eum non, 9. ſed 8 ſcribi oportere. Ideo autem reſtare Pyrrham, quamuis eam mare ſorbuerit: quia, ut Strabo inquit, & portus & ſuburbanũ eius colebatur, ἤδη πύῤῥα κατέσκαπται, τὸ δὲ προάστειον οἰκεῖται, καὶ λιμένα ἔχει. His adiicio, quæ Plinius ſecundo libro dicit: Pyrrham, inquit, & Antiſſam circa Mæotin pontus abſtulit, ut forte non circa Mę̧otin, ſed circa Aeolin ſcribatur. Sed et in Leſbo, & in aduerſa ei Aeolides, tum Pyrrha, tum Antiſſa memorantur fuiſſe. nam et una Cycladum Antiſſa dicebatur: Philon autor.

EX INSVLIS PHOENICES, ET AFRICAE.

PAralos.) Lego Arados. de qua & ſuperius dictum eſt. Item, Tarrichiæ & Egatheæ.) Scribendum, Tarichiæ & Aegathes' Silius de Annibale,

Auet

Auet Aegathis abolere parentum
Dedecus, & Siculo ſubmergere fœdera pon
to. Et alibi,
Fuſaq; per æquora claſſe,
Aegathes cernam.

ut ſint Aegathes, Aegathium. Mentionem habent & alij. Inuenio qui hodie uocari dicant à nautis Gotha, quarum altera circuitu ſit ſtadiorum 24. ubi Carthaginenſes duce Himilcone primo bello Punico à Q. Lutatio Catulo ſuperati ſunt, easq; à Virgilio intelligi malunt, quàm Philenorum aras: ut aræ propter fœdus cum Pœnis ictum dicãtur. Saxa uero, quoniam ſcopuli uerius quàm inſulæ, ut ait libro 5. Plinius.

EX INSVLIS EVROPAE, ITEM CYCLADIBVS & Sporadibus

Vſque in finem ſecundi libri.

POlyagos.) Scribe Polyægos: ex Plinio, cæteriſq;, à caprarum copia uidelicet. Itẽ, Pagaſæus ſinus Schyathon proſpicit, Sciniſſon amplectitur.) Inuenio quidem Schinuſſam inſulam in Phocide, ut ait Stephanus, à lentiſco nominatam. Meminit & Plinius

poſt Naxum inſulam, inter Sporadas. Quia tamen Strabo, idemq; Plinius, ante ſinum Pagaſicum & alias plerasq; haberi tradunt, & Cicynetum præcipue, atque Sciathum, fieri poteſt ut Pomponius quoque hoc loco eam ſcripſerit, cum Artemidorus, quem maxime ſecutus uidetur, ita dicat: In Pagaſæo ſinu Cicynetos inſula, hoc eſt, Κικύνητος. Item, Styra, Erethria, Pyraneſſos.) Scribendum puto, Heſtiæa, Erethria, Pyrrha, Neſos. De primis duabus poëta eminentiſſimus πολυςαφυλόν τ' ἱςιαῖαν. ab Hoſtiæa, quæ ad Olympum eſt, deducto nomine. idem poëta χάλκιδά τ' ἐρετριάν τε. Hæc aũt Eretria, cuius mentio apud omnes eſt, etiã Melancis appellabatur, à Melaneo Euryti patre: ſicut ab Eretrio Titane, Pharethontis filio Eretria. De Neſo & Pyrrha Plinius, cæteriq;, in Euboea. Fuit in aduerſo tamen Eubœæ locus Aſtyra, ut ait Charax, iuxta Potnias. niſi quis in Eubœam quoque id nomen tranſlatum, ut alia pleraq;, cenſeat, atq; ita malit Aſtyra, quàm Heſtiæa ſcribere. Item, Tegea, Niſſa, contra Acritam.) Scribendum, Theganuſa contra Acritam: ex Plinio, Ptolomæo. Eſt autem Acritas, Peloponnenſi promontorium. Plinius tamẽ eam paulo ultra promontorium illud collocat, & utiq; in Laconico. Item, Ionio proſtirria.) Legendũ fortaſſe, In Ionio Prote, Hyria. De Prote

te

te in Ioniofinu antè Peloponneſum, & Ptolo mæus & Plinius. De Hyria cogitandum relin quimus, illud obiter teſtantes, uagum id multis urbibus eſſe uocabulum. Zacynthon quoq; inſulam hoc ipſo tractu quandoque Hyriam fuiſſe nominatam. Item, Nelos.) Scribendū Melos. Et infra, Iporis.) Scribendum Hippuris, ex Plinio, cæterisq;. Item, Pinaria.) Plinius Cinara. nondū muto, quoniam & Pinara Lyciæ urbs fuit. Item, Cicinos, & infra, Myton.) Scribendum Sicynus, ex Strabone, Plinio, Stephano, ueruſtis codicibus. item nō Myton, ſed Myconos: iiſdem autoribus. Item, In Creta Clopixos & Camoracuſa.) Scribe, Holopyxos & Manęthuſa: ex Plinio. quanquam ſcriptum eſt Manathuſa, uereor ne Marathuſa legendum ſit, à feniculis. nam et inſulę hoc nomine habētur aliquot. Quid ſi Amaracuſa, quaſi ab Amaraco? Itē, Numachos, Zephyre, Griſe, Caudos.) Plinius: Naulocos, Zephyre, Chryſe, Gaudos. De Gaudo etiam Callimachus atq; Strabo. Item, Aſporos, Dicedalos, Abſyrtis.) Plinius, Abſoros, Celaduſe, Abſyrtis. Itē paulo poſt nō Ticana, ſed Trucones: nec Phlecirides, ſed Electrides: nec Lingarium, ſed Tragurium. De quibus multa libro eius 3. perſequuti ſumus. Item, In Siculo freto eſt Aeæe, quam Calypſo habitaſſe dicitur.) Plinius: Altera, in-

m 5 quit,

quit, Calypſus, quam Ogygiam appellaſſe Homerus exiſtimatur, in quã uidelicet, ut ait Stephanus, Vlyſſes naufragus euaſit. Item, Caulos: & paulo pòſt Halaza.) Plinius, & alij, Gaulos, & Galata. Item, In minoribus Samo et Mago, in maioribus Parma & Polentia.) Ptolomæus, & ferè Plinius, non Samo, ſed Iamno, ſiue Iamna. item non Parma, ſed Palma. Et paulo poſt, Suppronenſi.) Legendum Sucronenſi, ut prędiximus.

EX LIBRO TERTIO.
De exterioribus Hiſpaniæ.

PAtua oppida Olitingi, Onolapa.) De primo nihil comperi: alterũ Oſſonoba ſcribendum, non Onolapa. ſiue, ut Ptolomęus, Onoba cognomento Liſturia, quam Plinius initio ferè libri tertij Oſſonobam Aſturiæ uocauit. Item, Myrtilibalio Oſſonoba.) Scribendum Myrtilis, Balſa, Oſſonoba: ex Plinio, Ptolomæo, Antonio, cæteris. Item, Lato briga.) Scribendum, Lacobriga: uſitatum id Hiſpanis urbibus uocabulum. Item, Turauli ueteres.) Scribendũ, Turduli ueteres: ſequitur enim, Turdulorumq; oppida. Item, Groni.) Plinius quoq; Groni, ſiue Gronij, ut diximus, Itemq; Silius quibuſdam exemplaribus, ſed frequentius

quentius tamen Grauij, à Graijs dicti:

Quiq; ſuper Grauios lucētes uoluit harenas,
Infernæ populis referens obliuia Lethes,

Item, Et quos nūc Grauios uiolato nomine Graium,
Oenææ miſere domus, Aetolaq; Tyde,

Sed et Ptolomęus Gruios, quaſi Grauios appellat. Item, Fluūtq; per eos Auocelādus, Nebis.) Ptolomæo amnes ijs locis ſunt, Auus et Nibis, ſiue ut Strabo, Nebis. etiamſi eſt inuerſa dictio apud eum Bænis, pro Nębis. Nihil uero mirū ſit, Auonē Pomponio uocari, quē Ptolomæus Auum nominat. nam & Nœlonem Plinius appellat in Artabris fluentē, à quo Nœla ciuitas, alia quàm Nœga, inter Aſtures, ut dicemus. Ptolomæus nō Nœlonē, ſed Nœlum. in Cantabris tamen, & Aſturia, nō Artabris, quo Nœlæ populi dicantur Plinio. Lacienſes, inquit, & Peſici, & Nœlæ. quanquam ſcriptum eſt Zœlę, tertio uolumine. ab fluuio Auone, Auarū gēs. De Celando nihil comperi. Item, Peralia, Ducamaris exit in Lybica.) Scribendū, Per alia duo Mearus exit in Libunca. Ptolomæus quoque Mearū, & Nauium iuxta urbē Libuncam ſtatuit. Item, In Aſturum littore Nœta eſt oppidum.) Plinius & Strabo non Nœta, ſed Nœga, id eſt Νοῖγα. In Ptolomæo quoq; fluuius Nœgauiceſia uocatur. in Cantabrorū littore,

ceu

ceu dato urbi nomine uel accepto.Item, Pereundi et Salenos.)Fortaſſe,Per eundem & Salenos:hoc eſt, per eundē tractum Cantabrorū Vardulorumq́ ac Salenos, amnem Sauriū deſcendere.Saleni ab amne Salia uocātur,de quo paulo antè Pomponius. ab eodem fluuio Saleniana locus, Antonino dicitur: ab aquis Origenis decem octo M.p. remota. De Origenis ſtatim differam. Ptolomæus quoq; Selinos populos agnoſcit, quorum urbs Nardinium,de ijs ipſis, ut arbitror, intelligens. Item, Per Auriginos et Orgenomes quoſdam Naſa deſcendit.)Scribi poteſt,per Autrigones & Origeuiones quoſdam Neſua deſcendit. De Origeuionibus, ſiue ut Plinius Origenis, ut mox dixi,Antoninus:qui Originas aquas nominat. Ptolomęus quoq; Origeuos dicens eos,& Origauíolcam urbem eorum. Quod aūt in Plinio dictum nobis eſt, Aurigeuos in Pomponio uideri eſſe Origenos, melius eſt ut Autrigones, quemadmodum hoc loco diximus,legatur.Etenim Ptolomæus inter Autrigones & Origauiolcam oppidum,flumen Neſuam ait delabi. quanquam Nerua in ipſo frequentius; quàm Neſua ſcriptum eſt.Sed quæ hic ſequuntur, de amne Deua,dubium non relinquunt,hunc ipſum à Pomponio intelligi,qui Nerua ſiue Neſua dicatur. Autrigonas & Plinius lib.3. commemorat

memorat. In Autrigonum, inquit, nouem ciui tatibus Tritium & Verouesca memorãtur. De Tritio mox agetur. Item, Ex Deuales Triton Obelunte cingit.) Legendũ uidetur, Et Deua duplex Tritiũ Tobolicum attingit. Ptolomęus quoque Deuam, ſiue Diuam amnem collocat iuxta Tritium, cognomine Tobolicũ, ſiue Toboricum, in Vardulis Cantabriæ. Habetur & eodem nomine alterum Tritium, nec procul admodũ, inter Berones, cognomine Metallũ, Antoninus. & Plinius: Autrigonum, inquit, Tritium & Verouesca. Item, Et Detũ Aturia ſonans Sauſo & Magrada.) Cum non longe à Tritio Toborico ſit oppidum Iturissa, æſtimandum erit, nunquid uerbum Aturiaſonãs, quod ſine dubio deprauatum eſt, ad Iturissam detrahere cõueniat, ad hunc modum, Deinde Iturisſam & Easonem Magrada. ut uerbum Attingit ſubaudias. Fluuius quidem aliquis nomine Magrada, nondum mihi lectus eſt, ſed cur mutem non habeo. Eaſonem uero et promontorium & oppidum, nõ procul Iturissa, Ptolomæus collocat in littore Oceani, Aolarſonem à Plinio fortaſſe rectius uocatum, ad Pyrenæos, finem Hiſpanię celebrem. Scio & Aturiã fluminis eſſe uocabulum Ptolomęo, ſed in Gallia Pyrenæis proximi, ubi ſunt Tarbelli Aquitaniæ populi, à quo ciuitas Aturienſium uocat.

EX

EX GALLIA COMATA: HOC EST AQVITANIS, CELTIS, BELGIS.

IN Aucis Eliumberrum.) Scio in Auſcia Eluſates, et Eluſaticum eorum oppidum fuiſſe, quod & lib. Plinij quarto diximus ex Cæſare, Amniano, Antoninoq́, ut ſcribendũ ſit, in Auſcis. Loco aũt uerbi Eliumberrum, ut nõ ponendũ, ita certe cõcipiendũ animo Eluſaticũ, quod illi fortaſſe nominabant Eluſaberrim, quaſi Eluſatũ urbẽ. nam Berris hoc ſignificat barbaris Hiſpaniæ Galliæq́ cõfinibus, unde Iliberris in Bętica, et in Narbonẽſi altera. et Laberris in Aſturia, quemadmodum & Obriga, unde Lacobriga, Marobriga, Deobriga, mille talia: Burgũ Germani, Dunũ Thraces. Item, Portu, quem Geſoriciacum uocant.) Plinius & Ptolomæus Geſoriacum.

EX GERMANIA ET SARMATIA.

IN Rhenum Mœuis & Lupia.) Tacitus in ſitu Germaniæ non Mœuin, ſed Mœnin uocat, Inter Hercyniã, inqt, ſyluam, Rhenũq́ & Mœnin amnes, habitant Heluetij. Plinius quoque libro nono per n ſcribit eum, non per u. quanq̃ Mœnus ab ipſo, nõ Mœnis uidet̃ appellatus. In Mœno, inquit, Germaniæ amne ſilurus graſſatur. niſi quis nõ in Mœno, ſed in Mœ-

ni

ni,aut Mœui apud eũ legat,de quo plura eo loco.Itẽ In Oceanũ Amiſius urbis & Albis.)Scribendũ nõ Vrbis, ſed Viſurgis.Item, Imbri & Teutoni.) Scribendũ Cimbri:ex Tacito, cæteriſq;.Horũ Cimbrica Cherſoneſus,quę modo appellatur Dacia. Teutoni uero ſunt,quos alij Teutones, Ptolomæus Teutonarios in eo tractu nominat. Plinius li.4. Cimbri,inqt,et Teutoni. Item, Vltimi Germaniæ Hermones.) Plinius & Tacitus Hermiones, Ptolomæus Elmeones, ad amnem Viſtulam, qui Germaniæ finis eſt,& Sarmatiæ principium, ut mox patebit. Item, Inſnla amne diſcreta.)Scribendũ nõ Inſula, ſed Viſula, ſeu quod idem eſt, Viſtula.

EX SCYTHIA.

SCythici populi omnes Belgæ appellati.) Scribendum Sagę,non Belgę.Herodotus, & Plinius,libro ſexto. Perſę,inquit,Sagas uocant omnes Scythas. Etiamſi Sacas Græci malunt ſcribere,quàm Sagas.Pomponius quoque infra.Scythæ, inquit, ſunt Androphagœ, & Sagę diſtincti regione.Itẽ, Vbi ſol nõ quotidie ut nobis,ſed primũ uerno ęquinoctio exortus,autumnali demũ occidit, et ideo ſex menſibus dies,& totidẽ alijs nox.)Plinius cõtra ſentit li.4.Semeſtri luce,inqt,et una die ſolis auerſi

non

non ut imperiti dixere ab æquinoctio uerno in autumnũ ſemel in anno ſolſtitio oriunť iis ſoles brumaq́ ſemel occidũt. Item, Albani & Molchi.) Scribendũ non Molchi, ſed Moſchi. Item, Amerdi & Peſtici.) Scribendũ Amardi & Pæſici ſeu Pæſicæ, ut Prolomęus & infra Pomponius. Sunt qui Amordos eos ſcribant, ſed Strabo & Stephanus Amardos. ea gens eſt Hircana: unde Ptolomęo quoq́ Amardus amnis in Caſpiũ delatus. Itẽ, Cãbiſes ex radicibus Corſici montis.) Legendũ arbitror Coraxici, nõ Corſici. Sũt aũt montes Coraxici, quos ut ait Plinius li. 6. quidã Heniocos dixere. Ptolomęus tamẽ uocat montẽ Caſpium, unde Cambyſes oritur. Nihil mirum quod eos montes, qui Tauri partes aut laciniæ ſunt, alij aliter, ut in Plinio quoq́ diximus, appellauere. Subit nũc locus in Plinij ſexto deprauatus, ca. 9. ubi de Araxe ait: Auctusq́ amne Muſi & ipſe, ut plures exiſtimauere, à Cyro defertur in Caſpium mare. Scribendũ enim uidetur non Muſi, ſed Cambuſi, hoc eſt, Cambyſe. Nam & Boruſthenẽ pro Boryſthene ueteres dicebant, & alia ęquè huiuſmodi per u libentius q̃ per y. Pomponius: In idem littus, inquit, elabitur Cyrus & Cambyſes, ex radicibus Coraxici montis uicini editi, & in diuerſa abeunt, perq́ Hiberas et Hyrcanos, diu et multũ diſtantibus alueis defluunt. Poſt nõ longe à mari

eodem

eodem lacu accepti,in Hyrcanum ſinum uno ore perueniunt, etiam ſi Ptolomæus hoſtia eorum ſeiungit.Item, Laxartes & Oxos.) Scrībēdū Iaxartes per I,nō per l.ex Plinio, Strabone, Ptolomæo.Qu. Curtio, Marcellinoq́ꝫ. Et paulo poſt. Surdianorum regionibus.) Scrībe Sogdianorum.Item, Iuxta Dacas primū inflectitur.)Scribe Dahas , non Dacas.Item. Inter Amardos & Peſicaſos aperitur.) Legendum, Inter Amardos & Pręſicas os aperit: iiſdem autoribus.Item, Indos quoſdam à rege Boiorū dono ſibi datos.)Plinius à rege Sueuorum,non Boiorum. In quibuſdam tamen Pomponianis codicibus nec Boiorum nec Sueuorum,ſed ineptiſſime Lydorum.Pliniana lectio ſimilior uero eſt,quod Sueui longe lateq́ꝫ imperitabant,maioremq́ꝫ, ut ait Tacitus,Germaniæ partem obtinebant. Erant & Boii Heluetiis attigui, unde Boëmi,ſiue(ut idem Tacitus appellat) Boiemi.

EX INSVLIS OCEANI.

SEptem minime inter plures etiā meſſes.) Legendum, Septem minimū, interim plures etiam meſſes. Item, Anguſtis inter ſe ductæ ſpaciis.) Scribendum,diductæ. Plinius: Modicis,inquit,inter ſe diductæ ſpaciis. ubi de Orcadum Ebudumq́ꝫ numero plura quędam

n notauimus:

notauimus: uti hoc loco non Emodes, ſed Ebudes fortaſſe legi poſſit. niſi quod cõtra Germaniã eas conſtituit: Ebudes uero contra Galliam potius habentur, ultra Hiberniam ac Britaniam, ſi Ptolomæo credimus. In Plinio quoque ſeptem ſcribuntur Nemodes: ſiue, ut nunc legitur, Acmodæ. Item, Cenæas, qui ouis auium paluſtrium & auenis tantum alantur.) Plinius non Cenęas, ſed Oonas. Feruntur, inquit, & Oonæ inſulæ, in quibus ouis auium & auenis incolæ uiuant. Idem erratum et in Solino, apud quem Oceanos ſcriptum eſt. Dicuntur autem Oonæ, id eſt, Ὠ̓ῶναι Græcis, ἀπὸ τῶν ᾠῶν, hoc eſt, ab ouis. Item, Tile Belgarum littori.) Scribendum Thule. ita enim Græci appellant, & apud nos Claudianus, ut ſicubi aliter ſcriptum eſt, nõ ratione aut doctorum uſu id, ſed uel incuria ſcribentium uel imperitia Grammaticorum obtinuiſſe uideatur. Diximus et aliis locis, quę per ου dipthongum Graij enunciant, ſeruari hoc & à nobis. Quę uero illi per y, hæc per u parte plurima ueteribus efferri conſueuiſſe. Item, Talge in Caſpio mari.) Ptolomæus Talca.

EX INDIA.

GAnges in Hæmo Mediæ monte conceptus.) Scribendum uel in Hæmodo Indiæ mõte, uel ut Ptolomæus, in Imao Indiæ monte

diæmonte conceptus. Etenim Imaus & Hæmodus montes ibi ſunt omnibus. Item, Indus ex monte Caroparnaſo.) Scribendum Indus ex mõte Paropamiſo: ex Strabone, Ptolomæo, cæteris. Et infra paulo, Copem Agaſinom Hydaſpen.) Scribendum non Copem, ſed Cophen, aut Cophenen. Sed & Aceſinẽ quoq; nõ Agaſinom, iiſdem autoribus. Itẽ de Taprobane. Pars orbis alterius Hyprachus dicitur.) Scribe Hipparcho, id eſt, ab Hippracho. Item, Sethis per Carmanios ſupra Sandis & Coros effluunt.) Plinius oppidum Carmaniæ Zethin, & (ut uetuſti codices habent) Cethin uocat. Ptolomæus flumina hæc Andanin & Coriũ appellat. ut ad hunc modũ ſcribi poſſit: Cethis per Carmanos, ſuprà Andanis & Corios effluunt. Item de Arabia, Carmaniis cõtrariam partem magnæ.) Scribendum, Carmanis contrariam partẽ Macæ: Plinius, Ptolomęus, cæteri. Sunt et Macæ in Lybia. Item, Alterũ ſignum undiq; Arabes incingunt.) Scribe Sinũ, non ſignum. Itẽ de Arabico ſinu, Cara Arabia Gandamus.) Stephanus, Carrę Carrarũ: Ad mare, inquit, rubrum ſunt, Carræ, cognomines iis quę ſunt in Meſopotamia Craſſi nobiles interitu. De Arabia emporio, Ptolomęus. Tertium loci nomen haud comperi. Item, Hieropoliticium.) Scribo Heroopoliticum. Ita enim uocatur ſinus, ab urbe quam Heroum oppidum

pidum Plinius. Græci Heroopolin uocant om
nes. Item, Collaca Philopteris & Phiomalis
Scribendum Colaca, ut ſit Colax Colacis pro-
montorij eius nomẽ. item Philoteris, et Ptolo-
mais, ex Plinio, Ptolemæo, Stephano, ut in Pli
nio monſtrauimus. Item, Diorige.) Scriben
dum eſt Dioryge. Vox ea & Græca eſt, & fami
liaris Straboni, foſſas & alueos manufactos ſi-
gnificãs. Itẽ, Cornutæ Tragapomenes equi
nis auribus.) Scribendum aut hic Tragopana-
des, ex Plinij libro x. ubi hanc ipſam deſcribit
auem: aut lectio Pliniana corrigenda, Trago-
pomenes. Verbum autẽ Equinis auribus, iun
gendum cum ſequenti, hoc modo: Et equinis
auribus Pegaſi. Plinius: Pegaſi equino, inquit,
capite uolucres. Item, Cum Iachanum regẽ
Alexandriæ.) Scribo Lathurum ſiue Lathyrũ,
ex Plinio, Strabone, cęteris, qui de hoc ipſo Eu
doxo & rege tradunt hæc. Item, Vt Græci uo
cant Theon.) Addi poteſt, Ochema: ut legas,
Theon Ochema, hoc eſt deorũ uehiculum: ex
Plinio, Strabone, cæteris, id eſt. θεῶν ὄχημα. Item,
Dorcades domus (ut aiunt) aliquando Gor-
gonũ.) Plinius libro VI. Gorgones, inquit, in-
ſulæ narrantur, Gorgonum quõdam domus.
Itẽ, Synaptodes inflexi lentis cruribus.) Scri-
bendum Himantopodes: ex Plinio, Solino, cæ
teris, qui eos à loro uocant Loripedes. id enim
ἱμάς ſignificat. ob id adiecit Põponius, Lẽtis cru
ribus,

ribus, quaſi loreis diceret. Nam & genus auiũ x eodem argumento ita nominatur Plinio. tem, Lixio flumini Iuno proxima.) Scribendum, Lyxo flumini Iunxo proxima, id eſt, λύγξῶ, ut libro quinto docui.

CASTIGATIONVM HERMOLAI
Barbari in Pomponium Melam,
FINIS.

C. IVLII SOLINI
VITA, PER IOANNEM Camertem.

QVa ætate Iulius Solinus floue rit, nil certi à peritioribus proditum eſt. Id accidiſſe crediderim, quòd eorum monumenta qui poſt eum ſcripſerũt, Barbaris cuncta uaſtantibus, ferè perierint uniuerſa. Miror Chronicorum ſupplementi obſcurum ſcriptorem aliàs, tradidiſſe hunc Solinum Auguſti Cæſaris floruiſſe temporibus, cui & πολυίσωρα dedicaſſe commemorat. Conſtat enim Solinum Veſpaſiani principis in hoc opere meminiſſe. Ex annorum autẽ inter utrunque Cæſarem computatione, euidens eſt non potuiſſe Solinum opus ſuum Auguſto dicaſſe, & Veſpaſiani Cæſari res geſtas retuliſſe. Meminit præterea Solinus Suetonij Paulini, quem Plinius ſe uidiſſe teſtatur. Huc accedit, quòd ex Pliniano fonte Solinus hauſerit fermè omnia: cum tamen ſcribens hæc, infantiæ ſuæ in operis Exordio, ueniam ſibi dari poſtulet ab amico. Sed cum nuſquam Plinij, per quem profecit, habuerit mentionem, ſuſpicor uiuente adhuc Plinio opuſculum hoc ſuũ ſcripſiſſe Solinum. Hinc factum forſitan, ut ui-
uentis

Scriptores ex aliis suffurantes propriis vendicant.

uentis non meminerit autoris. Conſimili ratione potuit euenire, ne unquam Plinius Dioſcoridis, nobilis eiuſdem cum eo temporis ſcriptoris nomen recenſuerit: cum conſtet tamen, innumera ex eo in opus ſuum Plinium tranſtuliſſe. Eadem culpa poterit Dioſcoridi imputari (nam uter ab utro ſurripuerit, apud Ammonē inueniri poſſet) ſi is oppreſſa Plinij mentione, tanta ex eo fuerit ſuffuratus. Qui de Xenophontis Platoniſq; uita, et moribus, pluraq; de ijſdem alia exquiſitiſſime ſcripſere, tradunt nec Platonem Xenophontis, nec contrà Xenophontem Platonis, cum eſſet uterque Socratis diſcipulus, in tot utriuſque uoluminibus inſeruiſſe nomen.

Hi ſunt inuidię nimirum, credite, mores,
Vt ſua quàm rarus tempora lector amet.
Paſcitur in uiuis liuor, poſt fata quieſcit.

Vera Naſonis ſententia. Quid de Macrobio? qui integras ſæpe paginas ex Gellio. de Placido? qui ex Seruio. Acrone? qui ex Porphyrione. Quid de ſexcentis alijs, qui longas cōmentationes, ſuppreſſis unde ſumpſerint autoribus, ad uerbum ſibi omnia tribuerunt? Nemo ambigit Aulum quoq; Gellium, latinæ linguæ delicias, Liuiana lectione plurimum profeciſſe: cum tamen T. Liuium Latinorum hiſtoricorum longe principem, ſuarum Noctiū noluerit eſſe participem. Nec aſſentior quorundam

 opinioni,

opinioni, qui ea ſpe Solinum nullam habuiſſe Plinij mentionem exiſtimant, ut Plinij exemplaria deperirent penitus, ſicq; eius Collectanea extarent ſola, nec procedente tempore ab ullo poſſent ſua furta dignoſci. qua mēte Florus & Iuſtinus laboraſſe creduntur. Eſſet utinam tot bonorum autorum amiſſionis hæc ſola cauſſa. Extarent hodie Catonis (ut Græcos interim miſſos faciam) Varronis, Nigidij, Salluſtij, Hygini, Celſi, Ennij, Furij, Varij, Actij, Næuij, Pacuuij, nobiliū autorū monumēta, quæ magna ſtudioſorum iactura perierunt. Vtcunq; factum ſit, teſtatur Solinus ingenue, quicquid in Polyhiſtore complexus eſt, de Scriptoribus receptiſſimis emanaſſe, ſuumq; nil proprium eſſe dicit, cum nihil (inquit) omiſerit antiquitatis diligentia, quod intactum ad hoc uſque æui permaneret. Rurſus cōſtantiam ueritatis penes eos eſſe teſtatur, quos in opere fuerit ipſe ſecutus. Nec dedecori Solino abſcribendum, quod paſſim fuerit Plinium æmulatus: ſicut nec Maroni dandum crimini, quod toties ueterum poëtarum, Homeri præſertim uerſus in ſuum opus trāſtulerit. Non enim parua uirtus eſt, autorem optimum optime æmulari. Fuiſſe Solinum Romanum, tum ex ſcribendi ſtylo conijcitur: tum ꝗ frequenter, cum de Romanis mentio incidit, eos is locis multis Noſtros ſoleat appellare. Solini autoritate nedū

recentiores

recentiores ſcriptores, Sypontinus Perottus, Domitius Calderinus, Angelus Politianus, Hermolaus Barbarus, Ianus Parrhaſius, iiſq; alij plures ſimiles, quos non iniuria inter ueteres quis annumerarit, ſed Seruius 2. Georg. & Priſcianus in VI. inſignes Grammatici nominatim etiã uſi ſunt. Dionyſij quoq; interpres, ſiue is Priſcianus fuerit, ſiue Rhemnius, integras Solini clauſulas ſuis carminibus frequenter inſeruit. Solini, ni fallor, ſunt omnia quę de annorum diuiſione, & diebus intercalaribus à Macrobio ſunt relata. Doctores præterea eccleſiaſtici, D. Hieronymus, Ambroſius, Auguſtinus, item doctiores alij, iiſdem ferè uerbis Solini ſæpe ſunt ſententias mutuati. Sunt qui perinde Plinianam ſimiam Solinum nuncupent: quemadmodum Titianum oratorum, Arulenum Stoicorum, Iulius Capitolinus, Plinius Cæcilius, Sidonius Apollinaris ſimias nominatos fuiſſe tradunt. Sed hi nõ aduertunt, eos per contumeliam ſimias appellari ſolitos, qui uel ab alijs prius tradita, eodẽ quoq; ordine referunt: uel non eos autores, ſed eorum umbram potius æmulantur. Verum Solinus ſic Plinianam phraſim æmulatus eſt, ut (uenia dixerim aliorum) uix ſit repertus alter, qui Plinianæ maieſtati propius acceſſerit. Inſcripſit librũ hunc, ut in uetuſtis quibuſdam exemplaribus

 inuenitur,

inuenitur, Autio amico, cui & opus tradidit ca ſtigandum. Sunt qui alia ſui ingenij monumenta reliquiſſe tradant, quæ uel temporis iniuria perierunt, uel abſtruſo loco quopiam cum blattis forſitan deliteſcunt.

F I N I S.

C. IVLII

C. IVLII SOLINI POLYHISTOR, SIVE RERVM ORBIS memorabilium Collectanea.

SOLINVS AVTIO SVO. S.

QVoniam quidam impatientius potius quàm ſtudioſius, opuſculum quod moliebar, intercipere properarunt, id'que etiam tum impolitum, prius in medium dederunt, quàm inchoatæ rei ſumma manus imponeretur: & nunc exemplaribus corruptis, quæ damnata ſunt, quaſi probata circunferunt, præteritis quæ ad incrementum cognitionis acceſſerunt cura longiore: ne forte rudis & imperfecta materia, uelut ſpectatus à me liber, in manus tuas deferretur, opuſculum ſententia mea digeſtum, ut noſceres miſi. Primo, *quòd referendus ad induſtriam tuam fuit tenor diſpoſitionis: deinde, ut ſcabræ adhuc informitatis proditio, editione uera extingueretur. Erit igitur operi iſti titulus* POLYHISTOR. *Nam quem in exordio deſignaueram, ſcilicet,* Collectanea *rerum memorabilium, cum ijs quæ improbauimus, placuit obliterari. Collata igitur hac epiſtola cum ea quæ auſpicium ſcriptionis facit, intelligis eodem te loco habitũ, quo eum cui laboris noſtri ſummam dedicauimus.*

SCHOLIA.

SCHOLIA.

VT de ipſo autore aliquid in medium proferamus, locus plane uidetur exigere, in ipſo adeo operis ipſius limine. Itaq; quo tempore Solinus uixerit, incertum eſt. Quidam autumant eum ante Plinium uixiſſe, Pliniumque ſua, præſertim de animalibus, ex Solino ſumpſiſſe, quod tamen Hermolaus Barb. negat, eundem cũ Martiano Capella ingratitudinis in Plinium accuſans, quod eidem non referant accepta, quæ ab ipſo uterque didicerit. Certum eſt autem uixiſſe Plinium temporibus Veſpaſiani, cui opus ſuum Naturalis Hiſtoriæ dicauit. Sequitur ergo ex Hermolai ſententia, Solinum poſt Veſpaſianum & Plinium uixiſſe. Verba Hermolai Barbari require lib. 5. cap. 7. Plinij. Sed non alienum quoq; fuerit, Ioachimi Vadiani uiri doctiſſimi de Solino ſententiam hoc loco ſubiungere. Is igitur in Commentarijs ſuis in Pomp. Melam, in dictione Taurus: Nemo, inquit, de Tauro copioſius, elegantiusq;, Plinio: quem legito, & ſimiam eius Solinum, in Cilicię deſcriptione. nam et hic autor lectu digniſſimus eſt: non tam quod rerum illuſtrium breue traxit e Plinio compendium, q̃ quod emunctæ phraſis & appoſitæ in hoc ſcribendi genere dictionis autor eſt. Nam res pleręque omnes quas tractat, Plinij laboribus debentur. Hæc ille. Quoniam.) Immaturam libelli editionẽ excuſat, quo a ſui perperam ſtudioſis quibuſdam, ſe ignorante, nec dum editionem cogitante (extrema ſcilicet manu nondum illi addita) interceptus in publicum prodierit. unde & retractandum ſibi illum, & emendatiorem fuiſſe edendum ait, ne rude & indigeſtum adhuc opus pro ſpectato ſeſe & abſoluto paſſim uenditaret. Impatientius q̃ ſtudioſius.) Formula loquendi Curtio familiaris. Informitatis.) Vetuſta aliquot exemplaria habent, Informationis, ſed melior uidetur hęc lectio. Polyhiſtor.) quaſi dicas, multarum rerum memorabilium commentarius. Quæ improbaumus.) Alibi legitur, Quæ probauimus: quod magis placet.

C. IVLII SOLINI IN POLYHISTOra Præfatio, ad Autium Suum.

CVm & aurium clementia, et optimarum artium ſtudijs præſtare te cæteris ſentiam, idq́; oppidò expertus, de beneuolẽtia tua nihil temere perceperim, putaui examen opuſculi huius tibi potiſsimum dare, cuius uel induſtria promptius ſuffragium, uel benignitas ueniam ſpondebat faciliorem. Liber eſt ad compendium præparatus, quãtumq́; ratio paſſa eſt, ita moderate repreſſus, ut nec prodiga ſit in eo copia, nec damnoſa concinnitas. Cui ſi animum propius intenderis, uelut fermentum cognitionis magis ei ineſſe, quàm bracteas eloquentiæ deprehendes. Exquiſitis enim aliquot uoluminibus, ſtuduiſſe me compendio fateor, ut & à notioribus pedem referrem, & remotis longius immorarer. Locorum commemoratio plurimum tenet, in quam partem fermè inclinatior eſt uniuerſa materies. Quorum commeminiſſe ita uiſum eſt, ut inclytos terrarum ſitus, & inſignes tractus maris, ſeruata orbis diſtinctione, ſuo quæque ordine redderemus. Inſeruimus etiam pleraque differenter congruentia, ut ſi nihil aliud, ſaltem uarietas ipſa legentium faſtidio mederetur. Inter hæc, hominum, & aliorum ani-

malium

malium naturas expreſsimus. Addita ſunt pauca de ar boribus & lapidibus exoticis, de extimarum gentium formis, de ritu diſſono abditarum nationum: nonnulla etiam memoratu digna, quæ prætermittere incurioſum uidebatur, quorumq; autoritas (quod in primis induſtriæ tuæ inſinuatum uelim) de ſcriptoribus manat receptiſsimis. Quid enim proprium noſtrum eſſe poterit, cum nihil omiſerit antiquitatis diligentia, quod intactum ad hoc uſque æui perſeueret? Quapropter quæſo te, ne de præſenti tempore editionis huius fidem libres: quandoquidem ueſtigia monetæ ueteris perſecuti, opiniones uniuerſas eligere maluimus potius, quàm innouare. Itaq; ſiqua ex iſtis ſecus quàm opto in animum tuum uenerint, des uelim infantiæ meæ ueniam. Nam conſtantia ueritatis penes eos eſt, quos ſecuti ſumus. Sicut ergo ij qui corporum formas æmulãtur, poſtpoſitis quæ reliqua ſunt, ante omnia effigiant modum capitis, nec in alia membra prius lineas deſtinant, quàm ab ipſa (ut ita dixerim) figurarum arce auſpicium faciant inchoandi: ita nos quoq; à capite orbis, id eſt, ab urbe Roma principium capeſſemus, quamuis nihil ſuper ea doctiſsimi autores reliquerint, quod in nouũ præconiũ poſsit ſuſcitari, ac ſuperuacaneum penè ſit, relegere tramitem decurſum tot annalibus. Ne tamen prorſus diſsimulata ſit, originẽ eius, quãta ualemus pro ſequemur fide.

SCHOLIA.

SCHOLIA.

HIc admonendũ uidetur, exemplaria multũ uariare in Præfationis huius inſcriptione: alijs quidẽ Autij nomẽ, cui librũ nũcupauit pferentibus: alijs plane omittentibus, ſolo Præfationis titulo appoſito. Rurſum in alijs pro Autio, Aduentum, & Auentinum legimus. quæ ideo hic cõmemoranda duximus, ut quanta in reliquis, quod ad diligentem ueterum exemplarium collationem attinet, induſtria uſi ſimus. Lectori conſtaret. Alioqui de inſcriptione, cũ nihil uel de ipſo etiam autore certi extet, nimis curioſum eſſe, ridiculum fuerit. Cæterum in præfatione hac inſtitutum ſuum ac totius operis argumentum exponit. Cum & aurium.) Beneuolentiam captat. Liber eſt.) Attentio, cum docilitate.

Bracteas.) Metaphora ab auri bracteis. unde bracteatum opus, & bractearij, & ars bractearia dicitur. ſic autem uocat uerborum ornatum, & fucum orationis. Fermẽtum cog.) materiam, ſeu mixturam, qua rerum cognitio augeatur. trãſlatio alienior paulo. Ei ineſſe.) Alias, eum eſſe. Exquiſitis.) id eſt, ſelectis. Sic Plin. Exquiſitis autoribus cẽtum, incluſimus triginta ſex uoluminibus. Varietas.) Hæc enim rerum omnium condimẽtum etiam prouerbio dicitur. Exoticis.) peregrinis. Sic Plautus exotica unguenta dixit. De ſcriptoribus.) Al. a ſcriptoribus. Antiquitatis diligen.) Idem Plin. li. 23. C. 6. Non eſt ſatis mirari curam diligentiãq; priſcorum, qui omnia ſcrutati, nihil intẽtatum reliquere. et li. 25. c. 1. Nihil ergo intentatum inexpertumq; illis fuit: nihil deinde occultatum, quod non prodeſſe poſteris uellent.

Libres.) expendas. eadẽ metaphora dixit, qua prius Examen. Veſtig. uet. monetæ.) id eſt, priſcorum autoritati innitẽtes. metaph. Sicut ergo.) Ratio, quare ab urbe Roma, q̃ aliunde incipere maluerit. A cap. orbis.) Ouid. Faſtor. 5.

Hic ubi nunc Roma eſt, orbis caput: &c.

& Plin. terrarum caput uocat Romam, lib. 3. C. 5. In nouum præconium.) Al. in nouum uel ignotum præconiũ. Releg. tram. dec.) hoc eſt, repetere quæ de urbe Roma omnibus paſſim autoribus celebrata ſunt. Verg. Littoraq; Epiri legimus. De annalibus quid ab hiſtoria differant, uide apud Gell. 5. lib. cap. 18.

DE

DE ORIGINE VRBIS ROMAE.

CAPVT. I.

SVnt qui uideri uelint Romæ uocabulum ab Euandro primum datum, cũ oppidum ibi offendiſſet, quod extructum antea Valẽtiam dixerat iuuentus Latina, ſeruataque ſignificatione impoſiti prius nominis, ῥώμην græcè, Valentiã nominatum: quam Arcades quoniam in excelſa partẽ montis habitaſſent, deriuatum deinceps, ut tutiſsima urbium Arces uocarentur. Heraclidi placet, Troia capta quoſdam ex Achiuis in ea loca ubi nũc Roma eſt, deueniſſe per Tyberim: deinde ſuadente Rome nobiliſsima captiuarum, quæ his comes erat, incenſis nauibus poſuiſſe ſedes, ſtruxiſſe mœnia, & oppidum ab ea Romen uocauiſſe. Agathocles ſcribit, Romen non captiuam fuiſſe, ut ſuprà dictum eſt, ſed Aſcanio natã, Aeneæ neptem, appellationis iſtius cauſam fuiſſe. Traditur etiam proprium Romæ nomen, ueruntamen uetitum publicari: quandoquidem quo minus enunciarentur ceremoniarum arcana, ſanxerunt, ut hoc pacto notitiam eius aboleret fides placitæ taciturnitatis. Valerium denique Soranum, quòd contra interdictum eloqui id auſus foret, ob meritum profanæ uocis neci datum. Inter antiquiſsimas ſanè religiones ſacel-

lum

lum colitur Angeronæ, cui ſacrificatur ante diem duo decimum calendarum Ianuariarum, quæ diua præſul ſilentij, ipſius prænexo obſignatoq; ore ſimulacrum habet.

SCHOLIA.

VRbis Romæ uocab.) Multa de urbis Romæ nomine Plutarch. in Romuli uita, & Dionyſ. Halicarnaſſeus lib. 1. Ab Euandro.) De hoc antiquiſſimo Arcadiæ primum, poſt uero Italiæ rege, uide Verg. Aen. 8. Ouid. faſt. 1. Iuſtin. lib. 45. Liuiũ Decad. 1. lib. 1. Extructũ antea.) Halicarnaſſæus Dionyſius Euandrum ait primum extruxiſſe. Romen.) robur ac potentiam Græcis ſignificat. Quam Arcades.) M. Varro de Ling. lat. lib. 1. ab arcendo dictam eſſe arcem inquit, eo quod hoſtes ab impetu arceat ac deterreat. Quoniam.) Quom legendum, ex uetuſtis exemplaribus, non Quoniam. Rome nobiliſſ.) De hoc Fab. Pictor & C. Sempronius Cap. 6. Vide etiam Plutarch. de uirtutibus mulierum. Proprium Rome nomen.) Plin. lib. 3. C. 5. & lib. 28. C. 2. Plutarch. Problemat. 60. Macrob. Satur. 3. C. 9. Sempronius, de diuiſione Italiæ. Veruntamen uetitum.) Veteres aliquot codices melius habent: Romæ nomen, uerum magis, quod nunquam in uulgum uenit, ſed uetitum publicari, quandoquidem quo minus enunciaretur: &c. Sacellum colitur.) in templo Volupiç. Angeronæ.) De hac dea Plin. lib. 3. C. 5. Macrob. Satur. 1. C. 10. Dictam uolũt, quod angores & animi curas propitiata depellat: ſiue quia anginæ morbo mederi inuocata credebatur. Obſignatoq; ore.) Obſignationis huius cauſam aſſignat Macrob. loco iam citato. Vide & Prouerb. apud Eraſ. Digito compeſce labellum. pro eo autem quod hic legimus, Silentij ipſius: uetuſti codices habent, Silẽtij iſtius. ut ad ſilendum urbis nomen referri poſſit, quaſi ei arcano celando præeſſe hæc dea credita ſit.

DE CONSECRATIONE VRBIS. CAP. II.

DE temporibus Vrbis conditæ, ambiguitatum quæſtiones excitauit, quòd quædam ibi multo ante Romulum condita ſint. Quippe aram Hercules, quam uouerat ſi amiſſas boues reperiſſet, punito Caco, patri inuentori dicauit. Qui Cacus habitauit locum, cui Salinæ nomē eſt: ubi Tergemina nunc porta. Hic (ut Cœlius tradit) cum à Tarchone Tyrrheno, ad quem legatus uenerat Marſyæ regis, ſocio Megale Phryge, cuſtodiæ foret datus, fruſtratus uincula, unde uenerat rediјt: & præſidiјs amplioribus occupato circa Vulturnū & Campaniam regno, dum etiam ea attrectare auderet, quæ conceſſerant in Arcadum iura, duce Hercule, qui tunc forte aderat, oppreſſus eſt: & Megalem Sabini receperunt, diſciplinam augurandi ab eo edocti. Suo quoque numini idem Hercules inſtituit aram, quæ maxima apud pontifices habetur, cum ſe ex Nicoſtrate Euandri matre, quæ à uaticinio Carmentis dicta eſt, immortalem cōperiſſet. Conſeptum etiā, intra quod ritus ſacrorum, factis Bouicidiјs, docuit Potitios, ſacellum Herculis in foro Boario eſt, in quo argumenta conuiuiј lætæ maieſtatis ipſius remanent. Nam diuinitus illò neque canibus neque muſcis ingreſſus eſt. Etenim cum uiſcerationem

rationem ſacrificij libaret, Myagrum deum dicitur imprecatus: clauam uero in aditu reliquiſſe, cuius olfactu refugerent canes. id uſque nunc durat. Aedem etiam, quæ Saturni ærarium fertur, comites eius condiderunt in honorem Saturni, quem cultorem regionis illius cognouerant extitiſſe. Item & montem Capitolinum, Saturnium nominauerunt. Caſtelli quoq;, quod excitauerant, portam, Saturniam appellauerũt, quæ poſtea Pandana uocata eſt. Pars autem infima Capitolini montis, habitaculum Carmentæ fuit, ubi Carmentis nunc fanum eſt, à qua Carmentali portæ nomen datum eſt. Palatium uero nemo dubitauerit quin Arcades habeat autores, à quibus primum Palanteum oppidum conditum: quod aliquandiu Aborigines habitarunt, ſed propter incommodum uicinæ paludis, quam præterfluens Tyberis fecerat, profecti Reate poſtmodum reliquerunt. Sunt qui uelint à balatibus ouiũ, mutata litera, uel à Pale paſtorali Dea, aut (ut Silenus probat) à Palante Hyperborei filia, quam Hercules ibi compreſiſſe uiſus eſt, nomen monti adoptatum. Sed quanquam iſta ſic congruant, palam eſt proſpero illi augurio deberi gloriam Romani nominis, maxime cum annorum ratio faciat cardinẽ ueritati. Nam, ut affirmat Varro, autor diligentiſſimus, Romam condidit Romulus Marte genitus & Rhea Syluia: uel ut nonnulli, Marte & Ilia. Dictaq;

primũ eſt Roma *quadrata, quod ad æquilibrium* *ret poſita.*Ei *incipit à ſylua, quæ eſt in area* Appolla *nis, ad ſupercilũ ſcalarũ* Caci *habet terminum, ubi t* *gurium fuit* Fauſtuli.Ibi Romulus *manſitauit, qui au* *ſpicatò murorum fundamenta iecit duodeuiginti na* *tus annos, undecimo* Calend. Maias, *hora poſt ſecun* *dam ante tertiam: ſicut* Lucius Taruntius *prodidit* *mathematicorum nobiliſſimus,* Ioue *in piſcibus,* Sa *turno,* Venere, Marte, Mercurio *in ſcorpione,* Sole *i* *tauro,* Luna *in libra conſtitutis.* Et *obſeruatum dein* *ceps, ne qua hoſtia* Parilibus *cæderetur, ut dies iſte* *ſanguine purus eſſet.* Cuius *ſignificationem de part* Iliæ *tractam uolunt.* Item Romulus *regnauit anno* *ſeptem & triginta.* De Ceninenſibus *egit primum* *triumphum, &* Acroni *regi eorum detraxit ſpolia,* *quæ* Ioui Feretrio *primus ſuſpendit, & opima dixit.* Rurſum *de* Antennatibus *triumphauit, de* Veienti*bus poſtremo.* Apud Capreæ *paludem nonis* Quin*tilibus apparere deſijt.* Cæteri *reges, quibus locis ha*-*bitauerint, dicemus.* Tatius *in arce, ubi nũc ædes eſt* Iunonis Monetæ: *qui anno quinto poſt, quàm ingreſ*-*ſus urbem fuerat, à* Laurentibus *interemptus, ſepti*-*ma & uiceſima* Olympiade *hominem exuit.* Numa *in colle primum* Quirinali, *deinde propter ædem* Ve*ſtæ in regia, quæ adhuc ita appellatur: qui regnauit* *annis tribus & quadraginta, ſepultus ſub* Ianiculo.

Tullus

Tullus Hoſtilius in Velia, ubi poſtea Deûm Penatum
ædes facta eſt: qui regnauit annos duos et triginta, o-
bijt Olympiade quinta & trigeſima. Ancus Martius
n ſumma ſacra uia, ubi ædes Lariũ eſt: qui regnauit
nnos quatuor & uiginti. obijt Olympiade prima
& quadrageſima. Tarquinius Priſcus ad Mugoniam
ortam, ſupra ſummam nouam uiam, qui regnauit an
is ſeptem & triginta. Seruius Tullius Aeſquilijs ſu-
ra cliuum Vrbicũ, q regnauit annos duos et quadra-
inta. Tarquinius ſuperbus, & ipſe Aeſquilijs ſu-
ra cliuum Pullium, ad Fagutalem lacum, qui regna-
it annos quinque & uiginti. Cincio Romam duode-
ima Olympiade placet conditam, Pictori octaua, Ne
oti & Luctatio opinionem Eratoſthenis & Apollo
ori comprobantibus, Olympiadis ſeptimæ anno ſe-
undo. Pomponio Attico, & M. Tullio, Olympia-
is ſextæ anno tertio. Collatis igitur noſtris & Græ
orum temporibus, inuenimus incipiente Olympia-
e ſeptima Romam conditam, anno poſt Ilium captũ
uadringenteſimo tertio. Quippe certamen Olym-
icum, quod Hercules in honorem attaui materni
elopis ediderat, intermiß. Iphiclus filius eius inſtau
uit poſt excidiũ Troiæ anno quadringẽteſimo octa
o. Ergo ab Iphiclo numeratur Olympias prima.
a ſex medijs Olympiadibus interiectis, quibus ſin-
ulis anni quaterni imputantur, cum ſeptima cœptan

te Roma condita ſit, inter exortum urbis, & Troiã captã, iure eſſe quadringentos annos et triginta tres conſtat. Huic argumento id accedit, quòd cum Caius Pompeius Gallus, & Quintus Verannius, urbis conditæ anno octingenteſimo primo fuerint conſules, conſulatu eorũ Olympias ſeptima & ducenteſima actis publicis annotata eſt. Quater ergo multiplicatis ſex & ducentis Olympiadibus, erunt anni octingenti uigintiquatuor, quibus de ſeptima Olympiade annectẽdus eſt primus annus, ut in ſolidum colligantur anni octingenti uigintiquinque. Ex qua ſumma detractis uiginti annis & quatuor, Olympiadum retro ſex, manifeſti anni octingenti et unus reliqſient. Quapropter cum octingenteſimo primo anno urbis conditæ ducẽteſima ſeptima Olympias computeur, par eſt Romam ſeptimæ Olympiadis anno primo credi conditam. In qua regnatum eſt annis ducentis quadraginta uno. Decemuiri creati anno trecenteſimo ſecundo. Primum Punicum bellum anno quadringenteſimo octogeſimonono. Secundum, anno quingenteſimo triceſimoquinto. Tertium, ſexcenteſimoquarto. Sociale ſexcenteſimo ſexageſimoſecundo. Ad Hircium & Caium Panſam conſules anni ſeptingenti & decem. Quorum conſulatu Cæſar Auguſtus conſul creatus eſt, octauumdecimum annum agens, qui principatum, ita ingreſſus eſt, ut uigilantia eius non modo ſe-

curum,

urum, uerumetiam tutum imperiũ eſſet. Quod tem *us ferme ſolum repertum eſt, quo plurimum & ar* *ma ceſſauerũt, & ingenia floruerũt, ſcilicet ne* *inerti iuſtitio languerent uirtutis* *opera, bellis quieſcentibus.*

SCHOLIA.

HOc caput alij cũ ſuperiore connectunt. Condita.) Alias legitur, culta ſint. &c, Quippe ante aram: &c. Punito Caco.) De hoc Ouid. Faſtor. 1. Verg. Aeneid. 8. Liu. dec. 1. lib. 1. Strabo lib. 5. licet fabuloſa eſſe dicat. De ara etiã Herculis, quę Maxima dicta eſt, Macrob. Satur. ;. 6. Salinę) Locus fuit Romæ, ad portam Trigeminam. Patri inuentori.) hoc eſt Ioui, qui inuentor dictus. de quo Dionyſ. Halicarnaſſ. lege. Tergemina nunc port.) Ab Horatijs tergeminis, qui hac, cum Curiatijs pugnaturi, egreſſi unt. Vide Liu. lib. 1. ab urb. cond. Cælius.) Vetuſti cod. Gellius habent, & citatur ſane a Plinio ſæpiſſime Cn. Gellius. Tarchone.) Tarconte alij. Venerat Marſ.) Alij, niſſu Marſiæ regis. Alij, iuſſu. Et, ſocio Megalo Phrygi. Vnde uenerat redijt.) Vetuſti cod. Et unde uenerat redux, præſidijs: &c. Cæterum hic Marſias dux Lydorum fuit. Plin. lib. tertio C. 12. Seruius ſcribit eum aulicum, & familiarem Euãdro fuiſſe: Megalum autem Caco, ut patet. Carmẽtis dicta.) quod carmine futura prędiceret. Ouid. Faſtor. 1.

Ipſa mone, quæ nomen habes a carmine dictum: &c.

Ab hac Carmentalia ſacra, & Carmẽtalis porta Romæ appellata. multa de hac Diodor. lib. 5. & Dionyſ. lib. 1. Auderet.) Alij, audet. Bouicidijs.) A bouijcida bouicidium dicitur, ut a parricida parricidium. meminit huius & Liu. lib. 1. & Feneſtella cap. 2. ubi multa de Potitijs & Pinarijs. erant enim familiæ, quibus ab Hercule eius ſacrificia commiſſa fuerant, quarum tamen altera ob negligentiam reiecta eſt. Pro potitios, ueteres aliquot codices Potitius legunt. & ſubiungũt: Hoc ſacellum Herculis in Boario foro eſt, in quo argumenta & conuiuij, & maieſtatis ipſius remanent. nam diuinitus ne-

que muſcis illo, neque canibus ingreſſus eſt. Idem uero teſtatur etiam Plin. lib. 10. C. 28. Sacrificij libaret.) Vet. cod. Sacrificulis daret. Sic Liu. Et populo uiſceratio data eſt a M. Flauio in funere matris: &c. Myagrum.) quaſi dicas, muſcis capiendis præſidem. quem deum Plin. loco iam citato Achorem: lib. autem. 29. C. 6. Myodem uocat. Saturni ærarium.) de Saturni æde, populi Ro, ærario a Publicola conſtituta, uide Plutarch. in eiuſdem uita, & Problem. 41. Macrob. Satur. 1. C. 8. Cultorem reg. ill.) hinc & Saturniam & Latium dictum tradunt. Ouid. Faſtor. 1.

> Hac ego Saturnum memini tellure receptum,
> Cœlitibus regnis ab Ioue pulſus erat.
> Inde diu genti manſit Saturnia nomen,
> Dicta fuit Latium terra latente deo.

Item &.) Al. Iidem &. Saturnium.) Idq; ante Herculis in Italiam aduentum, ut teſtatur Iuſtin. lib. 43. & Dionyſ. lib. 1.

Poſt. Pand. uocata.) Alij, poſtmodum Pandana uocitata eſt. Pandana autẽ, ut Feſtus ait, quod ſemper pateret. Pars autem.) Al. pars etiam. Palanteum.) quod Pallantium, & Palantia, Dionyſio et Liuio. plura etiam Varro lib. 4. Et Vergilius 8. Aeneid.

> Arcades his oris, genus a Pallante profectum,
> Qui regem Euandrum comites, qui ſigna ſecuti,
> Delegere locum, & poſuere in montibus urbem,
> Pallantis proaui de nomine Pallanteum.

Aborigines.) Primi Italiæ cultores, Vmbrorum proles, quorum reges Saturnus & Faunus memorantur. autor Cato in Originibus. dicti, quod ab his qui poſt fuerunt, originem duxerint. multa de his Dionyſ. lib. 1. Antiqu. Ro. Tyberis.) donec factis Vertumno ſacris, in alueum ſuum uerteretur, ut Fab. Pictor ſcriptum reliquit. Reate.) Sabinorum urbs.

A balatib.) Hinc Næuius Balatium appellauit, teſte Varrone. Pale.) cuius ſacra Palilia dicebantur. Verg. in Georg. Te quoque magna Pales. Palante.) Feſt. Pomp. Palanto eam uocat. Augurio.) XII. uulturum ſcilicet quorum augurio ſuperato Remo fratre Romulus urbi nomen impoſuit, ut Dionyſ. Liu. & Ouid. in faſtis. Rea Syl.) Eadem alijs etiam Ilia dicta eſt. de qua multa Eutrop. & Oroſius, præter ceteros. Ro. quadrata.) τετράγωνος Plutarcho. uide Fab. Pictorem lib. 2. item Sempron. & Catonem in Originibus. P.

Victor

Victor quadratam Ro.in 10.urbis regione ponit. Area Apollinis.)de hac Beroald.in.1.Eleg. Propert. libri 4. Tugur Fauſt.)de hoc, & Romuli caſa, Dionyſ. & Sēpron. XI. Calend.)Vide Ouid. Faſtor.4. Dionyſ.& Sempron.& Plutarch.in Rom.ubi et de Taruntio. Hora poſt ſec.)Vet.cod. Horam poſt ſecundam. Ioue in piſcib.)Locum hunc Solini falſum eſſe ſatis indicat, quod fieri nulla ratione poteſt, ut Sole in Tauro exiſtente, Mercurius aut Venus in Scorpione ſint. Cauſa eſt, qđ Plinij autoritate. c.17. libri 2, Veneris ſtella nunquā lōgius 47. partibus, Mercurius autē nunq̄ longius 20.partibus a Sole abſcedant.Dato igitur, quod in Scorpione tamen fuerint:conſequens erit, ut Soli poſſint opponi. quod nulla prorſus ratione poſſe cōtingere, uerba Plinij & Aſtronomorum autoritas abunde cōfirmat. Quantum autem ad habitudinē attinet Planetarū, Iupiter in piſcibus propria domo ſtatutus, loco ſummam in rebus ſpiritualibus autoritatem, & ſacrorum ceremoniarumq́ peculiarem diligentiā indidit. Plura uide in commentarijs Vadiani ſuper Pomp. Melę lib.2.

Parilib.)Plutarchus & Feſtus dicta Parilia(quę & Palilia) tradūt, quod pro partū pecoris a paſtoribus celebrari ſolerēt. de his Ouid. Faſt. 4. A ſanguine purus.) Idem Varro.

vij & xxx.) Plutarch.4 & 50 annos natum, 38 ſui regni anno e uita migraſſe ait. Ceninenſib.) Fuere hi ex Sabinis, Latio finitimi, qui una cum Cruſtuminis & Antennatib.ob raptarum contumeliam primi contra Ro. arma ſumpſerunt.

Io.Feretrio.) de hoc Iouis cognomine Plutarch.in Marcello & Romulo. & Propert.lib.4. Opima.)ſic dicebantur proprie, quæ dux duci detraxiſſet. uide Varronem, & Alexand.ab Alex.lib.Genial.dierū 1. De Veientib.poſtremo.) Vet. cod.pro Poſtremo habent Tertio. Capreæ palud.) Ouid.Faſt.2.

Eſt locus, antiqui Capreæ dixere paludem.

quo loco & de Romuli apotheoſi, & lib.Metamorph.14.

Nonis Quintilib.) eum diē Plutarch.in Romuli uita, uulgi fugā, & Nonas Capratinas appellari tradit, idemq́ in Numa repetit. De morte autem Romuli diſſentiunt autores.lege Liuiū, Dionyſ.Plutarch.D. Auguſt.de Ciuit.dei.lib.3.c.15.

Tatius.) Sabinorū rex. Iun.Monetæ.) a monendo dictæ, ut Cic.de Diuin.lib.1. A Laurent.interempt.) de hoc Liu. Dionyſ. Plutarch. vij. & xx. Olymp.) Corruptus eſt

eſt hic locus, quem ex Dionyſio reſtituas licet. Obijt enim Tacius regni Romuli anno 28. Olympiadis autẽ tertiæ decimæ anno 4. Numa.) de hoc Plutarch. in eius uita, Dionyſ. lib. 2. Flor. lib. 1. c. 2. Aedem Veſtę.) Ouid. Faſt. 6.

Hic locus exiguus, qui ſuſtinet atria Veſtæ,
Tunc erat intonſi regia magna Numæ.

Sub Ianiculo.) Idem Dionyſ. de Ianiculo autem Ouid. Faſt. 1. ſub Iani perſona,

Arx mea collis erat, quem uulgus nomine noſtro
Nuncupat, hæc ætas Ianiculũq; uocat.

Tull. Hoſt.) 3. Rom. rex, de quo Liu. lib. 1. Dionyſ. 3. Plutarch. in Numa. Flor. 1. c. 3. Velia.) Cato de Originib. Vellianı uocat, alterã Palatini partem, a uellenda lana, idem Varr. lib. 4. & Fab. Pictor lib. 2. Verum ex Liuio, In Cœlio forte legendum eſt.

V & xxx.) Vet. cod. V. & XL. Anc. Mart.) 4. Rom. rex, Numæ nepos. Flor. c. 4. primi. Sacra uia.) a ſacro fœdere inter Rom. & Tatium in ea icto, ut Dionyſ. & Feſt.

Olymp. I. & X L.) Vet. cod. I & L. Tarquin. Priſ.) 5. Rom. rex. de quo Plutarch. in Publicola. Flor. 5. 1. & alij.

Mugoniam.) Mugioniam uocat Feſtus. alio nomine Trigonia. Ser. Tull.) Dionyſ. lib. 4. Plin. 36. c. 27. Flor. 6. 1.

Aeſquilijs.) Idem Liuius, dictus eſt hic mons alias Septiceps, & Ceſpius. Vrbicum.) Olbium alij. Duas & quadrag.) Vet. cod. duas & triginta. Liu. uero, & Dionyſ. annos 44. habent. Tarq. Superb.) Superbus ex factis, ut Liuius ait, dictus. ultimus fuit Ro. rex. de quo Plutarch. in Public. Liu. 1. & 2. ab urb. cond. Flor. c. 7. 1. Ouid. Faſt. 2. Pulliũ.) Alij Publiũ, & Fagutalẽ lucũ. Fagutal aũt, fagis cõſitus locus. unde Iouis Fagutalis ſacellũ. Cincio Ro.) De urbis natiuitate Sempron. eadẽ quæ hic Solin. ut inde tranſcripta uideãtur.

Cert. Olympicũ.) Iphitus Braxonidis, ut ait Euſebius, & Hemonis filius fuit: quem Iphiclum alij uocãt. is primã Olympiada inſtituit, ac Olympicum certamen inſtaurauit, de quo Diodor. lib. 6. Strab. lib. 8. Stat. Thebaid. 6. & eodẽ loco Lactantius. C. Pomp. Gallus.) Horum conſulũ meminit Tacit. lib. 12. In qua regnatum.) Annos regum & conſulum aduſq; tẽpora Cæſaris ſupputat Florus quoq; in Epit. Ruff. Feſtus de Ro. Imperij acceſſione, & præter cæteros diligentiſſ. Euſebius. Porro pro eo quod in alijs legebatur, Annis ducentis quadraginta uno; expreſſe in ueterib. codicib. legimus

quadra-

quadraginta tribus.atq; ita corrigendũ hunc locũ etiam ex Liuio & Dionyſio ſatis apparet. Decemuiri.)Liu.l.i.3. anno urbis conditæ trecenteſimo altero creatos Decemuiros tradit.

Primum Punicum.) De hoc præter alios Gell. lib.17. C. ult.ubi annum 490 numerat. Veteres aliquot codices ccc. tantum, non cccc habent. Secundum.) Apud Liuium reperies annum 536.qui de hoc bello ſcribit tota Decade tertia.

Tertium.)Florus ſexcenteſimum alterum habet,Epit.49. Liuius tamen huic loco conſentit. plura Flor. lib.2.C.15.

Sociale.) aduerſus ſocios geſtum,uidelicet Hetruſcos,Latinos,Sabinos, atque alios Latini nominis populos. id ceptũ eſſe tradit Oroſius, anno 659.alii 663.aſſignant. Codex uetuſtus habebat DCLXXII. Plura de hoc bello Appian. Flor.Eutrop.alij. Hircium & Panſ.) de his Sueton.in Auguſto, qui Auguſtum etiam 18 ætatis ſuæ anno principatum, & anno deinde ſecundo,ætatis uero ſuæ uiceſimo conſulatum iniiſſe, autor eſt: id quod hoc loco Solinus confundit. Vigilantia eius.)Idem Florus lib. 4.c.3.& plura de eo Tacitus,Sueton.Appian.Plinius 7.c.45.

DE DIVISIONE ANNI, ET *diebus intercalaribus.*

CAPVT. III.

Tunc ergo primum curſus anni perſpecta ratio eſt, quæ à rerum origine profunda caligine tegebatur. Nam ante Auguſtum Cæſarem incerto modo annum computabant, qui apud Aegyptios quatuor menſibus terminabatur, apud Arcades tribus, apud Arcarnanas ſex, in Italia apud Lauinios tredecim, quorum annos trecentis ſeptuagintaquatuor diebus

bus ferebatur. Romani initio annū decem menſibus computauerūt, à Martio auſpicantes, adeò ut eius die prima de aris Veſtalibus ignes accenderent, mutarēt ueteribus uirides laureas, Senatus & populus comitia agerent, matronæ ſeruis ſuis cœnas ponerent, ſicuti Saturnalibus domini: Illæ ut honore promptius obſequium prouocarent, hi quaſi gratiam repenſarēt perfecti laboris. Maxime hunc menſem principem teſtatur fuiſſe, quòd qui ab hoc quintus erat, Quintilis dictus eſt: deinde numero decurrente, December ſolēnem circum finiebat intra diem trecenteſimum quartum. Tunc enim iſte numerus explebat annum, ita ut ſex menſes tricenûm dierum eſſent, quatuor reliqui tricenis et ſingulis explicarentur. Sed quoniam ratio illa ante Numam à Lunæ curſu diſcrepabat, lunari computatione annū peræquarunt, quinquaginta et uno die adiectis. Vt ergo perficerent XII. menſes, ſex menſibus prioribus detraxerunt dies ſingulos, eoſque quinquaginta iſtis & uni adnexerunt, factiq; quinquaginta VII. diuiſi ſunt in duos menſeis, quorum alter XXIX, alter XXVIII dies continebat. Sic annus habere quinq; & quinquaginta & trecentos dies cœpit. Poſtmodum cum perſpicerent temere annum clauſum intra dies quos ſupra diximus, quandoquidem appareret ſolis meatum non ante trecenteſimum ſexageſimum quintum diem, abundante

inſuper

inſuper quadrantis particula, Zodiacũ conficere de curſum, quadrantẽ illum & decem dies addiderunt, ut ad liquidum annus trecentis ſexagintaquinq; diebus & quadrante conſtaret, hortante obſeruatione imparis numeri, quem Pythagoras monuit præponi in omnibus oportere. Vnde propter dies impareis Dijs ſuperis & Ianuarius dicatur, & propter pareis Februarius quaſi abominoſus Dijs inferis deputatur. Cum itaq; hæc definitio toto orbi placuiſſet, cuſtodiendi quadrantis gratia, à diuerſis gentibus uarie inintercalabatur, nec unquam tamen ad liquidum fiebat temporũ adæquatio. Græci ergo ſingulis annis XI. dies & quadrantem detrahebant, eosq; octies multiplicatos in annum nouum reſeruabant, ut contractus nonagenarius numerus in treis menſeis per tricenos dies ſcinderetur. Qui anno nono reſtituti efficiebant dies quadringentos quadraginta quatuor, quos ἐμβολισμοὺς, uel ὑπερβάλλοντας nominabant. Quod cum initio Romani probaſſent contemplatione, numeri parilis offenſione neglectum breui perdiderunt, tranſlata in Sacerdotes intercalandi poteſtate. Qui plerũq; gratificantes rationibus publicanorũ, pro libidine ſua ſubtrahebant tempora, uel augebant. Cum hæc ſic forent conſtituta, modusq; intercalandi interdum cumulatior, interdum fieret imminutior, uel omnino diſſimulatus præteriretur, nonnunquam accidebat, ut

bat, ut menſes, qui fuerant hyeme tranſacti, modo in æſtiuū, modo in autumnale tempus inciderent. Itaq; C. Cæſar uniuerſā hanc inconſtantiā inciſa temporū turbatione compoſuit, & ut ſtatum certum præteritus error acciperet, dies XXI. & quadrantem ſimul intercalauit: quo pacto regradati menſes de cætero ſtatuta ordinis ſui tempora detinerent. Ille ergo annus ſolus trecentos XLIIII. dies habuit. Alij deinceps trecentos ſexagenos quinos, & quadrantem: & tunc quoq; uitium admiſſum eſt per ſacerdotes. Nam cum præceptum eſſet anno quarto ut intercalarent unum diem, & oporteret confecto quarto anno id obſeruari, antequā quintus auſpicaretur, illi incipiente quinto intercalarūt, non deſinente. Sic per annos ſex & XXX. cum nouē dies tantū ſufficere debuiſſent, XII. ſunt intercalati. quod deprehenſum Auguſtus reformauit, iuſſitq; annos XII. ſine intercalatione decurrere, ut tres illi dies qui ultra nouenarios temere fuerant intercalati, hoc modo poſſent repenſari. Ex qua diſciplina omnium poſtea temporum fundata ratio eſt. Verum cum & hæc, & multa alia Auguſti temporibus debeantur, qui penè ſolus ſine exemplo rerum potitus eſt, tot & tanta in uita eius inueniuntur aduerſa, ut non ſit facile diſcernere, calamitoſior an beatior fuerit. Primum, quòd apud auunculum in petitione magiſterij equitum prælatus eſt ei Lepidus tribunus,

bunus, cum quadam auſpicantium cœptorum nota. Mox triumuiratus collegiũ, prægraui poteſtate Antonij, Philippenſis inde proſcriptionis inuidia, Abdicatio Poſthumi Agrippæ poſt adoptionem. Deinde deſyderio eius inſignis pœnitentia, naufragia Sicula, turpis ibi in ſpelunca occultatio, ſeditiones militum plurimæ, Peruſina cura, detectum filiæ adulteriũ, & uoluntas parricidialis. Nec minore dedecore neptis infamia, incuſatæ de morte filiorũ: & amiſſis liberis non ſolum orbitatis dolor, ſed Vrbis peſtilentia, fames Italiæ bello Illyrico, anguſtiæ rei militaris, corpus morbidum, contumelioſa diſſenſio priuigni Neronis. Vxoris etiam, & Tiberij cogitationes parum fidæ, atque in hunc modum plura. Huius tamen ſuprema quaſi lugeret ſeculum, penuria inſecuta eſt frugũ omniũ. At ne fortuitum quod acciderat uideretur, imminentia mala nõ dubijs ſignis apparuerunt. Nam Fauſta quædam ex plebe partu uno edidit quatergeminos, mares duos, totidemq́; fœminas: mõſtroſa fœcunditate portendẽs futuræ calamitatis indiciũ: quamuis Trogus autor affirmet in Aegypto ſeptenos uno utero ſimul gigni. Quod ibi minus mirũ, cũ fœtifero potu Nilus, non tantũ terrarũ, ſed & hominum fœcundet arua. Legimus Cn. Pompeium, Eutychiden fœminam Aſia exhibitam, quam conſtabat tricies enixam cum XX. eius liberis in theatro ſuo publicaſſe.

publicaſſe. Vnde competẽs hoc loco duco, ſuper hominis generatione tractare. Etenim cum de animalibus, quæ dictu digna uidebuntur, prout patria cuiuſq; admonebit, ſimus annotaturi, iure ab eo potiſſimũ ordie mur, quod rerum natura ſenſus iudico, & rationis capacitate præpoſuit omnibus.

SCHOLIA.

TVnc ergo primum.) Hęc magna parte deſumpta ſunt ex Suetonio, Plutarcho in Cæſ. uita, & de Placitis, Macrobio Som. lib. 2. c. 11. & Satur. 1. c. 12. & ſequentib. Plinio lib. 7. c. 48. & lib. 18. c. 25. Alexand. Genial. dierum lib. 3. c. 24. Apud Aegypt.) Plin. loco iam citato, Aegyptios ait annum habuiſſe triginta dierũ, ad motum lunæ. idem teſtatur Xenophon in Aequiuocis, & diuerſitatẽ illam totam explicat ex Varrone Lactantius lib. 2. Diuin. inſtit. c. 13. Acarnanius.) qui & Curetes & Abantes dicti ſunt. uide Strab. lib. 10. A Martio.) ex inſtituto Romuli, in Martis ſcilicet genitoris ſui honorem. Ouid. Faſtor. 1.

Tempora digereret cum conditor urbis, in anno
Conſtituit menſes quinq; bis eſſe ſuo. &c.

Quintilis.) quia a Martio quintus eſſet. hic in honorem Iulij Cæſaris poſtea Iulius eſt appellatus. Idem Macrob. Solennem circum.) Vet. cod. circuitũ, non circum. Sex menſes.) nempe Aprilis, Iunius, Sextilis, September, Nouember, December. Quatuor reliqui.) Martius, Maius, Quintilis, October. Idem Cenſorinus cap. 15. Explicarentur.) Vet. cod. expedirentur. Vno die adiectis.) Vet. cod. auctis, non adiectis. De ſex mẽſib.) In ueteri cod. deeſt præpoſitio De.

Et uni annexerunt.) Vet. cod. Et uno diebus adiunxerũt.

Temere annum diuiſum.) Vet. cod. Temere annum clauſum. Trecenteſ. ſexageſ. diem.) Vet. cod. C C C X L V. diem. Macrob. Satur. 1. cap. 14. & Strabo idem de Aegyptijs lib. 17. & Herod. 2. Zodiacum.) de Zodiaco in 12. partes

diuiſo Macrob. Som. lib. 1. c.21. Latini Signiferum appellant. Vide Plin.2.c.4.& 16. Ianuarius dicatur propter pares.) Vet.cod. & Ianuarius dicatur, & Martius propter pares. Quem Pythagoras.) de hoc Plin. lib. 28.c.4. Macrobius Som. 1.c.6. & lib. 2.c. 2. Quaſi abominoſus.) V.C. quaſi omine odioſus. Intercalabatur.) hoc eſt, quaſi interuocabatur, apo tou kalein, unde & Calendæ. hinc Intercalaris menſis dictus Februarius, cuius autorem fuiſſe Numam Plutarch. in eius uita teſtatur, eumq; Romanis Mercedoniũ uocatum ait. Nec unquã.) V.C. nec uſquam. Adæquatio.) V.C. Peræquatio. Græci ergo.) Græci eos dies, quos annis ſingulis adimebant, & in nono anno interiectos intercalabant, exhæreſimos dixerunt: hoc eſt, ut Budæus interpretatur, exemptiles, quod eximi de certo anni menſe ſolerent. Quos emboliſmus.) Macrob. Satur. 1. cap.13. Hos dies inquit hyperbænontas, menſes uero emboliſmus appellabant.

Publicanorum.) ſic uocabantur, qui publica pop. Ro. uectigalia redimebant. Cum hæc ſic forent.) Quod in ſpacio 36 annorum 12 dies intercalauerint, cum nouem tantum inferſeri debuiſſent, ex eo prouenit, quod non recte numerarunt. Nam annum poſtremum prioris quaternarij, quo intercalatio fiebat, adnumerarunt priori quaternario: quo factum eſt, ut in annum quenque tertium intercalatio intercideri, duodecim dieb. inſertis, cum nouẽ ſuffeciſſent. Pari modo Plin. cap.8. lib. 2. annum intercalarem quinario numero complectitur, priorem intercalarem ſequenti quaternario adnumerans: ſed male. nam a quarto in quartum exacta numeratio eſt.

Itaque C. Cæſar.) Satur. 1, cap.14. Quod deprehẽſum.) Vet. Cod. Quod reprehenſum. Ergo a Cæſ. Dictatore ordinatum primo annum, poſteaq; negligentia conturbatum, Auguſtus ad priſtinam rationem redegit, ut Sueton. quoque teſtatur, & Plutarch. in Cæſare. Quid ultra nouenarios.) Vet. C. qui ultra nouem neceſſarios. Verum & hoc.) Ad calamitoſam Auguſti ſortem deflectit. ſumptum autem ex Plin. 7. cap. 45. Vide etiam Senec. in Conſol. ad Martiam cap. 15. Philippenſis inde.) Vet.C. Philippenſis habet, ut referri poſſit ad Antonij. quanq; apud Plinium Philippenſi prælio legimus, de quo etiam Flor. lib.4.c.6. Verum de Antonio Philippenſi Sueton. in 2. tit.13. Oroſ. cap.16. Proſcript. in uid.) Flor. cap.73. Sueton. tit. 28. 2. Abdicat. Poſthumi.)

Suet. t. 66.2.Flor.c.4. Naufrag.Sicula.) Appian.lib.4.et 5.Flor.4.c.8. Peruſina cura.)Flor.4.c.7.Appian.5.de reliquis abunde Sueton. Fames Italiæ.) De hac & Horat. lib. 1.Carm.od.21.de Apolline ſcribens:

Hic bellum lachrymoſum, hic miſeram famem
Peſtemq; a populo, & principe Cæſare
In Perſas atque Britannos
Veſtra motus aget prece.

Illyrico.)Flor. 4.c.12. & Appia.in Illyrico. Et Tyberij.) Vet.Cod.copulam Et non habet.quemadmodum etiam paulo antea, pro eo quod eſt De morte fil.in Vet. c.mortes filiorũ legimus. Penuria inſecuta.) circa annum 49. imperij ſui, teſte Euſeb. Fauſta quædam.)Idẽ Plin. 7.c.3. Nilus.)de huius fœcunditate etiam Strab. lib.5.& Plin.5, c.9. & lib.9. c.58. Hominum arua.)mulierum uteros dicit, non inelegãti metaphora. Cn.Pomp.)Idem Plin.lib.7.c.3.

DE HOMINE, ET PARTV EIVS, deq; prodigioſæ fortitudinis uiris, & Alectorio lapide. Caput IIII.

DEmocritus phyſicus oſtendit: Mulier, ſolum animal mẽſtruale eſt, cuius profluuia nõ parnis ſpectata documentis, inter monſtrifica merito numerantur. Contactæ his fruges non germinabũt, acecent muſta, morientur herbæ, amittẽt arbores fœtus, ferrum rubigo corripiet, nigreſcent æra. Siquid canes inde ederint, in rabiem efferabuntur, nocituri morſibus, quibus lymphaticos faciũt. Parua hæc ſunt. Bitumen naſcitur in Iudæa, quod Aſpaltites gignit lacus. adeò lentum mollitie glutinoſa, ut à ſe nequeat ſepa-

rari

rari. Enimuero ſi abrumpere partem uelis, uniuer-
ſitas ſequatur: ſcindiq; nõ poteſt, quoniã in quantũ du
tatur extenditur. Sed ubi admota fuerint cruore illo
polluta fila, ſponte diſcerpitur: & applicita tabe, di-
ducitur pauloante corpus unũ, fitq; de tenacitate con
nexa cõtagione partitio repentina. Habet planè id ſo
lum ſalutare, quod auertit ſidus Helenes, pernicioſiſ-
ſimũ nauigantibus. Cæterũ ipſæ fœminæ, quibus mu
nus eſt neceſſitatis huiuſmodi, quãdiu ſunt in ſua le-
ge, nõ innocentibus oculis cõtuentur. Aſpectu ſpecula
uitiant, ita ut hebetetur uiſu fulgor offenſus, & ſolitã
æmulationem uultus extinctus ſplendor amittat, fa-
ciesq; obtuſi nitoris quadã caligine nubiletur. Mulie-
rum aliæ in æternum ſteriles ſunt, aliæ mutatis coniu
gijs exuunt ſterilitatem, nõnullæ tantũ ſemel pariũt.
Quædam aut fœminas, aut mares ſemper. Poſt annũ
quinquageſimũ fœcunditas omniũ conquieſcit. Nam
in annũ LXXX uiri generant, ſicuti Maſiniſſa rex
Methymnũ filiũ, LXXX & ſextum agens annũ ge-
nuit. Cato octogeſimo exacto, ex filia Salonij clientis
ſui auũ Vticenſis Catonis procreauit. Cõpertũ et illud
eſt, quod inter duos conceptus cum interceſſerit pau
ulũ temporis, uterq; reſidet: ſicut in Hercule & Iphi
clo apparuit, fratre eius: q geſtati eodem onere, inter
uallis tamẽ, quibus concepti fuerant, nati uidẽtur. Et

de Proconeſia ancilla, quæ è duplici adulterio geminos edidit, utrunq; patri ſuo ſimilem. Hic Iphiclus Iolaũ creat, qui Sardiniam ingreſſus, palanteis incolarũ animos ad cõcordiã eblanditus, Olbiã, & alia græca oppida extruxit. Iolenſes ab eo dicti, ſepulchro eius tẽplum addiderũt, quòd imitatus uirtutes patrui, malis plurimis Sardiniam liberaſſet. Ante omnia ſobolem cogitantibus, ſternutatio poſt coitus cauenda, ne prius ſemẽ excutiat impulſus repentinus, quàm penetralibus ſe maternis inſinuet paternus humor. Quod ſi naturalis materia hæſerit, decimus à cõceptu dies dolore grauidas admonebit. Iam inde incipiet et capitis inquietudo, et caligine uiſus hebetabitur. Ciborũ quoque faſtidijs ſtomachi claudetur cupido. Cõuenit inter omnes, corda primũ ex uniuerſa formari carne, eáq; in diem quintum & ſexageſimum creſcere, deinde minui: ac ex oſſibus ſpinas. ea propter capitale eſt, ſi pars alterutra noceatur. Planè ſi corpuſculũ in marem figuratur, melior eſt color grauidis, & pronior paritudo uteri. Deniq; à quadrageſimo die motus eſt. Alter ſexus nonageſimo die primũ palpitat. Et concepta fœmina geſtãtis uultũ pallore inficit. Crura quoq; præpedit languida tarditate. In utroq; ſexu cũ capilli germinant, incommodum maius eſt. Fitq; plenilunijs auctior ægritudo, quod tempus etiam editis ſemper nocet. Cum ſalſiores eſcas edit grauida, unguiculis ca

ret

ret partus. At cum propè ad uterum liberandum ue-
nerint momenta maturitatis, enitenti ſpiritum retine
re plurimum congruit, quandoquidem letali mora
oſcitatio ſuſpendit puerperia. Contra naturā eſt in
pedes procedere naſcenteis: quapropter uelut ægre
parti, appellantur Agrippæ. Ita editi minus proſpere
uiuunt, & de uita æuo breuiori decedunt. Deniq; in
uno M. Agrippa felicitatis exemplum eſt, nec tamen
uſq; eò inoffenſæ, ut non plura aduerſa pertulerit,
quàm ſecunda. Nam & miſera pedum ualetudine,
& aperto coniugis adulterio, & aliquot infelicitatis
notis retrouerſi ortus omen luit. Fœminis perinde eſt
infauſta natiuitas, ſi concretum uirginale fuerit. quo
pacto genitalia fuere Corneliæ, quæ editis Gracchis
oſtentum hoc piauit ſiniſtro exitu liberorum. Rur-
ſum necatis matribus ortus eſt auſpicatior, ſicut Sci-
pio Africanus prior, qui defuncta parente, quòd ex-
ciſus utero in diem uenerat, primus Romanorū Cæ-
ſar dictus eſt. E geminis, ſi remanente altero, alter ab
ortiuo fluxu exciderit: alter qui legitime natus eſt,
Vopiſcus nominatur. Quidam & cum dentibus pro
creantur, ut Cn. Papyrius Carbo, & M. Curio, Den-
tatus ob id cognominatus. Quidam uice dentiū conti
nui oſſis armantur ſoliditate, qualem filium Bithyno
rum rex Pruſias habuit. Ipſum dentium numerum
diſcernit qualitas ſexus, cum in uiris plures ſint, in

partu[?] [illegible] obſeruā[?] da.

Agrippa[?] [illegible]

fœminis pauciores; quos κυνόδοντας uocant. Et quibus gemini prodeunt à dextra parte, fortunæ blandimenta promittunt: quibus à læua, uerſa uice. Naſcentium uox prima uagitus eſt. Lætitiæ enim ſenſus differtur in quadrageſimum diem. Itaq; unum nouimus eadem hora riſiſſe, qua erat natus: ſcilicet Zoroaſtem, mox optimarum artium peritiſſimum. At Craſſus, auus eius quem rapuerunt bella Parthica, quòd numquã riſerit, fertur Agelaſtos cognominatus. Inter alia Socratis magna præclarũ illud eſt, quod in eodem uultus tenore etiam aduerſis interpellantibus perſtitit. Heraclitus & Diogenes Cynicus nihil unquã de rigore animi remiſerũt, calcatisq; turbinibus fortuitorũ, aduerſus omnem dolorem et miſeriam uniformi durauere propoſito. Pompeium poëtam, conſularem uirũ, nunquam ructaſſe, habetur inter exempla. Antoniam Druſi non ſpuiſſe, perecelebre eſt. Non nullos accepimus naſci concretis oſſibus, eosq; neq; ſudare cõſueſſe, neq; ſitire: qualis Syracuſanus fertur Lygdamus, qui tertia & triceſima Olympiade primus ex olympico certamine Pancratij coronã reportauit, eiusq; oſſa deprehenſa ſunt medullã non habere. Maximam uirium ſubſtantiam neruos facere certiſſimum eſt, quãtoq; fuerint denſiores, tanto propenſius augeſcere firmitatem. Varro in relatione prodi-

gioſæ

gioſæ fortitudinis, annotauit Tritanum gladiatorem, natura Samnitem fuiſſe, qui & rectis & tranſuerſis neruis nõ modo crate pectoris, ſed & manibus cancellatis & brachijs, omneis aduerſarios leui tactu, ac penè ſecuris congreſſionibus uicerit: eiusq; filium milit em Cn. Pompeij pari modo natum, ita ſpreuiſſe hoſtem prouocantem, ut inermi eum dextra & ſuperaret, & captũ digito uno in caſtra imperatoris ſui reportaret. Milonem quoq; Crotonienſem ferunt egiſſe omnia ſuprà quàm homo ualet. De quo etiam hoc proditur, quod ictu nudæ manus taurũ fecit uictimã: eumq; ſolidum, qua mactauerat die, abſumpſit ſolus, non grauatus. Super hoc nihil dubium. Nam factum elogium extat. Victor ille omnium certaminum, obijt. Sanè Alectorius traditur lapis, qui ſpecie cryſtallina, in modum fabæ, in gallinaceorũ uentriculis reperitur, aptus (ut dicunt) præliantibus. Milo porrò Tarquinij Superbi Priſci temporibus enituit.

SCHOLIA.

DE hominis partu quædam traditurus, non inepte etiam de menſtruo muliebri præmittit, de quo multa Plin. 7. c. 38. & 28. c. 7. ubi & de incommodis & remedijs menſtrui. Mulier ſolum.) Ariſtot. de Nat. animal. 7. & Albert. de animal. 15. in ea quoq; ſunt ſententia, ut exiſtimẽt omne aĩal, quod ſibi gignit ſimile perfecta generatione, mẽſtruale eſſe, cũ fœtus intra uterũ augeatur. quia ſi augeatur, neceſſario etiã nutritur: &c. Lymphaticos.) furioſos

rioſos, quos nympholeptus Græci uocant, hoc eſt nympharum numine correptos. Aſphaltites.)de hoc infr.c.48.

Sponte diſcerpitur.)Vet.C.diſpergitur. Id ſolum.) V.C.Illud in ſe ſolū. Sidus Helenæ.) Plin. diram ac minacem Helenam dicit appellatam, lib.2. C.37. Quibus munus.) Alij malunt, Quibus nimis eſt, ſed priorem lectionem cōſtanter defendūt uetuſtiſſ. aliquot exemplaria. In ſua lege.) Eſt enim huius neceſſitas mulierib.omnib. quaſi lex iniuncta, ut ſingulis menſib.profluuio purgentur:unde & menſtruum latinis dictum, quemadmodum Græcis catamenion. In æternum ſteriles.) Ex Plin.7.c.13.Sterilitatis autem uarias cauſas enumerat Plutarch.de Placit.5.c.9.& 13. Poſt annū quinquageſ.) Plin.eod.lib.c.14. Maſinyſſa rex.) De huius filij nomine, quodnā fuerit, autores uariāt. Valerius quippe lib.8. c.14.Methium, uel ut alij cod.habēt, Methymnū appellat, alij Metimathnum: Vet. aliquot codices, Mathumatimanū. uide Hermol.in ſecunda ædit.Plin.ad finem fere Gloſſematum.

Lxxx.& ſextum.) Vet.cod.habet Lxx. & quintum.

Cato.) Vide Plutarch. in eius uita. Compertum & illud.) Ex Pli.c.11.lib.7.Ariſtotel.lib.7.c.4.de Natur.animal. Plauti Amphitryone, Diodoro initio 5. Iphiclo.) de hoc paulo ſupra, & mox c.10.in Vet.cod. Iphite legitur. & paulo poſt, Hic Iphites. E duplici adulterio.) eiuſdem autē diei coitu. Plin. Vtrunque patri.) alterum domino, alterū procuratori eius ſimilem. Qui Sardin.) lege Diodor.lib.5.

Palantes.)errātes. Olbiam.)de hac Strab.lib.4.& 14. Stephanus huius nominis plures numerat. Patrui.) Herculis, fratris Iphicli. Sternutatio.) Plin.7.c.6. Oſcitatio quidem, inquit, in enixu letalis eſt: ſicut ſternuiſſe a coitu, abortiuum. Idem Hippocrat.5.Aphor.42. Decimus a cōcep.) Idem Plin.& Gell.3.c.10.& 16. Inter omnes.) Medicos potiſſ. Aliter enim philoſophi, ut ex Plutarch.de Placit. 5. c.17. uidere eſt. Corda primum.) Plin.11.c.37.& Lact.de opif. dei, c.12. Ariſt. de nat.animal.17. & de part.animal.c.3.& 4. Cic.2.de nat.d. Deinde minui.) Vet.cod.Dein minutas ex oſſibus ſpinas. Pars alterutra.) Alij malunt legere, parti alterutri, hoc eſt, aut cordi, aut ſpinæ. Idē Plin.loco iam citato.

Melior color.) Ex Plin. 7. c. 6. fere ad uerbū. Paritudo.) Vet. cod. partitudo. Motus eſt.) Vet.c.mouetur. Cum ſalſiores.) Quia ſal inciſiuus eſt, & flegmaticam illam glutino-

glutinoſamq́ materiam, unde ungues alimentum ſuum deberēt ſuſcipere, abſumit. Contra naturam.) Ex Plin. 7. cap. 8. Ariſtot. item & Gell. 16. cap. 16. Aegre parti.) Gell. ex Varrone, ab ægritudine & pedibus. M. Agrippa.) de hoc Verg. in fine 8. Aen. Horat. 1. Car. od. 6. Eutrop. 7. c. 2. Retrouerſi ortus.) Vet. c. Præpoſteri ortus. Plin. Præpoſteri natalis augurium. Corneliæ.) Idem Plin. 7. c. 16.

Siniſtro exitu.) de hoc Plutarch. in Tib. & C. Gracchorum uita, & Flor. lib. 3. Rurſus necatis.) Plin. 7. c. 9.

Qui defuncta matre.) uidetur hic deeſſe Et copula, ut legatur, Et qui def. parente. Quis autē hic fuerit, non nominat. Alij qui ad Africanum referunt, ſed male, ut corrigit etiam Hermolaus in cap. 9. lib. 7. Plinij. De ortu tamen Scipionis, cæſoq́ matris Pomponiæ utero, lege Siliū lib. 13. Sed & huc faciunt, quæ leguntur in Commētarijs Perſij ſat. 1. ad locum, Ne mihi Polydamas: &c. Niſi forte copulam transferre malis ad uerbum Primus, quod ſequitur, ut legas: Primusq́ Romanorum Cæſar: &c. Cæſar dictus.) alij a cæſarie malunt deducere, alij ad elephantem a C. Cæſaris auo occiſum referunt. E geminis.) Plin. 7. c. 10. Abortiuo fluxu.) Differt eiectio ab abortu, ſiquidē hic intra quadrageſimū diem cōtingit, illa uero non niſi grandioris fœtus eſt. Vopiſcus.) Plin. 7. c. 10. Quidā & cū dentib.) ex Pli. 7. c. 16. Rex Pruſias.) Idē de miraculis Valer. lib. 1. c. 6. In uiris plures.) Idem ad uerbū Pli.

Kynodontas.) hoc eſt, caninos dentes. Locus autem hic ex Plinio uidetur ita legēdus: Quos kynodontas uocāt, quib. gemini prodeūt: &c. ita enim Plin. Quib. in dextra parte gemini ſuperne, a canib. cognominati: &c. Idē lib. 11. c. 37. Vagitus.) Ex Prologo libri. 7. Plin. Lege etiam Alex. Aphrodiſ. problem. 64. Vnū nouimus.) Pli. 7. c. 19. Aug. de ciui. d. li. 21. Zoroaſtrem.) Beroſus Noe filium facit, in ſacris literis Chā appellatum. Iuſtinus Bactrianorū regem fuiſſe ait, traditq́ de eo, quod primus artes magicas inuenerit, & mundi principia ſiderumq́ motus ſpectarit. de eodem Plin. quoq́ plura lib. 30. c. 1. Auus eius.) de utroq́ Appian. in Parthico.

Agelaſtos.) Alij ſemel tantū riſiſſe tradunt, cum aſinum uidiſſet carduos comedentem: unde prouerb. Similes habent labra lactucas. de hoc Cic. Tuſcul. 6. lib. 3. & de Finib. 5. Socratis.) Idem de eo tradunt Laertius quoque & Plato, & pleriq́ue alij. Heraclit. & Diog.) de utroque Laertium uide.

Concretis oſſibus.)Idem Plin.7.c.18.eos corneos appellans. Antoniam Druſi)ſ. coniugem. Lygdamus.) Fortaſſis illum Syracuſanum intelligit, quem Valer. lib.9. c.12 Polydamanta appellat. Et fuit ſane facilis ex Polydamas i Lygdamus conuerſio. Lygdami tamen cuiuſdam mentio fi apud Herod.lib.1.Lucan.3. Tibull.& Propertium in 3.& 4.

Pancratij coronam.)Certaminis genus erat, quod aduocatis omnibus corporis uiribus, omniumque neruorum contentione tranſigebatur, ut elegantiſſ.in Pandect.Budæus exponit, & Beroald.apud Propertium. Neruos facere.)nam in his robur ſitum eſſe, apud omnes & philoſophos & medicos in confeſſo eſt.unde & prouerbiales hæ formulæ, omnibus neruis, neruos intendere, expedire neruos, &c. de quibus perdocte Eraſ.in Chiliad. Tritanum.) ex Plin.7. c.20.

Natura Samnitem.) Forte melius, armatura Samnitē. Plin. Samnitiū armatura celebrē, &c. Crate pectoris.)thorace.

Milonem quoq́.)de hoc etiam præter Plin.& miſerando eius interitu, Pauſan.& Herod. lib.3.Strab.6. Valer. 9. c.12.

Non grauatus.)Vet.C.non grauatim:quod magis arridet.

Elog.extat.)nimirum in ænea eius ſtatua in Olympijs erecta, de qua Philoſtrat.lib.4.de Vit.Apollonij. Obijt.)Alij legunt, quæ obiuit:ut ſemper uictorem eum ex certaminibus abijſſe intelligas. Alectorius,) de hoc Plin. c.10. libri.37. Alectorias, inquit, uocant in uentriculis gallinaceorum inuētas, cryſtallina ſpecie, magnitudine fabæ: quibus Milonem Crotonienſem uſum, in certaminibus inuictum fuiſſe uideri uolunt. Ex quo Plinij loco hic forte legendum eſt: Sane alectoria uſus traditur lapide, qui, &c. In modū fabæ.) Vet.C.fabæ modo, in gallinaceorū, &c. Tarquinij.)Strabo Pythagoræ diſcipulum etiam fuiſſe Milonem tradit, qui Pythagoras ipſe quoque Tarquinij tempore floruit.

DE SIMILITVDINE FORMAE, & corporum proceritate: deq; menſu- hominis, & defunctorũ pudore. Caput V.

IAm uero qui deflexum animum referat ad ſimilitudinum cauſas, quantum artificis naturæ ingeniũ deprehendet? Interdum enim ad genus ſpectant, & per ſobolem in familias tranſitus faciunt: ſicut plerunq; paruuli modo neruos, modo cicatrices, modo qualeſcunq; originis ſuæ notas ferunt: ut in Lepidis, quorum tres, interuulſa tamen ſerie, ex eadem domo obducto membrana oculo ſimiles geniti reperiuntur: ut in Byzantio nobili pugile, qui cum matrem haberet adulterio ex Aethiope conceptam, quæ nihil patri comparandum reddidiſſet, ipſe in Aethiopem auũ degenerauit. Sed hoc minus mirum, ſi reſpiciamus ad ea quæ ſpectata ſunt inter externos. Regem Antiochum Arteon quidam ex plebe Syriaca, ſic facie æmula mentiebatur, ut poſtmodum Laodice uxor regia, obiecto populari iſto tamdiu diſsimulauerit defunctũ maritum, quoad ex arbitratu eius regni ſucceſſor ordinaretur. Inter Cn. Pompeiũ & Vibiũ humili loco natum, tantus error extitit de paribus lineamentis, ut Romani Vibium Pompeij nomine, Pompeium Vibij uocabulo cognominarent. Oratorem L. Plancum

Tres Lepidi obdu- cto altero oculo

Byzantij [illegible]

Similis Antiocho Arteon.

Similis Pompeio Vibius.

Rubrius hiſtrio ſic impleuit, ut & ipſe Plancus à po pulo uocaretur. Armentarius Mirmillo & Caßius Se uerus orator ita ſe mutuo reddiderunt, ut ſi quando pariter uiderentur, dignoſci non poſſent, niſi diſcre- pantiam habitus indicaret. M. Meſſala Cenſorius, & Menogenes ex fece uulgari, hoc fuerunt uterq;, quod ſinguli: nec alium Meſſalam, quàm Menogenem, nec Menogenem aliũ quàm Meſſalam putarunt. Piſcator ex Sicilia proconſuli Suræ præter alia etiã rictu oris comparabatur. Ita in eodẽ uocis impedimento, et tar datæ ſono linguæ naturalibus offendiculis congrue- bant. Interdũ uero non modo inter externos, ſed etiã inter conductos ex diuerſißima parte orbis miracu- la indiſcreti uultus fuere. Deniq; cum Antonio iam triumuiro Thoranius quidam eximios forma pueros uelut geminos trecẽtis ſeſtertijs uendidiſſet, quorũ al terum de tranſalpina Gallia, alterum ex Aſia com- parauerat, adeoq; una res uiderentur, niſi ſolus ſer- mo fidem panderet, atque ideo ſe Antonius illuſum grauaretur: non infacete Thoranius, id uel præcipue, quod emptor criminabatur, precioſum comprobauit. Neq; enim mirum, ſi forent pares gemini: illud nullis poſſe taxationibus æſtimari, quod tãtis ſpacijs diuerſi tas ſeparatos, plusquam geminos cõtuliſſet. Quo re ſponſo adeò Antonius mitigatus eſt, ut deinceps nihil ſe habere carius in ſubſtantia ſua iactaret. Nunc ſi de ipſis

pſis hominũ formis requiramus, liquido manifeſta-
itur, nihil de ſe antiquitatem mendaciter prædicaſſe,
ed corruptam degeneri ſucceßione ſobolem noſtri tẽ
oris per naſcentium detrimenta decus ueteris pul-
hritudinis perdidiſſe. Licet ergo pleriq; definiant,
ullũ poſſe excedere longitudinẽ ſeptem pedũ, quod
ntra hunc modum Hercules fuerit: deprehenſum eſt
amen Romanis temporibus, ſub D. Auguſto Puſio-
em & Secundillam denos pedes, et amplius habuiſ-
 proceritatis, quorum reliquiæ adhuc in conditorio
alluſtianorũ uidẽtur. poſtmodum D. Claudio prin-
ipe, Gabbaram nomine, ex Arabia aduectum, nouem
edum, & totidem unciarum. Sed ante Auguſtum
nnis fermè mille non apparuit forma huiuſmodi, ſi-
ut nec poſt Claudium uiſa eſt. Quis enim æuo iſto nõ
inor ſuis parentibus naſcitur? Priſcorum autem mo
em teſtantur etiam Oreſtis ſuprema, cuius oſſa Olym
iade quinquageſima & octaua Tegeæ inuẽta à Spar
anis oraculo monitis, didicimus impleſſe longitudi-
em cubitorum ſeptem. Scripta quoq; ex antiquitate
emorias arceſſunt in fidem ueri, quibus receptum
t, quod bello Cretico, cũ elata flumina impetu plus
uàm ui amnica inuecta terras rupiſſent, poſt diſceſ
im fluctuum inter plurima humi dißidia humanum
adauer repertum ſit cubitûm trium atq; triginta: cu
s ſpectandi cupidine L. Faccum legatum, Metellum
etiam

Puſio · Secundilla

etiã ipſum impendiò admodũ captos miraculò, quo[d] auditu refutarant, oculis potitos. Non omiſerim, Sal[a]miam Euthymenis filium creuiſſe in triennio tria c[u]bita ſublimitate, ſed inceſſu tardo, ſenſu hebeti, robuſta uoce, pubertate feſtina: ſtatimq; obſeſſum mo[r]bis plurimis, immoderatis ægritudinum ſupplicijs c[om]penſaſſe præcipitem incrementi celeritatẽ. Menſ[u]ræ ratio bifariam conuenit. Nam quãtus manibus ex paſsis inter digitos longiſsimos modus eſt, tantum cõ ſtat eſſe inter calces & uerticem. Ideoq; phyſici hominem minorem mundum eſſe iudicarunt. Parti dextræ habilior adſcribitur motus, læuæ firmitas maior. Vnde altera geſticulationibus promptior eſt, altera oneri ferendo accommodatior. Pudoris diſciplinã etiam inter defuncta corpora natura diſcernit, ut ſi quando cadauera necatorum fluctibus euehantur, uirorum ſupina, prona fluitẽt fœminarum. Verum iam ad pernicitatis titulum tranſeamus.

SCHOLIA.

AD ſimilitudinum cauſas.) De his Plin. lib. 7. c. 12. unde hæc pleraq; ſunt deſumpta: & Ariſt. de nat. animal. 6. c. 7. & Problem. 12. & 14. ſect. 10. Lactan. de Op. d. c. 12. Plutarch. de Placit. 5. c. 12. Lucret. lib. 4. Valer. 9. c. 5. Vt in Byzantio.) Sunt qui legant, uelut in Byzantino nobili poeta. Sed Vet. Cod. habebat, uelut in Byzan-

no

ſio nobilis pycta, ut facillima fuerit deprauandæ uocis pycta, n poeta, occaſio. Cęterum Plinius quoque Niceum nobilem ycłam Byzantij genitum, hunc uocat. Ariſtot. tamen in Sici ia id contigiſſe refert. Antiochum.) Syriæ regem. de Arte ione autem Valer. 9. c. 15. ubi tamen Artemonem legere eſt. Vibiũ.) tale quid etiam de Publicio libertino quodam Va- r. & Plin. tradunt. Armentarius.) ſic uocatur, qui armen- s præeſt. Verg. Armentarius Afer agit. Ex fece.) quia hi- rio. Vterque quod ſinguli.) ut neutrum diſcernere ab alte facile fuerit. id quod de Curione & Burbuleio quoque re- runt Valer. & Plinius. Trecentis ſeſtertijs.) Plin. ducen- s. Fidem panderet.) Forte legend. fraudem panderet. Sic iam Plin. detecta fraude. Nullis taxationibus.) nullo præ- io. Degeneri ſucceſſione.) Eleganter id per quatuor æta s tam Græci quam Latini poetæ expreſſerunt. & Plin. 7. c. 6. Iuuenal. ſat. 15.

Terra malos homines nunc educat, atque puſillos.

reciosum comprobauit.) Vet. C. præcioſius probauit. Diuerſit. ſeparatos.) Vet. C. ſeparata, pluſquam geminos tuliſſet. Septem pedum.) quem Gellius ex Varrone ſum- tum dicit eſſe adoleſcendi corporis humani modum. Her ules.) de huius ſtatura Gell. 1. c. 1. Salluſtianorum.) ſ. hor- rum. Aeuo iſto.) Vet. C. iam æuo iſto. Oreſtis ſupre a.) Suprema uocat oſſa, quæ reliquiæ alijs dicuntur. De hoc erod. 1. & Gell. 3. c. 10. Arceſſunt in fidem.) Vet. C. accer nt. In fidem ueri hoc etiam receperunt, quod, &c. Subli- itate.) Vet. C. ſublimitatis, ſed inceſſu tardum, ſenſu he- etem, &c. Nam quantus manibus expanſ.) Plin. 7. C. 17. Minorem mundum.) microcoſmum, de quo Macrob. om. 2. c. 12. Lactan. 2. c. 13. Prona feminarũ.) uelut pudori efunctarum parcente natura. Plin.

DE VELOCITATE, VISV, ET *fortitudine.* Caput VI.

PRimam palmam uelocitatis Ladas quidam ade- ptus eſt, qui ita ſupra cauum puluerem curſi- tauit, ut arenis pendentibus nulla indicia re- linqueret

Ladas in- [illegible] in curſu [illegible]

linqueret ueſtigiorum. Polymneſtor Mileſius puer cum à matre locatus eſſet ad caprarios paſtus, ludicro leporem conſecutus eſt, & ob id ſtatim productu à gregis domino Olympiade ſexta & quadrageſima, ut Boëthus autor eſt, uictor in ſtadio meruit coronam. Philippides biduo mille ducenta quadraginta ſtadia ab Athenis Lacedæmonē decurrit. Aniſtius Lacon, & Philonides Alexandri magni curſores à Sicyone Elin uſq;, mille ducenta ſtadia una die tranſierunt. Fonteio, Vipſanoq; COSS. in Italia octo annos puer natus, quinq; & XL. millia paſſuum à meridie tranſiuit ad ueſperum. Viſu deinde plurimum potuit Strabo nomine, quem perſpexiſſe per centum XXXV millia paſſuum Varro ſignificat, ſolitumque à Carthagine exeuntem claſſem Punicam, numerumq; nauiū manifeſtiſſime è Lilybitana ſpecula denotare. Cicero tradit, Iliada Homeri ita ſubtiliter in membranis deſcriptā, ut teſta nucis clauderetur. Callicrates formicas ex ebore ita ſcalpſit, ut portio earum à cæteris ſecerni nequiuerit. Apollonides perhibet, in Scythia fœminas naſci, quæ Bithyæ uocantur, haſq; in oculis pupillas geminas habere, & perimere uiſu, ſi quem forte iratæ aſpexerint. Hæ ſunt & in Sardinia. Præualuiſſe fortitudine apud Romanos L. Sicinium Dētatum, titulorū numerus oſtendit. Tribunus hic plebis fuit non multo poſt exactos reges,

Spurio

purio Tarpeio, A. Thermo COSS. Idem ex prouo-
atione octies uictor, X L & V habuit aduerſas ci-
atrices, in tergo nullam notam. Spolia ex hoſte tri-
ies & quater cepit. In phaleris, haſtis puris, armil
is, coronis trecenta XII dona meruit. Nouem im-
eratores, qui opera eius uicerāt, triumphanteis pro
ecutus eſt. Poſt hunc M. Sergius duobus ſtipendijs,
rimo, aduerſo corpore ter & uicies uulneratus: ſe-
undo ſtipendio in prælio dextram perdidit. Qua de
auſa ferream ſibi manum fecit: & cū neutra penè ido
ea ad præliandum ualeret, una die quater pugna-
it, & uicit ſiniſtra, duobus equis eò inſidente confoſ
is. Ab Annibale bis captus refugit, cum uiginti men
ibus, quibus captiuitatis ſortē perferebat, nullo mo
nento ſine cōpedibus fuerit, et catenis. Omnibus aſper
imis prælijs, quæ tēpeſtate illa Romani experti ſūt,
nſignitus donis militaribus. à Thraſymeno, Trebia,
Ticinoq; coronas ciuicas retulit. Cannenſi quoq; præ
io, de quo refugiſſe eximium opus uirtutis fuit, ſolus
ccepit coronam. Beatus profecto tot ſuffragijs glo-
iarum, ni hæres in poſteritatis eius ſucceſſione Cati
ina tantas adoreas odio damnati nominis obumbraſ
et. Quantum inter milites Sicinius, aut Sergius, tan
um inter duces, imò, ut uerius dicam, inter omneis
omines Cæſar dictator enituit. Huius ductibus un-
decies centum & nonaginta duo milia cæſa ſunt hoſ-

ſtium. Nam quantũ bellis ciuilibus fuderit, noluit annotari. Signis collatis quinquagies & bis dimicauit: M. Marcellum ſolus ſupergreſſus, qui nouies & tricies pari modo fuerat prœliatus. Ad hæc nullus celerius ſcripſit. Nemo uelocius legit. Quaternas etiam epiſtolas ſimul dictaſſe perhibetur: benignitate adeo præditus, ut quos armis ſubegerat, clementia magis uicerit.

SCHOLIA.

Palmam.) uictoriæ laudem, ab arboris palmæ ingenio, de quo Gell. 3. c. 6. Plin. 16. c. 42. Eraſ. in Chiliad. Ladas.) de hoc curſore Catull. ad Camerium,

Næ Ladas ego, pennipesue Perſeus.

Meminit etiam Alexand. Genial. d. 2. C. 21. & Iuuenal. ſat. 13. Ad caprarios.) Vet. c. Ad caprariorum paſtus. Philippides.) Plin. 7. c. 20. ſtadia numerat 1160. Aniſtius.) Al. Antiſtis, & Aniſtis, & apud Plin. Caniſtius. Vno die.) nouem diei horis, Plin. 2. c. 71. Fonteio.) Vet. c. Pompeio. Octo amnes.) Plin. nouem habet, & cucurriſſe XLV. M. paſſ. pro quo in Vet. c. reperio V, & LXX. M. paſſuum. Cæterum puerum hunc Martial. lib. 4. Addam uocat. Strabo.) Plin. 7. c. 21. Valer. tamen lib. 1. c. 6. Lynceum hunc uocat. unde quoque prouerb. Lynceo perſpicacior. Lilybitana.) e Lilybeo Siciliæ promontorio. Iliada Homeri.) de hac Martial. in Xenijs. Callicrates.) Plin. eod. loco, & lib. 36. c. 5. ad finẽ. Bithiæ.) Plin. 7. c. 2. Haſque.) Vet. c. eas in oculis.

Hæ ſunt & in Sardinia.) Exemplaria manu ſcripta, quibus uetuſtiſſimis uſi ſumus, hęc uerba non habent. ut ueriſimile ſit ab aliquo ſtudioſo in marginem forte, ut fit, adiecta, in contextum poſtea irrepſiſſe. L. Sicin. Dent.) hic ob ſingularem fortitudinem Romanus Achilles eſt dictus, teſte Gellio lib. 2. c. 11.

c.11.plura Plin.7.c.28.& lib.22.c.5.Valer.3.c.2. A.Thermo.)In Plinianis aliquot exemplaribus legitur A. Aeternio. Vet.uero codex habet A.Aterio.numeratur autem hic annus quo Sp.Tarpeius Capitolinus & A.Aternius Fõtinalis Coſſ. fuerunt,ab urbe condita quidem trecenteſimus,ab exactis autem regibus quinquageſimus ſextus. Aduerſ. cicatrices.) antrorſum exceptas, Valer. In tergo nullam.) quod nunquam tergum hoſti obuertiſſet fugiendo. Spolia.) Vet.c.& ſpolia. Trecenta duodecim.)Non conſtabit hic numerus, niſi a Solino poſitis torques etiam addamus ex Plinio, quibus 83. donatum eum teſtatur. haſtis autem puris 18. phaleris 25. armillis 160. coronis 26. quæ omnia collecta numerum faciunt 312.quanquam hic Valerio quoque cum Plinio non conuenit. M.Sergius.)ex Plin.7.c.28.fere ad uerbũ. Qua de cauſa ferream.)Vet.c. Qua de cauſa poſtea manum ſibi ferream,&c. Ni hæres.) Vet.C. niſi hæres.Plin.niſi pronepos Catilina gratiam nomini derogaſſet. Adoreas.)tantas laudes,tantam gloriam.Plin.lib.18.c.3.Gloriam denique ipſam a farris honore adoream appellabant.Ador autem farris genus, edor quondam appellatũ,autore Feſto.Et priſcis quidem temporibus militaria dona, quæ militibus fortem operam in bello nauantibus a duce dabantur,heminæ uel quartarij farris erant. Velut (Feſtus ait) Adoriam laudem ſiue gloriam dicebant,quia glorioſum eum putabant eſſe,qui farris copia abũdaret. Cæſar dictator.Vide Plin.7.c.25. Suetõ.& Plutarch. in Cæſare. Centum & nonaginta duo M.) Vet.C. habet cxxxij.M. Quinquagies & bis.) Quinquagies tantum habet Plin. Nouies & tricies.)id eſt,unde quadragies, Plin.de hoc autem uide Plutarch. in eius uita. Valer. multis locis,præcipue autem lib.4.c.1.Liu.Decad.3. non uno in loco. Nullus celerius.)Plin.Scribere & legere ſimul, dictare et audire ſolitum accepimus:epiſtolas uero tãtarum rerum quaternas pariter librarijs dictare,aut ſi nihil aliud ageret, ſeptenas.plura eo loco, & Gell.lib.17.cap.9.

DE MEMORIA. DE VOCE ADempta, & adepta. De morum laude. De eloquentia. De pietate. De pudicitia, et felicitate. Caput VII.

CYrus memoriæ bono claruit, qui in exercitu, cui numeroſiſsimo præfuit, nominatim ſingulos alloquebatur. Fecit hoc idem in populo Romano L. Scipio. Sed & Cyrum, & Scipionem conſuetudine credamus profeciſſe. Cyneas Pyrrhi legatus poſtero die quàm ingreſſus Romã fuerat, et equeſtrẽ ordinem & Senatum proprijs nominibus ſalutauit. Rex Põticus Mithridates duabus & uiginti gẽtibus, quibus imperitabat, ſine interprete iura dixit. Memoriam ex arte fieri palàm factum eſt: ſicut Metrodorus philoſophus, qui temporibus Diogenis Cynici fuit, in tantum ſe meditatione aſsidua prouexit, ut à multis ſimul dicta, non modo ſenſuum, ſed etiã uerborũ ordinibus retineret. Nihil tamen in homine aut metu, aut caſu, aut morbo facilius intercipi, ſæpe perſpectum eſt. Qui lapide ictus fuerat, acepimus oblitum literarum. Meſſalam certe Coruinum poſt ægritudinem quam pertulerat, percuſſum proprij nominis obliuione, quamlibet aliâs ei ſenſus uigeret. Memoriam metus perimit. Inuicem timor uocis eſt incitamentum, quam non ſolum acuit, ſed etiam, ſi nunquam

quam

quam fuerit, extorquet. Deniq; cũ Olympiade octa ua & quinquageſima uictor Cyrus intraſſet Aſiæ oppidum Sardas, ubi tunc Crœſus latebat, Athis filius Regis mutus ad id uſq; temporis, in uocem erupit ui timoris. Exclamaſſe enim dicitur: Parce patri meo Cyre, & te hominem eſſe uel caſibus diſce noſtris.

Tractare de moribus supereſt, quorum excellentia maxime in duobus enituit. Cato princeps Porciæ gentis, ſenator optimus, optimus imperator, orator optimus, cauſam tamen quadragies & quater dixit, diuerſis odiorum ſimultatibus appetitus, ſemper abſolutus. Verũ Scipionis Aemiliani laus propenſior, qui præter bona quibus Cato clarus fuit, etiam publico amore præceſſit. Vir optimus Naſica Scipio iudicatus eſt, non priuato tantum teſtimonio, ſed totius ſenatus ſacramento, quippe quòd iuuentus dignior non fuit, cui præcipuæ religionis crederetur myſterium, cum oraculum moneret arceſſi ſacra Deûm matris Peſsinuntiæ. Plurimi inter Romanos eloquentia floruerunt, ſed hoc bonum hæreditarium nunquam fuit, niſi in familia Curionum, in qua tres ſerie continua oratores fuere. Magnum hoc habitum eſt ſanè eo ſeculo, quo facundiam præcipue & humana & diuina mirata ſunt. Quippe tunc percuſſores Archilochi poëtæ Apollo prodidit, & latronum facinus Deo arguente detectum eſt. Cumq; Lyſander Lacedæmonius

Athenas obſideret, ubi Sophoclis Tragici inhumatũ corpus iacebat, identidem Liber pater ducem admonuit per quietem, ut ſepeliri delicias ſuas ſineret. Nec prius deſtitit, quàm Lyſander cognito quis obijſſet diem, & quid à numine poſceretur, inducias bello daret, uſq; dum cõgruæ ſupremis talibus exequiæ ducerentur. Pindarũ lyricũ è cõuiuij loco, cui imminebat ruina, ne cum cæteris interiret, forinſecus Caſtor & Pollux uocarunt, inſpectantibus uniuerſis. Quo effectum eſt, ut ſolus impendens periculum euaderet. Numerandus poſt Deos Cn. Pompeius magnus, intraturus Poſidonij domum, clariſsimi tunc ſapientiæ profeſſoris, percuti ex more à lictore uetuit foreis, ſummiſsisq; faſcibus, quamlibet cõfecto Mithridatico bello, & orientis uictor, ſententia propria ceſsit ianuæ literarum. Africanus prior Qu. Ennij ſtatuam imponi ſepulchro ſuo iuſsit. Vticẽſis Cato unum ex tribunatu militum philoſophum, alterum ex Cypria legatione Romam aduexit, profeſſus plurimum ſe eo facto Senatui & populo Romano contuliſſe, quãuis proauus eius ſæpiſsime cenſuiſſet Græcos urbe pellẽdos. Dionyſius tyrannus uittatam nauem Platoni obuiam miſit: ipſe cum albis quadrigis egredientem è littore occurrens honoratus eſt. Perfectam prudentiam ſoli Socrati oraculum Delphicum adiudicauit. Pietatis documentum nobilius quidem in Metellorum domo ef-

fulſit,

fulſit, ſed eminentiſſimum in plebeia puerpera reperitur. humilis hæc, atque ideo famæ obſcurioris cum ad patrẽ, qui ſupplicij cauſa clauſtris pœnalibus continebatur, ægre obtinuiſſet ingreſſũ, exquiſita ſæpius à ianitoribus, ne fortè parenti cibum ſumminiſtraret, alere eum uberibus ſuis deprehenſa eſt. Quæ res & factum & locum cõſecrauit. Nam qui morti deſtinabatur, donatus filiæ, in memoriã tanti præconij reſeruatus eſt. Locus dicatus ſuo numini, Pietatis ſacellum fuit. Nauis à Phrygia gerula ſacrorum, dum ſequitur uittas caſtitatis, contulit Claudiæ principatum pudicitiæ. Et Sulpitia Paterculi filia, M. Fuluij Flacci uxor, cenſura omnium matronarum è centum probatiſſimis haud temere electa eſt, quæ ſimulacrum Veneris, ut Sibyllini libri monebant, dedicaret. Qui attingat ad titulum felicitatis, necdum repertus eſt, & qui felix cenſeri iure debuerit. Nanq; Cornelius Sylla dictus potius eſt quàm fuerit felix. Solum certe beatum cortina Aglaũ iudicauit, qui in anguſtiſſimo Arcadiæ angulo pauperis ſoli dominus, nunquam egreſſus paterni ceſpitis terminis inuenitur.

Pietatis ſacellum.

Aglaus beatus iudicatus

SCHOLIA.

Cyrus. Ex Plin. 7. c. 24. hęc memoriæ exempla deſumpta ſunt. de Cyri autem memoria etiam Fab. 11. c. 2. Valer. 8, c. 7. L. Scipio.) Publij frater, Aſiaticus cognominatus. Cyneas.) Plutarch. in Pyrrho

Cic. Tuſcul.q.lib.1.Seneca in prologo Declamat. Pōticus.)
Ponti regionis Aſiæ, de quo plura Plin. 25.c.2.& Valer.loco
iam citato, Gell.17. c.17.Plut. in Lucul. Memoriam ex.)
de hoc ad Heren.lib.3.c.5.Fab.11.Cic.de orat,2,ad finem. Tra
pezōt.Rhet lib.4. Metrodorus.)Idem Plin. & Cic.Tuſc.
q.lib. 1. Diogenis Cynici.)Stoici forte legend.qui & Ba-
bylonius eſt appellatus, Metrodori coætaneus, alius a Cyni-
co, ut conſtat ex Laertio lib.6.& 10.item Gell.lib.17.c.ult.flo
ruit uterq; Olympiad.96.ut Euſeb. in Chron. Qui lapide
ict.) Valer.lib.1.c.8. Athenienſem hunc fuiſſe, uirum eruditiſ-
ſimum, dicit. Simile de Georg. Trapezuntio uiro doctiſſ.tradi
tur, omnium literarum Grecarum Latinarumq; in ſenio obli-
tum eſſe. Meſſal. Coruin.)De huius eloquentia, & in Cice
ronem, una cum Pollione æmulatione Fab.lib. 10. c.1, & lib.
12.ad finem.de qua tamen doctiſſime, ut omnibus alijs, IOA
CHIMVS CAMERARIVS noſter, Commentario-
rum in primam Tuſculan. nunc primum in lucem editorum
lib.2.diſſerit. Inuicem metus.) Vet. C.In uim uocis inter-
dum eſt timor incitamentum, &c. quæ lectio magis placet.

Victor Cyrus.).Eadem Gell.5.c. 9.ex Herodoti lib.1. &
Valer.5.c.4.Iuſtin.1.De alio autem Croeſi filio ſemeſtri locu-
to in crepundijs, meminit Plin.11.c.51. Cato princeps.)ex
Plin.7.c.27.& Gell.13.c.19. Quadrag.& quater.)Cel. An
tiq.l.6.c.36. Verum Scipionis.)Vet. C. Vnde Scipionis,
&c. Aemiliani.)filij Paul. Aemilij, ſed a Scipione Africa-
no ſuperiore adoptati: unde & inferior Africanus dictus eſt,
ab euerſa Carthagine, ut ille ſuperior a capta. multa de huius
uirtutib. Valer.lib.2.& 8. Naſica.)ex Pli.7.c.34. Quip
pe quod.)Vet.C.Quippe quo. Cū oraculum.)Hiſtoriam ha
bes apud Liu.decad.3.lib.9. Valer. 8.c.16.Ouid.Faſtor.4.Si-
lium 17. Feneſtell.12. Peſſinunticæ.) a Peſſinuute Phry-
giæ oppido, ubi templum Cybeles erat celeberrimum, teſte
Diodor.lib.4.& Strab.lib.10. In famil. Curionū.) ex Plin.
7.c.41. Percuſſ.Archilochi.) Plin.7.c.29. fuit autem hic
Iambici carminis inuentor, de quo plura Fab.10. & Horat.

Archilochum proprio rabies armauit iambo.

Deo arguente.) Vet.c. deo coarguente. Lyſander.) Idem
eodem loco Plin. Quis obiſſet diem.) Vet. C. quo obiſſet
die. Supremis talibus.)tanto funeri. Pindarum.) Idē de
Simonide Valer.lib.1.c.ult.Fab.11.Cic.de Orat.lib.2.Pinda-

ri autem

ri autem familiæ & penatibus Alexandrum regem parci iuſ- ſiſſe, cum Thebas caperet, Plin.eod. loco tradit. Poſſido- nij.) ex Plin.7.c.30. Ciceronis hic fuit præceptor, ut idem te- ſtatur de Fato, & Plutar.in Cicer. Ex more.) de hoc more Alexã.Genial.d.1,c.27. Summiſſisq;.) Vet.C. demiſſiſq;.

Ianuæ literarum.) id eſt, fores etiam tanti literarum profeſ- ſoris libens ueneratus eſt. Quinti Ennij.). Hoc præter Pli nium teſtatur etiam Ouid.de Arte 3.

Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,
Contiguus poni Scipio magne tibi.

Vticenſis Cato.) Pli, ad uerbum, eod.cap.30. Philoſophũ.) Athenodorum Cordilionem Stoicum, quem Pergami offen- ſum perſuaſit, ut ſe in caſtra ſequeretur. Vide Plutarch.in eius uitã. Alterũ ex Cypria leg.) de qua Flor.3. c.9. Porro uet. c.alium legit, non alterum. Quamuis proauus eius,) Cato Cenſorius.idem autẽ Plutarch. in Cenſorio, Vet.C. autẽ pro quamuis, habet quamlibet. Dionyſ.tyran.) Idem Plutarch. in Platonis uita, & Laertius. Honoratus eſt.) Vet.C, hono rauit. Socrati.) Plin.7.c.31.& 34. c. 6. Valer.3.c.4. Plato in Apolog. Laert. in eius uita. Metellorum d.) Metellus Pius cognomento, quod patri exulanti reditum impetraſſet. Valer.5.& lib.1, quanq; & de reliqua eius pietate Plin. quo- que c.43 libri.7.& Ouid.Faſtor.6. Effulſit,) V.C.refulſit.

Plebeia puerpera.) Ex Plin.7.c.36, a quo tamen Valer.diſ ſentit lib. 5.c.4. Et factũ & locum.) V.C.& locũ & factũ.

Suo numini.) V. C.ſuo nomini, pietatis ſacellum eſt.

Claudiæ.) Plin.7.c.35, Ouid.Faſtor.4.

Claudia Quinta genus Clauſo referebat ab alto.

Hiſtoriæ autem huius autores ſupra indicauimus in Scip. Na ſica. Electa.) V.C.delecta. Simul Veneris.) uerticor- diæ nuncupatæ, quo uirginum & matronarum animus a libi dine ad pudicitiam conuerteretur. Valer.8. c. 16. & Ouid. Faſt.4. Qui attingat.) V.C.Quod attinet. Et qui felix.) Vet.C.non habet copulam Et. Cor.Sylla.) Plin.7.c.43.Plu tarch.in eius uita, Valer.6.c.9. Quam fuerit.) V.C.quam fuit. Aglaum.) De Aglao Pſophidio Plin. 7.c.46. Valer. 7.c.1. Terminis.) V.C.terminos. Porro quæ dein- ceps in ſequentia capita uidebantur anno- tanda, ad libri calcem reperies.

DE ITALIA, ET EIVS LAVDIBVS, deq; peculiaribus multis quæ in ea reperiuntur. CAP. VIII.

DE homine ſatis dictum habeo. Nunc, ut ad deſtinatum reuertamur, ad locorum commemorationem ſtylus dirigendus eſt, atq; adeò principaliter in Italiam, *cuius decus iam in* Vrbe *contigimus. Sed* Italia *tanta cura ab omnibus dicta eſt, præcipue à* M. Catone, *ut iam inueniri nõ poßit, quod non ueterum autorum præſumpſerit diligentia, largiter in laudem excellentis terræ materia ſuppetente, dum ſcriptores præſtantißimi reputant locorum ſalubritatem, cœli temperiem, ubertatem ſoli, aprica collium, opaca nemorum, innoxios ſaltus, uitium olearumq; prouentus, ouilia, pecuaria, tot amneis, lacus tantos, bifera uiolaria, inter hæc* Veſeuum *flagrantis animæ ſpiritu uaporantem, tepenteis fontibus* Baias, *colonias tam frequẽteis, tam aßiduam nouarum urbium gratiam, tam clarum decus ueterum oppidorum, quæ primum* Aborigines, Arunci, Pelaſgi, Arcades, Siculi, *totius poſtremo* Græciæ *aduenæ, & in ſumma uictores* Romani *condiderunt. Ad hæc littora portuoſa, oraſq; habet patentibus gremijs commercio orbis accommodatas. Verum ne prorſus intacta uideatur, in ea quæ minus trita ſunt, animum intendere*

tendere haud abſurdum uidetur, & parcius depa-
ı leuibus ueſtigijs inuiare. Nam quis ignorat uel di-
am uel conditam à Iano Ianiculum, à Saturno La-
um atque Saturniam, à Danaë Ardeam, à comitibus
erculis Polyden, ab ipſo in Campania Pompeios,
ia uictor ex Hiſpania pompam boum duxerat? In
guria quoq; lapidarios campos, quod à Ioue eò di-
icante creduntur ſaxa pluiſſe. Regionem Ionicam
Ione Naulochi filia, quam procaciter inſidentem
as Hercules interemit, ut ferunt: Archippen à Mar-
a rege Lydorum, quod hiatu terræ hauſtum, diſſo-
tum eſt in lacum Fucinum. Ab Iaſone templum Iu-
nis Argiuæ, à Pelope Piſas, à Cleolao Minois filio
aunios, Iapygas à Iapyge Dædali filio, Tyrrhe
os à Tyrrheno Lydiæ rege, Coram à Dardanis, Ar-
llam à Pelaſgis, qui primi in Latium literas intule-
unt: à Phalero Argiuo Phaliſcam, à Phalerio Argi-
Phalerios, Feſcennium quoq; ab Argiuis, portum
arthenium à Phocenſibus, Tybur (ſicut Cato facit te
imoniũ) à Catilo Arcade, præfecto cladis Euandri:
cut Sextius, ab Argiua iuuentute. Catillus enim Am-
hiarai filius, poſt prodigialem patris apud Thebas
iteritum, Oeclei aui iuſſu, cum omni fœtu uel ſacro
iſſus treis liberos in Italia procreauit, Tiburtũ, Co-
am, Catillum, qui depulſis ex oppido Siciliæ ueteri-
us Sicanis, à nomine Tiburti fratris natu maximi

urbem

*urbem uocarũt.*Mox *in* Brutijs *ab* Vly*ſſe extruct*
templũ Mineruæ. In*ſula* Ligea *appellata abiecto*
*corpore Sirenis ita nominatæ.*Parthenope *à* Parth
nopes Sirenis ſepulchro, quam Auguſtus poſtea N
polin eſſe maluit. Præne*ſte, ut* Zenodotus *refert*
Præne*ſte* Vly*ßis nepote* Latini *filio:aut,ut* Præneſ
ni ſonant libri, à Cæculo, *quem iuxta ignes fortuit*
*inuenerunt,ut fama eſt,*Digitiorum *ſorores.* Notu
eſt à Philoctete Petiliam *conſtitutam,* Arpos & B
neuentum à Diomede,Patauium *ab* Antenore,Met
pontum à Pylijs,Scyllaceum *ab* Athenienſibus,Syb
rim à Trœzenijs, & *à* Sagari Aiacis Locri *filio,*
lentinos à Lycijs, Anconam *à* Siculis,Gabios *à* Gal
tio & Bio *Siculis fratribus,ab* Heraclidis Tarentum
inſulam Tenſam *ab* Ionibus, Peſtum *à* Dorenſibu
A Myſcello & Archia Crotonam, Rhegium *à* Chal
*cidenſibus,*Caulonam & Terinam *à* Crotonienſibu
à Naritijs Locros, Heretrum *à* Græcis *in honorem*
Heræ. *ſic enim* Iunonem Græci *uocant.*Aritiam *a*
Archilocho Siculo,*unde & nomen,ut* Caßio Hemin
placet,tractum. Hoc *in loco* Oreſtes *oraculo moni*
tus ſimulacrum Scythicæ Dianæ, *quod de* Taurica
extulerat, prius quàm Argos *peteret,conſecrauit.*
Zanclenſibus Metaurũ *locatum,à* Locrenſibus Me-
tapontum,quod nunc Vibo *dicitur.*Bocchus *abſoluit,*
Gallorum *ueterem propaginem* Vmbros *eſſe.* M. An
tonium

nius aſſeuerat eoſdem, quòd tempore aquoſæ cladis
nbribus ſuperfuerunt, Vmbros græce nominatos. Li
nio placet, à Meſappo Græco Meſappiæ datam ori-
inem, uerſam poſtmodum in nomen Calabriæ, quam
exordio Oenotri frater Peucetius Peucetiam no-
inarat. Par ſententia eſt inter autores, à guberna-
re Aeneæ appellatum Palinurum, à tubicine Miſe-
Miſenum, à conſobrina Leucoſiam inſulam. Inter
nnes perſpicuè conuenit, à nutrice Caieta Caietam,
uxore Lauinia Lauinium eſſe nuncupatum, quod
ſt Troiæ excidium, ſicut Cuſſonius perhibet, quar
anno extructum eſt. Nec omiſſum ſit, Aeneam æſta
ab Ilio capto ſecunda Italicis littoribus appulſum,
Hemina tradit, ſocijs non amplius ſexcẽtis, in agro
urenti poſuiſſe caſtra: Vbi dum ſimulacrum, quod
cũ ex Sicilia aduexerat, dedicat Veneri matri, quæ
ρολίτη dicitur, à Diomede Palladium ſuſcipit, tri-
ſq; mox annis cum Latino regnat, ſocia poteſtate,
ingentis iugeribus ab eo acceptis. Quo defuncto
mmam biennio adeptus, apud Numicium apparere
ſijt. Anno ſeptimo patris indigetis ei nomen datũ.
einde conſtitutæ ab Aſcanio longa Alba, Fidenæ,
tium, Nola à Tyrijs, ab Euboenſibus Cumæ. ibi-
m Sibyllæ ſacellum eſt, ſed eius quæ rebus Roma-
quinquageſima Olympiade interfuit, cuiuſq; li-
um ad Cornelium uſque Syllam Pontifices noſtri

conſu-

conſulebãt. tunc enim unà cum Capitolio igni abſu
ptus eſt. nam priores duos Tarquinio ſuperbo pa
cius precium offerente quàm poſtulabat, ipſa exuſſ
rat: cuius ſepulcrũ in Sicilia adhuc manet. Delphica
autem Sibyllam ante Troiana bella uaticinatã Bo
thus perhibet, cuius plurimos uerſus operi ſuo Hor
rum inſeruiſſe manifeſtat. Hanc Heriphile Erythr
annis aliquot intercedentibus conſecuta eſt, Sibyll
appellata eſt de ſcientiæ parilitate, quæ inter alia m
gnifica Lesbios amiſſuros imperium maris multò
tè præmonuit, quàm id accideret. ita Cumanam te
tio fuiſſe poſt has loco, ipſa æui ſeries probat. Erg
Italia, in qua Latium antiquum antea à Tyberin
oſtijs ad uſque Lyrim amnem pertinebat, uniuer
conſurgit à iugis Alpium, porrecta ad Rheginũ ue
ticem, & littora Brutiorum, quo in mare meridie
uerſus protenditur. Inde procedẽs paulatim ſe Ape
nini montis dorſo attollit, extenſa inter Tuſcum &
Adriaticũ, id eſt inter ſuperum mare & inferũ, ſim
lis querno folio, ſcilicet proceritate amplior, quà
latitudine. Vbi longius proceſſit, in cornua duo ſcin
ditur, quorum alterũ Ionium ſpectat æquor, alterum
Siculum. Inter quas prominentias non uno margin
acceſſum inſinuati freti recipit, ſed linguis proiecti
ſæpius, à procurrẽtibus diſtinctum promontorijs p
lagus admittit. Ibi, ut obuia paſſim notemus, arces T

rentinæ

rentinæ,Scyllæa regio,cum Scyllæo oppido,& Crathe flumine Scyllæ matre, ut uetuſtas fabulata eſt: Rhegini ſaltus,Pæſtanæ ualles, Sirenum ſaxa,amœniſſimus Campaniæ tractus, Phlegræi campi, Circes domus:Tarracina,antè inſula circũflua immenſo mari,nunc æuo nectente addita continẽti,diuerſamq́; fortunam à Rheginis experta, quos fretum mediũ à Siculis ui abſcidit. Formiæ etiam Læſtrygonibus habitatæ.Multa præterea pollentiſſimis ingenijs ediſſerta,quæ præterire, quàm inferius exequi,tutius duximus.Verũ Italiæ lõgitudo,quæ ab Auguſta prætoria per urbẽ Capuamq́; porrigitur uſq; ad oppidũ Rhegium,decies centena & uiginti millia paſſuũ colligit. Latitudo ubi plurimum, CCCCX:ubi minimum, CXXXVI millia.Arctiſſima eſt ad portum,quem Annibalis caſtra dicunt. Neq; enim excedit quadraginta milia.Vmbilicum,ut Varro tradit,in agro Reatino habet. At in ſolidũ ſpacium circuitus uniuerſi uicies quadragies nouies centena ſunt. In quo ambitu aduerſa Locrenſium fronte ortus à Gadibus finitur Europæ ſinus primus. nã ſecundus à Lacinio auſpicatus,in Acroceraunijs metas habet.Ad hæc Italia Pado clara eſt,quem mons Veſulus ſuperãtiſſimus inter iuga Alpiũ gremio ſuo fundit, uiſendo fonte in Ligurũ finibus,unde ſe primũ Padus proruit, ſubmerſusq́; cuniculo rurſus in agro Vibonẽſi extollitur,nulli amniũ inferior

inferior claritate, à Græcis dictus ἠρίδανος. Intume-
ſcit exortu canis, tabefactis niuibus, & liquētibus bru
mæ pruinis, auctusq; aquarum acceßione XXX flu-
mina in Adriaticum defert mare. Eſt è memorabili-
bus inclytum, & inſigniter per omnium ora uulgatū,
quod perpaucæ familiæ ſunt in agro Phaliſcorum,
quos Hirpos uocant. Hi ſacrificium annuum ad mon-
tem Soractem Apollini faciunt. Idq; operantes geſti-
culationibus religioſis impune exultant, ardentibus
lignorum ſtruibus, in honorem diuinæ rei flammis
parcentibus. Cuius deuotionis miniſterium munifi-
centia ſenatus honoratum, Hirpis perpetuo omnium
munerum uacationem dedit, Gentem Marſorum ſer-
pentibus illæſam eſſe, nihil mirum. A Circes filio ge-
nus ducunt, & de auita potentia deberi ſibi ſentiunt
ſeruitium uenenorum, ideoq; uenena contemnunt.
C. Cœlius Oetæ treis filias, Angitiam, Medeam, &
Circen dicit fuiſſe: Circen Circæos inſediſſe mon-
teis, carminum maleficijs uarias imaginum facies
mentientem: Angitiam uicina Fucino occupauiſſe, ibi-
que ſalubri ſcientia aduerſus morbos reſiſtentem, cum
deſiſſet hominem uiuere, deam habitam. Medeam ab
Iaſone Buthroti ſepultam, filiumq; eius Marſis im-
peraſſe. Sed quamuis Italia habeat hoc præſidiū fami
liare, à ſerpentibus non penitus libera eſt. Deniq; ha-
bitatores ab Amyclis, quas antea Græci condiderunt,

ſerpentes

ſerpẽtes fugauere. Illic frequẽs uipera inſanabili morſu. Breuior hæc cæteris, quàm in alijs aduertimus orbis partibus: ac propterea, dum deſpectui eſt facilius nocet. Calabria Cherſydris frequentiſsima eſt, & Boam gignit, quem anguem ad immenſam molem ferunt coalcſcere. Captat primo greges bubulos: & ſi quæ plurimo lacte rigua bos eſt, eius ſe uberibus innectit, ſuctuq́; continuo ſaginata, longo ſeculo ita funebri ſatietate ultimo extuberatur, ut obſiſtere magnitudini eius nulla uis queat. Poſtremo depopulatis animantibus, regiones quas obſederit, ad uaſtitatem cogit. Denique D. Claudio principe in loco ubi Vaticanus ager eſt, in aluo occiſæ Boæ ſpectatus eſt ſolidus infans. Italia lupos habet, qui cum cæteris ſimiles non ſint, homo quem prius uiderint, conticeſcit: & anticipatus obtutu nocentis, licet clamandi uotum habeat, non habet uocis miniſterium. Sciens de Lupis multa prætereo. Spectatiſsimum illud eſt, quod caudæ animalis huius uillus amatorius ineſt perexiguus, quem ſpontaneo damno abijcit, cum capi metuit: nec habet potentiam, niſi uiuenti detrahatur. Coëunt lupi toto anno non amplius dies XII. Veſcuntur in fame terra. At ij quos Ceruarios dicimus, quamuis poſt longa ieiunia repertas ægre carnes mandere cœperint, ubi quid caſu reſpiciunt, obliuiſcuntur, & immemores præſentis copiæ, eunt quæſitum quam reliquerunt ſa-

 tietatem,

tietatem. In hoc animalium genere numerantur & Lynces, quarum urinas coire in duritiem precioſi ca culi fatentur, qui naturas lapidum exquiſitius ſun perſecuti. Iſtud etiam ipſas Lynces perſentiſcere ho documento probatur, quòd egeſtũ liquorem illico ar narum cumulis, quantum ualent, contegunt, inuidi ſcilicet, ne talis egeries tranſeat in noſtrum uſum, u Theophraſtus perhibet. Lapidi iſti ſuccini color eſt pariter ſpiritu attrahit propinquantia, dolores reni ſedat, medetur regio morbo, λυγκούριον græce dicitur. Cicadæ apud Rheginos mutæ, nec uſquã alibi: quod ſilentium miraculo eſt, nec immerito, cum uicinæ, quæ ſunt Locrenſium, ultra cæteras ſonitent. Cauſas Granius tradit, cum obmurmurarent illic Hercule quieſcente, deum iußiſſe ne ſreperent. Itaq; ex eo cœ ptum ſilentium permanere. Liguſticum mare fruti ces procreat, qui quantiſper fuerint in aquarum pro fundis, fluxi ſunt, tactu prope carnulento. deinde ubi in ſupera tollũtur, natalibus derogatis, lapides fiunt. Nec ſolum qualitas illis, ſed & color uertitur. nam puniceo protinus rubeſcunt. Ramuli ſunt, quales arborum uiſimus, ad ſemipedem frequentius longi. rarum eſt, pedaneos deprehendi. Excuduntur ex illis multa geſtamina. Habet enim, ut Zoroaſtres ait, materies hæc quandam poteſtatẽ: ac propterea quicquid inde fit, habetur inter ſalutaria. Corallium alij dicũt.

Nam

Nam Metrodorus γοργίου nominat. Idem, quod reſiſtat typhonibus & fulminibus, affirmat. Eruitur gemma in parte Lucaniæ, facie adeò iucunda, ut languentes intrinſecus ſtellas, & ſub nubilo renidentes croceo colore perfundat. Ea, quoniã in littore Syrtiũ inuenta primum eſt, Syrtites uocatur. Eſt & Veientana gemma à loco dicta, cui nigri coloris ſuperficies, quam ad gratiam uarietatis albi limites interſecant, notis candẽtibus. Inſula quæ Appuliæ oram uidet, tumulo ac delubro Diomedis inſignis eſt, & Diomedeas aues ſola nutrit. Nã hoc genus alitis præterquã ibi nuſquam gentiũ eſt. idq́; ſolũ poterat memorabile iudicari, niſi accederent non omittenda. Forma illis penè quæ Fulicis, color candidus, ignei oculi, ora dentata, congreges uolitant, nec ſine ratione pergendi duces duæ ſunt, quæ regãt agmen. Altera agmen anteit, altera inſequitur. illa ut ductu certũ iter dirigat, hæc ut inſtantia urgeat tarditatem. Hæc in meantibus diſciplina eſt. & cum fœtuũ adeſt tempus, roſtro ſcrobes excauant. Deinde ſurculis in uerſum ſuperpoſitis, imitãtur texta cratium, & ſic cõtegunt ſubtercauata. & ne operimẽta deſint, ſi fortè lignorum caſas uenti auferant, hanc ſtruem comprimunt terra, quam egeſſerãt, cũ puteos excauarẽt. Sic nidos moliũtur biſori acceſſu: nec fortuitò, adeò ut ad plagas cœli metentur exitus, uel ingreſſus. Aditus, q̃ dimittit ad paſtus,

in ortũ deſtinatur: qui excipit reuerte̕nteis, occaſum uerſus eſt, ut lux & moranteis excitet, & receptui non denegetur. Leuaturæ aluũ, aduerſis flatibus ſubuolant, quibus proluuies longius auferatur. Iudicant inter aduẽas: ſi Græcus eſt, propius accedũt, et quantum intelligi datur, uelut ciui blandius adulantur. Si quis erit gentis alterius, inuolant, & impugnant. Aedem ſacram omni die celebrant, ſtudio huiuſmodi. Aquis imbuunt plumas, alijsq́; impendiò madefactis confluunt rorulentæ. ita ædem excuſſo humore purificant. Tunc pennulis ſuperplaudunt. Inde diſcedunt quaſi peracta religione. Ob hoc ferunt Diomedis ſocios aues factos. Sanè ante aduentum Aetoli ducis nomen Diomedis non habebant, inde ſic dictæ. Italicus excurſus per Liburnos, quæ gens Aſiatica eſt, procedit in Dalmatiæ pedem. Dalmatia in limitem Illyricum, in quo ſinu Dardani ſedes habent, homines ex Troiana proſapia in mores barbaros efferati. At ex altera parte per Ligurum oram in Narbonenſem prouinciã pergit, in qua Phocenſes quondam fugati Perſarum aduentu Maßiliã urbem Olympiade quadrageſimaquinta condiderunt. C. Marius bello Cimbrico factis manu foßis inuitauit mare, pernicioſamq́; feruẽtis Rhodani nauigationẽ temperauit. qui amnis præcipitatus Alpibus primo per Heluetios ruit, occurſantium aquarum agmina ſecum trahens, auctuq́; magno,

magno, ipſo quod inuadit freto turbulẽtior, niſi cum fretum uentis excitatur. Rhodanus ſæuit & cum ſerenum eſt, atq; ideo inter treis Europæ maximos fluuios & hunc computant. Aquæ quoq; Sextiæ eo loco claruerunt, quondam hyberna conſulis, poſtea excultæ mœnibus. Quarum calor olim acrior exhalatus per tempora euaporauit, nec iam par eſt famæ priori. Si Græcos cogitemus, præſtat reſpicere littus Tarentinum. Vnde à promontorio, quod Acren Iapygian uocant, Achaiam curſum deſtinãtibus citiſſima nauigatio eſt. Flectẽdus hinc ſtylus eſt, terrarumq; uocãt alia, & longum eſt, ut moratim inſularum omnium oras legamus, quaſcunq; promontoria Italica proſpectant: quãuis ſparſæ receſſibus amœniſſimis, & quodam naturæ quaſi ſpectaculo expoſitæ, non erãt omittendæ. Sed quantũ reſidendũ eſt, ſi dilatis quæ præcipua ſunt, per quandam deſidiam, aut Pandatariam, aut Prochytam dicamus, aut ferri feracem Vilbam, aut Caprariam, quam Græci αἰγύλαρ dicunt: aut Planaſiam, de facie ſupina freti ſic uocatam, uel ab Vlyſſis erroribus: uel Columbariã, auium huius nominis matrem: uel Ithaceſiam, quæ Vlyſſis proditur ſpecula: uel Aenariam, & Inarimen ab Homero nominatã, aliasq; non ſecus lætas. inter quas Corſicam plurimi in dicendo latius circumuecti, pleniſſima narrãdi abſoluerunt diligentia: nihilq; omiſſum, quod retractari

non ſit ſuperuacuū, ut exordiū incolis Ligures dederint, ut oppida ibi extructa ſint, ut colonias ibi deduxerint Marius & Sulla, ut ipſam Liguſtici ſinus æquor alluat. Sed hæc faceſſant.

DE CORSICA, ET CATOCHITE lapide. Cap. IX.

VErum ager Corſicanus, quod in eo agro unicum eſt, ſolus edit, quem Catochiten uocant lapidem, fatu digniſſimum. Maior eſt cæteris qui ad ornatū deſtinantur, nec tam gemma, quàm cautes. Idem impoſitas manus detinet, ita ſe iunctis corporibus adnectens, ut cum ipſis hæreat, à quibus tangitur. Sed ei ineſt uelut de glutino lētiore neſcio quid par atq; gummi. Accepimus Democritum Abderiten oſtentatione ſcrupuli huius frequenter uſum ad probandam occultam naturæ potentiā in certaminibus, quæ contra Magos habuit.

DE SARDINIA, DE SOLIFVGA, De Sardonia herba, De admirandis aquarum uiribus. Cap. X.

SArdinia quoq;, quam apud Timæum Sandaliaten legimus, Ichnuſam apud Chryſippū, in quo mari ſita ſit, quos incolarum autores habeat, ſatis

ſatis celebre eſt. Nihil ergo *attinet dicere, ut Sardus ab* Hercule,*&* Norax *à* Mercurio *procreati,cum alter ab* Libya*, alter ab uſq;* Tarteſo Hiſpaniæ *in hoſce fines permeaſſent, à Sardo terræ, à* Norace Noro *oppido nomen datum.*Mox *Ariſtæũ regnãdo his proximum in urbe* Corali*,quam condiderat,ipſe coniuncto populo utriuſq; ſanguinis, ſeiuges uſq; ad ſe gẽtes ad unum morem coniugaſſe,imperiũ ex inſolentia nihil aſpernatas. Sed & hic Ariſtæus* Iolaum *creat,qui ad id locorũ agros ibi inſedit.* Præterea *&* Ilienſes,*&* Locrenſes *tranſeamus. Sardinia eſt quidem abſq; ſerpentibus.Sed quod alijs locis ſerpẽs eſt, hoc* Solifuga *Sardois agris. Animal perexiguum,ſimileq; araneis forma, ſolifuga dicta, quòd diem fugiat. In metallis argentarijs plurima eſt. nam ſolum illud argenti dives eſt. occultim reptat, & per imprudentiã ſuperſedentibus peſtem facit. Huic incommodo accedit & herba Sardonia, quæ in defluuijs fontanis prouenit largius iuſto. Ea ſi edulio fuerit, ueſcentibus neruos contrahit,rictu ora diducit:ut qui mortem oppetunt, ueluti ridentium facie intereant. Contrà quicquid aquarum eſt,uarie commodis ſeruit. Stagna,piſculentiſsima.hybernæ pluuiæ in æſtiuam penuriam reſeruantur. Nã homo Sardus opem plurimã de imbrido cœlo habet.*Hoc *collectaneum depaſcitur,ut ſufficiat uſui,ubi defecerint ſcaturigines,quæ ad uictum uſur-*

Solifuga, venenata beſtiola

Herba Sardonia, pariens riſum Sardonium:

pari ſolent. Fontes ſanè calidi & ſalubres aliquot locis efferueſcũt, qui medelas afferunt, aut ſolidant oſſa fracta, aut abolent à Solifugis inſertum uenenum, aut etiam ocularias diſsipant ægritudines. Sed qui oculis medentur, & coarguendis ualent furibus. Nam quiſquis ſacramento raptum negat, lumina aquis attrectat. Vbi periurium non eſt, cernit clarius. Si perfidia abnuit, detegitur facinus cæcitate, & captus oculis admiſſum tenebris fatetur.

DE SICILIA, ET PELORIADE terra, & de aquis memorandis, & montibus. Cap. XI.

SI reſpiciamus ad ordinẽ temporũ, uel locorum, poſt Sardiniam res uocant Siculæ. Primo, quòd utraque inſula in Romanã poteſtatem redacta, ijſdẽ temporibus prouincia facta eſt, cum eodẽ anno Sardiniã M. Valerius, alterã C. Flaminius prætor ſortiti ſunt. Adde quod freto Siculo excipitur nomen Sardoi maris. Ergo Sicilia, quod cum primis aſsignandũ eſt, diffuſis promontorijs triquetra ſpecie figuratur. Pachynus aſpectus in Peloponeſum, & meridianam plagã dirigit. Pelorus aduerſam ueſpero Italiã uidet. Lilybæus in Africam extenditur. Inter quæ Pelorias præſtat, ſoli tẽperamento egregia, quòd neq; humido in lutum diluatur, neq; fathiſcat in uagũ puluerẽ ſic-

citate.

citate. Ea ubi introrſum recedit, & in latitudinē pan ditur, tres lacus obtinet. Quorum unus quod piſcium copioſus eſt, non equidem ad miraculum duxerim, ſed quod ei proximus condenſis arbuſtis inter uirgultorum opaca feras nutriat, & admiſsis uenantibus per terrenos tramites, quibus pedeſtres acceſſus excipit, duplicem piſcandi uenandiq; præbeat uoluptatem, numeratur inter eximia. Tertium ara ſacrum approbat, quæ in medio ſita, breuia diuidit à profundis. qua ad eā pergitur, aqua crurum tenus peruenit. Quod ultra eſt, nec explorari licet, nec attingi. Et ſi fiat, qui id auſus ſit, malo plectitur, quantamq; ſui partem ingurgitauerit, tantam it perditū. Ferūt quendā in hæc alta quàm longiſſimam poterat ieciſſe lineam, eam ut recuperaret, dum demerſo bracchio niſum adiuuat, cadauer manum factam. Peloritana ora habitatur colonia Taurominia, quā priſci Naxum uocabant. Oppidū Meſſana Rhegio Italiæ oppoſitū eſt, quod Rhegiū à dehiſcendi argumēto ῥήγιον Græci dictitabant, Pachyno multa thunnorum ineſt copia, echinis & omnibus mari nantibus piſculentiſsimū, ac propterea ſemper captura larga. Lilybitano Lilybæum oppidū decus eſt, Sibyllæ ſepulchro. Sicaniæ diu ante Troiana bella Sicanus rex nomen dedit, aduectus cum ampliſsima Hiberorū manu. Pòſt Siculus Neptuni filius. In hanc plurimi Corinthiorum, Argiuorū, Ilienſum,

 Dorienſium.

Dorienſium, Cretenſiũ cõfluxerũt. Inter quos et Dædalus fabræ artis magiſter, principem urbium Syracuſas habet. In qua etiam cum hyberno conduntur ſerena, nullo non die ſol eſt. Adde quod Arethuſa fons in hac urbe eſt. Eminet montibus Aetna, & Eryx. Vulcano Aetna ſacer eſt, Eryx Veneri. In Aetnæ uertice hiatus duo ſunt, crateres nominati, per quos eructatus erũpit uapor, præmiſſo prius fremitu, qui per æſtuãtes cauernarũ latebras longo mugitu intra terræ uiſcera diu uoluitur, nec ante flammarum globos attollit, quàm interni ſtrepitus antecedant. Mirũ hoc eſt: nec illud minus, quod in illa feruẽtis naturæ peruicacia miſtas ignibus niues profert: & licet uaſtis exudet incendijs, apicis canicie perpetua brumalem detinet faciem. Itaq; inuicta in utroq; uiolentia, nec calor frigore mitigatur, nec frigus calore diſſoluitur. Sunt & alij montes duo, Nebrodes & Neptunius. E Neptunio ſpecula eſt in pelagus Thuſcum, & Adriaticũ. Nebrodi damarũ copia nomen dedit, quem damæ & hinnuli gregatim peruagãtur. inde Nebrodes dictus. Quicquid Sicilia gignit, ſiue ſoli, ſiue hominis ingenio, proximũ eſt ijs quæ optima iudicantur, niſi quod fœtus terræ Centuripino croco uincitur. Hic primum inuenta Comœdia, hic & cauillatio mimica in ſcena ſtetit. Hic domus Archimedis, qui iuxta ſiderum diſciplinam machinarius commentator fuit. Hic Lais

illa

illa, quæ eligere patriam maluit, quàm fateri. Gentem Cyclopum uaſti teſtantur ſpecus. Leſtrygonum ſedes adhuc ſic uocantur. Ceres inde magiſtra ſationis frumentariæ. Hic ibidem campus Aetnenſis in floribus ſemper, & omni uernus die. Quē propter demerſum eſt foramen, quo Ditem patrem ad raptus Proſerpinæ libere exeuntem fama eſt in lucem auſum. Inter Catinam & Syracuſas certamen eſt de illuſtriū fratrum memoria, quorum nomina ſibi diuerſæ partes adoptant. Si Catinenſes audiamus, Anapias fuit, & Amphinomus: ſi, quod malunt Syracuſæ, Aemāthiam putabimus, & Critonem. Catinēſis tamen regio cauſam dedit facto, in quā ſe cum incendia Aetnæ protuliſſent, iuuenes duo ſublatos parentes euexerunt inter flammas, illæſi ignibus. Horum memoriam ita poſteritas munerata eſt, ut ſepulchri locus nominaretur Campus piorū. De Arethuſa & Alpheo uerum eſt hactenus, quod conueniunt fons & amnis. Fluminum abunde uaria miracula. Dianam, qui ad Camerinam fluit, niſi habitus pudicæ hauſerit, non coibunt in corpus unum latex uineus, & latex aquæ. Apud Segeſtanos Herbeſus in medio flumine ſubita exæſtuatione ferueſcit. Acin quāuis demiſſum Aetna, nullus frigore anteuertit. Himereū cœleſtes mutant plagæ. Amarus denique eſt, dum in aquilonem fluit, dulcis ubi ad meridiē flectitur. Quāta in aquis, tāta eſt nouitas in ſalinis.

ſalinis. Salem Agrigentinum ſi igni iunxeris, ſoluitur uſtione. cui ſi liquor aquæ proximauerit, crepitat ueluti torreatur. Purpureum Aetna mittit. in Pachyno translucidus inuenitur. Cætera ſalinarum metalla, quæ ſunt aut Agrigentino, aut Centuripis proximantia, funguntur cautium miniſterio. Nam illinc excidunt ſigna ad facies hominum, uel deorum. Thermitanis locis inſula eſt arundinum ferax, quæ accommodatiſsimæ ſunt in omnem ſonum tibiarum, ſiue præcentorias facias, quarum locus eſt ad puluinaria præcinendi: ſiue uaſcas, quæ foraminum numeris præcentorias antecedunt: ſiue puellatorias, quibus à ſono clariore uocamen datur: ſiue Gingrinas, quæ breuiores licet, ſubtiliorib. tamen modis inſonāt: aut Miluinas, quæ in accentus exeunt acutiſsimos: aut Lydias, quas & Turarias dicunt, uel Corinthias, uel Aegyptias, aliaſ'ue à muſicis per diuerſas officiorum & nominum ſpecies ſeparatas. In Haleſina regione fons alias quietus & tranquillus cum ſiletur, ſi inſonent tibiæ, exultabundus ad cantum eleuatur, & quaſi miretur dulcedinem uocis, ultra margines intumeſcit. Gelonium ſtagnum tetro odore abigit proximantes. Ibi & fontes duo. Alterum ſi ſterilis ſumpſerit, fœcunda fiet: alterū ſi fœcunda hauſerit, uertitur in ſterilitatem. Stagnum Petrenſium ſerpentibus noxium eſt, homini ſalutare. In lacu Agrigentino oleum

ſuper

ſupernatat. Hoc pingue hæret arundinum comis de aſſiduo uolutabro, è quarum capillamentis legitur unguentum medicum contra armentarios morbos. Nec longe inde collis Vulcanius, in quo qui diuinæ rei operantur, ligna uitea ſuper aras ſtruunt, nec ignis apponitur in hanc congeriem, cum porricias intulerint. Si adeſt deus, ſic ſacrum probatur: ſarmenta licet uiridia ignem ſponte concipiunt, et nullo inflagrante, à litato numine fit incendium. ibi epulantibus alludit flamma, quæ flexuoſis exceſsibus uagabunda, quem contigerit non adurit. Nec aliud eſt, quàm imago nuntia perfecti rite uoti. Idem ager Agrigentinus eructat limoſas ſcaturigines: & ut uenæ fontium ſufficiunt riuis ſubminiſtrandis, ita in hac Siciliæ parte ſolo nunquam deficiente, æterna reiectatione terrã terra euomit. Achaten lapidem Sicilia primũ dedit, in Achatis fluminis ripis repertum, non uilem, cum ibi tantũ inueniretur. Quippe inter ſcribẽtes eum uenæ naturalibus ſic notant formis, ut cum optimus eſt, uarias præferat rerũ imagines. Vnde annulus Pyrrhi regis, qui aduerſus Romanos bella geſſit, non ignobilis famæ fuit. Cuius gemma Achates erat, in quo nouem Muſæ cum inſignibus ſuis ſingulæ, & Apollo tenens citharam uidebantur, non impreſsis figuris, ſed ingenitis. nunc diuerſis locis apparet. Dat Creta, quem Coraliachaten uocant, corallo ſimilem, ſed illitum guttis

auro

auro micantibus, & ſcorpionum ictibus reſiſtentem Dat India reddentẽ nunc nemorum, nunc animaliun *facies, quem uidiſſe oculis fauet, quiq; intra os rece ptus ſedat ſitim. Sũt & qui uſti redolent myrrhæ od rem.* Achates *ſanguineis maculis irrubeſcit. Sed qu maxime probantur, uitream habent perſpicuitatem ut* Cyprius. *Nam qui ſunt facie cerea abundantes, tr uialiter negliguntur.* Omnis *ambitus huius inſulæ clauditur ſtadiorum tribus millibus.*

De *inſulis* Vulcanijs. Cap. XII.

IN *freto Siculo* ἡφαιστίαι *inſulæ*, XXV *millibus paſ ſuum ab* Italia *abſunt.* Itali Vulcanias *uocant. Nam & ipſæ natura ſoli ignea per occulta cõmer cia aut mutuantur* Aetnæ *incẽdia, aut ſubminiſtrant. Hic dicta ſedes deo igniũ.* Numero *ſeptem ſunt.* Lipa*ræ nomen dedit rex* Liparus, *qui eã ante* Aeolum *re xit.* Alteram Hieram *uocauerunt. ea præcipue* Vulca*no ſacrata eſt, & plurimum colle eminentiſſimo no cte ardet.* Strongyle *tertia,* Aeoli *domus, uergit ad ſo lis exortum, minime anguloſa, quæ flammis liquidio ribus differt à cæteris.* Hæc *cauſſa efficit, quod ex eius fumo potiſſimũ incolæ præſentiſcunt, qui nã flatus in triduo portẽdãtur.* Quo *factũ, ut* Aeolus *rex uentorũ crederetur.* Cæteras, Didymẽ, Ericuſan, Phœnicuſan, Euonymon, *quoniam ſimiles ſunt, dictas habemus.*

Cur Aeolus rex uentorum dictus:

EX

EX TERTIO EVROPAE SINV, Epeirus, Aetolia, Peloponneſus, Attica, Bœotia, Phocis: Multæ inſulæ, & in his memoranda omnia. Cap. XIII.

TErtius Europæ ſinus incipit ab Acroceraunijs montibus, deſinit in Helleſpontũ. In eo apud Moloſſos, ubi Dodonæi Iouis tẽplũ eſt, Tomarus mõs eſt, circa radices cẽteno fonte nobilis Theopõpo. In Epeiro ſacer fons eſt, frigidus ultra omnes aquas, & ſpectatæ diuerſitatis. Nam ſi in eũ ardentem immergas facem, extinguit: ſi procul, ac ſine igni admoueas, ſuopte ingenio inflammat. Dodone Iſmaro celſa eſt. Delphi Cephiſo flumine, Caſtalio fonte, & Parnaſi iugis celebres. Acarnania Aracyntho eminet. Hanc ab Aetolia Pindus diuidit, qui Acheloum parit, cum primis Græciæ amnibus præditũ ueteri claritate. Nec iniuria, cum inter calculos, quibus ripæ eius micant, inueniãtur Galactites, qui ſcrupulus ipſe ater ſi teratur, reddit ſuccum album ad lactis ſaporem. Fœminis nutrientibus illigatus, fœcundat ubera: ſubnexus paruulis largiuſculos hauſtus facit ſaliuarũ. Intra os receptus, liqueſcit. cum ſoluitur tamen, memoriæ bonum perimit. quem poſt Nilum Achelous dat, tertium nemo. Propter oppidum Patras Sciœſſa, locus nouem collium opacitate umbroſus, & radijs Solis

lis fermè inuiſus, nec aliam ob cauſam memorabilis
In Laconia ſpiraculum eſt Tænaron. Et Tænaron eſ
promontorium, aduerſum Africæ, in quo fanum eſ
Methymnæi Arionis, quem delphine eò aduectum
imago teſtis eſt ærea, ad effigiem caſus & ueri operi
expreſſa. Præterea tempus ſignatũ. ~~olympiade~~ enim
~~undetrigeſima~~, qua in certamine Siculo idem Arion
uictor ſcribitur, id ipſum geſtum probatur. Eſt & op
pidum Tænarõ, nobili uetuſtate. Præterea aliquot ur
bes, inter quas Leuectræ, non obſcuræ iam priden
Lacedæmoniorum fœdo exitu. Amyclæ ſilentio ſu
quondam peſſundatæ. Sparta inſignis cum Pollucis
& Caſtoris templo, tum etiam Otryadis illuſtris ui-
ri titulis. Theramne, unde primum cultus Dianæ. Pi-
tane, quam Arceſilaus Stoicus inde ortus pruden-
tiæ ſuæ merito in lucem extulit. Anthea, & Carda
myle, ubi quondam fuere Thyrræ, nũc Locus dicitur,
in quo anno XVII. regni Romuli inter Lacones &
Argiuos memorabile fuit bellum. Nam Taygeta
mons, & flumen Eurotas notiora ſunt, quàm ut ſty-
lo egeant. Inachus Achaiæ amnis Argolicum ſecat tra
ctum, quem rex Inachus à ſe nominauit, qui exor-
dium Argiuæ nobilitati primis dedit. Epidauro de
cus eſt Aeſculapij ſacellum, cui incubantes ægritudi
num remedia capeſſunt de monitis ſomniorũ. Pallan
teum Arcadiæ oppidum, quod Palatio noſtro per Euã
drum

drum Arcada appellationem dederit, ſat eſt admonere, in qua montes Cyllene, & Lycæus, Mænalus etiã Dijs alumnis inclaruerunt: Inter quos nec Herymanthus in obſcuro eſt. Inter flumina Herymanthus Herymantho monte demiſſus eſt, & Ladon ille. Herculis pugnæ hic planè clareſcunt. Varro perhibet fontẽ in Arcadia eſſe, cuius interimat hauſtus. In hac terrarum parte de auibus hoc ſolum eſſe non indignum relatu comperimus, quod cum alijs locis Merula fulua ſit, circa Cyllenem candidiſsima eſt. Nec lapidem ſpreuerimus, quem Arcadia mittit, Aſbeſto nomen eſt, ferri colore. Hic accenſus ſemel extingui non poteſt. in Megarenſiũ ſinũ Iſthmos exit, ludis quinquẽnalibus, & delubro Neptuni inclytus. Quos ludos eapropter inſtitutos ferunt, quod finibus quinq; Peloponeſi oræ abluuntur. A ſeptentrione Ionio, ab occidẽte Siculo, à brumali occidẽte Aegæo, à ſolſtitiali oriẽte Myrtoo, à meridie Cretico. Hoc ſpectaculũ per Cypſelum tyrannũ intermiſſum, Corinthij olympiade quadrageſima nona ſolẽnitati priſtinæ reddiderunt. Cæterũ Peloponeſon à Pelope regnatam, nomẽ indicio eſt. Ea ut platani foliũ receſsibus & prominentijs figurata, diuortiũ facit inter Ionium & Aegæum mare, quatuor nõ amplius millibus diſpeſcens utrunq; littus, excurſu tenui, quem Iſthmon dicũt ob anguſtias. Hinc Hellas incipit, quam proprie ueram uolũt eſſe Græciam: Quæ

S nunc

nunc Attica, Acte prius dicta. Ibi Athenæ, cui urbi ſaxa Scyronia propinqua ſunt porrecta, ſex millibus paſſuum ob honorem ultoris Theſei, & memoriam nobilis pœnæ ſic nominata. Ex iſtis rupibus Ino ſe cũ Palæmone filio in profunda præcipitem iaculata, auxit maris numina. Nec Atticos monteis in partem tacebimus. Eſt Icarius, eſt Brileſſus, eſt Lycabethus, & Aegialus. Sed Hymetto merito ac iure attribuitur principatus, quòd apprimè florulẽtus eximio mellis ſapore, & externos omnes, et ſuos uincit. Callirrhoẽ ſtupent fontem, nec ideo Cruneſon fontem alterum nulli rei numerant. Athenienſibus iudicijs locus eſt Ariopagus, Marathõ campus factus memorabilis opinione prælij cruentiſsimi. Et multæ quidem inſulæ obiacent Atticæ continenti, ſed ſuburbanæ fermè ſunt. Salamis, Sunium, Cos, Ceos, quæ ut Varro teſtis eſt, ſubtilioris ueſtis amicula arte lanificæ ſciẽtiæ prima in ornatum fœminarum dedit. Bœotia Thebis enitet. Thebas condidit Amphion, non quòd lyra ſaxa duxerit: neque enim par eſt id ita geſtum uideri: ſed quòd affatus ſuauitate homines rupium incolas, & incultis moribus rudeis, ad obſequij ciuilis pellexerit diſciplinam. Vrbs iſta numinibus apud ſe ortis gloriatur, ut perhibent qui ſacris carminibus Herculem & Liberum celebrant. Apud Thebas Helicon lucus eſt, Citheron ſaltus, amnis Iſmenius, fontes Arethuſa.

Oedipodia,

Thebarum cõditor Amphion cur ſaxa duxiſse feratur.

Oedipodia, Pſammate, Dirce. ſed ante alios Aganippe, & Hippocrene. Quos Cadmus literarum repertor primus, quoniã equeſtri exploratione primus deprehendiſſet, dum rimatur quę nam adiſſet loca, incenſa eſt licentia Poëtarum, ut pariter utrunq; diſſeminaretur: ſcilicet quod eorum alter alitis equi ungula ſolicitatus foret, alter potus facundia animas irrigaret, & quòd aperta foret alitis equi ungula, & quòd poti inſpirationem facerent literariam. Eubœa inſula laterum obiectu efficit Aulidis portum, ſeculis traditum Græcæ coniurationis memoria. Bœoti ijdẽ ſunt, qui Leleges fuerunt, per quos defluens Cephiſus amnis, ſe in maria condit. In hac continentia Opuntius ſinus, Lariſſa oppidũ, Delphiramne quoq;, in qua Amphiarai fanũ, & Phidiacæ ſignum Dianæ. Varro opinatur duo in Bœotia eſſe flumina, natura licet ſepari, miraculo tamen non diſcrepante. Quorum alterum ſi ouillũ pecus debibat, pullum fieri coloris, quẽ induerit. Alterius hauſtu quæcunque uellerum fuſca ſunt, in candidum uerti. Addit etiam, uideri ibi puteũ peſtilentem, cuius liquor mors eſt haurientibus. Perdices ſanè cum ubiq; liberæ ſint, ut aues uniuerſæ, in Bœotia non ſunt: nec cum uolant, ſui ſunt iuris, ſed in ipſo aëre quas tranſire non audeant, metas habent. Inde ultra notatos iam terminos nunquam exeunt, nec in Atticum ſolum tranſmeant. Hoc Bœotijs

fabula de pegaso in [illegible]

proprium. Nam quæ communia ſunt omnibus, gene
Perdicum nā :ratim pòſt perſequemur. Concinnantur à perdicibu
nidi, munitione ſolerti. Spineis enim fruticibus ac ſu
culis receptus ſuos ueſtiunt, ut animalia quæ infe
ſtant, arceantur à ſpinis ſurculorum. Ouis ſtragulur
puluis eſt, atque clanculo reuertuntur, ne indiciur
loci conuerſatio frequens faciat. Plerunque fœmin
tranſuehunt partus, ut mares fallant, qui eos impa
tientius affligunt ſæpiſsime adulantes. Dimicatur c
ca connubium, uictosq; credunt fœminarum uice Ve
nerem ſuſtinere. Ipſas libido ſic agitat, ut ſi uentus
maſculis flauerit, fiant prægnantes odore. Tunc ſi
quis hominum ubi incubant propinquabit, egreſſ
matres uenientibus ſeſe ſponte offerunt, & ſimulat
debilitate uel pedum, uel alarum, quaſi ſtatim cap
poſsint, greſſus fingunt tardiores. Hoc mendacio ſo
citant obuios & eludunt, quoad prouecti longius à n
dis auocentur. Nec in pullis ſtudium ſegnius ad ca
uendum. Cum enim uiſos ſe perſentiſcunt, re-
ſupinati glebulas pedibus atollũt, qua-
rum obtectu tam callide prote-
guntur, ut lateant etiam
deprehenſi.

DE

DE THESSALIA, ET MAGNESIA, ET ALTIS
ſimis mõtibus, et Philippo Macedonũ Rege, cui al-
ter oculus ad Methonen erutus eſt. Cap. XIIII.

THeſſalia eadem eſt & Hæmonia, quam Homerus πελασγικὸν ἄργος nominat: ubi genitus Hellen, à quo reges Hellenes nominati. Hu-
ıs à tergo Pieria ad Macedoniam protenditur, quæ
euicta ſub Macedonum uenit iugum. Multa ibi op-
ida, flumina multa. De oppidis egregia ſunt Phthia,
ariſſa, Theſſalia, & Thebæ. De amnibus Peneus,
ui propter Oßam Olympumq; decurrens, collibus
extra læuaq; molliter curuis, nemoroſis conualli-
us Theſſalica facit tempe, undiſq; apertior Macedo-
iam ac Magneſiam interluens, in Thermæum ſinum
onditur. Theſſaliæ ſunt Pharſalici campi, in quibus
uilium bellorum detonuerunt procellæ. Ac ne in
ontes notos eamus, Pindum & Othryn agitent,
ui Lapitharum originẽ proſequuntur: Oſſam, quos
entaurorum fabulis immorari iuuat. Pelion autem
uptiale conuiuium Thetidis atque Pelei in tantũ no
tiæ obtulit, ut taceri de eo magis mirum ſit. Nam
lympum ab Homero non per audaciam celebratum
ocent, qui in eo uiſitantur. Primum excellenti uerti-
e tantus attollitur, ut ſumma eius cœlum accolæ uo-
ent. Ara eſt in cacumine Ioui dicata, cuius altaribus

De olympo mira:

ſi qua de extis inferuntur, nec difflātur uentoſis ſpiritibus, nec pluuijs diluuntur, ſed uoluente altero anno cuiuſmodi relicta fuerint, eiuſmodi reperiuntur. Et omnibus tempeſtatibus à corruptelis aurarum uindicatur, quicquid ibi ſemel eſt Deo conſecratum. Literæ in cinere ſcriptæ uſque ad alteram anni ceremoniam permanent. In regione Magneſia Methone oppidum ſitum eſt, quod cum obſideret Philippus Alexandri Macedonis magni pater, damnatus eſt oculo ictu ſagittæ, quam iecerat Aſter oppidanus inſcriptam ſuo nomine, loco uulneris, nomine, quem petebat. Populum iſtum callere artem ſagittariam credere poſſumus uel de Philoctete, quoniam Meliboea in hoc pede computatur. Sed ne tranſeamus præſidium poëtarum, fons Libethrus & ipſe Magneſiæ eſt.

Exemplum certi in iaculādo artificis:

DE MACEDONIA, ET REGVM SVCceſsione, ac Peanite lapide. CAP. XV.

QVi Edonij quōdam populi, quæq; Mygdonia erat terra, aut Pierium ſolum, uel Aemathiū, nūc omne uniformi uocabulo Macedonica res eſt: & partitiones, quæ ſpecialiter antea ſeiungebantur, Macedonum nomini contributæ, factæ ſunt corpus unum. Igitur Macedoniam præcingit Thracius limes, meridiana Theſſaliæ Epirotæ tenent. à ueſperali plaga

li plaga Dardani ſunt,& Illyrij.qua ſeptentrione tũditur,Pœonia ac Pelagonica protegitur. A Triballis, montanis exceßibus aquilonio frigori obiecta. Inter ipſam & Thraciam Strymo amnis facit terminum, qui ab Hæmi iugis irrigatur. Verũ ut ſileam aut Rhodopen Mydonium montem, aut Athò claßibus Perſicis nauigatum, continentiq́; abſciſſum mille quingentorum paſſuum longitudine,ſimul de auri uenis, & argenti,quæ optimæ in agris Macedonum, & plurimæ eruuntur, Oreſtidem dicam. Populi ſunt, qui ut Oreſtidæ dicerentur, inde cœptum. A Mycenis profugus matricida, cum abſceſſus longius deſtinaſſet, natum ſibi in Aemathia paruulum de Hermione, quem in omneis caſus ſociam adſciuerat, hic mandauerat occulendum. Adoleuit puer in ſpiritu regij ſanguinis,nomen patris ſui referens. Occupatoq́; quicquid eſſet quod procedit in Macedonicum ſinum, & Adriaticum ſalum, terram cui imperitauerat, Oreſtiden dixit. Admonet Phlegra, ubi antequam oppidum fieret, rumor eſt militia mundi dimicatum cum Gigantibus, ut penitus perſequamur quãtis probationibus ibidem imperij indicia diuinæ expeditionis in hoc ſeculo perſeuerarint. Illic ſiquando, ut accidit, nymbis torrentes excitantur, & aucta aquarum pondera ruptis obicibus ualentius ſe in campos ruunt eluuione, oſſa etiamnunc ferunt detegi, quæ

quas Orestidas ab oreste deducta.

iuxta phlegram tumuli Gigantum :

ſunt ad inſtar corporis humani,ſed modo grandiore, quæ ob enormem magnitudinem monſtroſi exertus iactitant extitiſſe, idq; adiuuatur argumento ſaxorum immanium,quibus oppugnatum cœlum crediderunt. Pergam ad reſidua, quæ in Theſſaliam & Hæmoniam porriguntur. Sunt enim arrectiora,quàm uſquã proceritas montana attolli ualeat. Nec eſt in terris omnibus,quod merito ad iſtas eminentias comparetur, quippe quas ſolas diluuialis irruptio cum uniuerſa obduceret humido ſitu, inacceſſas reliquit. Durant ueſtigia non languidæ fidei, quibus apparet hos locos ſuperſtites undoſæ tempeſtati fuiſſe. Nam in latebroſis rupiũ cauaminibus, quæ fluctuũ confligijs tũc adeſa ſunt, reduuiæ cõchyliorũ reſederũt,& alia multa,quæ affatim mari incito expuũtur. Ita ut ſint licet facie mediterranea, appareãt tamen ſpecie littorali. Nunc de incolis reddam. Aemathius, qui primus in Aemathia accepit principatum,ſeu quia indago originis eius æuo diſperijt, ſeu quia alta res eſt,genuinus terræ habetur. Poſt hunc in Macedonijs exortum Aemathiæ nomen perſtitit. Sed Macedo Deucalionis maternus nepos, qui ſolus cum domus ſuæ familia morti publicæ ſuperfuerat, uertit uocabulum, Macedoniáq; à ſe dixit. Macedonẽ Caranus inſequitur, dux Pelopõneſiacæ multitudinis, qui iuxta reſponſum datum à Deo, ubi caprariũ pecus reſediſſe aduerterat, urbem

In thessalia, õium altissimi montes

urbem condidit, quam dixit αἰγαῖ, in qua ſepeliri reges mos erat. nec alter excellentium uirorum buſtis apud Macedonas priſcos dabatur locus. Succedit Carano Perdica II & XX Olympiade, primus in Macedonia rex nominatus, cui Alexander Amynthæ filius diues habitus eſt, nec immerito. Ita enim affluenter ſucceſſus eius ampliandis opibus proficiebant, ut ante omneis Apollini Delphos, Ioui Eliden ſtatuas aureas dono miſerit. Voluptati aurium indulgentiſsime deditus, ſic ut plurimos qui fidibus ſciebant, dum uixit, in uſum oblectamẽti donis tenuerit liberalibus, inter quos & Pindarum Lyricum. Ab hoc Archelaus regnum excepit, prudens rei bellicæ, naualium etiam commentor prœliorum. Is Archelaus in tantum literarum amator fuit, ut Euripidi Tragico cõſiliorum ſuorum ſummam crederet. Cuius ſuprema non cõtentus proſequi ſumptu funeris, crinem tõſus eſt, & mœrorem quem animo cõceperat, uultu publicauit. Idem Archelaus Pythias & Olympicas palmas quadrigis adeptus, Græco potius animo, quàm regali gloriam illam præ ſe tulit. Poſt Archelaum Macedonica res diſſenſione iactata in Amynthæ regno ſtetit, cui tres liberi, ſed Alexander patri ſuccedit. Quo exempto, Perdiccæ primum data copia ampliſsimæ poteſtatis, qui obiens hæreditariũ regnum fratri Philippo reliquit, quem captum oculo dextro apud Methonem ſu

prà diximus: cuiuſq; debilitatis omen præceſſerat. Nam cum nuptias ageret, acciti tibicines carmen Cyclopeum quaſi de colludio concinuiſſe traduntur. Hic *Philippus magnum procreat Alexandrum, quamlibet Olympias Alexandri mater nobiliorem ei patrem acquirere affectauerit, cum ſe coitu draconis conſatam affirmaret. Ita tamẽ ipſe egit, ut Deo genitus crederetur. Peragrauit orbem, rectoribus Ariſtotele & Caliſthene uſus. ſubegit Aſiam, Armeniam, Iberiam, Albaniam, Cappadociam, Syriam, Aegyptum: Taurum, Caucaſumq; tranſgreſſus eſt. Bactras domuit. Medis & Perſis imperauit, cepit Indiam, emenſus omnia ad quæ Liber & Hercules acceſſerant. Forma ſupra hominẽ auguſtiore, ceruice celſa, lætis oculis, & illuſtribus, malis ad gratiam rubeſcentibus, reliquis corporis lineamentis nõ ſine maieſtate quadam decorus. Victor omnium, uino & ira uictus. Morbo uinolentiæ apud Babylonem humiliore, quàm uixerat, fortuna exemptus. Poſt quem qui fuerunt, magis ad ſegetem Romanæ gloriæ, quàm ad hæreditatem tanti nominis ortos inuenimus. Macedonia lapidem gignit, quem Pæantidem uocant. Hnnc eundẽ & concipientibus & parientibus opitulari, fama prodiga eſt. Circa Tyreſiæ ſepulcrum plurimus inuenitur.*

Gemma Paeantis circa sepulchrum Tiresiae

Thra-

THRACVM MORES, ET INSTItuta, & prouinciæ ſitus ac natura.

Cap. XVI.

NVnc in Thraciam locus eſt pergere, & ad ualidiſsimas Europæ gentes uela obuertere. Quas qui ſedulò experiri uelit, non difficulter deprehendet, Thracibus barbaris ineſſe contemptum uitæ: & ex quadam naturalis ſapiētiæ diſciplina concordant omnes ad interitum uoluntariū, dum nonnulli eorum putant obeuntiū animas reuerti, alij non extingui, ſed beatas magis fieri. Apud plurimos luctuoſa ſunt puerperia. Deniq; recentem natum fletu parens excipit. Contrauerſum læta ſunt funera, adeò ut exemptos gaudio proſequantur. Vxorum numero ſe uiri iactitant, & honoris loco ducunt multiplex coniugiū. Quæ fœminæ tenaces ſunt pudicitiæ, defunctorum inſiliunt coniugum rogos: & quod maximum inſigne ducunt caſtitatis, præcipites in flammas eunt. Nupturæ non parentū arbitratu tranſeunt ad maritos, ſed quæ præ cæteris ſpecie ualent, ſubhaſtari uolunt: & licentia taxationis admiſſa, non moribus nubunt, ſed præmijs. Quas formæ premit dedecus, dotibus emunt, quibus cōiungantur. Vterq; ſexus epulantes, focos ambiunt, herbarū quas habēt, ſemine ignibus ſuperiecto. Cuius nidore perculſi, pro lætitia habent imitari ebrietatem ſenſibus ſauciatis. De ritu

ista

iſta ſunt. De locis & populis, quæ ſequuntur. Strymonem accolunt dextro latere Denſalatæ. Beſſorum quoq; multa nomina ad uſque Neſtum amnem, qui radices Pangei circunfluit. Hebrum Odryſarum ſolum fundit, qui fluuius excurrit inter Briantas, Dolancas, Thunos, Corpillos, alioſq; barbaros tangit, & Cyconas. Deinde Hemus ſex millibus paſſuum arduus, cuius auerſa Mœſi, Getæ, Sarmatæ, Scythæ, & plurimæ incidunt nationes. Ponticum littus Sithonia gens obtinet, quæ nato ibi Orpheo uate decus addidit nomini. Quem ſiue ſacrorũ, ſiue cantuum ſecreta in Sperchio promontorio agitaſſe tradunt. Deinde ſtagnum Biſtonium, nec longè regio Maronea, in qua Tyrida oppidum fuit, equorum Diomedis ſtabulum. Sed ceſſit æuo, ſolumq; turris ueſtigium adhuc durat. Inde non procul urbs Abdera, quam Diomedis ſoror & condidit, & à ſe ſic uocauit. Mox Democriti domus phyſici: ac, ſi uerum rimere, ideo nobilior. Hanc Abderam Olympiade prima & triceſima ſenio collapſam Clazomenij ex Aſia ad maiorem faciem reſtitutam, obliteratis quæ præceſſerant, nomini ſuo uindicarũt. Locum Doriſcon illuſtrem reddidit Xerxis aduentus, quòd ibi recoluit militis ſui numerum. Polydori tumulum oſtendit Hæmus in parte quam Aroteres Scythæ celebrant. Quondam urbem Geraniam, Catruzan Barbari uocant, unde à gruibus Pygmæos fe-

runt

runt pulſos. Manifeſtum ſanè eſt, in ſeptentrionalem plagam hyeme grues frequentiſsimas cõuolare. Nec piguerit meminiſſe, quatenus expeditiones ſuas dirigant. Sub quodam militiæ eunt ſigno, & ne pergentibus ad deſtinata uis flatuum renitatur, arenas deuorant, ſublatisq; lapillulis ad moderatam grauitatem ſaburrantur. tunc ſe tollunt in altiſsima, ut de excelſiore ſpecula metentur, quas petant terras. Fidens meatu præit cateruas. Volatus deſidiam caſtigat uoce, quæ cogit agmen. Ea ubi obraucata eſt, ſuccedit alia. Pontum tranſituræ, anguſtias captãt. Et quidem eas promptum eſt oculis deprehendere, quæ inter Tauricam ſunt & Paphlagoniam, id eſt inter Caramben, & κριοῦ μέτωπον. Cum trans medium alueum aduentaſſe ſe ſciunt, ſcrupulorũ ſarcina pedes liberant. Ita nautæ prodiderunt, compluti ſæpe ex illo caſu imbre ſaxatili. Arenas non prius euomunt, quàm ſecuræ ſedis ſuæ fuerint. Concors cura omnium pro fatigatis, adeò ut ſi quæ defecerint, congruant uniuerſæ, laſſasq; ſuſtollant, uſque dum uires ocio recuperentur. Nec in terra cura ſegnior. Excubias nocte diuidunt, ut ex ſomnijs ſit decima quæq;. Vigiles ponduſcula digitis amplectũtur, quæ ſi fortè exciderint, ſomnũ coarguãt. Quod cauendũ erit, clangore indicant. Aetatem in illis prodit color. nigreſcunt enim ſenectute. Veniamus ad promõtorium Chryſoceras, Byzantio

tio oppido nobile, antea Lygos *dictũ, quod à* Dyrrha*chio abeſt ſeptingentis undecim millibus paſſuũ.* Tan*tum enim patet inter* Adriaticum *mare, &* Propon*tidem.* In Cænica *quoq; regione nõ lõgè à* Flauiopoli *colonia,* Byziæ *oppidũ, quondã arx* Terei *regis, nũc inuiſum & inacceſſum hirũdinibus, & deinceps ali tibus alijs: quanquam &* Thebas, *quod illa mœnia ſæpius capta ſint, aſpernẽtur ſubire.* Nam *inter cætera habere illas quiddam præſciũ, inde noſcitur, quod lapſura non petunt culmina, & aſpernantur peritura quoquo modo tecta.* Minime *certe à diris auibus impetũtur, nec unquam præda ſunt, ut ſacræ. cibos nunquã ſumunt reſidẽtes, ſed in aëre capiũt eſcas, & hauriũt.* Alter Iſthmos *in* Thracia *eſt ſimilibus anguſtijs, & pari latitudine arcti maris, cuius littora duæ urbes utrinq; ſecus oſtentãt.* Propontidis *oram inſignit* Pactye, Melanem *ſinũ* Cardia: *quæ quod in cordis faciẽ ſita ſit, dicta* Cardia *eſt.* Omnis *aũt magnus* Helleſpon*tus ſtringitur in ſtadia ſeptẽ, quibus ab* Europa Aſia*ticam plagam uindicat.* Hic *quoq; urbes duæ,* Abydos Aſiæ *eſt, &* Seſtos Europæ. Deinde *cõtraria inter ſe promontoria,* Maſtuſia Cherroneſi, *ubi finitur* Europæ *ſinus tertius:* Sigæũ Aſiæ, *in quo tumulus eſt* Cynoſſema *dictus,* Hecubæ *ſepulchrũ, & turris* Proteſilai *delubro data.* Finibus Thraciæ *à ſeptẽtrione* Iſter *obtenditur, ab oriẽte* Pontus, *ac* Propontis. A *meridie* Aegeum *mare.*

Inſulæ,

INSVLAE, CLAROS, CVIVS FACIES *Aegæo mari nomen dedit, Cythera, Creta, in qua multa referuntur, quæ tum ad animaliū omnium genera, tum ad plantas pertineant. Caryſtos, cum aquis Hellopijs mire ſalubribus, Cyclades, Sporades, Atho montis umbra.*

Cap. XVII.

INter Tenedum & Chium eſt Claros inſula, quà Aegeus ſinus panditur: ab dextra Antandrum nauigantibus ſaxum eſt. Hoc enim uerius, quàm inſula meruit cognominari. id quoniam uiſentibus procul capræ ſimile creditur, quam Græci αἶγαν *nuncupant, Aegæus ab eo ſinus dictus eſt. A Phalauro Corcyræ promontorio ad nauis effigiem ſcopulus eminet, in quem transfiguratam Vlyßis nauem crediderunt. Cythera, quæ à Malea abeſt quinque millibus paſſuum, Porphyris antea nomen fuit. Pronius eſt Cretam dicere, quàm abſoluere in quo mari iaceat. Ita enim circunfluis illius nomina Græci permiſcuerunt, ut dum alijs alia inferunt, penè obduxerint uniuerſa. Quanta poſſumus tamen fide in deſignanda operam locabimus, nequid hæreat ſub ancipiti. Inter ortum porrigitur & occaſum tractu longiſſimo. hinc Græcia, inde Cyrenis obiacentibus. A Septentrione Aegæis, & ſuis, id eſt, Creticis æſtibus uerberatur. Ab Auſtro Libycis undis perfunditur,*

ditur, & Aegyptijs, conſtipata centum urbibus, ſicut perhibent qui prodigè lingua largiti ſunt, ſed magnis & ambitioſis oppidis. Quorum principatus eſt penes Gortynam, Cydona, Gnoſon, Therapnen, Scylletion. Doſiades eam à Crete nympha Heſperidos filia: Anaximander à Crete rege Curetum, Crates Aëriam prius dictam, mox Curetim, nonnulli etiam à temperie cœli μακαρόνησον appellatam prodiderunt. Prima mari potuit nauibus, & ſagittis, prima literis iura iũxit. Pyrrhicen docuit, Pyrrho repertore. Equeſtres turmas prima docuit laſciuas uertigines implicare. Ex qua diſciplina bellicæ rei uſus datus eſt. Studium muſicum inde cœptum, cum Idæi Dactyli modulos crepitu ac tinnitu æris deprehẽſos in uerſificãdi ordinem tranſtuliſſent. Albet iugis montium Dyctinnæi & Cadiſchi, qui ita excandeſcunt, ut eminus nauigantes magis putẽt nubila. Præter cæteros Ida eſt, qui ante ſolis ortum ſolem uidet. Varro in libro quem de littoralibus fecit, etiã ſuis temporibus affirmat ſepulcrum Iouis ibi uiſitatum. Cretes Dianam religioſiſſime uenerãtur, βριθόμαρτυν gentiliter nominantes, quod ſermone noſtro ſonat uirginem dulcem. Aedem numinis præterquam nudus ueſtigia nullus licito ingreditur. Ea ædes oſtẽtat manus Dædali. Gortynam amnis Lethæus præterfluit, quo Europam Tauri dorſo Gortyni ferunt uectitatam. Iidem Gortyni & Cadmum

mum colunt Europæ fratrem. Ita enim memorant.
Videtur hic, & occurrit, ſed die iam ueſperato augu-
ſtiore ſe facie uiſendum offerens. Gnoſij Mineruam ci
uem deam numerant, primumq; apud ſe fruges ſa-
tas affirmant, audacter cum Atticis contendentes.
Ager Creticus ſyluestrium caprarum copioſus eſt, cer
uo eget. Lupos, uulpes, aliaq; quadrupedum noxia
nuſquam educat. Serpens nulla, larga uitis, mira ſoli
indulgentia, arborū prouentus abundantes. Nam in
huius tantum inſulæ parte repullulāt cæſæ cupreſſi.
Herba ibi eſt quæ ἄλιμος *dicitur. Ea admorſa diurnā*
famem prohibet. Proinde & hæc Cretica eſt. Phalan
gium aranei genus eſt. ſi niſum quæras, nulla uis cor-
poris: ſi poteſtatem, ictum hominē ueneno interficit.
Lapis quoque Idæus Dactylus dicitur, inſulæ iſtius
alumnus, coloris ferrei, humano pollici ſimilis. Auem
noctuam Creta non habet: & ſi inuehatur, emoritur.
Caryſtos aquas calenteis habet, quas ἐλλοπίας *uocant:*
& Caryſtias aucis, quæ flammas impune inuolāt. Car
baſa etiam, quæ inter igneis ualent. Chalcis eadem ha
bita eſt apud priſcos, ut Callidemus autor eſt, ære ibi
primū reperto. Titanas in ea antiquiſſime regnaſſe,
oſtendunt ritus religionū. Briareo enim rem diuinā
Caryſtij faciunt, ſicut Aegæoni Chalcidenſes. Nam o-
mnis fermè Eubœa Titanum fuit regnum. Cycladas
autumant inde dictas, quia licet ſpacijs longioribus à

t Delo

Delo proiectæ, in orbē tamen circa Delum ſitæ ſunt, & orbem κύκλον Graij ferunt. Ios Homeri tumulo cæteras antecedit. Meminiſſe hoc loco par eſt, poſt primum diluuium Ogygij temporibus notatum, cum nouem & amplius menſibus diem continua nox inumbraſſet, Delon ante omnes terras radijs ſolis illuminatam, ſortitamq; ex eo nomen, quòd prima reddita foret uiſibus. Inter Ogygium ſanè & Deucalionem medium æuum DC annis datur. Eadem & Ortygia, quæ clariſſima eſt, in Cycladum numero multifariè traditur. Nunc Aſteria à cultura Apollinis, nunc à uenatibus Lagia, uel Cynethus, Pyrpole etiam, quoniam & ignitabula ibi, & ignis inuenta ſunt. In hac primum uiſæ coturnices aues, quas ὄρτυγας Græci uocant. Has eaſdem in Latonæ tutela exiſtimant conſtitutas. nec ſemper apparent. adueniendi habent tempora æſtate depulſa. Cum maria tranant, impetus differunt, & metu ſpacij longioris uireis ſuas nutriunt tarditate. Vbi terram perſentiſcunt, coëunt cateruatim, deinde globatæ uehemētius properāt, quæ feſtinatio plerunq; exitium portat nauigātibus. Accidit enim plerunq; noctibus, ut uela incidāt, & præponderatis ſinibus alueos inuertāt. Auſtro nunquam exeunt. nam metuunt uim flatus tumidioris. Plurimū ſe Aquilonibus credunt, ut corpora pinguiuſcula, atque eo tarda facilius prouehat ſiccior & uehemētior ſpiritus,

ſpiritus. ὁ ϛρυγομῦτρα dicitur, quæ gregem ductitat. eandem terræ proximantem accipiter ſpeculatus rapit. Ac propterea opera eſt uniuerſis, ut ſolicitent ducem generis externi, per quem fruſtrentur prima diſcrimina. Cibos gratiſſimos habēt, ſemina uenenorū: quam ob cauſam eas damnauere prudentium menſæ. Solum hoc animal, præter hominem, morbum patitur comitialem. Eubœa tam modico æſtu diuidua eſt à Bœotiæ continenti, ut dubitandum ſit, an numerari inter inſulas debeat. Nam latere, quem uocant Euripum, terræ ponte iungitur, & per fabricam breuiſſimæ machinæ aditur pede. Cenæo promontorio uadit in ſeptentrionem, duobus alijs in meridiem extenditur: quorum Geræſtos ſpectat Atticam, Caphareus prominet in Helleſpontum. Vbi poſt Ilij excidium Argiuā claſſem uel Mineruæ ira, uel, quod certior prodit memoria, ſidus Arcturi grauibus affecit caſibus. Marmore Paros nobilis, à Delo oppido frequentiſſima, prius tamen Minoia quàm Paros dicta. Nam ſubacta à Minoë, quoad in Creticis manſit legibus, Minoiam loquebantur. Præter marmora dat & Sardam lapidem, qui marmore quidem præſtat, inter gemmas uero uiliſſimus ducitur. Naxon à Delo duodeuiginti millia paſſuū ſeparāt, in qua Strongyle oppidū. Sed Naxos Dionyſia prius quàm Naxos dicta, uel quia hoſpita Libero patri, uel quòd fertilitate

uitium uincat cæteras. Sunt præterea Cyclades plurimæ, ſed in ſupradictis præcipuũ eſt quod memoriæ debeatur. De Sporadibus eſt et Icaros, quæ Icario mari nomen dedit. Hæc inter Samum & Myconum procurrentibus ſaxis inhoſpita, ac nullis ſinibus portuoſa, ob inhumana littora infamis eſt. Vult ergo Varro Icarum Creten ibi naufragio interijſſe, & de exitu hominis impoſitum nomen loco. Nam in Samo nihil nobilius quàm Pythagoras ciuis, qui mox offenſus faſtu tyrannico, relicta domo patria, Bruto conſule, qui reges urbe exegit, Italiam aduectus eſt. Melos, quam Callimachus μιλάνιδα dixit, omnium inſularum rotundiſſima eſt, iuxta Aeoliam. Nam Carpathus ipſa eſt, à qua Carpathium ſinum dicimus. Nunquam ita cœlũ nubilũ eſt, ut in ſole Rhodos nõ ſit. Lemnij Vulcanum colũt, ideo in Lemno metropolis Hephæſtia. Præterea oppidũ Myrina: in cuius forũ mons Athos è Macedonia umbrã iacit. Quod non fruſtra inter miracula notauerunt, cum Athos à Lemno ſex & octoginta millibus paſſuum ſeparetur. Eſt ſanè Athos ſublimis adeò, ut altior æſtimetur, quàm unde imbres cadunt. Quæ opinio eò fidem concepit, quod in aris quas cacumine ſuſtinet, nunquam cineres eluũtur, nec quicquam ex aggeribus ſuis perdunt, ſed quo relicti fuerint cumulo permanent. In ſummo oppidũ Acrothon fuit, in quo dimidio longior, quàm in alijs terris

incolen-

incolentium ætas prorogabatur. Ideo inde homines μακροβίους Græci, noſtri appellauere longæuos.

EX QVARTO EVROPAE SINV, Helleſpõtus, Propontis, Boſphorus Thracius, & mira de Delphinis. Cap. XVII.

QVartus Europæ ſinus Helleſponto incipit, Mæotidis oſtio terminatur. Atque omnis hæc latitudo, quæ Europam Aſiamq́; diuidit, in ſeptem ſtadiorum anguſtias ſtringitur. Hic eſt Helleſpontus, hàc Xerxes ponte nauibus facto permeauit. Tenuis deinde Euripus porrigitur ad Aſiæ urbem Priapum, quam Magnus Alexander potiundi orbis amore tranſcẽdit, & potitus eſt. Inde diffuſus æquore patentiſsimo rurſus ſtringitur in Propontidẽ, mox in quingẽtos paſsus coarctatur, fitq́; Boſphorus Thracius, quà Darius copias tranſportauit. Hæc profunda delphinas plurimos habent, in quibus cauſæ miraculi multiformes. Ante omnia nihil uelocius habẽt maria, ſic ut plerunque ſalientes tranſuolent uela nauium. Quoquò eant, cõiuges euagãtur. Catulos edunt. decimus menſis maturũ facit partum. Lucinam æſtiuus dies ſoluit. Vberibus fœtus alũt. Teneros in faucibus receptant. Inualidos aliquantiſper proſequuntur. In triceſimum annum uiuunt, quod èxploratum eſt in

experimentũ caudis amputatis. Ora non quo cæteræ belluæ loco habẽt, ſed fermè in uentribus. Contra naturam aquatilium ſoli linguas mouent. Aculeatæ ſunt ſpinæ dorſuales. cum ira ſubiacet, inhorreſcunt. cum animi conquieſcunt, quibuſdam receptaculis operiuntur. Spirare eos in aquis negant, & uitales auras non niſi in aëre ſupero recipere. Pro uoce gemitus eſt, ſimilis humano. Certum habent uocabulum, quo accepto uocantes ſequuntur. Nam propriè Simones nominantur. Voces hominum Aquilonis flatu celerius hauriunt. Contrà auſtro ſpirante auditus obſtruuntur. Mulcentur muſica, gaudẽt cantibus tibiarũ: ubicunq; ſymphonia eſt, gregibus aduentant. D. Auguſto principe, in Campania delphinem puer fragmentis panis primo illexit, & in tantũ conſuetudo ualuit, ut alendum ſe etiã manibus ipſius crederet. Mox cum proluſiſſet puerilis audacia, intra ſpacia eum Lucrini lacus euectitauit. Vnde effectũ, ut à Baiano littore equitantem puerum Puteolos uſque perueheret. hoc per annos plurimos tamdiu geſtum eſt, donec aßiduo ſpectaculo deſineret miraculũ eſſe quod gerebatur. Sed ubi obijt puer, ſub oculis publicis deſyderij mœrore delphin interijt. Pigeret hoc aſſeuerare, ni Mecœnatis, & Fabiani, multorũq; præterea eſſet literis comprehenſum. In Africano mox littore apud Hipponem Diarrhyton Delphin ab Hipponenſibus paſtus tra-

ctandum

ctandumſe præbuit, impoſitos quoque frequenter geſtauit. Nec populi tantum manibus acta res eſt. Nam & proconſul Africæ Flauianus ipſe eum contigit, unguentis etiã delibuit. qui odoris nouitate obſopitus, aliquantiſper pro exanimi iactatus eſt, multisq; menſibus deſciuit à ſolita conuerſatione. Apud Aſſum urbem Babyloniæ puerum delphinus adamauit. quem dum poſt aſſueta colludia recedentem impatientius ſequitur, arenis inuectus hæſit. Alexander Magnus amorem illum numinis fuiſſe interpretatus, præfecit puerum Neptuni ſacerdotio iuxta eandem urbem, ut Egeſidemus autor eſt. Alium puerum Hermiam nomine, per maria ſimiliter inſidentẽ, cum undoſior fluctus necaſſet, delphin ad terram reuexit, & uelut fateretur reatum, pœnitentiam ſuam mortę multauit, nec reuerti uoluit amplius in profunda. Suppetũt & alia exempla, ut Arionem tranſeamus, cuius exitum annaliũ fides cõprobauit. Ad hæc ſiquando laſciuiunt noui fœtus, à maioribus datur adultior gregi cuſtos, quo magiſtro eludere impetus incurſantiũ belluarũ addiſcãt: quanquã ibi præter Phocas rara bellua eſt. Plurimus Thynnus in Ponto, nec alibi penè fœtificãt. Nuſquam enim citius adoleſcunt, ſcilicet ob aquas dulciores. Illabũtur ueris tempore, intrãt dextro littore, læuo exeunt. hoc inde accidere credunt, quòd dextris oculis acutius cernunt, quàm ſiniſtris.

DE ISTRO, HYPANI, ET BORVſthene fluuijs, & Scythiæ parte, & de memorãdis ferè omnibus quæ in his naſcantur locis.

Caput XIX.

ISter Germanicis iugis oritur, effuſus monte, qui in Rauracos Galliæ ſpectat. ſexaginta amneis in ſe recipit, omnes fermè nauigabiles. ſeptem oſtijs Pontum influit: quorũ primũ Peuce, ſecundũ Narcuſtoma, tertiũ Caloſtoma, quartũ Pſeudoſtoma. Nam Boreoſtoma, ac deinde Stenoſtoma, languidiora ſunt cæteris. Septimũ uero pigrũ, ac paluſtri ſpecie, nõ habet quod amni comparetur. Priora quatuor adeò magna ſunt, ut per longitudinẽ quadraginta milliũ paſſuum nõ miſceantur æquori, dulcemq; hauſtum incorrupto detineant ſapore. Per uniuerſum Pontũ fiber plurimus, quem alio uocabulo dicunt caſtorẽ. Lutræ ſimilis eſt, animal morſu potentiſſimũ, adeò ut cum hominem inuadit, conuentũ dentiũ non prius laxet, quàm concrepuiſſe perſenſerit oſſa fracta. Teſticuli eius appetũtur in uſum medelarũ. idcirco cum urgeri ſe intelligit, ne captus proſit, ipſe geminos ſuos deuorat. Mittit Pontus & gemmas, quas à patria Põticas dicimus, genere diuerſo. Aliæ aureas, aliæ ſanguineas habẽt ſtellas, et hæ quidẽ inter ſacras habẽtur. Nanq; oſtentationi potius quàm uſui delegũtur. Non guttis aſperſæ ſunt, ſed lõgis colorũ ductibus liniũtur.

DE

De Hypani, & Boruſthene. Cap. XX.

AMnis Hypanis oritur inter Auchetas, Scythicorum amnium princeps, purus, & hauſtu ſaluberrimus, uſq; dum Callipodum terminis inferatur, ubi fons Exampeus infamis eſt amara ſcatu rigine, qui Exampeus liquido admiſtus fluori, amnẽ uitio ſuo uertit, adeò ut diſsimilis ſui in maria condatur. Ita inter gentium opiniones fama de Hipane diſcordat. qui in principijs eum norunt, prædicant. qui in fine experti ſunt, nõ iniuria execrãtur. Apud Neuros naſcitur Boryſthenes flumen, in quo piſces egregij ſaporis, & quibus oſſa nulla ſunt, nec aliud quàm cartilagines tenerrimæ. Verũ Neuri, ut accepimus, æſtatis temporibus in lupos transfigurantur: deinde exacto ſpacio, quod huic ſorti attributum eſt, in priſtinam faciem reuertuntur. Populis iſtis deus Mars eſt. pro ſimulacris enſeis colunt, homines uictimas habent, oſsibus adolent ignes focorum. Geloni ad hos proximant. de hoſtium cutibus & ſibi indumenta faciunt, & equis ſuis tegmina. Gelonis Agathyrſi collimitantur, cœruleo picti colore, fucatis in cœrulum crinibus. nec hoc ſine differentia. nam quanto quis altero præſtat, tanto propenſiore nota tingitur, ut ſit indicium humilitatis minus pingi. Pòſt Anthropophagi, quibus execrandi cibi ſunt humana uiſcera,

quem morem impiæ gentis, adiacentiū terrarū prodit triſtiſsima ſolitudo, quas ob nefarium ritum finitimæ nationes metu profugæ reliquerunt: & ea cauſa eſt, ut uſque ad mare quod Tabin uocant, per longitudinem eius oræ, quæ æſtiuo orienti obiacet, ſine homine terra ſit, & immenſa deſerta, quoad perueniatur ad Seras. Chalybes & Dacæ in parte Aſiaticæ Scythiæ crudelitate ab immaniſsimis nihil diſcrepāt. At Albani in ora gentes, qui poſteros ſe Iaſonis credi uolunt, albo crine naſcuntur, canitiem habent auſpicium capillorū. Ergo capillorū color gēti nomen dedit. Glauca oculis ineſt pupilla, ideo nocte plus quàm die cernunt. Apud hos populos nati canes feris omnibus anteponūtur, frangunt tauros, leones perimunt, detinent quicquid obiectū eſt. Quibus ex cauſis meruerunt etiā annalibus tradi. Legimus petenti Indiam Alexandro à rege Albaniæ dono duos miſſos: quorum alter ſues ſibi & urſos oblatos uſq; adeò ſpreuit, ut offenſus degeneri præda, ignauo ſimilis diu accubaret: quē per ignorantiam uelut inertem Alexāder extingui imperauit. Alter uero monitu eorum qui donū proſecuti erāt, leonem miſſum necauit. Mox uiſo Elephanto notabiliter exultans, belluam primū aſtu fatigauit, deinde cum ſummo ſpectantium horrore terræ affixit. Hoc genus canū creſcit ad formā ampliſsimā, terrificis latratibus, ultra leones rugitibus inſonans.

Hæc

Hæc ſunt de canibus Albanis, reliqua communia uniuerſis. Dominos æqualiter canes omnes diligunt, ſicut exemplis palàm factum eſt. In Epeiro deniq; domini percuſſorē in cœtu agnitum latratu canis prodidit. Iaſone Lycio interfecto, canis ipſius aſpernatus cibum inedia obijt. Lyſimachi regis canis flammis ſe iniecit, accenſo domini rogo, & pariter igni abſumptus eſt. Garamantum regem ducenti canes ab exilio reduxerunt, præliati aduerſus reſiſtentes. Colophonij, & Caſtabalenſes, canibus in bella productis primas acies inſtruebant. Appio Iunio, & P. Silio COSS. damnatum dominum canis cum abigi non poſſet, comitatus in carcerem, mox percuſſum, ululatu proſecutus eſt. Cumq; ex miſeratiõe populi Romani poteſtas ei cibi fieret, ad os defuncti eſcam tulit. Vltimo abiectum in Tyberim cadauer adnatans, ſuſtentare conatus eſt. Canes ſoli nomina ſua recognoſcunt, itinerum meminerunt. Inde coitus tempore in ſaltibus canes fœminas religant, ut cum his tigrides coëant. quarũ ex primis conceptibus ob nimiam feritatem inutiles partus iudicant, itidem ſecundos, tertios educant. Aegyptij canes è Nilo nunquam niſi currentes lambitant, dum à crocodylis inſidias cauẽt. Inter Anthropophagos in Aſiatica parte numerantur Eſſedones, qui & ipſi nefandis funeſtantur inter ſe cibis. Eſſedonũ mos eſt parentum funera cantibus proſequi, & proximorum

rum corrogatis cœtibus, cadauera ipſa dẽtibus laniare, pecudumq; carnibus miſta dapes facere. Capitum etiam oſſa auro incincta in poculorum tradere miniſterium. Scythotauri pro hoſtijs cædunt aduenas. Nomades pabula ſequũtur. Georgi in Europa ſiti, agros exercẽt. Axiacæ perinde in Europa ſiti, neq; mirantur aliena, neq; ſua diligunt. Satarchæ uſu auri argentiq; damnato, in æternum ſe à publica auaritia abdicarunt. Scytharũ interius habitantium aſperior ritus eſt. Specus incolunt, pocula non ut Eſſedones, ſed de inimicorum capitibus moliuntur. amant prælia. interemptorum cruorem ex uulneribus ipſis bibunt. numero cædium honor creſcit, quarum expertem eſſe apud eos probrum eſt. hauſtu mutui ſanguinis fœdus ſanciunt, non ſuo tantum more, ſed Medorũ quoq; uſurpata diſciplina. Bello deniq; quod geſtũ eſt olympiade nona & quadrageſima, anno poſt Ilium captum ſexcenteſimoquarto, inter Alyathem Lydũ & Aſtyagem Mediæ regem, hoc pacto firmata ſunt iura pacis. Colchorũ urbẽ Dioſcoriaden Amphitus & Telchius aurigæ Caſtoris & Pollucis condiderunt, à quibus Heniochorũ gens exorta eſt. Vltra Sauromatas in Aſia ſitos, qui Mithridati latebram, & qui originem Medis dederunt, confines ſunt Thalij his nationibus quas ab oriente contingunt Caſpij maris fauces. quæ fauces mirum in modum uacuantur imbribus,

bus,creſcunt æſtibus. Heniochorum montes Araxen, Moſchorum Phaſiden fundunt. Sed Araxes breuibus interuallis ab Euphratis ortu caput tollit, ac deinde in Caſpium fertur mare. Arimaſpi circa Geſglithron poſiti,unocula gens eſt. Vltra hos & Rhiphæum iugum regio eſt aſsiduis obſeſſa niuibus, πτεροφόρον dicunt. Quippe caſus cõtinuarum ruinarum quiddam ibi exprimit ſimile pennarum. Damnata pars mundi, & à rerum natura in nubem æternæ caliginis merſa,ipſiſq; prorſus Aquilonis conceptaculis rigentiſsima. Sola terrarum non nouit uices temporum,nec de cœlo aliud accipit quàm hyemem ſempiternam. In Aſiatica Scythia terræ ſunt locupletes, inhabitabiles tamen. Nam cum auro & gemmis affluant, gryphes tenent uniuerſa,alites ferociſsimæ,& ultra omnem rabiem ſæuientes:quarum immanitate obſiſtente aduenis acceſsus difficilis ac rarus eſt. Quippe uiſos diſcerpunt,uelut geniti ad plectendam auaritiæ temeritatem. Arimaſpi cum his dimicant,ut intercipiãt lapides,quorum non aſpernabimur perſequi qualitates. Smaragdis hic locus patria eſt,quibus tertiam inter lapides dignitatem Theophraſtus dedit. Nam licet ſint & Aegyptij, & Chalcedonij, & Medici,& Laconici,præcipuus tamen honor eſt Scythicis. Nihil his iucundius, nihil utilius uident oculi. in primis uirent ultra irrigua gramina, ultra amnicas herbas:

deinde

deinde obtutus fatigatos coloris reficiunt lenitate. Nã uiſus quos alterius gẽmæ fulgor retuderit, Smaragdi recreant, & exacuunt. Nec aliam ob cauſam placuit, ut non ſcalperentur, ne offenſum decus, imaginum lacunis corrumperetur: quãquam qui uerus eſt, difficulter uulneretur. Probantur hoc pacto, ſi aſpectus tranſmittant, ſi cum globoſi ſunt, proxima ſibi inficiant aëre repercuſſo: aut cum concaui ſunt, inſpectantium facies æmulentur: ſi neq; umbra, neque lucernis, neq; ſole mutẽtur. Optimos tamen ſortiuntur ſitus, quibus planicies reſupina eſt, & extenta. Inueniuntur Eteſijs flantibus. Tũc enim detecto ſolo facillime internitent. Nam Eteſiæ plurimum arenas mouent. Alij minus nobiles in commiſſuris ſaxorum, uel in metallis ærarijs apparent, quos Chalcoſmaragdos nuncupant. Vitioſi eorum intrinſecus quaſdam ſordes habent, uel plumbo, uel capillamentis, uel etiam ſali ſimiles. Lauantur auſtero mero, ſed uiridi proficiunt oleo, quamuis natura imbuantur. Et Cyaneus lapis è Scythia eſt optimus, ſi cœruleo coruſcabit, cuius gnari in marem & fœminam genus diuidunt. Fœminis nitor purus eſt. Mares punctulis ad gratiam interlucentibus auratilis puluiſculus uariat. Illic & Cryſtallus, quam licet pars maior Europæ, & particula Aſiæ ſubminiſtrent, precioſiſsimum tamen Scythia edit. Multus ad pocula deſtinatur. nam fert calorem

præcipue,

præcipue, quamlibet nihil aliud quàm frigidum pati
poßit. Sexangulus inuenitur. Qui eligunt, purißimũ
captant, ne quid rufum, néue nubilũ uel ſpumis obſi-
tum arceat perſpicuitatem. Tunc ne duritia iuſto pro
penſior obnoxiũ fragilitati magis faciat, putant gla-
ciem coire, & in cryſtallũ corporari: ſed fruſtra. Nã
ſi ita foret, nec Alabãda Aſiæ, nec Cyprus inſula hanc
materiam procrearet, quibus regionib. incitatißimus
calor eſt. Liuia Auguſti ad magnitudinẽ CL librarum
inter Capitolina donaria Cryſtallum dedicauit.

DE HYPERBOREIS, ET RHIPHAEIS, Cimmerijs, & Hyrcanis, & Tigribus, Leonibus, & Pantheris. Cap. XXI.

FAbula erat de Hyperboreis, & rumor irritus,
ſi quæ illinc ad nos uſq; fluxerũt, temerè forent
credita. Sed cum probißimi autores, & ſatis
idonei ſentẽtias pares faciant, nullus falſum reformi-
det. De Hyperboreis rem loquemur. Incolũt penè Pte
rophoron, quem ultra Aquilonem accepimus iacere.
Gens beatißima, eam Aſiæ quidam magis, quàm Eu-
ropæ dederunt. Alij ſtatuunt mediam inter utrunque
ſolem, Antipodum occidentem, & noſtrum renaſcen
tem: quod aſpernatur ratio, tam uaſto mari duos or-
bis interfluẽte. Sũt igitur in Europa, apud quos mũ
di cardines eſſe credũt, & extimos ſiderũ ambitus, ſe
meſtrem

meſtrem lucem, auerſum tantũ una die ſolem. Quan quam exiſtant, qui putant non quotidie ibi ſolem, ut nobis, ſed uernali æquinoctio exoriri, autumnali occidere: ita ſex menſibus infinitum diem, ſex alijs continuam eſſe noctem. De cœlo magnam clementiam auræ ſpirant ſalubriter, nihil noxij flatus habent. Domus ſunt nemora, uel luci: in diem uictum arbores ſubminiſtrant. Diſcordiam neſciunt. Aegritudine nõ inquietantur. Ad innocentiam omnibus æquale uotum. Mortem arceſſunt, & uoluntario interitu caſtigant obeundi tarditatem. Quos ſatias tenet uitæ, epulati, delibutiq́; de rupe nota præcipitem caſum in mare profundum deſtinant. hoc ſepulturæ genus optimum arbitrantur. Aiunt etiam ſolitos per uirgines probatiſſimas primitias frugum Apollini Delio miſſitare. Verum hæ, quoniam perfidia hoſpitum, non illibatæ reueniſſent, deuotionis, quam peregre proſequebantur, pontificium mox intra fines ſuos receperunt. Altera in Aſia gens eſt ad initium orientis æſtiui, ubi deficiunt Rhiphæorum montium iuga, Hyperboreis ſimiles, quos dicunt Rhiphæos. Et ipſi arbuſtorum frondibus gaudent. Baccas edunt. Iuxtà uiros ac fœminas tædet crinium. Itaque uterque ſexus comas tondet. Amant quietem, non amant lædere. Sacri habentur, attrectariq́; eos, etiam à ferociſſimis nationibus nefas ducitur. Quicunque periculum à ſuis metuit,

tuit, ſi ad Rhiphæos transfugerit, tutus eſt, uelut aſy
lo tegatur. Vltra hos Cimmerij, & gens Amazonum
porrecta ad Caſpium mare, quod dilapſum per Aſia-
ticæ plagæ terga, Scythicum irrumpit Oceanum. Sed
magnis deinde ſpacijs intercedentibus oſtia Oxi flu-
minis Hyrcani habent, gens ſyluis aſpera, copioſa im
manibus feris, fœtaq; tigribus. Quod beſtiarum ge-
nus inſignes maculis notæ, & pernicitas memorabi-
le reddiderunt. Fuluo nitent. Hoc fuluum nigrantibus
ſegmentis interundatum, uarietate apprime decet.
Pedum motum neſcio uelocitas an peruicacia magis
adiuuet. Nihil tam longum eſt, quod non breui pene-
trent: nihil adeò antecedit, quod non illico aſſequan-
tur. At maximè potētia earum probatur cùm mater-
nis curis incitantur, cum catulorum inſiſtunt rapto-
ribus. Succedant ſibi equites licet, & aſtu quantolibet
amoliri prædā uelint, niſi in præſidio maria fuerint,
fruſtra eſt auſum omne. Notantur frequentiſſimè ſi
quandò latrones ſuis aſportatis catulis renauigantes
uident, in littore irrita rabie ſe dare præcipites, uelut
propriam tarditatem uoluntaria caſtigantes ruina:
quanquam de fœtu uniuerſo uix unus queat ſubtrahi.
Pantheræ quoq; numeroſæ ſunt in Hircania, minutis
orbiculis ſuperpictæ, ita ut oculatis ex fuluo circulis,
uel cærulea, uel alba diſtinguatur tergi ſupellex. Tra
dunt odore earum & contemplatione armenta mirè

affici, atque ubi eas perſentiſcant, properatò conuenire, nec terreri niſi ſola oris toruitate. Quam ob cauſam Pantheræ abſcõditis capitibus, quæ corporis reliqua ſunt, ſpectanda præbent, ut pecuarios greges ſtupidos in obtutu populẽtur ſecura uaſtatione. Sed Hircani, ut hominibus intentatum nihil eſt, frequentius eas ueneno, quàm ferro necãt. Aconito carnes illinũt, atque ita per compita ſpargunt ſemitarum: Quæ ubi eſæ ſunt, fauces earum angina obſidentur. Ideo gramen παρδαλιαγχὲς *appellauerunt. Sed Pantheræ aduerſus hoc uirus excrementa humana deuorant, & ſuopte ingenio peſti reſiſtunt. Lenta illis uiuacitas, adeò ut eiectis interaneis, mortem diu differãt. In his ſylueſtribus & Pardi ſunt, ſecundum à Pantheris genus, noti ſatis, nec latius exequendi. Quorum adulterinis coitibus degenerãtur partus leænarũ, & leones quidem procreantur, ſed ignobiles.*

DE ORTV MARIVM INTERNOrum. De inſula Apollinitarũ. De ſpacijs inter Scythas & Indos. de formis hominum. de ceruis, & Tragelaphis. Cap. XXII.

QVoniam in Ponticis rebus ſumus, nõ erit omittendum, unde mediterranea maria caput tollant. Exiſtimãt enim quidã ſinus iſtos à Gaditano freto naſci, nec aliam eſſe originẽ, quàm inun-

dationem irrumpẽtis Oceani, cuius ſpiritu peruagan te apud aliquot mediterranea littora, ſicut in Italiæ parte, fieri acceſſus, uel receſſus. Qui contrarium ſen tiunt, omnem illum fluorem aiunt à Ponticis faucibus inundare, idq; fulciunt argumento non inani, quòd æſtus è Ponto profluus nunquã reciprocetur. Inſula Apollinitarum LXXX millibus paſſuũ abeſt à Bo ſphoro Thraciæ citra Iſtrum ſita, ex qua M. Lucullus Apollinem Capitolinũ nobis extulit. Ante Boruſthe nem Achillis inſula eſt, cum æde ſacra, quam ædem nulla ingreditur ales: & quæ forte aduolauerint ra ptim fugam properãt. Oceanum ſeptentrionalem ex ea parte, qua à Paropaniſo amne Scythiæ alluitur, Hecatæus Amalchium appellat, quod gentis illius lin gua ſignificat congelatum mare. Philemon à Cimbris ad promontorium Rubeas Morimoruſam dicit uoca ri, hoc eſt, mortuũ mare. Vltra Rubeas quicquid eſt, Cronium nominant. Mare autem Caſpium ex altero Ponti latere ultra Maſſagetas, & Apelæos Scythas, eſſe in Aſiatica plaga dulce hauſtu, Alexãdro Magno probatũ eſt, mox Pompeio Magno, qui bello Mithri datico, ſicut commilito eius Varro tradit, ipſis hau ſtibus periclitari fidẽ uoluit. Id euenire produnt è nu mero fluminum, quorum tanta copia ibi influit, ut na turam maris uertat. Non omiſerim, quod per idẽ tem pus eidẽ Magno licuit ex India diebus octo à Bactris

uſque Icarum flumen, quod influit in Oxum amnem, peruenire, deinde ad mare Caſpiũ, inde per Caſpium ad Cyri amnis penetrare fluentum, qui Iberiæ & Armeniæ fines interluit. Itaque à Cyro diebus non amplius quinq; itinere terreno ſubuectis nauibus ad alueum Phaſidis pertẽdi, per cuius excurſus in Pontum uſque uenientes in India, liquido probatum eſt inuehi poſſe. Autor eſt Xenophon Lampſacenus, à littore Scytharum in inſulam Baltiam petentibus, triduo nauigari. Eius magnitudinem immenſam, & penè ſimilem continenti. Nec longè ooonas ſeparari, quas qui habent, uiuunt ouis auium marinarum, & auenis uulgò naſcentibus. Perinde alias propter cõſtitutas æque inſulas, quarum Hippopodes indigenæ, humana uſq; ad ueſtigium forma in equinos pedes deſinunt. Eſſe inſulas, & Phaniſiorum gentem, quorum aures adeò in effuſam magnitudinem dilatentur, ut uiſcerum illi reliqua contegant, nec amiculum aliud ſit, quàm ut membra membranis ueſtiant. Antequã digrediamur ab Scythia, religio eſt præterire quæ nam feræ ſint peculiares Scythiæ. Cerui plurimi in hac terra. Igitur de ceruis proſequamur. Mares generis huiuſce cum ſtatutum tempus Venerem incitauit, ſæuiunt rabie libidinis efferati. Fœminæ licet prius conſerantur, non concipiunt ante Arcturi ſidus. Nec qualibet partus ſuos educant. Teneros ſtudioſe occulunt, & abſcon-
ditos

tos inter profunda fruticum, uel herbarum, pedum uerbere caſtigant ad latendum. Cum maturuerit ad fugam robur, exercitio docent curſus, & aſſueſcunt ſalire per abrupta. Acceptis canum latratibus, ſecundo uento uias dirigunt, ut odor cum ipſis recedat. Mirantur ſibilum fiſtularum. Rectis auribus acutiſsimè audiunt, ſummiſsis uero nihil. Stupent omnia. propterea facilius obuios ſe præbent ſagittantibus. Si maria tranant, non aſpectu petunt littora, ſed olfactu. Infirmos ponunt in ultimo, & laſſorum capita clunibus per uices ſuſtinent. E cornibus quod dextrum fuerit, efficacius eſt ad medelam. Si fugare angues geſtias, utrum uelis uras. quæ uſtrina præterea nidore uitium aperit ac detegit, ſi cui ineſt morbus comitialis. Pro ætate ramos augent. Id incrementum per ſex annos perſeuerat. Deniq; numeroſiora non poſſunt fieri cornua, poſſunt craſsiora. Quæ quidem caſtratis nunquam creſcunt, nec tamen decidunt. Dentes indicant ſenectutem, cum aut pauci inueniuntur, aut nulli. Serpentes hauriunt, & ſpiritu narium extrahunt de latebris cauernarũ. Dictamum ipſi prodiderunt, dum eo paſti excutiũt accepta tela. herbam quoque quam Cynaren uocant, contra noxia edunt gramina. Aduerſus uenena mirificum eſt hinnuli coagulum, occiſi in matris utero. patuit eos nunquam febreſcere. Quam ob cauſam confecta ex medullis eo-

rum unguenta ſedant calores hominum languentiũ. Legimus plurimos matutinis diebus ceruinã carnem deguſtare ſolitos, ſine febribus lõgæuos fuiſſe. Quod demum proderit, ſi uno uulnere fuerint interempti. Ad dignoſcendam uiuacitatẽ Alexander Magnus torqueis plurimis ceruis innexuit, qui poſt annum centeſimum capti, necdum ſenij indiciũ præferebant. Eadem penè ſpecie ſunt, quos Tragelaphos dicunt, ſed non alibi, quàm circa Phaſidẽ apparẽt, tantũ quòd illi uilloſos habẽt armos, et mẽta promiſsis hirta barbis.

DE GERMANIA, DE AVIBVS HERcynijs, Biſontibus, & Vris. De Alcibus, & inſulis Oceani ſeptentrionalis, ac de Succino, lapide Callaite, & Cerauniarum generibus. Cap. XXIII.

MOns Seuo ipſe ingens, nec Riphæis minor collibus, initium Germaniæ facit. hunc Ingeuones tenent, à quibus primis poſt Scythas nomen Germanicum conſurgit. Diues uirorum terra, frequens populis numeroſis, & immanibus. Extenditur inter Hercynium ſaltum, & rupes Sarmatarum: ubi incipit, Danubio: ubi deſinit, Rheno perfunditur. De internis eius partibus, Albis, Guttallus, Viſtula, amneis altiſsimi præcipitantur in Oceanum.

num. Saltus Hercynius aues gignit, quarũ pennæ per obſcurum emicant. & interlucẽt, quamuis danſa nox obtegat, & denſet tenebras. Vnde homines loci illius plerunque nocturnos excurſus ſic deſtinant, ut illis utantur ad præſidium itineris dirigendi, præiactisq́; per opaca callium, rationem uiæ moderentur indicio plurimarum refulgentium. In hoc tractu ſanè, & in omni Septentrionali plaga Biſontes frequentiſsimi, qui boues feris ſimiles, ſetoſi, colla iubis horridi, ultra tauros pernicitate uigentes, capti aſſueſcere manu nequeunt. Sunt & Vri, quos imperitum uulgus uocat Bubalos, cum Bubali penè ad ceruinam faciem in Africa procreentur. Iſtis porrò quòd Vros dicimus, taurina cornua in tantũ modum protenduntur, ut dempta ob inſignem capacitatem inter regias menſas potuum gerula fiant. Sunt & Alces mulis comparandæ, adeò propenſo labro ſuperiore, ut niſi recedentes in poſteriora ueſtigia paſci non queant. Scandinauia inſula à regione Germaniæ mittit animal quale Alces, ſed cui ſuffragines, ut elephantis, flecti nequeunt: propterea non cubat cum dormiendum eſt. Tamen ſomnolentum arbor ſuſtinet, quæ propè caſura ſecatur, ut fera, dum aſſuetis fulcimentis innititur, faciat ruinã. Ita capitur: alioqui difficile eſt eam manu capi. Nam in illo rigore populi tum incõprehenſibili fuga pollet. De Germanicis inſulis Scandinauia maxima

eſt. Sed nihil in ea magnum præter ipſam. Gleſſaria dat cryſtallum, dat & ſuccinum, quod Germani gentiliter uocant Gleſſum. Qualitas materiæ iſtius ſummatim antea, Germanico autem Cæſare omnes Germaniæ oras ſcrutante, comperta arbor ex pinei generis, cuius mediale autumni tempore ſuccino lachrymat. Succum eſſe arboris, de nominis qualitate capeſſas. Pinum uero unde ſit genitum, ſi uſſeris, odor indicabit. Precium operæ eſt ire longius, ne Padaneæ ſyluæ credantur lapidem fleuiſſe. Hanc ſpeciem in Illyricum barbari intulerunt. Quæ cum per Pannonica commercia uſu ad tranſpadanos homines foret delata, quòd ibi primum noſtri eam uiderant, ibi & natam putauerunt. Munere Neronis principis apparatus omnis abſque ſuccino inornatus eſt, nec difficulter, cum per idem tempus XIII millia librarum rex Germaniæ dono ei miſerit. Rude primum naſcitur & corticoſum, deinde incoctum adipe lactentis ſuis expolitur ad quem uidemus nitorem. Pro facie habet nomina. Melleum dicitur, & Falernum, utrunque de ſimilitudine, aut uini, aut utique mellis. In aperto eſt, quod rapiat folia, quod trahat paleas. quod uero medeatur multis uitalium incommodis, medentium docuit diſciplina. Et India habet Succinum, ſed plurimum optimumq; in Germania.

Quoniam ad inſulam Gleſſariam ueneramus, à Succino

ſino cœptum. Nam in Germaniæ continentibus Callais reperitur, quam gemmam Arabicis anteponunt. Vincit enim gratia. Arabes quidem dicunt non alibi eam deprehendi, quàm in nidis auium, quas μελαγκορύφους uocant, quod nullus recipit, cum apud Germaniæ populos, quamuis rara, in ſaxis tamen appareat. Honore & precio ad Smaragdos uiret pallidum. Nihil iucundius aurum decet. Cerauniarum porro genera diuerſa ſunt. Germanica candida eſt: ſplendet tamen cæruleo: & ſi ſub diuo habeas, fulgorem rapit ſiderum.

DE GALLIA, VNDE IN VNIVERſum orbem terrarum aditus patet. Et de oleo medico. Cap. XXIIII.

GAlliæ inter Rhenum & Pyrenæum, item inter Oceanū & mōteis Gebennā ac Iurā porrigūtur, fœlices præpinguibus glebis, ac cōmodè prouētibus fructuarijs, pleræq; cōſitæ uitibus & arbuſtis, omni ad uſum animantium fœtu beatiſſimæ. Riguæ aquis fluminū, & fontiū. Sed fontanis interdum ſacris, ac uaporātibus. Infamātur ueneni periculo ritu incolarū, qui, ut aiunt (ueri enim periculū non ad me recipio) deteſtabili ſacrorū ritu, nō ad honorē, ſed potius ad iniuriam religionis, humanis litant hoſtijs. Ex iſto ſinu quoquo orbis uelis exeas, in Hiſpa-

nias, & in Italiam terra mariq; in Africam mari tan tũ. Si Thracia ſit petenda, excipit ager Rheticus opimus, & ferax, Brigantino lacu nobilis. Inde Noricus frigidus, & parcius fructuoſus: qua ſubducitur à iugis Alpium, admodum lætus. Dehinc Pannonia uiro fortis, & ſolo plano læta atque uber, Drauo, Sauoq; inclytis amnibus circunflua. Mox Myſiæ, quas maiores noſtri iure Cereris horreũ nominabant, in quarum parte quæ Pontica eſt, apparet herba, qua inficitur oleum quod uocant medicum. Hoc ad incendiũ excitatum ſi obruere aqua geſtias, ardet magis, nec alio ſopitur, quàm iactu pulueris.

De Britannia, & lapide Satage. Cap. XXV.

FInis erat orbis ora Gallici littoris, niſi Britãnia inſula non qualibet amplitudine nomen penè orbis alterius mereretur. Octingentis enim et amplius millibus paſſuum longa porrigitur, ita ut eam in Calydonicum uſq; angulum metiamur. In quo receſſu Vlyſſem Calydoniæ appulſum manifeſtat ara græcis literis inſcripta uoto. Multis inſulis, nec ignobilibus circundatur, quarũ Iuuerna ei proximat magnitudine. Inhumana eſt, ritu incolarum aſpero. Alias ita pabuloſa, ut pecuaria, niſi interdum æſtate à paſtibus arceantur, in periculum agat ſatias. Illic nullus anguis,

anguis, auis rara, gens inhoſpita, & bellicoſa. Sanguine interemptorum hauſto, prius uictores uultus ſuos oblinunt. Fas ac nefas eodem animo ducunt. Puerpera ſiquando marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti. inq; os paruuli ſummo mucrone auſpicium alimentorum leuiter infert, & gentilibus uotis optat, nõ aliter quàm in bello, et inter arma mortẽ oppetat. Qui ſtudent cultui, dentibus mari nantiũ belluarũ inſigniunt enſium capulos. Candicant enim ad eburneã claritatem. Nam præcipua uiris gloria eſt in armorum nitela. Apis nuſquam, Aduectum inde puluerem, ſeu lapillos ſiquis ſparſerit inter aluearia, examina fauos deſerunt. Mare, quod Iuuernam & Britanniam interluit, undoſum & inquietum toto in anno, non niſi æſtiuis pauculis diebus eſt nauigabile. Nauigant autem uimineis alueis, quos circundant ambitione tergorum bubalorum. Quantocunq; tempore curſus tenebit, nauigantes eſcis abſtinent. Freti latitudinem in centum uiginti millia paſſuum diffundi, qui fidem ad uerum ratiocinati ſunt, æſtimarunt. Siluram quoque inſulam ab ora quam gens Britanna detinet, turbidũ fretum diſtinguit. Cuius homines etiam nunc cuſtodiunt morem uetuſtum. Nundinas ac numum refutant, dant res, & accipiũt. Mutationibus neceſſaria potius quàm precijs parant, deos percolũt, ſcientiam futurorum pariter uiri ac fœminæ oſtentant. Athanatis in-

ſula

ſula alluitur freto Gallico, à Britāniæ cōtinēte æſtuario tenui ſeparata, frumentarijs campis felix, & gleba uberi, nec tantum ſibi ſoli, uerum & alijs ſalubris locis. Nam cum ipſa nullo ſerpatur angue, aſportata inde terra quoquò gentium inuecta ſit, angues necat. Multæ & aliæ circum Britanniam inſulæ, è quibus Thule ultima, in qua æſtiuo ſolſtitio ſole de Cancri ſidere faciente tranſitum, nox penè nulla. Brumali ſolſtitio perinde nullus dies, ut ortus iunctus ſit occaſui. Vltra Thulen accepimus pigrū eſſe et cōcretū mare; inde à Calydoniæ promontorio Thulen petentibus bidui nauigatio eſt. Inde excipiunt Hædubes inſulæ, quinq; numero, quarum incolæ neſciunt fruges, piſcibus tantum & lacte uiuunt. Rex unus eſt uniuerſis. Nam quotquot ſunt, omnes anguſta interluuie diuiduntur. Rex nihil ſuum habet, omnia uniuerſorum, ad æquitatem certis legibus ſtringitur. Ac ne auaritia diuertat à uero, diſcit paupertate iuſtitiam, ut pote cui nihil ſit rei familiaris. Verū alitur è publico. nulla illi datur fœmina propria, ſed per uiciſsitudines in quancunque commotus fuerit, uſuariam ſumit. Vnde ei nec uotum nec ſpes conceditur liberorū. Secundam à continenti ſtationem Orcades præbent, quæ ab Hæbudibus porro ſunt ſeptem dierum totidemq; noctiū curſu. Numero tres, uacant homine, non habent ſyluas, tantum iunceis herbis inhorreſcunt. Cætera earū nudæ arenæ

dæ arenæ & rupes tenent. Ab Orcadibus Thulen uſque quinq; dierum ac noctiũ nauigatio eſt. Sed Thule larga & diutina Pomona copioſa eſt. Qui illic habitant, principio ueris inter pecudes pabulis uiuunt, deinde lacte, in hyeme conſerunt arborum fructus. Vtuntur fœminis uulgò, certũ matrimonium nullis. Circuitus Britanniæ quadragies octies ſeptuaginta quinq; millia paſſuum ſunt. In quo ſpacio magna & multa flumina ſunt, fontes calidi opiparo exculti apparatu ad uſus mortaliũ. Quibus fontibus præſul eſt Mineruæ numen, in cuius æde perpetui ignes nunquã caneſcunt in fauillas, ſed ubi cinis tabuit, uertitur in globos ſaxeos. Præterea ut taceam metallorum largam uariamq; copiam, quibus Britãniæ ſolum undiq; generum pollet uenis locupletibus, Gagates hic plurimus, optimusq; eſt lapis. Si decorem requiras, nigro gemmeus. ſi qualitatem, nullius ferè ponderis. ſi naturam, aqua ardet, oleo reſtinguitur. ſi poteſtatẽ, attritu calfactus applicita detinet, æque ut Succinũ. Regionem partim tenent barbari, quibus per artifices plagarum figuras, iam inde à pueris uariæ animalium effigies incorporantur, inſcriptisq; uiſceribus hominis incremento pigmenti notæ creſcunt. Neque quicquã magis patientiæ loco nationes ferè ducũt, quàm ut per memores cicatrices plurimum fuci artus bibant.

DE

DE HISPANIA, GADITANO FRETO, *interno mari, & Oceano.* Cap. XXVI.

REuerſum ad continentem res Hipanienſes uocant. Terrarum plaga comparanda optimis, nulli poſthabenda frugum copia, ſiue ſoli ubere, ſiue uinearum prouentus reſpicere, ſiue arborarios uelis. Omni materia affluit, quæcunq; aut precio ambitioſa eſt, aut uſu neceſſaria. Argentum uel aurum ſi requiras, habet, ferrarijs nunquam deficit, nec cedit uitibus, uincit olea, diuidua eſt prouincijs tribus. Secundo Punico bello noſtra facta, & nihil in ea ocioſum, nihil ſterile. Quicquid cuiuſcunq; modi negat meßem, urget pabulis. etiam quæ arida ſunt, ac ſterilia, rudentum materiem nauticis ſubminiſtrant Non coquunt ibi ſales, ſed effodiunt. depurgant in minium nitelas pulueris, fucant uellera, ut ad ruborem mirum deputent Cocci uenenum. In Luſitania promontoriũ eſt, quod alij Artabrũ, alij Vlyßipponenſe dicũt. Hoc cœlum, terras, & maria diſtinguit. Hiſpaniæ latus ſinit, cœlũ & maria hoc modo diuidit, quod à circuitu eius incipiunt oceanus gallicus, & frõs ſeptentrionalis oceano Atlantico, & occaſu terminatis. Ibi oppidum Vlyßippo ab Vlyſſe conditum. Ibi Tagus flumen. Tagum ob arenas auriferas cæteris amnibus prætuleruut. In proximis Vlyßipponis equæ laſciuiunt

uiunt

uiunt mira fœcunditate. Nam ſpirante fauonio uento concipiunt, & ſitientes uiros aurarum ſpiritu maritantur. Iberus amnis toti Hiſpaniæ nomen dedit. Bætis prouinciæ uterque nobilis. Carthaginem apud Iberos, quæ mox colonia facta eſt, Pœni condiderunt. Tarraconem Scipiones, ideo caput eſt prouinciæ Tarraconenſis. Luſitanum littus pollet gemma ceraunia plurimum, quam etiam Indicis præferunt. huius ceraunię color eſt è Pyropo. qualitas igni probatur, quem ſi ſine detrimento ſui perferat, aduerſus uim fulgurum creditur opitulari. Caßiterides inſulæ ſpectant aduerſum Celtiberiæ latus, plumbi fertiles: & tres fortunatæ, è quibus ſolum uocabulum ſignandũ fuit. Ebuſus è Balearibus, quæ à Dianio abeſt ſeptingenta ſtadia, ſerpentem non habet, utpote cuius terra ſerpentes fuget. Colubraria, quæ Sucronẽ uerſus eſt, fœta eſt anguibus. Bocchoris regnũ Baleares fuerũt, uſq; ad euerſionem Phrygum, Cuniculis animalibus quondam copioſæ in capite Bæticæ, ubi extremus eſt noti orbis terminus, inſula à continenti ſeptingentis paßibus ſeparatur: quam Tyrij à rubro profecti mari Erythræam, Pœni lingua ſua Gadir, id eſt Sepem nominarunt. In hac Geryonem æuum agitauiſſe plurimis monimentis probatur, tametſi quidam putent Herculem boues ex alia inſula adduxiſſe, quæ Luſitaniam contuetur. Sed Gaditanum fretum à Gadibus dictum.

ctum. Atlanticus *æſtus in noſtrum mare diſsidium orbis immittit.* Nam ὠκεανὸς, *quem* Græci *ſic nominant à celeritate, ob occaſu ſolis irrumpens, læuo latere* Europam *radit,* Africam *dextro, ſciſsisq́;* Calpe *&* Abila *montibus, quos dicunt columnas* Herculis, *inter* Mauros *funditur, &* Hiſpaniam. *Ac freto iſti, cuius* XV *millia paſſuũ efficit longitudo, latitudo uix ſeptem, quodam oſtio aperit limen interni æquoris miſtus mediterraneis ſinibus, quos ad uſq; orientem propellit.* Horũ, *qui* Hiſpanias *perfundit,* Ibericus *fertur, &* Balearicus. *Qui* Narbonenſem *prouinciam,* Gallicus, *mox* Liguſticus, *ab eo ad* Siciliam Thuſcus, *quem* Græci Ionium *uel* Tyrrhenum, Itali *inferum uocant.* A Sicilia Cretam *uſque* Siculus. *Inde* Creticus, *qui in* Pamphyliam *&* Aegyptium *protenditur mare. Quæ aquarum moles torto in ſeptentrionem prius latere, anfractibus magnis iuxta* Græcias *&* Illyricum *per* Helleſpontum *in anguſtias ſtringitur* Propontidos, *quæ* Propontis Europam Aſiamq́; *diſcriminans, ad* Mæotida *peruenit. Cauſas nominum non uniformis dedit ratio.* Aſiaticum *&* Phœnicium *à prouincijs dictum. ab inſulis* Carpathiũ, Aegæum, Icarium, Balearicum, Cyprium. *à gentibus* Auſonium, Dalmaticum, Liguſticum, Thuſcum. *ab oppidis* Adriaticum, Argolicum, Corinthium, Tyrium. *à caſibus hominum* Myrtoon, *uel* Helleſponticum. *A*

memoria

memoria regis Ionium. A bouis tranſitu, uel anguſtijs etiam meatibus boum peruijs Boſphorus. A moribus accolarum Euxinus, ἄξενος antè appellatus. Ab ordine fluenti, Propontis. Aegyptium pelagus Aſiæ datur, Gallicum Europæ, Africum Libyæ. his ut quæq; proxima ſunt, uenerũt in partes partium. Hæc in gremijs terrarũ. Oras autem extimas Oceanus amplectitur, qui à littoribus ſuis Arabicus, Perſicus, Indicus, Eous, Sericus, Hyrcanus, Caſpius, Scythicus, Germanicus, Gallicus, Atlanticus, Lybicus, Aethiopicus dicitur. Cuius acceſsus incrementa circa littora Indiæ uehementiſsime proruunt, maximosq́; ibi exitus faciunt, ſiue quòd ſuſpenſus altius ſuſtollatur ui caloris, ſeu quòd in ea parte orbis & fontiũ & fluminũ copia ſit effuſior. Dubitatur etiam nũc, quibus ex cauſis intumeſcat Oceanus, uel quatenus cum ſuperfluus ſibi fuerit, rurſus in ſe reſidat. Nec in obſcuro eſt, plura pro ingenijs differentium potius q̃ pro ueritatis fide expreſſa. Sed omiſſa ancipiti concurrentium quæſtione, has opiniones probatiſsimas inuenimus. Phyſici autumant mundũ animal eſſe, eumq́; ex uarijs elementorũ corporibus cõglobatũ, moueri ſpiritu, regi mente: quæ utraq; diffuſa per membra omnia, æternæ molis uigorem exerceant. Sicut ergo in corporibus noſtris cõmercia ſunt ſpiritalia, ita in profundis Oceani nares quaſdam mundi

 conſtitutas,

conſtitutas, per quas emiſsi anhelitus uel reducti modo efflent maria, modo reuocent. At ij qui ſyderum ſequuntur diſciplinam, contendunt meatus iſtos commoueri Lunæ curſibus, adeò ut ſic uiciſsitudines inter maciem aquarum, & plenitudinem reſpiciant, adauctus eius, uel defectiones. Neq; eodem ſemper tempore, ſed prout illa aut mergatur, aut ſurgat, uariant ſe alternantes recurſus.

De Libya, hortis Heſperidum, monte Atlante. Caput XXVII.

DE Hiſpania excurſus in Libyam. Nam Belonæ progreſſus, quod Bæticæ oppidum eſt, ultra interiacens fretum trium & triginta millium paſsuum Tingi excipit Mauritaniæ nunc colonia, & cuius primus author Anteus fuit. Porrò quia in illo ambitu Aegyptium finitur pelagus, & Libycum incipit, placuit, ut Africam Libyam diceremus. Quidam tamen Libyam à Libya Epaphi filia, Africam autem ab Afro Libys Herculis filio potius dictam receperũt. Lix quoq; colonia in eodem tractu conſtituta eſt, ubi Antei regia, qui implicandis explicandisq́; nexibus humi melius ſciens, uelut genitus matre terra, ibidẽ ab Hercule uictus et extinctus eſt. Nam de hortis Heſperidũ, & peruigili dracone, ne famæ

famæ licentia uulneretur, fides & ratio hæc eſt. Flexuoſo meatu æſtuariũ è mari fertur, adeò ſinuoſis lateribus tortuoſum, ut uiſentibus procul lapſus angucos fracta uertigine mentiatur. Itaq; quod hortos appellauere circũdat. Vnde pomorũ cuſtodẽ interpretãtes, ſtruxerũt iter ad mendaciũ fabulandi. Sed hæc inſula ſinuata ſinibus aluei procurrentis, & in quibuſdã æquoris ſpiris ſita, præter arbores oleaſtri ſimiles, & aram ſacram Herculi, aliud nihil præfert quod propaget uetuſtatis memoriã. Verũ ultra frutices aureos, & metalla frondentia, illud magis mirum, quod ſolũ inferiore licet libra depreſſus, nunquam tamen acceſſus freti ſuperlabitur, ſed obſtaculo naturalis repaguli in ipſis marginibus hæret unda, & intimis orarũ ſupercilijs ſponte fluctus in gyrum reſiſtunt. Ita ſpectando loci ingenio nimirũ planicies manet ſicca, quãuis prona ſuperueniãt æquora. Sala oppidum imminet Salæ flumini. ab hoc per Autolorũ gentẽ iter eſt in Atlãticas ſolitudines. Atlas mons è media arenarũ conſurgens uaſtitate, & eductus in uiciniã lunaris circuli, ultra nubila caput cõdit, quà ab Oceanũ extenditur, cui à ſe nomen dedit. Manat fontibus, ne moribus inhorreſcit, rupibus aſperatur, ſqualet ieiunio, humo nuda, nec herbida. Quà Africam contra uerſus eſt, opimus naſcentibus ſponte frugibus, arboribus proceris opaciſſimus, quarum

odor grauis, comæ cupreſsi ſimiles, ueſtiuntur lanugine, ſericis uelleribus nihilo uiliore. In eo latere & herba Euphorbia copioſa, cuius ſuccus proficit ad ocularia͂ claritate͂, & multiplex præſidiu͂ ſanitatis, nec mediocriter percellit uim uenenorum. Vertex ſemper niualis. Saltus eius quadrupedes ac ſerpe͂tes feræ, & cu͂ his elepha͂ti occupaueru͂t. Silet per diem uniuerſus, nec ſine horrore ſecretus eſt. Lucet nocturnis ignibus, choris Aegipanu͂ undiq; perſonatur. Audiuntur & cantus tibiaru͂, & tinnitus cymbalorum per oram maritima͂. A Lixa abeſt quinq; & duce͂tis millibus paſſuu͂. Lix à Gaditano freto centum duodecim millibus, habitatus antea, ut indicat loci facies, quonda͂ cultu exercita: in qua uſq; adhuc uitis & palmæ extant ueſtigia. Apex Perſeo & Herculi peruius, cæteris inacceſsus. Ita fidem ararum inſcriptio palàm facit. Quà ſpectat occaſum, inter ipſum & flumen Anatim quadringenta nonaginta ſex millia paſsuu͂, infames beſtijs ſyluæ obſident. Amnes circa eum non tacendi, qui licet ſeparentur interuallis amplioribus, tranſierunt tamen in quodda͂ Atlantici montis miniſteriu͂. Aſana marino hauſtu, Bambothu͂ crocodylis & hippopotamis refertu͂. Vltrà adhuc amnis, qui atro colore exit per intimas & exuſtas ſolitudines, quæ torrente perpetuo, & ſole nimio, plus quàm ignito, nunqua͂ ab æſtu uindica͂tur. Hæc de

de Atlante, quē Mauri Dyrin nominant, & Hannonis Punici libri, & noſtri annales prodiderunt. Iuba etiā Ptolomæi filius, qui utriuſq; Mauritaniæ regno potitus eſt. Suetonius quoq; Paulinus ſummam huic cognitioni impoſuit manum, qui ultra Atlantem primus, & penè ſolus Romana ſigna circuntulit.

DE MAVRITANIA, DE ELEphantis. Caput XXVIII.

E Prouincijs Mauritanijs Tingitana, quà Solſtitiali plagæ obuia eſt, quáq; porrigitur ad internum mare, exurgit montibus ſeptem, qui à ſimilitudine fratres appellati, freto imminent. Hi montes elephantis frequētiſſimi ſunt. Monet à principio hoc animantiū genus dicere. Igitur elephanti iuxta ſenſum humanum intellectum habēt, memoria pollent, ſiderū ſeruant diſciplinā. Luna niteſcente gregatim amnes petunt, mox aſperſi liquore, ſolis exortū motibus, quibus poſſunt, ſalutant: deinde in ſaltus reuertuntur. Duo eorū genera ſunt. Nobiliores indicat magnitudo, minores nothos dicunt. Candore dentiū intelligitur iuuenta. Quorum alter ſemper in miniſterio eſt, alteri parcitur, ne hebetatus aſſiduo repercuſſu minus uigeat, ſi fuerit dimicandū. Cum uenatu premūtur, pariter cōfringūt utroſq;, ut ebore dāna-

to nõ requirãtur. Hæc enim ſibi cauſam periculi præſentiunt. Oberrãt agminatim. Natu maximus ducit agmen, ætate proximus cogit ſequẽtes. Flumẽ tranſituri minimos antemittũt, ne maiorũ ingreſſus alueum atterãt, & profundos depreſſis uadis gurgites faciãt. Venerem ante annos decem fœminæ, ante quinq; mares neſciũt. Biennio coëunt, quinis nec amplius in anno diebus, nõ prius ad gregariũ numerũ reuerſuri, quàm uiuis aquis abluantur. Propter fœminas nunquã dimicãt. Nulla enim nouerũt adulteria. Ineſt illis clementiæ bonũ. Quippe ſi per deſerta uagabundũ hominẽ forte uiderint, ductus uſq; ad notas uias præbent, uel ſi confertis pecoribus occurſitent, itinera ſibi blanda & placida manu faciũt, ne quod obuiũ animal interimãt. At cõflictu fortuito ſi quãdo pugnatur, nõ mediocrẽ habẽt curã ſauciorũ. Nam feſſos uulneratoſq; in mediũ receptant. Cũ captiuitate uenerint in manus hominum, manſueſcunt hauſto ordei ſucco. Maria tranſmeaturi, naues non prius ſubeunt, quàm de reditu illis ſacramentũ luatur. Indicos elephantos Mauri timent, & quaſi paruitatis ſuæ conſcij aſpernantur ab his uideri. Non annis decẽ, ut uulgus, ſed biennio, ut Ariſtoteles definit, utero graueſcunt, nec amplius quàm ſemel gignunt, nec plures quàm ſingulos. Viuunt in annos trecentos, impatientiſſimi frigoris. truncos edunt. lapides

hauriunt.

hauriunt. gratiſsimas in cibatu palmas habent. Odorem muris uel maxime fugiunt. Pabula etiã quæ à muſculis cõtacta ſunt, recuſant. Siquis caſu Chamæleontem deuorauerit, uermen elephãtis ueneficum, oleaſtro ſumpto peſti medetur. Duriſsimũ dorſo tergus eſt, uentri mollius. Setarum hirſutiæ nullæ. Inter hos & dracones iugis diſcordia. Deniq; inſidiæ hoc aſtu præparãtur. ſerpentes propter ſemitas deliteſcunt, per quas elephanti aſſuetis callibus euagãtur, atq; ita prætermiſsis prioribus poſtremos adoriuntur, ne qui anteceſſerint, ualeãt ultimis opitulari. Ac primũ pedes nodis illigant, ut laqueatis cruribus impediant gradiendi facultatẽ. Nam elephanti niſi præuenti hac ſpirarũ mora, uel arboribus ſe, uel ſaxis applicant, ut pondere nitibundo attritos necẽt angues. Dimicationis præcipua cauſa eſt, quòd elephantis, ut aiunt, frigidior ineſt ſanguis: et ob id à draconibus auidiſsime torrente captantur æſtu. Deniq; nunquã inuadunt niſi potu grauatos, ut uenis propenſius irrigatis maiorẽ ſumant de oppreſsis ſatietatẽ. Nec aliud magis quàm oculos petunt, quos ſolos expugnabiles ſciunt: uel interiora aurium, quia is tantũ locus defendi nõ poteſt proboſcide. Itaq; cũ ebiberint ſanguinẽ, dum ruunt belluæ, dracones obruuntur. Sic utrinq; fuſus cruor terrã imbuit, fitq; pigmentũ quicqd ſoli tinxerit, quod Cinnabarim uocãt. Elephãtes

Italia anno urbis conditæ quadringenteſimo ſeptua geſimoſecundo in Lucanis primũ bello Epirotico ui dit, & boues lucas inde dixit. Cæſarienſi Coloniæ Cæſaria ineſt, à D. Claudio deducta, Bocchi prius re gia, poſtmodũ Iubæ indulgentia populi Romani dono data. Ineſt & oppidũ Siga, quod habitaculum Syphaci fuit. Nec ab Icoſio taciti recedamus. Hercule enim illàc tranſcunte, uiginti, qui à comitatu eius deſciuerant, locum deligunt, iaciunt mœnia. Ac nequis impoſito à ſe nomine priuatim gloriaretur, de condentium numero urbi nomen datum.

DE NVMIDIA, ET IN EA *Vrſis.* Cap. XXIX.

QVod eſt à flumine Ampſaga, Numidiæ datur. huius incolæ quandiu errarũt pabulationibus uagabũdis, Nomades dicti ſunt. Vrbes in ea quàm plurimæ nobileſq́;, ſed Cirta eminet, dein Cullu purpurario fuco Tyrijs uelleribus cõparata. Onis hæc regio finibus in Zeugitanum limitẽ deſinit. Qua parte ſylueſtris eſt, feras educat: quà iugis ardua, equos alit. eximio etiam marmore prædicatur. Numidici urſi forma cæteris præſtant, rabie duntaxat & uillis profundioribus. Nam genitura par eſt quoquo loco editis. eam protinus dixero. Coẽunt nõ itidem quo quadrupedes aliæ, ſed apti amplexibus mutuis,

mutuis,uelut humanis coniugationibus copulantur. Deſideriũ ueneris hyems ſuſcitat.ſecreti honore reuerentur mares grauidas,& in iiſdẽ licet foueis,partitis tamen per ſcrobes ſecubationibus diuiduntur. Lucinæ illis properatius tẽpus eſt. quippe uterũ trigeſimus dies liberat:unde euenit, ut præcipitata fœcunditas,informes creet partus. Carnes pauxillulas edunt,quibus color candidus,oculi nulli, & de feſtina immaturitate tantum rudis ſanies, exceptis unguium lineamentis. has lambendo ſenſim figurant, & interdũ ad pectora fouẽt,ut aßiduo incubatu calfactæ animalem trahãt ſpiritũ. Interea cibus nullus. Sanè diebus primis XIIII.matres in ſomnũ ita cõcidũt,ut nec uulneribus excitari queãt. Enixæ quaternis latent menſibus.Mox egreſſæ in diem liberũ, tantã patiuntur inſolentiã lucis,ut putes obſitas cæcitate.Inualidũ urſis caput,uis maxima in brachiis, & lumbis: unde interdũ poſticis pedibus inſiſtunt. Inſidiãtur aluearibus apum.maxime fauos appetũt, nec auidius aliud quàm mella captant. Cum guſtauere mandragoræ mala,moriuntur.Sed eunt obuiã,ne malũ in perniciẽ conualeſcat, & formicas deuorant ad recuperandã ſanitatẽ.Si quando tauros adoriuntur,ſciũt quibus potißimũ partibus immorẽtur, nec aliud quàm cornua aut nares petunt. cornua,ut pondere defatigẽt:nares,ut acrior dolor ſit in loco tene-

 riore.

riore. M. Meſſala COS. L. Domitius Aenobarbus curulis ædilis urſos Numidicos centũ, & totidẽ Aethiopas uenatores in circo Romano edidit. Idq́; ſpectaculum inter memorabiles titulos annotatur.

DE AFRICA, ET DE OMNIBVS IN ea memoria dignis. Caput XXX.

OMnis Africa à Zeugitano pede incipit, promontorio Apollinis Sardiniæ controuerſa, promontorio Mercurij procedens in frontẽ Sicanã. Proinde extenta in duas prominentias, quarũ altera promontoriũ candidum dicitur: alterã, quæ eſt in Cyrenaica regione, Phicuntem uocãt. Ea per ſinum Creticum oppoſita Cretæ inſulæ, cõtra Tænaron Laconicæ excurrit arenis. Catabathmos Aegypto inſinuata, cui proxima Cyrenenſis extẽditur inter duas Syrtes, quas inacceſſas uadoſum ac reciprocũ mare efficit, cuius ſali defectus uel incrementa haud promptum eſt deprehendere. Ita incertis motibus nunc in breuia reſcinditur dorſuoſa, nunc æſtibus inundatur inquietis. Varro author eſt, perflabilem ibi terram uentis penetrantibus, ſubitam uim ſpiritus citiſſimi aut reuomere maria, aut reſorbere. Omnis hæc plaga ab Aethiopia, et terminis Aſiæ, Nigri flumine, qui Nilum parit, ab Hiſpania freto ſcinditur: latere, quo ad

ad meridiē uergit, fontiū inops, et infamis ſiti: altrinſecus quà ſeptentrionē patitur, aquarum larga: in agro Byzaceno, qui patet paſſuum ducentis uel amplius millibus, glebis ita præpinguibus, ut iacta ibi ſemina cum incremento centeſimæ frugis renaſcātur. Externos in ea plurimos conuentaſſe, argumentum de urbibus & locis dabimus. Borion promontoriū, quod Aqlone cæditur, Græci aduenæ ſic uocauerūt. Hipponē, Rhegiū poſtea dictum, item Hipponē alterum de interfluente freto diarrhyton nuncupatū, nobiliſſima oppida equites Græci condiderunt. Clypeā ciuitatem Siculi extruunt, & Aſpida primum nominant, Veneriam etiam, in quā Veneris Erycinæ religiones tranſtulerunt. Achæi Tripolim lingua ſua ſignant de triū urbiū numero, Taphræ, Abrotani, Leptis magnæ. Philænis fratribus à laudis cupidine Graiū uocamen datū. Adrymeto atq; Carthagini author eſt à Tyro populus. Sed quæ ſuper Carthagine ueraces libri prodiderūt, hoc loco reddā. Vrbē iſtā, ut Cato in oratione Senatoria autumat, cū rex Hiarbas rerū in Libya potiretur, Eliſſa mulier extruxit, domo Phœnix, & Carthadā dixit, quod Phœnicum ore exprimit ciuitatē nouā. Mox ſermone uerſo in uerbum Punicum, & hæc Eliſſa, et illa Carthago dicta eſt. Quæ poſt annos ſeptingentos triginta ſeptē exciditur, q̄ fuerat extructa. Deinde à C. Graccho

colonis

coloniſ Italicis data,& Iunonia ab eo dicta, aliquantiſper ignobilis, humili & languido ſtatu. Demũ in claritatem ſecundæ Carthaginis, interiectis centum & duobus annis, M. Antonio, P. Dolobella cõſulibus enituit, alterum poſt urbem Romã terrarum decus. Verum ut ad Africam redeamus, ipſa ſuo cingitur angulo. Interna eius plurimæ quidem beſtiæ, ſed principaliter Leones tenẽt. Qui, ut Ariſtoteles perhibet, ſoli ex eo genere quod dentatum uocant, uident protinus atq; naſcuntur. Quorum trifariam genus ſcinditur. Nam breuiores, & iubis criſpi, plerunq; ignaui ſunt, & imbelles. Longiores, & coma ſimplici, acres magis, ac potentes. At hi quos creant Pardi, in plebe remanent, iubarum inopes. Pariter omnes parcunt à ſagina, primum quòd alternis diebus potum, alternis cibum capiunt: ac frequẽter ſi concoctio nõ eſt inſecuta, ſolitæ cibationi ſuperponunt diem: tum quòd carnes iuſto amplius deuoratas, cũ grauantur, inſertis in ora unguibus ſponte protrahunt. Sanè & cum fugiendũ eſt, in ſatietate idem faciunt. Senectam defectio probat dentiũ. Nam clementiæ indicia multa ſunt. Proſtratis parcunt, in uiros potius quàm in fœminas ſæuiunt. Infantes nõ niſi in magna fame perimunt. Nec à miſericordia ſeparantur. Aßiduis deniq; exemplis patet eos peperciſſe, cum multi captiuorum aliquot Leonibus obuijs intacti repatriauerint.

-int. Gætulæ etiam mulieris nomen Iubæ libris com
prehenſum eſt, quæ obteſtata occurſantes feras, im-
punis rediјt. Auerſi coëunt: nec hi tantũ, ſed & Lyn
ces, & Cameli, & Elephanti, & Rhinocerotes, &
Tigrides. Leænæ fœtu primo catulos quinq; edunt:
deinde per ſingulos partus numerũ decoquũt annis
inſequẽtibus. Sed poſtremo cum ad unũ materna fœ
cunditas recidit, ut ultimo ſingulos procreent, ſteri-
les fiunt in æternũ. Animos Leonũ frons & cauda
indicant, ſicut motus equini de auribus intelligũtur.
Dedit enim has duas notas generoſiſsimo cuiq; natu
ra. Vis ſumma in pectore eſt, firmitas in capite præ
cipua. Cum premuntur à canibus, contemptim rece-
dunt, ſubſiſtentesq; interdũ ancipiti receſsu diſsimu
lant timorẽ. Idq; agunt, ſi in campis patẽtibus ac nu-
dis urgeantur. Nam ſylueſtribus locis, quaſi teſtem
ignauiæ nõ reformidãtes, quãta poſsunt ſe fuga ſub-
trahunt. Cum inſequũtur, niſum ſaltu adiuuãt. Cum
fugiunt, non ualent ſalire. Gradientes mucrones un-
guium uaginis corporũ claudunt, ne acumina attri-
tu retundantur. Hoc adeo cuſtodiũt, ut nõ niſi auer-
ſis faculis currãt. Septi à uenãtibus, obtutu terrã cõ
tuentur, quo minus cõſpectis uenabulis terreantur.
Nunquã limò uident, minimeq; ſe uolunt aſpici. Can
tus gallinaceorũ, & rotarũ timẽt ſtrepitus, ſed ignes
magis. Leontophonos uocari accepimus beſtias mo-
dicas,

dicas, quæ captæ exurũtur, ut earũ cineris aſpergine carnes pollutæ, iactæq́; per cõpita concurrẽtium ſemitarũ Leones necent, ſi quantulumcunq; ex illis ſumpſerint. Propterea Leones naturali eas premũt odio, atq; ubi facultas data eſt, morſu quidẽ abſtinẽt, ſed dilaniatas examinãt pedũ niſibus. Spectaculũ ex his primus Romæ edidit Scæuola Publij filius in curuli ædilitate. Hyænã quoq; mittit Africa, cui cũ ſpina riget, collũ cõtinua unitate flecti nequit, niſi toto corpore circũacto. Multa de ea mira. Primũ, quod ſequitur ſtabula paſtorũ, & auditu aßiduo addiſcit uocamẽ, quod exprimere poßit imitatione uocis humanæ, ut in hominẽ aſtu accitũ nocte ſæuiat. Vomitus quoq; humanos mẽtitur, falſisq́; ſingultibus ſollicitatos ſic canes deuorat. Qui forte ſi uenãtes umbram eius dum ſequũtur cõtigerint, latrare nequeunt, uoce perdita. Eadẽ hyæna inquiſitione corporũ ſepultorum buſta eruit, propterea prõptius eſt marẽ capere. Fœminis enim ingenita eſt callidior aſtutia. Varietas multiplex ineſt oculis, colorũ mutatio. In quorum pupillis lapis inuenitur, Hyæniũ dicũt, præditũ illa poteſtate, ut cuius hominis fuerit linguæ ſubditus, prædicat futura. Verum Hyæna quodcunq; animal ter luſtrauerit, mouere ſe nõ poteſt. Quapropter magicã ſcientiam ineſſe ei pronunciauerunt. In Aethiopiæ parte coit cum leæna, unde naſcitur mon-

ſtrum

ſtrum cui Crocutæ nomen eſt. Voces hominũ et ipſa pariter affectat. Nunquã conniuet aciẽ orbium, ſed in obtutum ſine nictatione contendit. In ore gingiua nulla, dens unus atq; perpetuus, qui ut nunquã retũdatur, naturaliter capſularum modo clauditur. Inter ea quæ dicũt herbatica, eadem Africa Onagros habet, in quo genere ſinguli imperitant gregibus fœminarum. Aemulos libidinis ſuæ metuũt. Inde eſt quod grauidas ſuas ſeruant, ut in editis maribus, ſi qua facultas fuerit, generandi ſpẽ morſu detruncẽt. Quod cauentes fœminæ, in ſeceßibus partus occulunt. Africa ſerpẽtibus adeò fœcunda eſt, ut mali huius merito illi potißimum palma detur. Ceraſtæ præferunt quadrigemina cornicula, quorũ oſtentatione, ueluti eſca illice, ſollicitatas aues perimunt. Nam reliqua corporis de induſtria arenis tegunt, nec ullum indiciũ ſui præbent, niſi ex ea parte, qua inuitatis dolo paſtibus necem præpetum aucupentur. Amphisbæna conſurgit in caput geminum, quorum alterum in loco ſuo eſt, alterum in ea parte, qua cauda. Quæ cauſa efficit, ut capite utrinque ſecus nitibundo ſerpat tractibus orbiculatis. Iaculi arbores ſubeũt, è quibus ui maxima tribunati, penetrãt animal quodcunq; obuium fortuna fecerit. Scytale tanta præfulget tergi uarietate, ut notarum gratia uidẽtes retardet, & quoniã reptando pigrior eſt, quos aſſequi nequit, mira ulo

ſui

ſui capiat ſtupentes. In hoc tamen ſquamarũ nitore hyemales exuuias prima ponit. Plures, diuerſæq́; aſpidum ſpecies ſunt, uerũ diſparis effectus ad nocendum. Dipſas ſiti interficit. Hypnale, quòd ſomno necat, teſte etiam Cleopatra, emitur ad mortẽ. Aliarum uirus, quoniã medelas admittit, minus famæ meretur. Hæmorrhois morſu ſanguinẽ elicit, & diſſolutis uenarũ cõmercijs, quicquid animæ eſt, euocat per cruorem. Preſter quẽ percuſſerit oſtẽditur, enormiq́; corpulentia necatur extuberatus. Ictus Sepiũ ſtatim putredo ſequitur. Sunt & Ammoditæ, eſt & Cenchris, Elephantiæ, Cherſydri, Chamædracontes. Poſtremo quãtus nominũ, tantus mortiũ numerus. Nã Scorpiones, Scinci, lacertiq́; uermibus, non ſerpentibus aſcribuntur. Monſtra hæc ſi bibant, clementius feriunt. Habent affectus, nõ temere niſi coniuges euagantur. Capto altero, uel occiſo, uter ſuperfuerit, efferatur. Subtiliora ſunt capita fœminis, alui tumidiores, peſtis nocentior. Maſculis æqualiter teres eſt, ſublimior etiã, mitiorq́;. Igitur anguibus uniuerſis hebes uiſus eſt. Raro in aduerſum contuentur, nec fruſtra, cum oculos nõ in fronte habeant, ſed in tẽporibus: adeò, ut citius audiant, quàm quid aſpiciant. De gemma Heliotropio inter Aethiopiã, Africã, & Cyprum certamen fuit, quæ nam mitteret generis huius eminentiſſimam: deprehenſumq́; eſt documentis

plurimis,

plurimis Aethiopicam, aut Libycam, palmam tenere. Viridi colore eſt, non ita acuto, ſed nubilo magis, & repreſſo, ſtellis puniceis ſuperſperſa. Cauſa nominis de effectu lapidis eſt, & poteſtate. Deiecta in labris æneis, radios ſolis mutat ſanguineo repercuſſu, extraq; aquam ſplendorē aëris abijcit, & auertit. Etiam illud poſſe dicitur, ut herba eiuſdem nominis mixta, et præcantationibus legitimis conſecrata, cum à quocunque geſtabitur, ſubtrahit uiſibus obuiorum. Inter Syrtes, quamuis terra pergentibus, iter ſideribus deſtinatur, nec aliter curſus pateſcit. Nam putris ſoli faciem aura mutat, & minimo licet uento, tantam diuerſitatem flatus efficit, ut ſubinde euerſis ſitibus locorum, nulla indicia agnitioni relinquantur: cum modo quæ fuerant tumulis ardua, in ualles reſidunt: modo quæ uallibus preſſa, cœtu pulueris aggerantur. Ita etiam continens naturam maris ſui patitur. Nec intereſt ubi potius ſint procellæ, cum ad exitiū uiantium elementis cōgruentibus, in terris flabra ſæuiāt, in mari terræ. Vtraque Syrtes ducentis quinquaginta millibus paſſuum ſeparantur. aliquanto clemētior, quæ minor eſt. Cneo denique Seruilio, C. Sempronio COSS. inter hæc uadoſa claſſem Romanam impunè accepimus perfretaſſe. In hoc ſinu Meninx inſula poſt Mynturnenſes paludes C. Mario fuit latebra. Supra Garamantanas Pſylli fuerunt, contra noxium

uirus muniti incredibili corporis firmitate. Soli mor ſibus anguium non interibant, & quamuis dente letali appetiti, incorrupta durabant ſanitate. Recens etiam editos ſerpentibus offerebant. Si eſſent partus adulterini, matrũ crimina plectebantur interitu paruulorum: ſi pudici, probos ortus à morte paterni ſan guinis priuilegium tuebatur. Sic originis fidem probabant uenenis iudicantibus. Sed hæc gens interijt à Naſamonibus capta. Neque quicquam aliud præter opinionem de ueſtigio nominis ſui Pſylli reliquerunt. Naſamoniten lapidem Naſamones dant, ſanguineum uniuerſum, nigris uenulis adumbratum. In intimo receſſu Syrtis maioris circa Philœnorum aras, Lotophagos fuiſſe didicimus, nec incertum eſt. A Philœnorum aris non procul palus eſt, quam Triton amnis influit, ubi ſpeculatam ſe artium deam crediderunt. Maior Syrtis oſtentat oppidũ, Cyrenas uocant, quod Battius Lacedæmonius Olympiade quinta & quadrageſima, rege Martio res Romanas tenente, anno poſt Troiam captam quingenteſimooctogeſimoſexto condidit. Quæ domus Callimachi poëtæ fuit, & patria. Inter hoc oppidum, & templum Ammonis, millia paſſuum quadringenta ſunt. Templo fons proximat Soli ſacer, qui humoris nexibus humum ſtringit, fauillam etiam in ceſpitem ſolidat. In qua gleba non ſine miraculo lucus uiret, undiq; ſecus agris arentibus.

tibus. Illic & lapis legitur, Ammonis uocant cornu. Nam ita torſuoſus eſt, & inflexus, ut effigiem reddat cornu arietini. Fulgore aureo eſt. Prædiuina ſomnia repræſentare dicitur, ſubiectus capiti incubantium. Et arbor eſt Melopos nomine, ex qua profluit lentus humor, quem à loco Ammoniacum nominamus. Apud Cyrenenſes præterea Syrpe gignitur odoratis radicibus, uirgulto herbido magis quàm arbuſto. Cuius è culmo exudat æſtatis tempore pingue roſcidum, idq; paſcentium hircorum inhæret barbulis: ubi cum arefactum inoleuit, guttis ſtiriatis legitur ad uſum menſarum, uel medelæ magis. Dictum eſt primum lac Syrpicum, quoniam manat in modum lacteum, deinde uſu deriuante Laſer nominatũ. Quæ germina initio barbaricæ impreßionis uaſtatis agris, poſtea ob intolerandam uectigalis nimietatem, fermè penitus ipſi accolæ eruerunt. Cyrenis ab læua Africa eſt, ab dextera Aegyptus, à fronte ſæuum & importuoſum mare, à tergo Barbarorum uariæ nationes, & ſolitudo inacceſſa, incultaq; & ſqualens, quæ Baſiliſcum creat, malum in terris ſingulare. Serpens eſt penè ad ſemipedem longitudinis, alba quaſi mitrula lineatus caput. Nec hominis tantum, uel aliorum animantiũ exitijs datus, ſed terræ quoque ipſius, quam polluit & exurit, ubicunque ferale ſortitur receptaculum. Denique extinguit herbas,

necat arbores, ipſas etiam corrumpit auras, ita ut in aëra nulla alitum impunè tranſuolet infectum ſpiritu peſtilenti. Cum mouetur, media corporis parte ſerpit, media arduus eſt, & excelſus. Sibilum eius etiam ſerpentes alij perhorreſcunt. Et cum acceperint, fugam quæque quoquo poſſunt, properant. Quicquid morſu eius occiditur, non depaſcitur fera, non attrectat ales. Muſtelis tantũ uincitur, quas illinc homines inferunt cauernis in quibus deliteſcit. Vis tamen ne defuncto quidem deeſt. Deniq; Baſiliſci reliquias amplo ſeſtertio Pergameni compararunt, & ut ædem Apollinis manu inſignem, nec araneæ intexerent, nec alites inuolarent, cadauer eius reticulo aureo ſuſpenſum, ibidem locarunt. Circa extimum Syrtium cornu Berenicen ciuitatem alluit Lethon amnis inferna, ut putant, exundatione prorumpens, & apud priſtinos uates latice memoratus obliuionis. Hãc Berenice muniuit, quæ Ptolomæo tertio fuit nupta, & in maiori Syrte locauit. Omne autem latifundium quod inter Aegyptum, Aethiopiam, Libyamq; diffunditur, quacunq; lucis opacum eſt, uarium impleuit Simiarum genus. Nec quiſquã offenſus nominis cognitione grauetur. Enimuero operæpretium eſt nihil omittere, in quo naturæ ſpectãda ſit prouidẽtia. Vulgus Simiarũ in his eſt, quas paßim uidemus non ſine ingenio æmulandi: quo facilius in manus ueniunt. Nam dum auidè

uenan

uenantium geſtus affectant, relicta conſulto uiſci unguilla, quod mendacio factum uident, oculos ſuos obli nunt. Ita uiſu obducto, pronum eſt eas corripi. Exultant noua luna, triſtes ſunt cornuto & cauo ſydere. Immoderate fœtus amãt, adeo ut catulos facilius amittant, quos impendio diligunt, & ante ſe geſtant, quoniam neglecti ponè matrem ſemper hærent. Cercopitheci caudas habent. Hæc ſola diſcretio eſt inter prius dictas. Cynocephali & ipſi ſunt è numero Simiarum, in Aethiopiæ partibus frequentiſſimi. Violenti ad ſaltum, feri morſu, nunquàm ita manſueti, ut non ſint magis rabidi. Inter Simias habentur & Sphinges, uilloſæ comis, mammis prominulis, ac profundis, dociles ad feritatis obliuionem. Sunt & quas uocãt Satyros, facie admodum grata, geſticulatis motibus inquietæ. Callitriches toto penè aſpectu a cæteris differunt. In facie barba eſt, lata cauda. Has capere non eſt arduum, ſed proferre rarum. Neq; enim uiuunt in altero, quàm in Aethiopico, hoc eſt, ſuo ſolo.

DE HAMMANIENTVM GENTE, deq; in ea domibus ſale conſtructis. CAPVT XXXI.

INter Naſamonas & Troglodytas gens Hammanientum eſt, quæ ſalibus domos extruunt, quos in modum cautium è montibus excitatos, ad uſum

ædium cementitijs nectunt ſtruibus. Tanta ibi huiuſce uenæ copia eſt, ut tecta faciant è ſalinis. Hi ſunt Hammanientes, qui commercia cum Troglodytis habent. Carbunculi gemmæ citra Hammanientes propiores Naſamonibus. Asbyſtæ Laſere uiuunt, hoc aluntur, hoc illis edule eſt.

DE GARAMANTIBVS, DE'QVE miro apud eoſdem fonte, Cap. XXXII.

GAramantum oppidum eſt Debris, fonte miro, qui denique alternis uicibus die frigeat, nocte ferueat, ac per eadem uenarum commercia interdum ignito uapore æſtuet, interdū glaciali horrore algeſcat. Incredibile memoratu, ut tā breui temporis curriculo natura tam diſſonam ſui faciat uarietatem. Idq; qui percontari uelit, tenebris ineſſe fluori illi æternā facem credat. Qui rimetur die brumales ſcatebras, nunquam aliud exiſtimet, quàm perpetuò rigere. Vnde non immeritò per gentes Debris inclyta eſt, cuius aquæ ex cœleſti uertigine mutant qualitatem, quamuis cōtrouerſa ſiderum diſciplina. Nam cum mundum à calore ueſper temperet, ab occaſu incipit ita incaleſcere, ut ni tactu abſtineas, noxium ſit contigiſſe. Rurſus cum ortus ſolis incanduerit, & radijs feruefacta ſint omnia, ſic glaciales euomit

mit ſcaturigines, ut hauriri etiam à ſitientibus nequeat. Quis ergo non ſtupeat fontē, qui friget calore, calet frigore? Garamanticæ regionis caput eſt Garamana, ad quam iter diu inextricabile fuit, & inuium. Nam latrones puteos arenis operiebant, ut temporaria fraude ſubductis aquis in fame & ſiti iter ſubmoueret acceſſus uiantium. Sed Veſpaſiano principe, bello quod cum Oeenſibus geſtum eſt, difficultas hæc diſſoluta eſt compendio ſpacij breuioris reperto. Garamantas Cornelius Balbus ſubegit, & primus ex hac uictoria triumphauit. Primus ſanè de externis: utpotè qui Gadibus genitus, acceßit ad gloriam nominis triumphalis. Armenta gentis iſtius obliquis ceruicibus pabulantur. Nam ſi reiecta ad paſtum ora dirigant, officiunt prona in humum cornua, & obnixa. Ex parte qua Cercina eſt, accepimus Gaulon inſulam, in qua ſerpens neq; naſcitur, neque uiuit inuecta. Propterea iactus ex ea quocunque gentiū puluis, arcet angues: Scorpiones ſuperiactus illicò perimit.

DE AETHIOPIA, DE EIVS REGIO-
nis nominum obſcœnis moribus, ac eorundem ho minum mõſtroſis formis. De Draconibus, *miræq; naturæ ibidem feris alijs.* De Cinnamomo *aro mate, deq;* Hyacintho *lapide.*

Cap. XXXIII.

AEthiopes, & Atlanticæ gentes, Nigri flumine diuiduntur, quam partem putant Nili. Sic papyro uiret, ſic calamo prætexitur, animalia eadem edit, iiſdem temporibus exundat, intra ripas tunc quoq; redit, cum contentus eſt alueo ſuo Nilus. Garamantici Aethiopes matrimonia priuatim neſciunt, ſed omnibus uulgò in uenerem licet. Inde eſt, quod filios matres tantũ recognoſcunt. Nam paterni nominis nulla reuerentia eſt. Quis enim uerum patrem nouerit in hac luxuria inceſti laſciuientis? Eapropter Garamantici Aethiopes inter omnes populos degeneres habentur: nec immeritò, quia afflicta caſtitatis diſciplina, ſucceſſionis notitiam ritu improbo perdiderunt. Nomen Aethiopũ late patet. In parte Africana, qua Meroën uidet Libya, plurimæ eorum ſunt & uariæ nationes. Harum è numero Nomades Cynocephalorum lacte uiuũt. Syrbotæ longi ſunt ad pedes duodecim. Aſachæi captos uenatibus elephãtos deuorant. Apud Sambros nulla eſt aurita quadrupes, nec Elephanti quidem. His proximi ſummã re-

gia

giæ poteſtatis cani tradunt: de cuius motibus quidnã imperitet, augurantur. Maritimos Aethiopas quaternos oculos dicũt habere. Sed fides alia eſt, illa deniq;, quod & uident plurimũ & manifeſtiſsime deſtimant iactus ſagittarũ. Occidentem uerſus Agriophagi tenent, qui ſolas Pantherarũ & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus unus eſt. Sunt & Pamphagi, quibus eſca eſt quicquid mandi poteſt, & omnia fortuitò gignentia. Sunt & Anthropophagi, quorum mores uocamen ſonat. Cynamolgos aiunt habere caninos rictus, & prominula ora. Arthabathitæ proni, atq; quadrupedes, nec ſecus ac feræ, ſine ſedibus euagantur. Confines Mauritaniæ certo tempore locuſtas terreſtres legũt, duratasq́; ſalſugine in præſidium uitæ ſolas habent. Sed ex illis quadrageſimum æui annum nullus ſupergreditur. Ab Oceano iſto ad Meroën, quam inſulam amplexu primo Nilus facit, milia paſſuum ſunt ſexcenta uiginti. Vltra Meroën ſuper exortum ſolis Macrobij Aethiopes uocantur. Dimidio enim eorum protenſior, quàm noſtra uita eſt. Hi Macrobij iuſtitiam colunt, amant æquitatem, plurimum ualent robore, præcipua decent pulchritudine, ornantur ære, auro uincula faciunt noxiorum. Locus apud eos eſt Heliutrapeza opiparis epulis ſemper refertus, quibus indiſcrete omnes ueſcũtur. Nam & diuinitus eas augeri ferunt. Eſt & ibidem lacus,

quo

quo perfuſa corpora uelut oleo niteſcunt. Ex hoc lacu potus ſaluberrimus. Sanè adeò liquidus eſt, ut ne caducas quidem uehat frondes, ſed illicò folio lapſa ad fundum demittat laticis tenuitate. Vltra hos deſertæ inhumanæq́; ſolitudines uſq; Arabicos ſinus. Deinde in ultimis Orientis monſtroſæ gentium facies. Aliæ ſine naribus, æquali totius oris planicie informes habent uultus. Alijs concreta ora ſunt, modicoq́; tantum foramine calamis auenarum paſtus hauriunt. Nonnullæ linguis carent, in uicem ſermonis utentes nutibus motibus'que. Quædam ex iſtis nationibus ante Ptolomæum Lathyrum regem Aegypti, incognitum habuerunt ignis uſum. Aethiopia omnis ab oriente hyberno ad occidentem hybernum tenet.
Quicquid eius eſt, ſub meridiano cardine lucis nitet. Qui maxime uiret hyeme, à meridiana parte mons editus mari imminet, ingenuo igne per æternum feruidus, & inquiete iugis flagrantibus: inter quæ incendia iugis æſtus, draconum magna copia eſt. Porrò ueris draconibus ora parua, & ad morſus non dehiſcentia, ſed arctæ fiſtulæ, per quas & trahunt ſpiritus, & linguas exerunt. Quippe non in dentibus uim, ſed in caudis habent, & uerbere potius quàm rictu nocent. Exciditur è cerebris draconum dracontias lapis, ſed lapis non eſt, niſi detrahatur uiuentibus. Nam ſi obeat prius ſerpens, cum anima ſimul
euaneſcit

euaneſcit durities ſoluta. Vſu eius Orientis reges præcipue gloriantur, quanquam nullum lenocinium artis admittat ſoliditate: & quicquid in eo nobile eſt, non manus faciunt, nec alterius quàm naturæ candor ſit, quo reluceat. Autor Sothacus gemmã hanc etiam ſibi uiſam ſcribit, & quibus intercipiatur modis edocet. Præſtantiſsimi audacia uiri explorant anguium foueas, & receptus, inde præſtolati ad paſtum exeuntes, præteruectiq; percitis curſibus, obijciũt gramina medicata quantũ poteſt ad incitandũ ſoporẽ. Ita ſomno obſopitis, è capitibus deſecant lapides, & de manubijs præcipitis auſi, prædam reuehunt temeritatis. Quæ locorũ Aethiopes tenent, feris plena ſunt, è quibus quã Nabin uocãt, nos Camelopardalim dicimus, collo equis ſimilẽ, pedibus bubulis, capite camelino, nitore rutilo, candidis maculis ſuperſperſa. Hoc animal Romæ Circenſibus dictatoris Cæſaris primũ publicatum. Iiſdem fermè temporibus illinc exhibita monſtra ſunt, Celphos appellant, quorũ poſteriores pedes crure & ueſtigio humanos artus mentiũtur, priores perinde hominum manus referunt: quæ tamen à noſtris nõ amplius quàm ſemel uiſa ſunt. Ante ludos Cn. Pompeij rhinocerota Romana ſpectacula neſciebant. Cui beſtiæ color buxeus, in naribus cornu unicũ, & repandum, quod ſubinde attritum cautibus, in mucronẽ excitat, eoq; aduerſus elephantos præliatur, par ipſis

propè

propè longitudine,breuior cruribus,naturali telo aluum petens, quàm ſolam intelligit ictibus ſuis peruiã.Iuxta Nigrin fluuiũ Catoblepa naſcitur, modica, atque iners beſtia,caput prægraue ægre ferens,aſpectu peſtilẽti.Nam qui in oculos eius offenderint,protinus uita exeunt. Formicæ ibi ad formam canis maximi,arenas aureas pedibus eruunt,quos leoninos habent:quas cuſtodiunt,ne quis auferat, captanteſq; ad necem perſequuntur. Eadem Aethiopia mittit Lycaonem,Lupus eſt ceruice iubatus, & tot modis uarius, ut nullum illi colorem dicant abeſſe. Mittit & Tarandum,boum magnitudine,biſulco ueſtigio,ramoſis cornibus,capite ceruino, urſino colore, & pariter uillo profundo.Hunc Tarandum affirmant habitum metu uertere, & cum deliteſcat, fieri aſsimilem cuicunq; rei proximauerit, ſiue illa ſaxo alba ſit, ſeu frutecto uirens,ſiue quam aliam præferat qualitatem.Faciunt hoc idem in mari Polypi,in terra Chamæleontes.Sed & Polypus & Chamæleon glabra ſunt, & pronius eſt cutis leuitate ſpeculi modo proximãtia æmulari. In hoc nouum eſt, ac ſingulare, hirſutiam pili colorum uices facere.Hinc euenit,ut difficulter capi poſſit. Aethiopicis lupis proprium eſt, quod in ſaliendo ita niſus habent alitis, ut non magis proficiant curſu, quàm meatu.homines tamen nunquam impetũt.Bruma comati ſunt, æſtate nudi. Thoas uocant. Hyſtrix

quoque

quoque inde loci frequentiſsima, erinacijs ſimilis, ſpinis tergum hiſpida, quas plerunque laxatas iaculatione emittit uoluntaria, ut aſsiduis aculeorum nymbis canes uulneret ingruentes. Illius cæli ales eſt Pegaſus. Sed hæc ales equinum nihil præter aures habet. Tragopa quoq; auis maior aquilis, cornibus arietinis preferens armatum caput. Aethiopes legunt Cinnamomum. Id frutetum ſitu breui naſcitur, ramo humili & repreſſo, nunquam ultra duas ulnas altitudinis. Quod gracilius prouenit, eximium magis ducitur. Quod in craſsitudinem extuberatur, deſpectui eſt. Verum legitur per ſacerdotes hoſtijs prius cæſis. Quæ cum litauerint, obſeruatur ut meſsis nec ortum Solis anticipet, nec egrediatur occaſum. Quiſquis principatum tenet, ſarmentorium aceruos haſta diuidit, quæ ſacrata eſt in hoc miniſterium. Atque ita portio manipulorum Soli dicatur: quæ ſi iuſte diuiſa eſt, ſponte incenditur. Inter hæc quæ diximus, nitore cœruleo Hyacinthus inuenitur, lapis precioſus, ſi quidem inculpabilis inueniatur. Eſt enim uitijs non parcè obnoxius. Nam plerunque aut uiolaceo diluitur, aut nubilo obducitur, aut albicantius in aquaticum eliqueſcit. Optimus in illo tenor, ſi nec denſiore fuco ſit obtuſior, nec propenſa perſpicuitate detectior, ſed ex utroque temperamento lucis & purpuræ moderatum ſuauiter fluorem trahat. Hic eſt

qui

qui ſentit auras, & cum cœlo facit mutationem: nec æqualiter rutilat, cum aut nubiloſus eſt, aut ſerenus dies. Præterea in os miſſus, magis friget. Scalpturis certe minime accommodatus, ut qui attritum reſpuat. Nec tamen penitus inuictus eſt. Nam adamante ſcribitur & notatur. Vbi Hyacinthus, ibi & Chryſolampis apparet: quem lapidem lux cælat, prodit obſcurum. Hæc enim eſt in illo diuerſitas, ut nocte igneus ſit, die pallidus. Ex ipſo ſumimus Hæmatitem, rubore ſanguineo: ac propterea Hæmatites uocatus.

MIRA DE INTIMIS GENTIBVS Libyæ, de lapide Hexecontalitho. CAP. XXXIIII.

QVod ab Atlante aduſque Canopitanum oſtium panditur, ubi Libyæ finis eſt, & Aegyptium limen, dictum à Canopo Menelai gubernatore, ibi ſepulto. In ea inſula, quæ oſtium Nili facit, gētes tenent diſſonæ, quæ in auiæ ſolitudinis ſecretum receſſerunt. Ex his Atlantes ab humano ritu prorſus exulant. Nulli proprium uocabulum, nulli ſpeciale nomen, diris Solis ortus excipiunt, diris occaſus proſequuntur: uſtiq; undique torrentis plagæ ſidere, oderunt Deum lucis. Affirmant eos ſomnia non uidere, & abſtinere penitus ab animalibus uniuerſis. Troglodytæ

glodytæ ſpecus excauant, illis teguntur. Nullus ibi habendi amor, à diuitijs paupertate ſe abdicarunt uoluntaria. Tantum lapide uno gloriantur, quem Hexecontalithon uocant, tam diuerſis notis ſparſum, ut ſexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur. Omnes iſti carnibus uiuunt ſerpentum: ignariq; ſermonis ſtrident potius, quàm loquuntur. Augylæ uero ſolos colunt inferos. Fœminas ſuas primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt patêre, mox ad perpetuam pudicitiam legibus ſtringunt ſeueriſſimis. Gamphaſantes abſtinent prælijs, fugiunt commercia, nulli ſe externo miſceri ſinunt. Blemyas, ſed non eos qui uicina rubro mari incolunt, credunt truncos naſci parte qua caput eſt, os tamen & oculos habere in pectore. Satyri de hominibus nihil aliud præferunt, quàm figuram. Aegypanes hoc ſunt, quod pingi uidemus. Himantopodes flexis niſibus crurum repunt potius, quàm incedunt, et pergendi uſum lapſu magis deſtinant, quàm ingreſſu. Pharuſi cum Herculi ad Heſperidas pergenti forent comites, itineris tædio hic reſederunt.

Hactenus Libya.

DE

DE AEGYPTO, DE NILI FLVMInis origine, augmento, oſtijs. De Api boue, De Crocodilis, Trochilo aue, Scincis, Hippopotamis, Ibide aue, De miris Aegypti arboribus, De Alexandria, De Pyramidibus. Cap. XXXV.

AEgyptus à Meridie introrſus recedit, quoad prætendant Aethiopes. A tergo inferiorem eius partem Nilus circumfluit, qui ſciſſus à loco cui Delta nomen eſt, ad inſulæ faciem ſpacia amplectitur interna, & incerto penè fonte decurrens proditur, ut loquemur. Originem habet à monte inferioris Mauritaniæ, qui Oceano propinquat. Hoc affirmant Punici libri, hoc Iubam regem accepimus tradidiſſe. Igitur protinus lacum efficit, quem Nilidem dicunt. Nilum autem iam inde eſſe coniectant, quòd hoc ſtagnum herbas, piſces, beluas nihilo minus procreet, quàm in Nilo uidemus. Ac ſiquando Mauritania, unde & origo eſt, aut niuibus denſioribus, aut imbribus largioribus irrigatur, inde incrementa exundationis in Aegypto augeantur. Sed effuſus hoc lacu arenis ſorbetur, & cuniculis cæcis abſconditur: deinde in Cæſarienſi ſpecu prorumpens amplior, eadem indicia præfert, quæ in exortu notauimus. Rurſusque ſubſidit,

dit, nec ſe prius reddit, quàm poſt interualla itineris extenti cõtingat Aethiopas. Vbi exit, nigrũ facit fluuium, quem ſupra diximus terminũ eſſe limitis Africani. Aſtapum eum indigetes uocant, ſcilicet aquam è tenebris profluentem. Multas magnasq; ambit inſulas. Quarũ pleræq; ſunt tam diffuſæ & uaſtæ magnitudinis, ut uix eas dierum quinque curſus prætermeet, quamuis concitus ibi feratur. Nobiliſsima earum eſt Meroë, circum quam diuiſus dextro alueo Aſtuſapes, læuo Aſtabores nominantur. Tunc quoque emenſus magna longinquaq; loca, cum primum occurſantibus ſcopulis aſperatur, tantis agminibus extollitur inter obiecta rupium, ut ruere potius quàm manare credatur. Demumq; à Cataracte ultimo tutus eſt. Ita enim quædã clauſtra eius Aegyptij nuncupant. Relicto tamen hoc pone ſe nomine, quo Siris uocatur, mox inoffenſus meat. Septem oſtijs conditur, in meridiem uerſus excipitur Aegyptio mari. Ignari ſiderum, uel locorum uarias de exceßibus eius cauſas dederunt. Alij affirmant Eteſias nubium denſitatem illò cogere, unde amnis hic auſpicatur, ipſumq; fontem ſuperno humore ſublatum, tantam inundationis habere ſubſtantiam, quantũ pabuli ad liquorem nubila ſummiſtrauerint. Ferũt alij, quod uentorũ flatibus repercußus, cum fluorem ſolidæ uelocitatis nõ queat promouere, aquis in arcto luctantibus intumeſcat, & quanto im-

penſius cõtrouerſi ſpiritus repugnauerint, tanto excelſius ſublimari in altitudinis uertices repercuſſam celeritatẽ, quãdo nec ſolitus extenuet curſus alueum, et ſtipato iam flumine, uenis originalibus torrentium pondera ſuperueniant. Ita concordi uiolentia, hinc urgentis elementi, hinc reſiſtentis, undis exultantibus, molẽ colligi, quæ exceſſus facit. Nõnulli affirmãt fontem eius qui Phiala *uocatur, ſiderũ motibus excitari, extractumq́; radijs cãdentibus cœleſti igne ſuſpendi, non tamen ſine certa legis diſciplina, hoc eſt, lunis cœptãtibus. Verùm omnem exceſſus originem de ſole fieri, primamq́; exultantiam tumoris concipi, cum per* Cancrum *ſol uehatur. Poſtmodum triginta eius partibus euolutis, ubi ingreſſus* Leonem, *ortus* Syrios *excitauerit, propulſo omni fluore tãtam uim amnis erumpere.* Quod *tempus* Sacerdotes *natalem mundi iudicarunt, id eſt, in tertiumdecimum* Calẽdas Auguſtas, *& undecimum diem.* Deinde *reuocari exitus uniuerſos, cum in* Virginem *tranſeat, penitusq́; intra ſuas ripas capere, cũ* Libram *ſit ingreſſus.* Hoc *etiam addũt, pariter eum nocere, ſiue abundantius exæſtuet, ſiue parcius, quandoquidem exiguitas minimum fœcunditatis apportet, propenſior copia diuturno humore culturam moretur.* Maximos *eius exitus cubitos duodeuiginti cõſurgere, iuſtiſſimos ſedecim tẽperari.* Nec *in quindecim abeſſe prouẽtus fructuarios,*

ſed

ſed quicquid intra ſit, fumem facere. Dant illi etiam hoc maieſtatis, ut portendat futura, argumentantes, quandoquidem Pharſalico bello non fuerit egreſſus quinq; ulnas. Iam illud palàm eſt, quod ſolus ex amnibus uniuerſis nullas expiret auras. Ditionis Aegyptiæ eſſe incipit à Syene, in qua fines Aethiopũ, et inde uſq; dum mari intimatur. Nili nomen tenet. Inter omnia quæ Aegyptus habet digna memoratu, præcipuè bouem mirantur, Apim uocãt. Hunc inſtar colunt numinis, inſignẽ notæ albæ macula, quæ dextro eius lateri ingenita, corniculãtis lunæ refert faciem. Statutum æui ſpaciũ eſt, quod ut affuit, profundo ſacri fontis immerſus necatur, ne diẽ longius trahat, quàm licebit. Mox alter, nec ſine publico luctu requiritur, quem repertum centum antiſtites Memphim proſequũtur, ut incipiat ſacris ibi initiatus, ſacer fieri. Delubra, quibus ſuccedit aut incubat, myſtice thalamos nominant. Dat omnia manifeſtantia de futuris, illud maximum, ſi de conſulentium manu cibum cupiat. Denique auerſatus Germanici Cæſaris dextram, prodidit ingruentia: nec multo pòſt Cæſar extinctus eſt. Pueri Apim gregatim ſequuntur, & repente uelut lymphatici uentura præcinunt. Bos illi fœmina oſtenditur in anno ſemel, & ipſa non aſq; certis inſignibus, quæ atque inuenta & oblata eſt, eadẽ die ſtatim neci datur. Apis natalẽ Memphitici celebrãt iactu aureæ pateræ, quã

proijciunt in Nili gurgitem. Hæc ſolennitas per dies ſeptem agitur. Quibus diebus cũ ſacerdotibus quaſdam Crocodili inducias habent, nec attrectant lauantes. Verùm octauo die ceremonijs iam peractis, uelut reddita ſæuiendi licentia, ſolitam reſumunt atrocitatem. Crocodilus malum quadrupes & in terra, & in flumine pariter ualet, linguam non habet, maxillam mouet ſuperiorẽ. Morſus eius horribili tenacitate conueniũt, ſtipante ſe dentium ſerie pectinatim. Plerunque ad uiginti ulnas magnitudinis coaleſcit. Qualia anſeres edit oua. Metatur locum nido naturali prouidentia: nec alibi fœtus premit, quàm quò creſcẽtis Nili aquæ non poſſunt peruenire. In partu fouendo mas & fœmina uices ſeruant. Præter hiatum oris, armatus eſt etiam unguium immanitate. Noctibus in aqua degit, per diem humi acquieſcit. Circũdatur maxima cutis firmitate, intantũ ut ictus quouis tormento adactos tergore, repercutiat. Trochilos auis paruula eſt. Ea dum reduuias eſcarum affectat, os beluæ huiuſce paulatim ſcalpit, & ſenſim ſcalpurigine blandiente aditum ſibi in uſq; fauces facit. Quod Enhydrus conſpicatus, alterũ Ichneumonũ genus, penetrat beluam, populatisq; uitalibus, eroſa exit aluo. Eſt & Dephinum genus in Nilo, quorum dorſa ſerratas habent criſtas. Hi Delphines Crocodilos ſtudio eliciunt ad natandum, demerſiq; aſtu fraudulento tenera uentrium

ſubter-

ſubternatantes ſecant, & interimunt. Præterea habitant in inſula Nili homines forma perexigui, ſed audacia eo uſq; præditi, ut Crocodilis ſe offerāt obuios. Nam hæc monſtra fugientes inſequuntur, formidant reſiſtentes. Ergo capiūtur, ſubactiq; etiā intra aquas ſuas ſeruiunt, & perdomiti metu ita obſequuntur, ut immemores atrocitatis, uictorē ſuos inequitantes dorſo uehant. Hanc ergo inſulā, et hanc gentem ubicunq; indicio odoris perſenſerint, procul fugiunt. In aqua obtuſius uident, in terra acutiſſime. Hyeme nullum cibum capiunt, quin etiā quatuor menſes à cœptu brumæ inedia exigunt. Scinci quoq; circa Nilū frequentiſſimi. Crocodilis quidem ſimiles, ſed modica forma, & anguſta, uerùm ad opem ſalutarē non qualibet neceſſarij. Medentes quippe ex ipſis pocula inficiūt, quibus & ſtupor neruorū excitetur, & ueneni uis extinguatur. Hippopotamus in eodē flumine ac ſolo naſcitur, equino & dorſo, & iuba, & hinnitu, roſtro reſupino, ungulis bifidis, aprinis dentibus, cauda tortuoſa. Noctibus ſegetes depaſcitur, ad quas pergit auerſus aſtu doloſo, ut fallente ueſtigio, reuertenti nullæ ei inſidiæ præparentur. Idē cū diſtenditur nimia ſatietate, arūdines recēs cæſas petit, per quas tādiu obuerſatur, quoad ſtirpiū acuta pedes uulnerent, ut profluuio ſanguinis leuetur ſagina. Plagā deinde cœno oblinit, uſque dū uulnus conducatur in cicatricem. Hippopo-

tamos & Crocodilos primus Romam Marcus Scaurus inuexit. Circa eaſdem ripas ales eſt Ibis. Ea ſerpẽtum populatur oua, gratiſſimamq; ex his eſcam nidis ſuis defert. Sic rareſcunt prouentus fœtuũ noxiorum. Nec tamẽ aues iſtæ tantũ intra fines Aegyptios proſunt. Nam cum Arabicæ paludes pẽnatorũ anguium mittunt examina, quorũ tam citum uirus eſt, ut morſum antè mors, quàm dolor inſequatur: ſagacitate, qua ad hoc ualent, aues excitatæ, in procinctum eunt uniuerſæ, & prius quàm terminos proprios externum malum uaſtet, in aëre occurſant cateruis peſtilẽtibus, ibi agmen deuorant uniuerſum. Quo meritò ſacræ ſunt, & illæſæ. Ore pariunt. Nigras ſolum Peluſium mittit, reliqua pars cãdidas. De arboribus, quas ſola fert Aegyptus, præcipua eſt ficus Aegyptia, folijs moro comparanda, poma non ramis tantum geſtitãs, ſed & caudice, uſqueadeò fœcunditatis ſuæ auguſta eſt, ut uno anno ſepties fructũ ſufficiat. Vnde pomum decerpſeris, alterum ſine mora protuberat. Materia eius in aquam miſſa ſubſidit: deinde cum diu deſederit in liquore, leuior facta ſuſtollitur, & uerſa uice, quod natura in alio ligni genere non recipit, fit humore ſicca. Palma quoq; Aegyptia dicenda res eſt, propriè adipſos uocatur, ut dici opportuit: eaq; guſtata arcet ſitim. Odor eidem, qui & malis Cydonijs. Sed demũ ſitim ſedat, ſi prius quàm maturuerit decerpatur. Nam

ſi matura

ſi matura ſumatur, ſenſum intercipit, greſſum præpedit, linguā retardat, obſeßisq; officijs mentis & corporis, imitatur uitium ebrietatis. Aegyptiū limitem, quà ad Deltæ *cacumen tendit, incolūt populi, qui momentum quo reparari mundum ad motus ferunt annuos, hoc ſtudio deprehendūt. Eligitur ſacer lucus, in quem cōpellūt animalia diuerſißimi generis. Ea, ubi ad ſtatutum modum cœleſtis uertigo prouecta eſt, ſenſus ſuos ſignificationibus prodūt quibus poſſunt. Alia ululant, alia mugiunt, quædam ſtridunt, quædam rugiunt, nonnulla ſimul confugiunt ad uolutabra.* Hoc *argumentum illis eſt magiſterium ad indiciū temporis deprehendendi. Ferunt ijdem populi à primis ſibi gentis ſuæ auis traditum, ubi nunc occaſus eſt, quondam ibi ortum ſolis fuiſſe.* Inter *Aegyptias urbes numero portarum* Thebæ *nobiles, ad quas commercia* Arabes *undique gentium ſubuehunt.* Hic *regio* Thebaica Abydos, *& ipſa nobilis olim* Memnonis *regia, nunc* Oſyridis *fano exculta.* Alexandriam *& operis ipſius magnitudo, & autor* Macedo *nobilitant.* Quam *metatus* Dinocrates *architectus, ſecundum poſt cōditorem inter memorabilia locum ſortitus eſt.* Cōdita *autem* Alexandria *eſt duodecima centeſimaq;* Olympiade, L. *Papyrio* Spurij *filio,* C. Pætilio Caij *filio, conſulibus* Romanis, *haud longe ab oſtio* Nili *fluminis, quod* Heracleoticon *alij, alij* Canopicon *appel-*

lant. *Eſt & Pharos, colonia à Cæſare dictatore deducta, ex qua facibus accenſis nocturna dirigitur nauigatio. Nam Alexandria inſidioſo acceſſu aditur, fallacibus uadis, cæco mari, tribusq; tantũ canalibus admittit nauigantes, Tegamo, Poſidonio, Tauro. Hinc igitur in portibus machinas ad prælucendi miniſterium fabricatas, Pharos dicunt. Pyramides turres ſunt in Aegypto, faſtigiatæ ultra celſitudinẽ omnem quæ fieri manu poßit. Itaque menſuram umbrarum egreſſæ, nullas habent umbras. Nũc ab Aegypto promoueamus ſtylum.*

DE ARABIA, ET IN EA THVRE & *myrrha, de Phœnice ac Cinnamolgo auibus, deq; Arabum moribus, de lapidum precioſorum generibus.* Cap. XXXVI.

V*Ltra Peluſiacũ oſtiũ Arabia eſt, ad Rubrum pertinens mare, quod Erythræum ab Erythro rege, Perſei & Andromedæ filio, non ſolum à colore appellatum Varro dicit, qui affirmat in littore maris iſtius fontem eſſe, quem ſi oues biberint, mutent uellerum qualitatem, & antea candidæ amitant quod fuerint uſque ad hauſtum, ac fuluo poſtmodum nigreſcant colore. Rubri autem maris Arſinoë oppidum. Verùm hæc Arabia procedit adusq; illam odoriferam & diuitem terram, quam Catabanes & Scenitæ*

nitæ tenent, Arabes nobiles monte Caſio. Qui Scenitæ cauſam nominis inde ducunt, quòd tentorijs ſuccedunt, nec alias domos habent. Ipſa autem tentoria cilicina ſunt: ita nũcupant uelamenta è caprarum pilis texta. Præterea carnibus ſuillis prorſus abſtinent. Sanè hoc animalis genus, ſi inuectum illò fuerit, moritur illico. Hanc Arabiam Græci εὐδαίμονα, *noſtri beatam nominauerunt. Habitatur colle manu facto inter flumen Tigrim, & flumen Eulæum, quod ortũ à Medis tã puro fluore inclytũ eſt, ut inde omnes reges non alias quàm eius aquas bibant. Eudæmonem non fruſtra cognominatã hinc capeſſas, quòd præter odores, quos creat plurimos, ſola thus mittit, nec tamen uniuerſa. Nam in medio eius ſunt Atramitæ pagus Sabæorum, à quo octo manſionibus regio Thurifera diſterminatur. Arabia appellata eſt, id eſt, ſacra. Hoc enim ſignificari interpretãtur. Virgulta hæc nõ ſunt publica, ſed quod inter Barbaros nouum, in ius poſterorum per ſucceßiones tranſeunt familiarum. Ergo quicunque dominatum iſtius tenent nemoris, Arabice ſacri uocantur. Idem illi cum lucos iſtos uel metunt, uel incidunt, non funeribus interſunt, non congreßionibus fœminarum polluuntur. Hanc arborem prius quàm penitus fides proderetur, alij lentiſco, alij terebintho comparabant, uſque dum libris quos Iuba rex ſcripſit ad Cæſarem Auguſti filium, palàm fieret, in-*

torto eã eſſe uimine, ramis ad Aceris qualitatẽ, Amygdalæ modo ſuccũ fundere, incidi ortu canis flagrãtiſſimis ſolibus. In ijſdẽ ſaltibus myrrha prouenit, cuius radices ut uitiũ raſtris proficiunt, ab laqueationibus gaudẽt. Nudatæ, pinguiore fluunt lachryma. Sponte manãs precioſior ex ea ſudor eſt: elicitus corticis uulnere, uilior iudicatur. Cortex in uertiginem flexus, et ſpinis hiſpidus: foliũ licet criſpius, oliuæ tamẽ ſimile. Maxima altitudine extollitur ad quinq; cubita proceritatis. Arabes ſarmentis eius ignes fouẽt, quorũ fumo ſatis noxio, niſi odore cremati, Storacis occurrãt, plerunq; inſanabiles morbos contrahunt. Apud eoſdem naſcitur auis Phœnix, aquilæ magnitudine, capite honorato, in conũ plumis extantibus, criſtatis faucibus, circa colla fulgore aureo, poſtera parte purpureus, abſq; cauda, in qua roſeis pennis cœruleus interſcribitur nitor. Probatum eſt quadraginta & quingentis eum durare annis. Rogos ſuos ſtruit Cinnamis, quos propè Panchaiam concinnat, in Solis urbẽ ſtrue altaribus ſuperpoſita. Cum huius uita, magni anni fieri conuerſionem, rara fides ẽſt inter autores, quamuis plurimi eorum magnum annum non quingentis & quadraginta, ſed duodecim millibus noningentis quinguagintaquatuor annis conſtare dicant. Quinto itaq; Plautio, et Sextio Papinio cõſulibus, Aegyptum Phœnix inuolauit: captusq́; anno octingenteſimo Vr

bis

bis cōditæ, iuſſu Claudij principis, in comitio publicatus eſt. Quod geſtū, præter cēſuram quæ manet, actis etiam urbis cōtinetur. Cinnamolgus perinde Arabiæ auis, in excellentiſſimis lucis texit nidos è fruticibus Cinnamorum: ad quos quoniā non eſt peruenire propter ramorum altitudinem, & fragilitatem, accolæ illas congeries plumbatis petūt iaculis, deiectasq́; pretijs uendūt amplioribus, quòd hoc Cinnamum magis quàm aliud mercatores probent. Arabes longe lateq́; diffuſi, diuerſis moribus uiuunt, & cultibus. Plurimis crines intonſi, mitrata capita, redimitu pari, pars raſa in cutem barba. Commercijs ſtudent, aliena non emunt, uendunt ſua. Quippe & ſyluis, & mari diuites. Vmbræ, quæ nobis dextræ ſunt, illis ſiniſtræ. Pars eorum, quibus aſper eſt uictus, angues edūt: nulla illis uel animi, uel corporis cura, ac propterea ὀφιοφάγοι *nominantur. Ex iſtius littoris ſinu, Polycrati regi aduecta Sardonyx gēma, prima in orbe noſtro luxuriæ excitauit facem. Nec multum de ea differēdum puto, adeò Sardonyx in omnium uenit notitiam Superficies eius probatur, ſi meracius rubeat: arguitur, ſi fuerit feculentior, ſi medietas circuitur limite candicante, optima eſt: ſi nec colorem ſuū ſpargat in proximū, nec ipſe ex altero mutuetur. Reliqua nigro finiūtur. Quod ſi traluceat, uitio uirtitur: ſi perſpicuitatē arceat, proficit ad decorē. Et Molochitem Arabs inuenit,*

nit, uirentem craſsius quàm Smaragdus, contra infan tũ pericula ingenita ui reſiſtentẽ. Inuenit et Iridem in mari Rubro, ſicut Cryſtallũ ſexãgulatam, quæ radijs icta ſolis, rutilo aêris repercuſſu, cœleſtis arcus ex ſe iacit ſpeciẽ. Androdamantem ijdem legũt Arabes, nitoris argentei, lateribus æqualiter quadris, quem de Adamante nõnihil mutuatũ putes. Datum illi nomen ex eo cenſent, quòd animorum calentium mollit impe tus, & tumentes refrenat iras. Pæderotem etiam Ara bicum inde ſumimus, Arabica aſpectu eburnea eſt, ra di abnuit. Contra neruorum moleſtias prodeſt habentibus. In Pæderote congruit quicquid eximiũ eſt, qua dam decoris prærogatiua, Cryſtallinum lucet, rubet purpuram, in orarum extimis corona crocea uelut è liquido renitente. Hac ſuauitate oculos afficit, uiſum il licit, detinet intuentes, hac etiam gratia Indis placet. Hoc Arabiæ ſat eſt, hinc ad Peluſium repatriemus.

DE CASIO MONTE, DE POMPEII *magni ſepulcro, deq; Ioppe oppido.* Cap. XXXVII.

A Peluſio Caſius mons eſt, & delubrum Iouis Caſij; atq; ita Oſtracinæ locus Pompeij magni ſepulchro inclytus. Idumæa inde incipit, palmis opima. Deinde Ioppe oppidum antiquiſsimũ orbe to

to,

to,utpote ante inundationem terrarum conditum. Id *oppidum ſaxum oſtẽtat, quod uinculorum* Andromedæ *ueſtigia adhuc retinet, quam expoſitã beluæ non irritus rumor circuntulit.* Quippe *oſſa monſtri illius* M. Scaurus *inter alia miracula in ædilitate ſua* Romæ *publicauit.* Annalibus *nota res eſt.* Menſuræ *quoq; ueracibus libris continentur, ſcilicet quod coſtarum longitudo exceſſerit pedes quadraginta, excelſitas elephantis fuerit* Indicis *eminentior.* Porrò *uerticuli ſpinæ ipſius, latitudine ſemipedem ſunt ſupergreßi.*

DE IVDEA, IN EA DE FLVMINIbus & lacubus, de Balſamo, de Sodomo & Gomorro, de Eſſænis gentibus. Cap. XXXVIII.

IVdæa *illuſtris eſt aquis, ſed natura nõ eadẽ aquarum omnium.* Iordanis *amnis eximiæ ſuauitatis* Peneade *fonte demißus, regiones præterfluit amœnißimas, mox in* Aſphaltiten *lacum merſus, ſtagno corrumpitur.* Qui Aſphaltites *gignit bitumẽ.* Animal *non habet, nihil in eo immergi poteſt.* Tauri *etiam* Cameliq; *impune ibi fluitant.* Eſt & *lacus* Geneſara *extenſus paſſuum ſedecim millibis, circunſeptus urbibus plurimis, & celebribus, ipſe par optimis.* Sed *lacus* Tiberiadis *his omnibus anteponitur, ſalubris ingenuo hauſtu,*

hauſtu, & ad ſanitatem uſu efficaci. Iud*æ*æ *caput fuit* Hieroſolyma,*ſed exciſa eſt. Succeßit* Hiericus, *et hæc deſijt caput eſſe, Artaxerxis bello ſubacta. Callirhoë* Hieroſolymis *proximus fons, calore medico probatißimus, et ex ipſo aquarum præconio ſic uocatus eſt. In hac terra tãtum* Balſamum *naſcitur, quæ ſylua intra terminos uiginti iugerũ uſq; ad uictoriã noſtram claudebatur. At cũ* Iud*æa potiti ſumus, ita luci illi propagati ſunt, ut iam nobis latißimi colles ſudent* Balſa*ma. Similes uitibus ſtirpes habẽt, malleolis digerũtur, raſtris niteſcũt, aquis gaudent, amant amputari, tenacibus folijs ſempiternò inumbrantur.* Lignũ *caudicis attrectatũ ferro, ſine mora moritur.* Eapropter *aut uitro, aut cutellis oſſeis, ſed in ſolo cortice artifici plaga uulneratur, ex qua eximiæ ſuauitatis gutta manat. Poſt lachrymam ſecundũ in precijs locum poma obtinent, cortex tertium, ultimus honos ligno. Longo ab* Hieroſolymis *receſſu triſtis ſinus panditur, quẽ de cœlo tactum teſtatur humus nigra, & in cinerem ſoluta.* Duo *ibi oppida, Sodomũ nominatũ alterum, alterum* Gomorrum. *Apud quæ pomũ gignitur, quod habeat ſpeciẽ licet maturitatis, mandi tamen nõ poteſt.* Nam *fuliginem intrinſecus fauillaceam ambitio tantũ extimæ cutis cohibet, quæ uel leui tactu preſſa, fumũ exhalat, et fathiſcit in uagũ puluerem.* Interiora Iud*æ*æ, *quæ occidentem cõtuentur,* E*ſſæni tenent, qui præditi*

memorabili

memorabili diſciplina,receſſerunt à ritu gentium uniuerſarum,maieſtatis(ut reor)prouidentia ad hūc morem deſtinati. Nullæ ibi fœminæ. Venere ſe penitus abdicarunt. Pecuniā neſciunt,palmis uictitant. Nemo ibi naſcitur,nec tamen deficit hominū multitudo. Locus ipſe addictus pudicitiæ eſt. Ad quem plurimi licet undiq; gentiū properent:nullus admittitur,niſi quem caſtitatis fides,& innocētiæ meritū proſequatur. Nā qui reus eſt,uel leuis culpæ,quamuis ſumma ope adipiſci ingreſſum uelit, diuinitus ſummouetur. Ita per immenſum ſpaciū ſeculorū(incredibile dictu)æterna gens eſt ceſſantibus puerperijs. Engadda oppidū infra Eſſænos fuit,ſed exciſum eſt. Verū inclytis nemoribus adhuc durat decus, lucisq; palmarū eminentiſſimis nihil uel æuo,uel bello derogatum. Iudææ terminus Maſſada caſtellum.

DE SCYTHOPOLI OPPIDO, ET MONTE CASIO. Cap. XXXIX

TRanſeo Damaſcum,Philadelphiam, Raphanam Scytopolis primos incolas, & autorem dabo. Liber pater cum humo nutricem tradidiſſet, condidit hoc oppidum, ut ſepulturæ titulum etiam urbis

bis mœnibus ampliaret. Incolæ *deerant, è comitibus ſuis Scythas delegit, quos ut animo firmaret ad prom ptam reſiſtendi uiolẽtiam, præmiũ loci nomen dedit.* In Seleucia *alter Caſius mõs eſt*, Antiochiæ *proximus, cuius è uertice uigilia adhuc quarta cõſpicitur globus Solis, et breui corporis circũactu radijs caliginẽ diſſipãtibus illinc nox, hinc dies cernitur. Talis è Caſio ſpecula eſt, ut lucẽ prius uideas, quàm auſpicetur dies.*

DE EVPHRATE ET TIGRIDE FLV *minibus, deq́; uarijs gemmarum generibus.* Cap. XL.

EVphratem *maior fundit* Armenia, *ortum ſupra Zimaram ſub radicibus montis, quem Capoten accolæ nominant, Scythis proximum. Hic recep tis in ſe aliquot amnibus cõualeſcit, & ſtipatus conuenis aquis, luctatur cum* Tauri *mõtis obiectu, quem apud* Eligeã *ſcindit, reſiſtat licet duodecim millibus paſſuum latitudine: longisq́; excurſibus dextra Comagenem,* Arabiam *læua relinquit. Deinde prælabens plurimas gentes,* Babyloniam *quondã Chaldæorum caput diuidit.* Meſopotamiã *opimat annuæ inundationis exceßibus, ad inſtar* Aegyptij *amnis terris ſuperfuſus, inuecta ſoli fœcunditate.* Iiſdem *fermè temporibus, quibus* Nilus *exit, ſole ſcilicet in parte*

Cancri uiceſima conſtituto. Tenuatur cum iam Leone decurſo, ad extima Virginis curricula facit tranſitũ. Quod gnomonici ſimilibus parallelis accidere contendunt, quos pares, & cœli & terrarum poſitione æqualitas normalis efficit lineæ. Vnde apparet iſta duo flumina ad modulũ eiuſdẽ perpendiculi conſtituta, licet è diuerſis manent plagis, eaſdẽ incremẽti cauſas habere. De Tigride quoq; hoc loco dicere par eſt. In Armeniæ maioris regione caput tollit mire quàm lucido conſpicuoq; fonte in loco edito, qui Elongoſinæ nominatur. Nec tamen ab exordio ſtatim totus eſt. Primũ pigrè fluit, non cum ſuo nomine. At cum fines Medorũ inuectus eſt, Tigris ſtatim dicitur. Ita enim Medi nominant ſagittam. Influit in Arethuſam lacum, omnia pondera ſuſtinentem. Cuius piſces nunquam ſe alueo Tigridis immiſcent, ſicut nec amnici piſces in ſtagnũ tranſeunt Arethuſæ, per quem diſsimilis colore, et uolucri meat curſu. Mox Tauro reſiſtẽte, in profundũ ſpecum mergitur, quem ſubter labens, in altero eius latere apud Zoroandam emicat, uluas & purgamenta plurima ſecum trahens. Deinde identidem abſcõditur, rurſusq; redditur. Adiabenos, Arabasq; præterfluit. Meſopotamiam amplectitur. Amnem nobiliſsimum Choaſpem accipit, Euphratem defert in ſinum Perſicum. Quæcunq; Euphratem bibunt gentes, diuerſo nitent lapide. Zmilaces in ipſo Euphratis alueo

legitur,gemma ad imaginē marmoris Procōneſi, niſi quod in medio umbilico lapidis iſtius glaucū uelut oculi pupilla internitet. Sagda à Chaldæis ad nos uſq; profluit,haud facilis repertu,niſi(ut perhibēt) ipſa capeſſendam ſe daret. Nanq; ingenita ſpiritus efficacia, ſupermeantes naues è profundo petit, & carinis ita tenaciter adcorporatur, ut niſi abraſa parte ligni, ægre ſeparetur. Ea Sagda apud Chaldæos propter effectus quos ex ea ſciunt,habetur loco principe, cæteris propter gratiā magis placet iucundiſsime uirēs. Myrrhites Parthis familiaris eſt. Hūc ſi uiſu æſtimes, Myrrhæ color eſt, & nō habet quod afficiat aſpectū. Si penitus explores,et attritu incites ad calorē,ſpirat Nardi ſuauitatem. In Perſide lapidū tāta copia eſt, tātaq; diuerſitas, ut longū penè ſit ipſis uocabulis immorari. Mithridax ſole percuſſa, coloribus micat uarijs. Tecolithos nucleo oliuæ ſimilis,ſpernitur cū uidetur, ſed remedijs bonus,uicit aliorū pulchritudinē. Solutus quippe, et hauſtus, pulſis calculis,renū dolores ac ueſicæ leuat. Ammochryſos arenis auro intermixtis, nūc bracteārū,nunc pulueris habet quadrulas. Aëtites et fuluus eſt,& tereti poſitione, alterū lapidē intrinſecus cohibens,cuius crepitu ſonorus eſt cū mouetur,quamlibet tinnitū illū non internū ſcrupulū facere, ſed ſpiritū ſapientiſsimi dicant. Hūc Aëtitem Zoroaſtres præfert omnibus,maximamq; illi tribuit poteſtatem. Inuenitur

nitur aut in nidis aquilæ, aut in littoribus Oceani. In Perſide tamē plurimus. Subnexus ſpem uteri defendit à fluxibus abortiuis. Pyrrhites fuluus eſt, teneriq; ſe uehementius nō ſinit: ac ſi quando arctiore manu premitur, digitos adurit. Chalazias grandinis & candorē præfert, & figurā duritia robuſtiſsima, & inuicta. Echites uipereas habet maculas. Dionyſias fuſcus eſt, rubētibus notis ſparſus. Idem ſi aquæ mixtus conteratur, uinum fragrat, & quod in illo odore mirificū eſt, ebrietati reſiſtit. Gloſſopetra deficientibus lunis, cœlo cadit, linguæ ſimilis humanæ, non modicæ (ut Magi ferunt) poteſtatis, qui ex ea lunares motus excitari putant. Solis gemma percandida eſt, ad ſpeciem fulgidi ſideris, rutiloſq; ex ſe iacit radios. Veneris crinis nitet nigro, internis ductibus oſtentans ruforū criniū ſimilitudinē. Selenites tralucet fulgore candido, melleoq;, continens lunæ imaginē, quē iuxta curſum aſtri ipſius perhibēt diebus ſingulis uel minui, uel augeri. Meconites papauera exprimit, Myrmecites reptantis formicæ effigie notatur. Chalcophtongos reſonat, ut pulſata æra. Pudice habitus, ſeruat uocis claritatem. Siderites à contemplatione ferri nihil diſſonat, uerùm maleficus, quoquò inferatur, diſcordias excitat. Phlogites oſtentat intra ſe quaſi flammas æſtuantes. Anthracias coruſcat uelut ſcintillantibus ſtellis. Enydros exudat, ut clauſam in eo putes fontanā ſcaturiginem.

DE CILICIA, ET ANTRO CORIcio, deq; monte Tauro.

Cap. XLI.

Ciliciam, de qua agitur, ſi ut nũc eſt, loquamur; derogaſſe uidebimur fidei uetuſtatis. Si terminos ſequimur quos habuit olim, abſonum eſt à cõtemplatione rerum præſentium. Ergo inter utranq; culpam, factu optimum eſt, amborum temporum ſtatum perſequi. Cilicia antea uſq; ad Peluſium Aegypti pertinebat, Lydijs, Medis, Armenijs, Pamphylia, Cappadocia ſub imperio Cilicum conſtitutis. Mox ab Aſſyrijs ſubacta, in breuiorem modum ſcripta eſt. Plurima iacet campo, ſinu lato recipiens Iſſicum mare à tergo montium Tauri & Amani iugis clauſa. A Cilice nomẽ trahit, quem ætas priſtina penè ultra æuum memoriæ abſcondit. Hunc aiunt Phœnice ortum, qui antiquior Ioue de primis terræ alumnis habetur. Matrem urbiũ habet Tarſon, quam Danaës proles nobiliſſima Perſeus locauit. Hanc urbem interſecat Cydnus amnis. Hunc Cydnum alij præcipitari Tauro, alij deriuari ex alueo Choaſpis tradiderunt. Qui Choaſpes ita dulcis eſt, ut Perſici reges quamdiu intra ripas Perſidis fluit, ſolis ſibi ex eo pocula uendicarint, & cùm eundum foret peregre, aquas eius ſecum uectitarint. Ex illo parente Cydnus miram trahit ſuauitatem. Quicquid

quid candidum eſt, Cydnum gentili lingua Syri dicunt, unde amni huic nomen datum. Tumet uere cum niues ſoluuntur, reliqua parte anni tenuis eſt & quietus. Circa Coricum Ciliciæ crocum plurimum, optimumq́; det licet Sicilia, det Syrena, det & Lycia, hoc primum eſt. Spirat flagrantius, colore plus aureo eſt, ſucci ope citius proficit ad medelam. Ibi Corylus oppidum eſt, & ſpecus, qui montem impoſitum mari à ſummo cauat uertice, patulus hiatu ampliſsimo. Nā deiectis lateribus in terræ profundum, nemoroſo orbe amplectitur mediam inanitatem, uirens introrſus lucis pendentibus. Deſcenſus in eum per duo millia et quingenta paſſuum, nō ſine largo die, hinc inde fontium aſsidua ſcaturigine. Vbi peruentum ad ima primi ſinus, alter rurſus ſpecus panditur. Quod antrum latis primum patet faucibus, poſtmodum in proceſſu per anguſtias obſcuratur. In eo ſacrum eſt Iouis fanū, in cuius receſſu intimo Typhonis Gigantis cubile poſitum accolæ credunt. Solæ antiquum oppidum Ciliciæ fuit, patria Chryſippi Stoicæ ſapientiæ potentiſsimi, quod à Tigrane Armenio ſubactum, et diu poſt Pompeiopolim deuictis Cilicibus Cneus Magnus cognominauit. Mons Taurus ab Indico primū mari ſurgit, deinde à ſcopulis Chelidonijs inter Aegyptium & Pamphilium pelagus obiectus ſeptentrioni dextero latere, læuo meridianæ plagæ, occidenti obuerſus fron

te profuſa. Palàm eſt terras eum continuare uoluiſſe penetrato mari, niſi profundis reſiſtentibus extendere radices ſuas uetaretur. Denique qui ratiocinantur de naturis locorum, tentaſſe eum omnes exitus promontorijs probāt. Nā quoquò uerſum mari alluitur, procedit in prominētias, ſed modò intercluditur Phœnicio, modò Pontico ſinu, interdum Caſpio uel Hyrcano, quibus renitentibus ſubinde fractus, contra Mæoticū lacū flectitur, multisq; difficultatibus fatigatus, Rhypheis ſe iugis annectit. Pro gentiū ac linguarum uarietate pluriſariam nominatus: apud Indos Imaus, mox Paropamiſus, Choatras apud Parthos, poſt Niphates, inde Taurus: ac ubi in excellentiſſimam cōſurgit ſublimitatem, Caucaſus. Interea etiam à populis appellationē trahit. A dextro latere Caſpius dicitur, uel Hyrcanus, à læuo Amazonicus, Moſchicus, Scythicus. Ad hæc uocabula habet alia multa. Vbi dehiſcit hiulcis iugis, facit portas, quarum primæ ſunt Armeniæ, tum Caſpiæ, pòſt Ciliciæ. In Græciā uerticem exerit, ubi Ceraunius prædicatur. A Ciliciæ finibus Africum limitem deſpicit. Quantum meridiem uidet, ſole inæſtuat. Quicquid ſeptentrioni oppoſitum eſt, uento tunditur, & pruina. Quod ſylueſtre eſt, efferatur plurimis beſtijs, & leonibus immaniſſimis.

DE

DE LYCIA, ET CHIMAERAE *monſtri fabula.* Cap. XLII.

QVod in Cãpania Veſuuius, in Sicilia Aetna, hoc in Lycia mons Chimæra eſt. Hic mons nocturnis æſtibus fumidũ exhalat. Vnde fabula triformis monſtri in uulgũ data eſt, quod Chimærã animal putauerũt. Et quoniã natura ibidẽ ſubeſt ignea, Vulcano urbẽ proximã Lycij dicarunt, quã de uocabulo ſui nominis Hephæſtiam uocant. Olympus quoq; inter alia ibi oppidum fuit nobile, ſed intercidit: nũc caſtellum eſt, infra quod aquæ regiæ ob inſigne fluoris ſpectaculo ſunt uiſentibus.

DE ASIA MINORI, DE EPHEſiæ Dianæ templo, de Alexandri Magni ortu, de inclytis Aſiæ ſcriptoribus, de Phrygia, de Bonaſo quadrupede, de Homeri et Heſiodi temporibus, de Memnonijs auibus, de Chamæleonte fera, de Ciconijs, deq; Galatarum origine.

Cap. XLIII.

SEquitur Aſia: ſed non eam Aſiã loquor, quæ in tertio orbis diuortio terminos amnes habet, ab Aegyptio mari Nilũ, à Mæotico lacu Tanaim: uerũ eã

quæ à Telmeſo Lyciæ incipit, unde etiam Carpathius auſpicatur ſinus. Eã igitur Aſiam ab oriente Lycia includit & Phrygia, ab occidente Aegæa littora, à meridie mare Aegyptiũ, Paphlagonia à ſeptentrione. Epheſus in ea urbs clariſsima eſt, Epheſo decus templũ Dianæ, Amazonũ fabrica, adeò magnificũ, ut Xerxes cũ omnia Aſiatica tẽpla igni daret, huic uni pepercerit. Sed hæc Xerxis clementia ſacras ædes non diu à malo uindicauit. Nanq; Heroſtratus, ut nomẽ memoria ſceleris extenderet, incendium nobilis fabricæ manu ſua ſtruxit, ſicut ipſe faſſus eſt, uoto adipiſcendæ famæ latioris. Notatur ergo eadẽ die conflagrauiſſe templum Epheſi, qua Alexander Magnus Pellæ natus eſt. Qui oritur, ut Nepos edidit, Marco Fabio Ambuſto, Tito Quintio Capitolino conſulibus, poſt Romã conditam anno trecenteſimo octogeſimoquinto. Id templũ cum poſtmodum ad cultum auguſtiorem Epheſij reformarent, faber operi Dinocrates præfuit, quem Dinocratem Alexandri iuſſu Alexandriam in Aegypto metatũ ſuprà expoſuimus. Nuſquam orbe toto tam aſsiduos terræ motus, & tam crebras urbium demerſiones, quàm in Aſia eſſe, cladibus Aſiaticis patuit, cum Tiberio principe urbes duodecim ſimul una ruina occiderint. Ingenia Aſiatica inclyta per gentes fuere. Poëtæ Anacreõ, inde Mimnermus, et Antimachus, deinde Hipponax, deinde Alcæus, inter quos etiam Sappho

pho mulier. At hiſtoriæ conditores Xanthus, Hecatæus, Herodotus, cũ quibus Ephorus, & Theopõpus. Nãq; de ſeptẽ ſapientia præditis, Bias, Thales, Pittacus, Cleantes, Stoicæ eminẽtiſſimus, Anaxagoras naturæ indagator. Heraclitus etiã ſubtilioris doctrinæ arcanis immoratus. Aſiã excipit Phrygia, in qua Celænæ, quæ antiquato priori nomine in Apamæã trãſiere, oppidũ à rege Seleuco poſtmodum conſtitutũ, illic Marſyas ortus, illic & ſepultus. Vnde qui proximat fluuius, Marſyas dicitur. Nam ſacrilegi certaminis factum, & audaces in deum tibias, teſtatur non procul cũ fonte uallis, quæ euentũ geſtæ rei ſignat, et ab Apamæa decem millibus paſſuũ ſeparata, Aulocrene uſq; adhuc dicitur. Ex arce huiuſce oppidi Mæãder amnis caput tollit, qui recurrẽtibus ripis flexuoſus inter Cariam et Ioniam præcipitat in ſinum, qui Miletum diuidit & Prienem. Ipſa Phrygia Troadi ſuperiecta eſt, aquilonia parte Galatiæ collimitata, à meridana Lycaoniæ, Pyſidiæ, Mygdoniæq; contermina. Eadem ab oriente uicina Lydiæ, à ſeptentrione Myſiæ, Cariæ, à parte qua dies medius eſt, mons Lydiæ Tmolus croco florentiſſimus, amnis Pactolus: quẽ aurato fluore incitũ, aliter χρυσορόαν uocãt. In his locis animal naſcitur quod Bonaſum dicunt, cui taurinũ caput, ac deinceps corpus omne, tantũ iuba equina: cornua aũt ita multiplici flexu in ſe recurrẽtia, ut ſi quis in ea offendat, nõ

neretur. Sed quicquid præſidij monſtro illi frons negat, aluus ſufficit. Nam cum in fugã uertitur, proluuie citi uentris fimũ egerit per lõgitudinem triũ iugerum, cuius ardor quicquid attigerit, adurit. Ita egerie noxia ſummouet inſequentes. Miletos Ioniæ caput, Cadmi olim domus, ſed eius qui primus inuenit proſæ orationis diſciplinã. Non lõge Epheſo Colophon ciuitas, nobilis oraculo Clarij Apollinis. Vnde haud procul Minas mõs ſurgit, cuius uertices de nubibus ſuper uolantibus futuræ tẽpeſtatis ſignificant qualitatẽ. Caput Mæoniæ Sypilus excipit, Tantalis antea dicta, & in illam uocabuli memoriam orbitatibus data Niobe. Smyrnã Melas circunfluit, inter flumina Aſiatica facilè præcipuus amnis. Smyrnæos uerò campos fluuius Hermus ſecat, qui ortus Dorylao Phrygiæ, Phrygiam ſcindit à Caria. Hunc quoq; Hermum fluctibus aureis æſtuaſſe antiquitas credidit. Smyrna, unde præcipuè nitet, Homero uati patria extitit, qui poſt Iliũ captũ, anno ducenteſimo ſeptuageſimo ſecũdo, humanis rebus exceßit. Agrippa Syluio Tyberini filio, Albæ regnãte, anno ante Vrbẽ conditã cẽteſimo ſexageſimo. Inter quem & Heſiodũ poëtã, qui in auſpicijs Olympiadis primæ obijt, centũ trigintaocto anni interfuerũt. In Rhetæo littore Athenienſes & Mitylenæi ad tumulũ ducis Theſſali Achilleon oppidũ condiderũt, quod propemodum interijt. Deinde interpoſitis quadraginta

draginta fermè ſtadijs, in altero cornu eiuſdē littoris ob honorē Salaminij Aiacis alterū oppidū, cui Aeantio datū nomē, Rhodij extruxerūt. At iuxta Iliū Memnonis ſtat ſepulcrū, ad quod ſempiterno ex Aethiopia cateruatim aues aduolāt, quas Iliēſes Memnonias uocāt. Cremutius autor eſt, has eaſdē anno quinto in Aethiopia cateruatim coire, et undiq; uerſum quouſquam gentiū ſint, ad regiā Memnonis cōuenire. Mediterranea, quæ ſunt ſupra Troadis partem, Teutrania tenet regio, quæ prima Myſorū fuit patria. Perfunditur Teutrania Caico flumine. Per omnē Aſiā Chamæleon plurimus, animal quadrupes, facie, qua lacertæ: niſi crura recta, et longiora uentri iungerētur, prolixa cauda, eademq; in uertiginē torta, hamati ungues ſubtili aduncitate, inceſſus piger, et ferè idem qui teſtudinum motus, corpus aſperū, cutem qualem in Crocodilis deprehendimus, ſubducti oculi, & receſſu concauo introrſum recepti, quos nūquam nictatione obnubit. Viſum deniq; non circumlatis pupillis, ſed obtutu rigidi orbis intentat. Hiatus æternus, ac ſine ullius uſus miniſterio: quippe cum neque cibum capiat, neque potu alatur, nec alimento alio, quàm hauſtu aëris uiuat. Color uarius, & in momento mutabilis, ita ut cuicunque rei ſe coniunxerit, concolor ei fiat. Colores duo ſunt, quos fingere non ualet, rubrus & candidus: cæteros facilè mentitur. Corpus penè

ſine

ſine carne, uitalia ſine liene, nec niſi in corculo pauxil lum ſanguinis deprehenditur. Latet hyeme, producitur uere. Impetibilis eſt Coraci, à quo cum interfectus eſt, uictorem ſuum perimit interemptus. Nam ſi uel modicum ales ex eo ederit, illico moritur. Sed Corax habet præſidium ad medelam, natura manum porrigente. Nam cum afflictum ſe intelligit, ſumpta fronde laurea, recuperat ſanitatẽ. Pythonis Come eſt in Aſia locus in cãpis patentibus, ubi primo aduentus ſui tem pore ciconiæ aduolãt, & eam quæ ultima aduenerit, laniant uniuerſæ. Aues iſtas ferunt linguas non habe re, uerùm ſonum quo crepitant, oris potius quàm uocis eſſe. Eximia illis ineſt pietas. Etenim quantũ temporis impenderint fœtibus educandis, tãtum & ipſæ à pullis ſuis inuicem aluntur. Ita enim impenſe nidos fouent, ut incubitus aſsiduitate plumas exuant. Noceri eis omnibus quidem locis nefas ducũt, ſed in Theſſalia uel maximè, ubi ſerpentum immanis copia eſt: quos dum eſcandi gratia inſectãtur, regionibus Theſſalicis plurimum mali detrahunt. Galatiam primis ſeculis priſcæ Gallorum gentes occupauerunt. Toliſtobogi, & Voturi, & Ambiani, quæ uocabula adhuc permanẽt. quamuis Galatia unde dicta ſit, ipſo ſonat nomine.

DE

DE BITHYNIA ET HYLAE RAptu,deq́; Hannibalis exitu ac ſepulcro. Cap. XLIIII.

Bithynia in Pōti exordio, ad partē ſolis orientis, aduerſa Thraciæ, opulenta ac diues urbiū à fontibus Sangarij fluminis primos fines habet, antè Bebricia dicta, deinde Mygdonia, mox à Bithyno rege Bithynia. In ea Pruſiadem urbem prætermeat Hylas flumen, et alluit Hylas lacus, in quo reſediſſe credunt delicias Herculis Hylam puerū Nymphis rapinam, in cuius memoriam uſq; adhuc ſolenni curſitatione lacum populus circuit, & Hylam uoce clamant. In Bithynio quoq; agro Libyſſa, locus Nicomediæ proximus, ſepulcro Hannibalis famæ datus, qui poſt Carthaginenſe iudicium transfuga ad regem Antiochum, deinde poſt Antiochi apud Thermopylas pugnā tam malā, fractumq; regem fortunæ uicibus, in hoſpitium Pruſiæ deuolutus, ne traderetur Tito Quintio ob hāc cauſam in Bithyniam miſſo, captiuusq; Romam ueniret, ueneni mali poculo animam expulit, & ab Romanis ſe uinculis morte defendit.

DE ORA PONTICA. Cap. XLV.

IN ora Pontica poſt Boſphori fauces, & Rheſum amnē, portumq́; Calpas, Sāgaris fluuius ortus in

Phrygia,

Phrygia, dictusq; à pleriſque Coralius, exordium facit Maryandini ſinus, in quo oppidum Heraclea, oppoſitum Lyco flumini: & Acone portus, qui prouentu malorum graminum uſq; eò celebris eſt, ut noxias herbas aconita illinc nominemus. Proximus inde Acheruſius ſpecus, quē foraminis cæci profundo adusq; inferna aiunt patere.

DE PAPHLAGONIA, ET VENE *torum origine.* Cap. XLVI.

PAphlagoniam limes à tergo Galaticus amplectitur. Ea Paphlagonia Carābi pormontorio ſpectat Tauricam, conſurgit Cytoro monte, porrecto in ſpacium trium & ſexaginta millium, inſignis loco Heneto: à quo (ut Cornelius Nepos perhibet) Paphlagones in Italiam tranſuecti, mox Veneti ſunt nominati. Plurimas in ea regione urbes Mileſij condiderunt. Eupatoriā Mithridates, quæ ſubacta à Pompeio Pompeiopolis eſt dicta.

DE CAPPADOCIA, ET IN EA *equorum natura.* Cap. XLVII.

CAppadocia gentiū uniuerſarū, quæ Pontum accolunt, præcipuè introrſus recedit. Latere læuo utraſque Armenias, & Comagenem ſimul tranſit,

ſit, dextro plurimis Aſiæ populis circumfuſa. Attollitur ad Tauri iuga, & Solis ortum. Præterit Lycaoniam, Piſidiam, Ciliciam. Vadit ſuper tractum Syriæ Antiochiæ, parte regionis alterius in Scythiam pertendens, ab Armenia maiore diuiſa Euphrate amne. Quæ Armenia, unde Pariedri montes ſunt, auſpicatur. Multæ in Cappadocia urbes inclytæ. Verùm ut ab alijs referamus pedem, coloniam Archelaidem, quam deduxit Claudius Cæſar, Halys præterfluit. Neocæſaream fluuius Lycus alluit. Melitam Semiramis condidit. Mazacham ſub Argæo ſitam, Cappadoces matrem urbium numerant. Qui Argæus niualibus iugis arduus, ne æſtiuo quidē torrēte pruinis caret, quemq; indigenæ populi habitari Deo credunt. Terra illa ante alias altrix equorum, & prouentui equino accommodatiſsima eſt. Quorū hoc in loco ingenium reor perſequendum. Nam equis ineſſe iudicium, documentis plurimis patefactum eſt, cum iam aliquot inuenti ſint, qui non niſi primos dominos agnoſcerent, obliti manſuetudinis, ſiquando mutaſſent cōſueta ſeruitia. Inimicos partis ſuæ norunt, adeò ut inter prælia hoſtes morſu petant. Sed illud maius eſt, quod rectoribus perditis quos diligebant, accerſunt fame mortem. Verùm hi mores in genere equorū præſtantiſsimo reperiūtur. Nā qui infra nobilitatem ſunt ſati, nulla documenta ſui præbuerūt. Sed ne quid uideamur dicēdi

licentia

licentia cõtra fidẽ arrogaſſe, exemplũ frequens dabimus. Alexandri Magni equus, Bucephalus dictus, ſiue de aſpectus toruitate, ſeu ab inſigni, quòd taurinũ caput armo inuſtũ gerebat, uel quòd de frõte eius quædã extantiũ corniculorũ minæ protuberabant, cũ ab equario ſuo aliàs etiã molliter ſederetur, accepto regio ſtratu, neminem unquam aliũ præter dominũ uehere dignatus eſt. Documẽta eius in prælijs plurima ſunt, quibus Alexandrũ è duriſsimis certaminibus ſoſpitem opera ſua extulit. Quo meritò effectũ, ut defuncto in India exequias rex duceret, & ſupremis ſepulcrũ daret. Vrbem etiam conderet, quam in nominis memoriam Bucephalã nominauit. Equus C. Cæſaris nullum præter Cæſarẽ dorſo recepit: cuius primores pedes facie ueſtigij humani tradũt fuiſſe, ſicut ante Veneris genitricis ſimulacrũ eadem hac effigie locatus eſt. Regẽ Scytharũ, cũ ſingulari certamine interẽptũ, aduerſarius uictor ſpoliare uellet, ab equo eius calcibus morſuq; laniatus eſt. Agrigẽtina etiam regio frequẽs eſt equorum ſepulcris, quod ſupremorum munus meritis datũ creditur. Voluptatem his ineſſe, circi ſpectacula prodiderũt. Quidã enim equorũ cantibus, tibiarum quidam ſaltationibus, quidam colorũ uarietate, nonnulli etiã accenſis facibus ad curſus prouocantur. Affectũ equinũ lachrymæ probant. Deniq; interfecto Nicomede rege, equus eius inedia uitã expulit. Cum

prælio Antiochus Galatas ſubegiſſet, Centaretrij nomine ducis, qui in acie ceciderat, equum ouaturus inſiluit. Isq; adeo ſpreuit lupatos, ut de induſtria curuatus, ruina & ſe & equitem pariter affligeret. Ingenia equorũ & Claudij Cæſaris Circenſes probarũt, cũ effuſo rectore quadrigæ, curſus æmulos non minus aſtu, q̃ uelocitate præuerterẽt, & pòſt decurſa legitima ſpacia, ad locũ palmæ ſponte conſiſterent, uelut uictoriæ præmiũ poſtularẽt. Excuſſo quoq; auriga, quem Ratumenã nominabant, relicto certamine, ad Capitolium quadriga proſiluit: nec ante ſubſtitit, quamlibet obuijs occurſibus impedita, q̃ Tarpeiũ Iouẽ terna dextratione luſtraſſet. In huiuſce animalis genere ætas longior maribus. Legimus ſanè equũ aduſq; annos ſeptuaginta uixiſſe. Iam illud non uenit in ambiguũ, quod in annũ tertiũ & triceſimũ generant, utpote qui etiã poſt uiceſimũ mittantur ad ſobolẽ reficiendã. Notatũ etiã aduertimus Opuntem nomine equum, ad gregariam Venerẽ duraſſe in annos quadraginta. Equarũ libido extinguitur iubis tonſis. In quarum partu amoris naſcitur ueneficium, quod in frontibus præferunt recens editi, fuluo colore, caricis ſimile, ἱππομανὴς nominatum. Quod ſi prærepetũ ſtatim fuerit, nequaquam mater pullo ubera præbet uellicãda. Quo quis acrior fuerit, ſpeiq; maioris, eo profundius nares merſitat in bibendo. Mas ad bella nunquam producitur apud Scy-

thas, eo quòd fœminæ leuare ueſicas etiam in fuga poſſint. Edunt equæ ex uentis conceptos, ſed hi nũquam ultra triennium æuum trahunt.

DE ASSYRIA, DE'QVE VNguentorum origine. Cap. XLVIII.

ASſyriorum initium Adyabene facit. In cuius parte Arbelitis regio eſt, quem locũ uictoria Alexandri Magni nõ ſinit præteriri. Nã ibi copias Darij fudit, ipſumq́; ſubegit, expugnatisq́; eius caſtris, in reliquo apparatu regis ſcriniũ unguentis refertum reperit, unde primũ Romana luxuria fecit ingreſſum ad odores peregrinos. Aliquantiſper tamen uirtute ueterum ab illa uitiorum illecebra defenſi ſumus, atq; adeò in cenſuram Publij Craſſi, & Iulij Cæſaris, qui edixerunt anno Vrbis conditæ quingenteſimo ſexageſimoquinto, nequis unguenta inueheret peregrina. Poſtmodũ uicerunt noſtra uitia, & Senatui adeò placuit odorum delicia, ut ea etiam in penetralibus tenebris uteretur: ſicut L. Plotium fratrẽ L. Plotij bis conſulem proſcriptum à triumuiris, in Salernitana latebra unguenti odor prodidit.

DE MEDICA ARBORE. Cap. XLIX.

HOs terrarũ ductus excipit Media, cuius arbor inclarint etiam carminibus Mãtuanis. Ingens

ipſa

ipſa, & cui tale fermè, quale Vnedonibus foliũ eſt: tantum eo differt, quod aculeatum ſpinoſis faſtigijs hiſpidatur. Geſtat malum inimicum uenenis, ſapore aſpero, & amaritudinis miræ. Odoris autem fragrantia plus quàm iucundum, longeq; ſenſibile. Verùm pomorum illi tanta ubertas ineſt, ut onere prouentus ſemper grauetur. Nam protinus atq; poma eius ceciderint maturitate, alia protuberant, eaq; tantum eſt opimitati mora, ut fœtus decidant antè nati. Vſurpare ſibi nemora iſta optauerunt & aliæ nationes, per induſtriam tralati germinis & inſerti: ſed beneficium ſoli Mediæ datum, natura reſiſtente terra alia non potuit mutuari.

DE CASPIIS PORTIS. Cap. L.

CAſpiæ portæ panduntur itinere manu facto, longo octo millibus paſſuum. Nam latitudo uix eſt plauſtro permeabilis. In his anguſtijs etiam illud inter alia difficile, quod præciſorum laterum ſaxa liquentibus inter ſe ſalis uenis, exudant humorem affluentiſſimum, qui mox ui caloris conſtrictus, uelut in glaciem coit. Ita labes inuia acceſſum negat. Præterea octo & uiginti milliũ paſſuum tractus omnis quoquò inde pergitur, nullis puteis uel fontibus, humo arida, ſine præſidio ſitit. Tum ſerpentes undique

gentium conuenæ, à uerno ſtatim die illuc confluunt. Ita periculi ac difficultatis concordia ad Caſpios, niſi hyeme, acceſſus negatur.

DE DIREO, ET MARGIANA REgione. Cap. LI.

A Caſpijs ad orientem uerſus locus eſt, quod Direum appellatur, cuius ubertati non eſt quod uſpiam comparari queat. quem locum circunſidũt Tapyri, Anariaci, & Hyrcani. Ei proximat Margiana regio, inclyta cœli ac ſoli commodis, adeò ut in toto ille latifundo uitibus ſola gaudeat. In faciem theatralẽ montibus clauditur ambitu ſtadiorũ mille quingentorum, inacceſſa penè ob incommodum arenoſæ ſolitudinis, quæ per centum & uiginti millia paſſuum undiq; uerſum circumfuſa eſt. Regionis huius amœnitatẽ Alexander Magnus uſqueadeò miratus eſt, ut ibi primum Alexandriam conderet, quam mox à Barbaris exciſam, Antiochus Seleuci filius reformauit, & de nuncupatione domus ſuæ dixit Seleuciã. Cuius urbis circuitus diffunditur in ſtadia ſeptuagintaquinq;. In hanc Orodes Romanos captos Craßiana clade deduxit. Et aliud in Caſpijs Alexãder oppidũ excitauit, idq́; Heraclea dictum dum manebat, ſed hoc quoq; ab iiſdem euerſum gentibus, deinde ab Antiocho reſtitutum, ut ille maluit: Achais poſtmodũ nominatum eſt.

DE

DE OXO AMNE, ET CIRCA EVM gentibus, de itinere Liberi patris, Herculis, Semiramidis, & Cyri regis termino, deq; Camelorum natura.

Cap. LII.

OXus amnis de lacu Oxo oritur, cuius oras Heniochi, Bateni, Oxiſtagæ accolunt, ſed præcipuam partẽ Bactri tenent. Bactris præterea eſt propius amnis Bactros: unde & oppidum quod incolunt, Bactrum. Gentes huiuſce quæ pone ſunt, Paropamiſi iugis ambiũtur, quæ aduerſa Indi fontibus terminantur. Reliqua includit Oxus flumen. Vltra hos Panda oppidũ Sogdianorũ, in quorũ finibus Alexander Magnus tertiã Alexandriã cõdidit, ad cõteſtãdos itineris ſui terminos. Hic enim locus eſt, in quo primũ à Libero patre, pòſt ab Hercule, deinde à Semiramide, poſtremo etiã à Cyro aræ ſunt cõſtitutæ, quòd proximũ gloriæ omnes duxerũt, illò uſq; promouiſſe itineris ſui metas. Vniuerſi eius ductus dũtaxat ab illa terrarũ parte Iaxartes fluuius ſecat fines, quẽ tamen Iaxarten ſoli uocant Bactri. Nam Scythæ Silyn nominãt. Hunc eundẽ eſſe Tanaim, exercitus Alexãdri Magni crediderũt. Verùm Dæmodamas, dux Seleuci & Antiochi, ſatis idoneus uerò auctor, trãſuectus amnem iſtũ, titulos omniũ ſupergreſſus eſt, aliumq; eſſe q̃ Ta-

nam deprehendit. Ob cuius gloriæ inſigne, dedit nomini ſuo, ut altaria ibi ſtatueret Apollini Didymæo. Hoc eſt colliminium, in quo limes Perſicus Scythis iungitur, quos Scythas Perſæ lingua ſua Sacas dicũt, & inuicem Scythæ Perſas Chorſaros nominant, montemq́; Caucaſum Graucaſum, id eſt niuibus cãdicantẽ. Denſiſſima hic populorũ frequentia, cũ Parthis legem placiti ab exordio moris incorrupta cuſtodit diſciplina. E quibus celeberrimi ſunt Maſſagetæ, Eſſedones, Ariacæ, Sacæ, Dahæ, & Aſſæi. Poſt quos immaniſſimis Barbaris interiacentibus, de ritu aliarũ nationũ penè incõſtanter definitũ aduertimus. Bactri Camelos fortiſſimos mittũt, licet & Arabia plurimos gignat. Verũ hoc differunt, quòd Arabici bina tubera in dorſo habent, ſingula Bactriani. Hi nunq̃ pedes atterunt. Sunt enim illis reciprocis quibuſdã pulmunculis ueſtigia carnulenta. Vnde & contraria eſt labes ambulantibus, nullo fauente præſidio ad niſum inſiſtendi. Habentur in duplex miniſteriũ. Sunt alij oneri ferendo accõmodati, alij leues ad pernicitatẽ. Sed nec illi ultra iuſtũ pondera recipiũt, nec iſti amplius q̃ ſolita ſpacia uolunt egredi. Geniture cupidine efferantur adeò, ut ſæuiant cum Venerem requirunt. Oderunt equinũ genus. Sitim etiam in quatriduum tolerãt. Verùm cũ occaſio bibendi data eſt, tantũ implentur, quantũ & ſatiet deſideria præterita, & in futurũ diu proſit. Lutulentas

lentas aquas captãt, puras refugiunt. Deniq; niſi cœnoſior liquor fuerit, ipſi aßidua conculcatione limum excitant, ut turbetur. Durant in annos centũ, niſi forte tralati in peregrina, inſolentia mutati aëris morbos trahãt. Ad bella fœminæ præparãtur. Inuentumq; eſt, ut deſideriũ eis coitionis quadam caſtratione execaretur. Putãt enim fieri ualidiores, ſi à coitibus arceãtur.

DE SERIBVS, ET SERICO VELlere. Cap. LIII.

QVa ab Scythico Oceano, & mari Caſpio in Oceanum Eoum curſus inflectitur, ab exordio huiuſce plagæ profundæ niues, mox longa deſerta, pòſt Anthropophagi, gens aſperrima, dein ſpacio ſæuißimis beſtijs efferata, fermè dimidiã itineris partem impenetrabilẽ reddiderunt. Quarũ difficultatũ terminũ facit iugũ mari imminens, quod Tabin Barbari dicũt. Pòſt quẽ adhuc longinquæ ſolitudines. Sic in tractu eius oræ, quæ ſpectat æſtiuũ oriẽtem, ultra inhumanos ſitus primos hominũ Seres cognoſcimus, qui aquarũ aſpergine inundatis frõtibus, uellera arborũ adminiculo depectunt liquoris, & lanuginis tenerã ſubtilitatẽ humore domãt ad obſequiũ. Hoc illud eſt Sericum, in uſum publicum damno ſeueritatis admiſſum: & quo oſtentare potius corpora, quàm ueſtire, primo fœminis, nunc etiam uiris per-

ſuaſit luxuriæ libido. Seres ipſi quidem mites, et inter ſe quietiſſimi. Aliàs uerò reliquorum mortalium cœtus refugiũt, adeò ut cæterarum gentium commercia abnuãt. Primũ eorum fluuium mercatores ipſi tranſeunt, in cuius ripis, nullo inter partes linguæ cõmercio, ſed depoſitarum rerum precia oculis æſtimantes, ſua tradunt, noſtra non emunt.

DE ATTACIS GENTIBVS. Cap. LIIII.

SEquitur Attacenus ſinus, & gens Attacorum, quibus temperies prærogatiua mirã aëris clementiam ſumminiſtrat. Arcent ſanè afflatum noxium colles, qui ſalubri apricitate undiq; ſecus obiecti prohibent auras peſtilẽtes. Atq; ideo, ut Amometus affirmat, par illis et Hyperboreis genus uitæ eſt. Inter hos & Indiam gnariſſimi Cyconas locauerunt.

DE INDIA, ET INDORVM MOribus, de eius regionis cœli clementia, de Indiæ fluminibus, dèque miris in ea animalibus, arboribus, odoramentorum generibus, de Indis itẽ preciosis lapidibus. Cap. LV.

AB Emodis montibus auſpicatur India, à meridiano mari porrecta ad Eoũ, et à ſeptentrione

ne uſq; ad montem Caucaſum, Fauonij ſpiritu ſaluberrima. In anno bis æſtatem habet, bis legit fruges, uice hyemis Eteſijs potitur. Hanc Poßidonius aduerſam Galliæ ſtatuit. Sanè nec quicquam ex ea dubiũ. Nam Alexandri Magni armis cõperta, et aliorũ poſtmodũ regũ diligentia peragrata, penitus cognitioni noſtræ addita eſt. Megaſthenes ſanè apud Indicos reges aliquantiſper commoratus, res Indicas ſcripſit, ut fidem quam oculis ſubiecerat, memoriæ daret. Dionyſius quoq;, qui et ipſe à Philadelpho rege ſpectator mißus eſt gratia periclitandæ ueritatis, paria prodidit. Tradunt ergo in India fuiſſe quinq; millia oppidorũ præcipua capacitate, populorũ nouem millia. Diu etiã credita eſt tertia pars eſſe terrarũ. Nec mirũ ſit, uel de hominũ, uel de urbiũ copia, cum ſoli Indi nunquam à natali ſolo receſſerint. Indiã Liber pater primus ingreſſus eſt, utpote qui Indis ſubactis primus omniũ triumphauit. Ab hoc ad Alexandrum Magnum numerãtur annorũ ſex millia quadringenti quinquaginta unus, additis eo amplius tribus menſibus, habita per reges cõputatione, qui cẽtũ quinquagintatres tenuiſſe medium æuum deprehenduntur. Maximi in ea amnes Ganges, et Indus: quorũ Gangen quidam fontibus incertis naſci, & Nili modo exundare perhibẽt. Alij uolunt à Scythicis montibus exoriri. Hypaſis etiã nobilißimus ibi fluuius, qui Alexandri Magni iter termi-

nauit,ſicuti aræ in ripa eius poſitæ probant. Minima Gangis latitudo per octo millia paſſuũ, maxima per uiginti patet. Altitudo ubi uadoſiſsimus eſt, menſuram centum pedũ deuorat. Gangarides extimus eſt Indiæ populus, cuius rex equites mille, Elephantos ſeptingentos, peditũ ſexaginta millia in apparatu belli habet. Indorũ quidã agros exercẽt, militiã plurimi, merces alij, optimi ditiſsimiq́; Rempublicã curãt, reddunt iudicia, aſsident regibus. Quietũ ibi eminentiſsimæ ſapiẽtiæ genus eſt, uita repletos incenſis rogis mortem accerſere. Qui uerò ferociori ſectæ ſe dediderunt, & ſyluestrẽ agunt uitã, Elephãtos uenãtur, quibus perdomitis ad manſuetudinẽ, aut arant, aut uehuntur. In Gange inſula eſt, populoſiſsimã & ampliſsimã continens gentem, quorũ rex peditũ quinquaginta millia, equitũ quatuor millia in armis habet. Omnes ſanè quicunq; præditi ſunt regia poteſtate, non ſine maximo elephantorũ, equitũ, peditumq́; numero, militarẽ agitant diſciplinã. Praſia gens ualidiſsima Palybotram urbem incolũt, unde quidã gentem ipſam Palybotros nominarũt. Quorũ rex ſexcentena millia peditum, equitũ triginta millia, elephantorũ octo millia omnibus diebus ad ſtipendiũ uocat. Vltra Palybotrã mons Maleus, in quo umbræ hyeme in ſeptentriones, æſtate in Auſtros cadunt, uiciſsitudine hac durante ſenis menſibus. Septentriones in eo tractu in anno ſemel, nec ul-

tra quindecim dies apparẽt, ſicuti autor eſt Bethon, *qui perhibet hoc in pluribus* Indiæ *locis euenire.* Indo *flumini proximantes, uerſa ad meridiem plaga, ultra alios torrentur calore.* Deniq; *uim ſideris prodit hominũ color.* Montana Pygmæi *tenent. At ij quibus eſt uicinus* Oceanus, *ſine regibus degũt.* Pãdea *gens à fœminis regitur, cui reginam primam aßignant* Herculis *filiam. Et* Nyſa *urbs regioni iſti datur.* Mons *etiam* Ioui *ſacer,* Meros *nomine, in cuius ſpecu nutritum* Liberum *patrem ueteres* Indi *affirmant, ex cuius uocabuli argumento laſciuienti famæ creditur* Liberum *patrem fœmine natam.* Extra Indi *oſtium ſunt inſulæ duæ,* Chryſe, *et* Argyre, *adeò fœcundæ copia metallorum, ut pleriq; eas aurea ſola prodiderint et argentea habere.* Indis *omnibus promißa cæſaries, non ſine fuco cœrulei aut crocei coloris. Cultus præcipuus in gẽmis. Nullus funerum apparatus. Præterea ut* Iubæ & Archelai *regum libris editum eſt, in quantum mores populorum diſſonant, habitus quoque diſcrepantißimus eſt. Alij lineis, alij laneis peplis ueſtiuntur: pars nudi, pars obſcœna tantum amiculati, plurimi etiam flexibilibus libris circundati.* Quidam *populi adeò proceri, ut elephantos uelut equos, facillima inſultatione tranſiliant. Plurimis placet, neq; animal occidere, neque ueſci carnibus. Plæriq; tantum piſcibus aluntur, & è mari uiuunt. Sunt qui proximos, parentesq; priuſquam*

priuſquã annis aut ægritudine in maciem eant, antè uelut hoſtias cædunt, deinde peremptorũ uiſcera epulas habent: quod ibi nõ ſceleris, ſed pietatis loco numerant. Sunt etiã qui cum incubuere morbi, procul à cæteris in ſecreta abeũt, nihil anxie mortẽ expectantes. Aſpagonũ gens laureis uiret ſyluis, lucis buxeis. Vitium uerò, & arborum uniuerſarũ, quibus gratia dulcis eſt, prouentibus copioſiſsima. Philoſophos habent Indi, Gymnoſophiſtas uocant, qui ab exortu aduſq; Solis occaſum contentis oculis orbem candentiſsimi ſideris cõtuẽtur in globo igneo, rimãtes ſecreta quædam, areniſq; feruentibus perpetem diem alternis pedibus inſiſtũt. Ad montem qui Milo dicitur, habitant quibus auerſæ plantæ ſunt, & octoni in plãtis ſingulis digiti. Megaſthenes per diuerſos Indiæ mõtes eſſe ſcribit, nationes capitibus caninis, armatas unguibus, amictas ueſtitu tergorũ, ad ſermonem humanum nulla uoce, ſed latratibus tantum ſonantes, aſperis rictibus. Apud Cteſiam legitur quaſdã fœminas ibi ſemel parere, natoſq; canos illico fieri. Eſſe rurſum gentem alteram, quæ in iuuenta ſit cana, nigreſcat in ſenectute, ultra æui noſtri terminos perẽnantẽ. Legimus Monoſcelos quoq; ibi naſci ſingulis cruribus, & ſingulari pernicitate: qui ubi defendi ſe uelint à calore, reſupinati plantarũ ſuarũ magnitudine inumbrentur. Gangis fontem qui accolunt, nullius ad eſcã opis indigent. Odore ui-

uunt

uiunt pomorũ ſylueſtriũ, longiusq; pergentes eadẽ illa in præſidio gerũt, ut olfactu alantur. Quod ſi tetriorem ſpiritũ ſorte traxerint, exanimari eos certũ eſt. Perhibent eſſe & gentẽ fœminarũ, quæ quinquennes cõcipiunt, ſed ultra octauũ annũ uiuendi ſpacium non protrahũt. Sunt qui ceruicibus carent, & in humeris habent oculos. Sunt qui ſylueſtres, hirti corpora, canis dentibus, ſtridore terrifico. Apud eos uerò quibus ad uiuendi rationẽ propenſior cura eſt, multæ uxores in eiuſdem uiri coëunt matrimoniũ, & cũ maritus deceſſerit, apud grauiſſimos iudices ſuã quæq; de meritis agunt cauſam: et quæ officioſior cæteris ſententia uicerit iudicantiũ, hoc palmæ refert præmiũ, ut arbitratu ſuo aſcendat rogũ coniugis, & ſupremis eius ſemetipſam det inferias: cæteræ nota uiuunt. Enormitas in ſerpentibus tanta eſt, ut ceruos, et animantium alia ad parem molem tota hauriant, quinetiã Oceanũ Indicũ quã tus eſt penetrẽt, inſulasq; magno ſpacio à continenti ſeparatas, pabulandi petant gratia. Id quę ipſum palàm eſt potentia ampliſſimæ magnitudinis fieri, ut per tãtã ſali latitudinẽ ad loca p:neent deſtinata. Sunt illic multæ ac mirabiles beſtiæ, quarũ è multitudime & copia partem perſequemur. Leucrocota uelocitate præcedit feras uniuerſas. Ipſa aſini magnitudine, ceruiclunibus, pectore ac cruribus leoninis, capite camelino, biſulca ungula, ore aduſq; aures dehiſcente,

ſcēte, dentiū locis oſſe perpetuo. Hoc quoad formam. Voce autem loquentium hominum ſonos æmulatur. Eſt & Eale, aliàs ut equus, cauda uerò elephanti, nigro colore, maxillis aprinis, præferens cornua ultra cubitalem modum longa, ad obſequium cuius uelit motus accommodata. Neq; enim rigent, ſed deflectuntur ut uſus exigit præliandi. Quorū alterum cum pugnat protendit, alterum replicat, ut ſi ictu aliquo alterius acumen obtuſum fuerit, acies ſuccedat alterius. Hippopotamis comparatur, & ipſa ſanè aquis fluminum gaudet. Indicis tauris color fuluus eſt, uolucris pernicitas, pilus in contrariū uerſus, hiatus omne quod caput. Hi quoq; circūferūt cornua flexibilitate qua malint, tergi duritia omne telū reſpuētes, tā immiti ferocitate, ut capti animas proijciant furore. Manticora quoq; nomine inter hæc naſcitur, triplici dentiū ordine coēunte uicibus alternis, facie hominis, glaucis oculis, ſanguineo colore, corpore leonino, cauda ueluti ſcorpionis aculeo ſpiculata. Voce tam ſibila, ut imitetur fiſtularū modulos, tubarumq; concentū. humanas carnes auidiſsime affectat: pedibus ſic uiget, ſaltu ſic poteſt, ut morari eam nec extentiſsima ſpacia poſsint, nec obſtacula latiſsima. Sunt præterea boues unicornes et tricornes, ſolidis ungulis, nec bifidis. Sed atrociſsimū eſt Monoceros, monſtrū mugitu horrido, equino corpore, elephanti pedibus, cauda ſuilla, capite ceruino.

uino. Cornu è media eius fronte protenditur, ſplendo re mirifico, ad longitudinem pedũ quatuor: ita acutũ, ut quicquid impetat, facilè ictu eius perforetur. Viuus non uenit in hominũ poteſtatẽ, et interimi quidem po teſt, capi non poteſt. Aquæ etiã gignũt miracula nõ mi nora. Anguillas ad tricenos pedes longas educat Gan ges, quẽ Statius Seboſus inter præcipua miracula ait uermibus abundare, cœruleis nomine et colore. Hi bi na habent brachia, longitudinis cubitorũ nõ minus ſe nũm: adeò robuſtis uiribus, ut elephantos ad potũ uen titantes, mordicus cõprehenſos ipſorũ manu rapiant in profundũ. Indica maria Balænas habent, ultra ſpa cia quatuor iugerũ. Sunt et quos Phyſeteras nũcupãt, qui enormes ultra molem ingentiũ columnarũ, ſuper antennas ſe nauiũ extollunt, hauſtosq; fiſtulis fluctus ita eructant, ut nimboſa alluuię plerunq; deprimant alueos nauigantiũ. Sola India mittit Pſitacũ auẽ, colo re uiridi, torque puniceo: cuius roſtri tãta duritia eſt, ut cũ è ſublimi præcipitatur in ſaxũ, niſu ſe oris exci piat, et quodã quaſi præſidio utatur extraordinariæ firmitatis. Caput uerò tã ualens, ut ſi quãdo ad diſcen dũ plagis ſit admonendus (nam ſtudet, ut quod homi nes loquatur) ferrea clauicula ſit uerberãdus. Dũ pul lus eſt, atq; adeò intra alterũ ætatis ſuæ annũ, quæ mõ ſtrata ſunt, & citius diſcit, & tenacius retinet. Maior paulo ſegnior eſt, & obliuioſus, & indocilis. Inter no

biles

biles et plebeios diſcertionẽ digitorũ facit numerus. Qui præſtant, quinos in pede habent digitos, cæteri ternos. Lingua lata, multoq; latior, quàm cæteris aui bus: unde perficitur, ut articulata uerba penitus eloquatur. Quod ingeniũ ita Romæ deliciæ miratæ ſunt, ut Barbari pſitacos mercẽ fecerint. Indorũ nemora in tam procerã ſublimãtur excelſitatem, ut tranſiaci ne ſagittis quidem poßint. Pomaria ficus habẽt, quarum caudices in orbem ſpacio ſexaginta paſſuũ extuberan tur. Ramorũ umbræ ambitu bina ſtadia cõſumunt. Foliorũ latitudo formæ Amazonicæ peltæ comparatur. Pomũ eximiæ ſuauitatis. Quæ paluſtria ſunt, arũdinẽ creãt ita craſſam, ut fiſſis internodijs, lembi uice uectitet nauigãtes. E radicibus eius exprimitur humor dulcis ad melleã ſuauitatẽ. Tylos, Indiæ inſula eſt. Ea fert palmas, oleas creat, uineis abundat. Terras omnes hoc miraculo ſola uincit, quòd quæcunq; in ea arbos naſcitur, nũquã caret folio. Mõs Caucaſus inde incipit, qui maximã orbis partem perpetuis iugis penetrat. Idem fronte qua ſoli eſt obuerſus, arbores piperis oſtentat, quas ad iuniperi ſimilitudinem diuerſos fructus edere aſſeuerãt. Eorũ qui primus erumpit, uelut corylorum fimbria, dicitur Piper longum. Quod incorruptum eſt, Piper album. Quorum cutem rugoſam & torridam calor fecerit, Piper nigrum. Qui demum caducus torretur feruido ſole, uocamen trahit de colore.

lore. Atqui ex ipſa arbore ſtringitur, ut eſt, album piper dicitur. Sed ut piper ſola India, ita & hebenum ſola mittit, nec tamen uniuerſa, uerum exigua ſui parte ſyluis hoc genus edit. Arbor eſt plerunque tenuis, & frequentior, uimine raro in craßitudinẽ caudicis extuberata, hiulco cortice, & admodum reticulato, dehiſcentibus uenis, adeò ut per ipſos ſinus pars intima uix tenui libro cõtegatur. Lignum omne mediale eadem fermè & facie, & nitore, qui eſt in lapide Gangate. Indi reges ex eo ſceptra ſumunt, & quaſcunq; deorum imagines non niſi ex hebeno habent. Iidem ferunt materia iſta liquorem non contineri noxium, & quicquid maleficum fuerit, tactu eius auerti. Hac gratia pocula ex Hebeno habent. Ita nihil mirum ſi peregre ſit in pretio, quo etiã ipſi quib. prouenit, honorantur. Hebenũ ex India Romæ Mithridatico triumpho primũ Magnus Pompeius exhibuit. Mittit India & calamos odoratos, potentes aduerſum inteſtinæ ægritudinis incommoda. Dat & multa alia fragrantia, mirifici ſpiritus ſuauitate grata. Indicorum lapidum in Adamantibus dignitas prima, utpote qui lymphationes abigant, uenenis reſiſtant, pauitantium uanos metus pellant. Hæc primũ de ijs prædicari oportuit, quæ reſpicere ad utilitatẽ uidebamus. Nunc reddemus quot quæ'ue Adamantum ſint ſpecies, & quis color cuiq; eximius. In quodam Cryſtalli genere inue

nitur materia, in qua naſcitur ad aquæ ſimilis ſplen-
dorem liquidiſſimū, in mucronem ſexangulū utrinq;
ſecus leuiter turbinatus, nec unquam ultra magnitudi
nem nuclei auellanæ repertus. Huic proximus, in ex-
cellētiſſimo auro deprehēditur pallidior, ac magis ad
argenti colorē renitens. Tertius in uenis Cypri appa
ret, propior ad æreā faciē, & plurimū ualet in medi-
camine, qui Siderites appellatur. Quartus in metal
lis ferrarijs legitur, pondere cæteros antecedēs, nō ta
men & poteſtate. Nam & hic, et qui in Cypro depre
henduntur, frangi queūt, pleriq; etiā Adamāte altero
perforātur. At illi quos primos diximus, nec ferro uin
cuntur, nec igni domātur. Verūtamen ſi diu ſanguine
hircino macerentur, nec aliter, quàm ſi calido, uel re-
centi, uel malleis aliquot antè fractis, & incudibus diſ
ſipatis, aliquando cedunt, atq; in particulas diſſiliūt.
Quæ fragmenta ſcalptoribus in uſum inſigniēdæ cu
iuſcunq; modi gemmæ expetūtur. Inter Adamantē &
Magnetem eſt quædā naturæ occulta diſſenſio, adeò
ut iuxtà poſitus nō ſinat Magnetē rapere ferrum: uel
ſi admotus Magnes ferrum traxerit, quaſi prædam
quandam quicquid Magneti hæſerit, Adamas rapiat,
atq; auferat. Lychniten deinde fert India, cuius lucis
uigorem flagrantia excitat lucernarum, qua ex cauſa
λυχνίτην Græci uocauerūt. Duplex ei facies, aut in pur
puream emicat claritatem, aut meracius ſuffunditur
cocci

cocci rubore. Per omne intimũ ſui, ſi quidem pura ſit, inoffenſam admittit perſpicuitatem. At ſi excanduit radijs Solis incita, uel ad calorem digitorum attritu excitata eſt, aut palearum oſſa, aut chartarũ fila ad ſe rapit, cõtumaciter ſcalpturis reſiſtens. Ac ſi quando inſignita eſt, dum ſigna exprimit, quaſi quodam animali morſu partẽ ceræ retentat. Beryllos in ſexangulas formas Indi atterunt, ut hebetem coloris leuitatem, angulorum repercuſſu excitent ad uigorem. Beryllorum genus diuiditur in ſpeciem multifariã. Eximij interuirẽte glauci & cœruli temperamẽto, quandam præferũt puri maris gratiã. Infra hos ſunt Chryſoberylli, qui languidius micantes aurea nube circunfundũtur. Chryſopraſos quoq; ex auro & Porraceo mixtam lucem trahentes, æquè Beryllorum generi adiudicarunt. Hyacinthizontas, ſcilicet qui hyacinthos propè referant, & ipſos probant. Eos uero, qui Cryſtallo ſimiles, capillamentis intercurrentibus obſcurantur (hoc enim uitio illorum nomen eſt) ſcientiſſimi lapidum plebi dederunt. Indici reges hoc genus gemmarum in longiſsimos Cylindros amant fingere, eosq; perforatos elephantorum ſetis ſubligantes, monilia habent, aut plerunq; ex utroq; capite inſertis aureis umbilicis, ut marcentem faciem ad nitelam incendant pinguiorẽ, quo per induſtriam metallo hinc inde addito, fulgentiorem trahant lucem.

DE TAPROBANE INSVLA, ET QVA ratione primum innotuerit. Qualis illic nauigatio. Quis gentis eius mos in rege eligendo. Item de Conchis, Margaritis, Vnionibus.

Cap. LVI.

TAprobanen inſulam, antequam temeritas humana exquiſito penitus mari fidem pãderet, diu orbem alterum putauerũt, & quidẽ eum, quem habitare Antichthones crederẽtur. Verum Alexandri Magni uirtus ignorantiã publici erroris non tulit ulterius permanere, ſed in hæc uſq; ſecreta propagauit nominis ſui gloriam. Miſſus igitur Oneſicritus præfectus claßis Macedonicæ, terram iſtam quantaeſſet, quid gigneret, quomodo haberetur, exploratam notitiæ noſtræ dedit. Patet in longitudinem ſtadiorum ſeptem millium, in latitudinẽ quinq; milliũ. Scinditur amne interfluo. Nã pars eius beſtijs & elephantis repleta eſt, maioribus multò quàm quos fert India. Partem homines tenent. Margaritis ſcatet, & gemmis omnibus. Sita eſt inter ortum & occaſum. Ab Eoo mari incipit, prætenta Indiæ. A Praſiana Indorũ gente, dierũ uiginti primò in eam fuit curſus, ſed cum papyraceis & Nili nauibus illo pergeretur: mox curſu noſtrarum nauium ſeptem dierum iter factum eſt. Mare uadoſum interiacet altitudinis non amplius ſenùm paſſuum, certis autem canalibus adeò altum, ut nullæ

nullæ unquam ancoræ ad profundi illius ima potuerint peruenire. Nulla in nauigando ſyderum obſeruatio. Nam neq; Septentriones illic cõſpiciuntur, nec Vergiliæ unquã apparent. Lunam ab octaua in ſextamdecimam tantũ ſupra terram uident. Lucet ibi Canopos, ſidus clarum & ampliſſimũ. Solem orientem dextra habent, occidentẽ ſiniſtra. Obſeruatione itaq; nauigãdi nulla ſuppetẽte, per quam ad deſtinata pergentes, locum capiant: uehunt alites, quarum meatus terram petentium, regendi curſus magiſtros habent. Quaternis non amplius menſibus in anno nauigatur. Aduſq; Claudij principatum de Taprobane hæc tantũ noueramus. Tunc enim fortuna patefecit ſcientiæ uiam latiorem. Nam libertus Annij Plocami, qui tunc Rubri maris uectigal adminiſtrat, Arabiam petens, Aquilonibus præter Carmaniã raptus, quintodecimo demum die appulſus eſt ad hoc littus, portumq; inuectus, qui Hippuros nominatur. Sex deinde menſibus ſermonem perdoctus, admiſſusq; ad colloquia regis, quæ compererat, reportauit. Stupuiſſe ſcilicet regẽ pecuniã, quæ capta erat cum ipſo, quòd tametſi ſignata diſparibus foret uultibus, parem tamen haberet modum ponderis. Cuius æqualitatis contemplatione, cum Romanã amicitiã flagrãtius cõcupiſceret, Rachia principe legatos aduſque nos miſit, à quibus cognita ſunt uniuerſa. Ergo iidem homines corporũ

magnitudine alios omnes antecedunt. Crines fuco imbuunt, cœruleis oculis, truci uiſu, terrifico ſonō uocis. Quibus immatura mors eſt, in annos centum æuum trahunt. Alijs omnibus annoſa ætas, & penè ultra humanam extenta fragilitatē. Nullus aut ante diem, aut per diem ſomnus. Noctis partem quieti deſtinant. Lucis ortū uigilia anteuertūt. Aedificia modicè ab humo tollūt. Annona ſemper eodē tenore eſt. Vites neſciūt. Pomis abundāt. Colunt Herculem. In regis electione non nobilitas præualet, ſed ſuffragiū uniuerſorū. Populus enim eligit ſpectatum moribus, & inueteratæ clemētiæ, & iam annis grauē. Sed hoc in eo quæritur, cui liberi nulli ſint. Nam qui pater fuerit, etiā ſi uita ſpectatus ſit, non admittitur ad regnandū. Ac ſi fortè dum regnat, pignus ſuſtulit, exuitur poteſtate. Idq; eò maximè cuſtoditur, ne fiat hæreditariū regnū. Deinde etiam ſi res maximā præferat æquitatem, nolunt ei totum licere. Quadraginta ergo rectores accipit, ne in cauſis capitum ſolus iudicet. Et ſic quoq; ſi diſplicuerit iudicatum, ad populū prouocatur. A quo datis iudicibus ſeptuaginta fertur ſententia, cui neceſſariò acquieſcitur. Cultu rex diſsimili à cæteris, ueſtitur ſyrmate, ut eſt habitus quo Liberū patrē amiciri uidemus. Quod ſi etiā ipſe in peccato aliquo argutus ſit, ac reuictus, morte multatur. Nō tamen ut cuiuſquam attrectetur manu, ſed conſenſu publico rerum omniū

interdi-

interdicitur ei facultas: etiã colloquij poteſtas punito negatur. Culturæ ſtudent uniuerſi. Interdũ uenatibus indulgent, nec plebeias agunt prædas, quippe cum Tigrides aut Elephanti tantũ requirãtur. Maria quoq; piſcationibus inquietãt, marinasq; teſtudines capere gaudent, quarum tanta eſt magnitudo, ut ſuperficies earum domum faciat, & numeroſam familiam non arcte receptet. Maior pars inſulæ huius calore ambuſta eſt, & in uaſtas deſinit ſolitudines. Latus eius mare alluit peruiridi colore fruticoſum, ita ut iubæ arborũ plerunq; gubernaculis atterãtur. Cernũt latus Sericum de montium ſuorum iugis. Mirantur aurum, & ad gratiam poculorũ omnium gemmarũ adhibent apparatum. Secant marmora teſtudinea uarietate. Margaritas legunt plurimas, maximasq;. Conchæ ſunt, in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, ſitiunt rorem uelut maritum, cuius deſiderio hiant. Et cum lunares maximè liquuntur aſpergines, oſcitatione quadam hauriunt humorem concupitũ. Sic concipiunt, grauidæq; fiunt, & de ſaginæ qualitate reddunt habitus Vnionum. Nam ſi purum fuerit quod acceperint, candicant orbiculi lapillorũ. ſi turbidum, aut pallore langueſcũt, aut ruſo innubilantur. Ita magis de cœlo, quàm de mari partus habent. Deniq; quoties excipiunt matutini aëris ſemen, fit clarius margaritũ: quoties ueſperæ, fit

obſcurius. Quãtoq; magis hauſerit, tãto magis profi cit lapidũ magnitudo. Si repẽte micauerit coruſcatio, intempeſtiuo metu cõprimũtur, clauſæq; ſubita formi dine, uitia cõtrahunt abortiua. Aut enim perparuuli fiunt ſcrupuli, aut inanes. Conchis ipſis ineſt ſenſus, partus ſuos maculari timẽt. Cumq; flagrãtioribus ra diјs excãduerit dies, ne fuſcentur lapides ſolis calore, ſubſidũt, & ſe profundis ingurgitãt, ut ab æſtu uindi cẽtur. Huic tamẽ prouidẽtiæ ætatis opitulatur. Nam candor ſenecta diſperit, & grandeſcẽtibus Cõchis fla ueſcunt Margaritæ. In aqua mollis eſt Vnio, duratur euiſceratus. Nũquã duo ſimul reperiũtur: unde Vnio- nibus nomen datũ. Vltra ſemũciales inuẽtos negant. Piſcantiũ inſidias timẽt Conchæ: inde eſt, ut aut inter ſcopulos, aut inter marinos canes plurimũ deliteſcãt. Gregatim natant. Certa examini dux eſt. Illa ſi capta ſit, etiã quæ euaſerint, in plagas reuertuntur. Dat & India Margaritas. Dat & littus Britannicum, ſicut di uus Iulius thoracem, quem Veneri genitrici in templo eius dicauit, è Britannicis margaritis factũ, ſubiecta inſcriptione teſtatus eſt. Lolliam Paulinam Caij prin cipis coniugem uulgatum eſt habuiſſe tunicã ex mar garitis, ſeſtertio tunc quadringentis æſtimatã. Cuius parandæ auaritia pater ipſius M. Lollius, ſpoliatis orientis regionibus, offendit Caium Cæſarẽ Auguſti filiũ, interdictaq; amicitia principis ueneno interijt.

Illud

Illud quoq; expreßit uetus diligentia, quod Syllanis primum temporibus Romam illati ſunt Vniones.

Indicum itinerarium. Cap. LVII.

AB inſula Auſea conſequens eſt ad continentem. Igitur à Taprobane Indiã reuertamur. conuenit enim res Indicas uidere. Sed ſi Indicis aut urbibus aut nationibus inſiſtamus, egrediemur propoſitæ cõcinnitatis modũ. Proximã Indo flumini urbẽ habuere Capiſſam, quam Cyrus diruit. Arachoſiã Hermãdo flumini impoſitã Semiramis condidit. Cadruſia oppidũ ab Alexandro Magno ad Caucaſum conſtitutum eſt, ubi & Alexãdria, quæ patet amplius ſtadia triginta. Multa & alia ſunt, ſed hæc cum eminẽtißimis. Poſt indos mõtanas regiones Ichthyophagi tenẽt, quos ſubactos Alexãder Magnus ueſci piſcibus uetuit. Nam antea ſic alebantur. Vltra hos deſerta Carmaniæ, Perſis deinde, atque ita nauigatio, in qua Solis inſula rubẽs ſemper, & omni animantium generi inacceſſa, quippe quæ nullum non animal illatum necet. Ex India reuertentes ab Hytani Carmaniæ flumine ſeptentriones primum uident. Achemenidis in hac plaga ſedes fuerunt. Inter Carmaniæ promontorium & Arabiam quinquaginta millia paſſuũ interiacent deinde tres inſulæ, circa quas Hydri marini egrediuntur uicenum cubitorum longitudine. Di-

cendum hoc loco, quatenus ab Alexandria Aegypti pergatur uſq; in Indiam. Nilo uehente, Copton uſque Eteſijs flātibus curſus eſt. Deinde terreſtre iter Hydreum tenus. Poſt tranſactis aliquot manſionibus, Berenicen peruenitur, ubi Rubri maris portus eſt. Inde Ocelis Arabiæ portus tangitur. Proximū Indiæ emporium excipit Muzirum, infame piraticis latronibus. Deinde per diuerſos portus Cottonaræ ſuccedi-tur, ad quam monoxylis lintribus Piper conuehūt. Petentes Indiam, antè exortum canis, aut protinus poſt exortum nauigia media æſtate ſoluūt. Reuertentes nauigant Decembri menſe. Secundus ex India uentus eſt Vulturnus. At cum uentū eſt in Rubrum mare, aut Africus, aut Auſter uehunt. Spacium Indiæ decies ſepties centena & quinquaginta millia paſſuum proditur. At Carmaniæ centum milia, cuius pars nō caret uitibus. Præterea habet genus hominum, qui non alia quàm teſtudinis carne uiuunt, hirſuti omnia facie tenus, quæ ſola leuis eſt. Iidem corijs piſcium ueſtiuntur, Chelonophagi cognominati.

DE SINV PERSICO, ATQVE ARAbico, deq; Azanio mari. CAP. LVIII.

IRrumpit hæc littora Rubrum mare, idq; in duos ſinus ſcinditur. Quorum qui ab oriente eſt Perſi-

cus

cus appellatur, quandoquidem oram illam habitauere Perſidis populi, uicies & ſexagies centena millia paſſuũ circuitu patens. Ex aduerſo unde Arabia eſt, alter Arabicus uocatur. Oceanum uero qui ibi influit, Azanium nominarunt. Carmaniæ Perſis annectitur, quæ incipit ab inſula Aphrodiſia, uariarum opum diues, tralata quondam in Parthicum nomen, littore quo occaſui obiacet, porrecta in millia paſſuum quinquaginta. Oppidum eius nobiliſsimum Suſa, in quo templum Suſiæ Dianæ. A Suſis Babytace oppidum centumtrigintaquinque millibus paſſuum diſtat, in quo mortales uniuerſi odio auri coëmunt hoc genus metalli, & abijciunt in terrarum profunda, ne polluti uſu eius auaritia corrumpant æquitatem. Hic inconſtantiſsimus eſt terrarum modus, nec immerito, cum aliæ circa Perſida nationes ſchœnis, aliæ paraſangis, aliæ incomperta diſciplina terras metiantur, & incertam fidem faciat menſuræ ratio diſcors.

DE PARTHIA, ET CYRI SEpulcro. CAP. LVIIII.

PArthia quanta omnis eſt, à meridie Rubrũ mare, à Septentrione Hyrcanum ſaltum claudit. Regna in ea duodeuiginti diſſecantur in duas partes. Vndecim quæ dicuntur ſuperiora, incipiunt ab

Armenio

Armenio limite, & Caſpio littore porrecta ad terram Scytharũ, quibus cõcorditer degunt. Reliqua ſeptem inferiora (ſic enim uocitant) habent ab ortu Arios Arianoſque, Carmaniam à medio die, Medos ab occidui Solis plaga, à ſeptentrione Hyrcanos. Ipſa autem Media ab occaſu tranſuerſa, utraque Parthiæ regna amplectitur. A ſeptentrione Armenia circundatur. Ab ortu Caſpios uidet. A meridie Perſidem. Deinde tractus hic procedit uſque ad caſtellum, quod Magi obtinent Paſſargada nomine. Hic Cyri ſepulcrum.

DE BABYLONE, DE ATLANTICO Oceano, De Gorgonum ac Fortunatis inſulis. CAP. LX.

CHaldææ gentis caput Babylon eſt, à Semiramide condita, tam nobilis, ut propter eam & Aſſyrij & Meſopotamij in Babyloniæ nomen tranſierint. Vrbs eſt ſexaginta millia paſſuum circuitu patens, muris circundata, quorum altitudo ducentos pedes detinet, latitudo quinquaginta, in ſingulos pedes ternis digitis ultra quàm menſura noſtra eſt altioribus, amne interluitur Euphrate. Beli ibi Iouis tẽplum, quẽ inuentorẽ cæleſtis diſciplinæ tradidit etiã ipſa religio, quæ deum credit. In æmulationem urbis huius Cteſiphontem Parthi condiderunt. Tempus eſt

ad Oceani oras reuerti, repreſſo in Aethiopiam ſtylo. Nanq; ut Atlanticos æſtus occipere ab occidente & Hiſpania dudum dixeramus, ab his quoq; partibus mundi, unde primũ Atlantici nomen induat, exprimi par eſt. Pelagus Azanium uſq; ad Aethiopum littora promouetur, Aethiopicum ad Moßilicum promontorium, unde rurſus oceanus Atlanticus. Iuba igitur uniuerſæ partis, quam plurimi propter ſolis ardorẽ per uiam negauerunt, facta etiam uel gentiũ uel inſularũ commemoratione ad confirmandæ fidei argumentũ, omne illud mare ab India uſq; ad Gades uoluit intelligi nauigabile, Cori tamen flatibus, cuius ſpiritus præter Arabiam, Aegyptũ, Mauritaniam euehere quamuis queãt claſſem, dummodo ab eo promõtorio Indiæ curſus dirigatur, quod alij Leptan acran, alij Depranum nominauerunt. Addidit & ſtationũ loca, & ſpaciorũ modum. Nam ab Indica prominentia ad Malachum inſulam affirmat eſſe quindecies centena millia paſſuum, à Malacho ad Sceneõ ducenta uigintiquinq; millia. Inde ad Inſulam Sadanũ centumquinquaginta millia. Sic confici ad apertum mare decies octies centena & ſeptuagintaquinq; millia. Idem opinioni plurimorũ, qui ob ſolis flagrãtiam, maximam partis iſtius regionẽ ferũt humano generi inacceſſam, ſic reluctatur, ut mercantiũ ibi tranſitus infeſtari ex Arabicis inſulis dicat, quas Aſcitæ habent Arabes, quibus è re

nata

nata datũ nomen eſt. Nã bubulis utribus cõtabulatas crates ſuperponunt, uectatiq; hoc ratis genere præ tereuntes impetunt ſagittis uenenatis. Habitari etiam Aethiopiæ aduſta Troglodytarũ & Ichthyophago-rum nationibus, quorum Troglodytæ tanta pernici tate pollent, ut feras quas agitant, curſu pedum aſſe-quantur. Ichthyophagi non ſecus quàm marinæ bel-luæ nando in mari ualent. Ita exquiſito Atlantico ma-ri uſq; in occaſum, etium Gorgonũ meminit inſularũ. Gorgones inſulæ, ut accepimus, obuerſæ ſunt promõ torio, quod uocamus Heſperionceras. Has incolue-runt Gorgones mõſtra, & ſanè adhuc monſtroſa gẽs habitat. Diſtant à continenti bidui nauigatione. Pro didit denique Xenophon Lampaſcenus, Hannonem Pœnorum regem in eas permeauiſſe, repertasq́; ibi fœminas aliti pernicitate: atq; ex omnibus quæ appa ruerant, duas captas tam hirto atque aſpero corpore, ut ad argumentum ſpectandæ rei, duarum cutes mira culi gratia inter donaria Iunonis ſuſpenderit, quæ du rauere uſq; in tempora excidij Carthaginenſis. Vltra Gorgonas Heſperidum inſulæ, ſicut Seboſius affir-mat, dierũ quadraginta nauigatione in intimos maris ſinus receſſerunt. Fortunatas inſulas cõtra læuã Mau ritaniæ tradũt iacere, quas Iuba ſub meridie quidem ſitas, ſed proximas occaſui dicit. De harum nomini-bus expectari magnum mirum reor, ſed infra famam

uocabuli

uocabuli res eſt. In prima earum, cui nomen eſt Ombrion, ædificia nec ſunt, nec fuerunt. Iuga montium ſtagnis madeſcunt. Ferulæ ibi ſurgunt ad arboris magnitudinem. Earum quæ nigræ ſunt, expreſſæ liquorem reddunt amariſsimum. Quæ candidæ, ſuccos reuomunt etiam potui accommodatos. Alteram inſulam Iunoniam appellari ferunt, in qua pauxillæ ædes ignobiliter ad culmen faſtigiatæ. Tertia huic proximat eodem nomine, nuda omnia. Quarto loco Capraria appellatur, enormibus lacertis plus quàm referta. Sequitur Niuaria aëre nebuloſo, & coacto, ac propterea ſemper niualis. Deinde Canaria repleta canibus, forma etiam eminentiſsimis: inde etiam duo exhibiti Iubæ regi. In ea ædificiorum durant ueſtigia. Auium magna copia, nemora pomifera, palmeta Caryotas ferentia, multa nux pinea, larga mella, amnes Siluris piſcibus abundantes. Perhibent etiam expui in eam undoſo mari belluas. deinde cum monſtra illa putredine tabefacta ſunt, omnia illic infici tetro odore, ideoq; non penitus ad nuncupationẽ ſuam congruere inſularum qualitatem.

FINIS.

06805

CIRCVLI SPHAERAE

A480=1
cop. 2

5
A 536
10517 p3